

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
« ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΤΗΣ Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ. Η
ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ
ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΑΤΖΑΡΗ ΖΑΦΕΙΡΩ

ΡΟΔΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΑΤΖΑΡΗ ΖΑΦΕΙΡΩ

A.M. 4132016008

**«ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΤΗΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ. Η
ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ
ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:

ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΚΑΖΟΥΛΛΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΦΩΚΙΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση και ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος Επιστήμες της Αγωγής- Εκπαίδευση με τη Χρήση Νέων Τεχνολογιών συνέβαλαν πολλοί άνθρωποι, τους οποίους και νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω ολόψυχα.

Η εργασία αυτή δεν θα είχε ολοκληρωθεί χωρίς την πολύτιμη βοήθεια του επιβλέποντος καθηγητή μου, κυρίου Καραμούζη Πολύκαρπου, που αγόγγυστα μου προσέφερε τις γνώσεις και τη βοήθειά του σε όλα τα στάδιά της. Παράλληλα, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στην κυρία Καζούλλη Βασιλεία και στον κύριο Φωκίδη Εμμανουήλ, οι οποίοι δέχτηκαν να είναι μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης της μεταπτυχιακής μου εργασίας.

Ευχαριστώ θερμά όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές, τις μητέρες και την εκπαιδευτικό, που αποτέλεσαν τα υποκείμενα έρευνας και συνεργάστηκαν ανιδιοτελώς μαζί μου. Τέλος, εγκάρδια, ευχαριστώ τους γονείς μου που στέκονται αρωγοί όλα αυτά τα χρόνια στην εκπαιδευτική μου εξέλιξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	9
2.1. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα	9
2.1.1 Ορισμός	9
2.2 Το Μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας	9
2.2.1 Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' Γυμνασίου	10
2.2.2 Αξονες και Γενικοί στόχοι του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' Γυμνασίου	10
2.2.3 Αξιολόγηση του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	13
3.1 Η Σχέση μεταξύ της Θρησκείας και της Λογοτεχνίας	13
3.2 Το θρησκευτικό στοιχείο στα κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας	18
3.2.1 Ποίηση	19
3.2.2 Πεζογραφία	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	37
4.1 Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5- ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	39
5.1 Θρησκεία και νέες τεχνολογίες	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	43
6.1 Στοχοθεσία της έρευνας	43
6.2 Δείγμα και Δειγματοληψία	43
6.3 Τεχνική Επιλογής	44
6.4 Ταυτότητα των Συμμετεχόντων	44
6.5 Συνέντευξη	46
6.6 Ζητήματα Δεοντολογίας	48
6.7 Έρευνα Δράσης	50
6.8 Δομή Έρευνας Δράσης	51
6.9 Περιορισμοί Έρευνας Δράσης	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	53
7.1 Αποτελέσματα Συνεντεύξεων	53
7.1.1 Αποτελέσματα συνέντευξης του μαθητή Χ., της μητέρας του μαθητή Χ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων	53
7.1.2 Αποτελέσματα συνέντευξης του μαθητή Δ., της μητέρας του μαθητή Δ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων	55
7.1.3 Αποτελέσματα συνέντευξης του μαθητή Γ., της μητέρας του μαθητή Δ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων	57
7.1.4 Αποτελέσματα συνέντευξης της μαθήτριας Μ., της μητέρας της μαθήτριας Μ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων	59
7.1.5 Αποτελέσματα συνέντευξης της μαθήτριας Σ., της μητέρας της μαθήτριας Σ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων	61
7.1.6 Αποτελέσματα συνέντευξης της μαθήτριας Η., της μητέρας της μαθήτριας Η. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 - ΕΡΕΥΝΑ ΔΡΑΣΗΣ.....	66
8.1 Α' Φάση: Διερεύνηση (Pre-test)	66
8.2 Β' Φάση: Διδακτική Προσέγγιση.....	67
8.3 Γ' Φάση: Αξιολόγηση (Post- test).....	72
8.4 Αποτελέσματα Έρευνας	73
8.5 Συζήτηση Αποτελεσμάτων.....	88
8.6 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 - ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	92
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	144
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	166

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη αφορά στην ανάδειξη και διδασκαλία των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' Γυμνασίου μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Δεδομένου ότι το θρησκευτικό στοιχείο διαδραματίζει έναν έντονο και καταλυτικό ρόλο στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας, παρουσιάζεται επιτακτική η ανάγκη διερεύνησής τους. Αναντίλεκτα τα μέσα τεχνολογίας διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στην σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Οι μαθητές επωφελούνται από την ποικιλία των θεμάτων που προσφέρουν προς διερεύνηση και είναι ελεύθεροι να εμβαθύνουν σε θέματα που τους ενδιαφέρουν. Ειδικότερα, η χρήση των ΤΠΕ κατά τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας δημιουργεί προσδοκίες για μια καινοτόμο, πιο συμμετοχική ανάγνωση των λογοτεχνικών κειμένων στη σχολική τάξη, 'υπενθυμίζοντας' τις δυνατότητες των μαθητών για συνομιλία με τις άλλες τέχνες και διευρύνοντας παράλληλα την ποικιλία των σχολικών δραστηριοτήτων. Οι τεχνικές που θα ακολουθήσει η ερευνήτρια για την διεκπεραίωση της έρευνας είναι η ημι-δομημένη συνέντευξη και η έρευνα δράσης (action research). Με τη βοήθεια των εργαλείων της ποιοτικής έρευνας οι μητέρες, η εκπαιδευτικός και οι μαθητές θα αποτελέσουν σημαντικές πηγές συλλογής δεδομένων του κοινωνικού και γνωστικού προφίλ των βασικών συμμετεχόντων. Η έρευνα δράσης θα εφαρμοστεί στους μαθητές μέσω σχεδίων διδασκαλίας στο μάθημα των Νεοελληνικών Κειμένων, τα οποία θα πραγματοποιηθούν πέντε φορές και από δύο ώρες το κάθε ένα. Τέλος, η αποτελεσματικότητά των εν λόγω σχεδίων έγκειται κυρίως στις δεξιότητες που ανέπτυξαν τα έξι υποκείμενα έρευνας στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

ABSTRACT

The present study concerns the promotion and teaching of religious elements in the texts of Modern Greek Literature of the 3rd Gymnasium through the use of new technologies. Since the religious element plays a strong and catalytic role in the texts of Modern Greek literature, the need for their investigation is imperative. Rendering technology means play a catalytic role in modern educational reality. Students benefit from the variety of topics they offer for research and are free to deepen on topics that interest them. In particular, the use of ICT in the teaching of Literature creates expectations for an innovative, more participatory, reading of literary texts in the classroom, recalling the potential of students for conversation with other arts and at the same time broadening the variety of school activities. The techniques to be followed by the researcher for carrying out the research are the semi-structured interview and the action research. With the help of qualitative research tools, mothers, teachers and students will be important sources of data collection of the social and cognitive profile of key participants. The action research will be applied to students through lesson plans in the Neohellenic Text lesson, which will be held five times and two hours each. Finally, the effectiveness of these projects lies mainly in the skills developed by the six subjects in the Modern Greek Literature course.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο στόχος του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ΄ Γυμνασίου αναλύεται στη συνειδητοποίηση, στη διερεύνηση, στην κριτική και τη συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας, στην ανασύσταση της σχολικής τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών, η οποία θα διέπεται από τις αξίες της δημοκρατίας, της ισότητας και του σεβασμού της διαφοράς, στη συνειδητοποίηση της σχέσης της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και στην προώθηση της φιλαναγνωσίας εκ μέρους των μαθητών. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας, οι εκπαιδευόμενοι μέσα από το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας επιδιώκεται να κατανοήσουν την εξέλιξη των λογοτεχνικών ειδών και Σχολών σε σχέση με το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο και να αντιληφθούν τα μεγάλα ζητήματα της ανθρώπινης κατάστασης σε συνάρτηση με την εποχή και τον δημιουργό του κειμένου. Ταυτόχρονα, να γνωρίσουν βασικά τεχνοτροπικά μοτίβα της προφορικής λαϊκής ποίησης, όπως και τις παραδοσιακές αξίες της ζωής που σχετίζονται με την κοινωνία εμβαθύνοντας στις αξίες και τις δομές της. Η θρησκεία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πνευματικές εκφάνσεις του παγκόσμιου πολιτισμού, όπως και η λογοτεχνία, βασικό χαρακτηριστικό της οποίας είναι η άμεση και ζωντανή γνώση της ζωής. Ένα μεγάλο λοιπόν μέρος τόσο της πεζής όσο και της ποιητικής λογοτεχνικής παραγωγής εμπεριέχει θρησκευτικά στοιχεία, καθώς τα ίδια αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του ανθρώπου. Οι αναφορές που απαντώνται στα κείμενα για τα θρησκευτικά μυστήρια και τις χριστιανικές εορτές είναι χαρακτηριστικές.

Αναντίλεκτα τα μέσα τεχνολογίας διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στην σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Οι μαθητές επωφελούνται από την ποικιλία των θεμάτων που προσφέρουν προς διερεύνηση και είναι ελεύθεροι να εμβαθύνουν σε θέματα που τους ενδιαφέρουν. Έρευνες στο χώρο της εκπαίδευσης έχουν αναδείξει τη χρήση των νέων τεχνολογιών ως αρωγό μειζούσης σημασίας, αφού τόσο οι καθηγητές όσο και οι μαθητές φαίνεται να αποδίδουν καλύτερα και περισσότερο όταν τις χρησιμοποιούν. Σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για τα νέα Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών του Γυμνασίου, βασικοί στόχοι της αξιοποίησης των ΤΠΕ για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας είναι οι μαθητές να διαμορφώσουν μια διευρυμένη αντίληψη της ιστορικότητας των λογοτεχνικών θεμάτων, να κατανοήσουν τη λογοτεχνική χρήση της γλώσσας, να αναπτύξουν αιτιολογημένη κριτική προσέγγιση των λογοτεχνικών έργων, να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα. Ταυτόχρονα να μπορούν να

αποκτούν ποικίλες δεξιότητες, να αξιοποιούν τις ΤΠΕ ,να έρχονται σε δημιουργική επαφή με τα λογοτεχνικά έργα, να καλλιεργούν την κριτική και δημιουργική ικανότητα τους και τέλος να γίνονται ερμηνευτές ενός κειμένου ή μίας ομάδας κειμένων που καλούνται να μελετήσουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Με τον όρο αναλυτικό πρόγραμμα νοείται η διατύπωση των χαρακτηριστικών μιας διδακτικής πρότασης, η οποία μπορεί να αφορά στη διδασκαλία μιας ολόκληρης εκπαιδευτικής βαθμίδας ή τάξης σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο ή σε σύνολο γνωστικών αντικειμένων. Παρακάτω θα γίνει λόγος για τον ορισμό του αναλυτικού προγράμματος.

2.1.1 Ορισμός

Με τον όρο «αναλυτικό πρόγραμμα» εννοείται το διαγράμματα των περιεχομένων της διδασκαλίας για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης. Τα Α. Π. είναι επικεντρωμένα στη διδακτέα ύλη, η οποία πρέπει να διδαχθεί σε καθορισμένο χρόνο και περιλαμβάνουν τους γενικούς σκοπούς και στόχους κάθε μαθήματος(Καψάλης και Νήμα, 2008).Σύμφωνα με τους Βρεττό και Καψάλη (2000) τα τέσσερα χαρακτηριστικά τους, τα οποία αν και αναπτύσσονται αυτόνομα αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και ανατροφοδοτούνται από τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις ικανότητες των μαθητών, αφορούν στο σκοπό, στο περιεχόμενο, στην οργάνωση της διδασκαλίας και στην αξιολόγηση των μαθητών. Πέρα όμως από τα παραδοσιακά αναλυτικά προγράμματα στην Ελληνική εκπαίδευση υπάρχουν και αυτά του νέου τύπου, τα κουρτίκουλα (Φλουρής, 2000), τα οποία έχουν σαφώς συγκεκριμένους και διατυπωμένους σκοπούς που συμβαδίζουν με τη σύγχρονη πραγματικότητα και προσανατολίζονται στις απαιτήσεις του μέλλοντος.

2.2 Το Μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας

Η Νεοελληνική λογοτεχνία είναι το σύνολο των λογοτεχνικών κειμένων του νέου ελληνισμού που μπορεί να διακριθεί σχηματικά σε τρεις μεγάλες περιόδους, την υστεροβυζαντινή, την περίοδο από το 1453 έως το 1821 και την νεότερη ελληνική λογοτεχνία (Vitti, 2008). Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου και περιληπτικά το περιεχόμενο του βιβλίου του διδάσκοντος και του διδασκόμενου του εν λόγω μαθήματος.

2.2.1 Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' Γυμνασίου

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας (2011) ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της λογοτεχνίας μέσα από την ανάγνωση, την κατανόηση και την ερμηνεία έργων σημαντικών ελλήνων και ξένων λογοτεχνών είναι η ενδυνάμωση της μορφωτικής επάρκειας, της επικοινωνιακής ικανότητας και της συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών. Οι τελευταίοι αποκτούν την ικανότητα να αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη και τις αισθητικές αντιλήψεις τους, διαμορφώνοντας επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις. Παράλληλα, η ερμηνευτική προσέγγιση των λογοτεχνικών έργων διεγείρει τη βιωματική συμμετοχή τους, εμπλουτίζει την εμπειρία τους και αναπτύσσει τη φαντασία, τη γλώσσα και τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες. Η λογοτεχνία δρώντας ως αγαθό στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής παιδείας και της δημοκρατικής εκπαίδευσης, συμβάλλει καταλυτικά στην προβολή της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του ελληνικού λόγου και πολιτισμού.

2.2.2 Άξονες και Γενικοί στόχοι του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' Γυμνασίου

Το μάθημα της Νεοελληνικής λογοτεχνίας δομείται για όλη την υποχρεωτική εκπαίδευση και διέπεται από κλιμακούμενους κατά τάξη στόχους, οι οποίοι γίνονται πιο συγκεκριμένοι ανάλογα με τα διδασκόμενα κείμενα. Τα λογοτεχνικά κείμενα που περιλαμβάνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του μαθήματος είναι δημοτικά ή λόγια σύγχρονων, νεότερων και παλαιότερων συγγραφέων σε ολοκληρωμένη ή αποσπασματική μορφή και καλύπτουν ένα ολοκληρωμένο φάσμα της ποίησης, της πεζογραφίας, του θεάτρου, του σεναρίου και του δοκιμίου της νεοελληνικής και της ξένης λογοτεχνίας. Στην Α' και Β' τάξη του Γυμνασίου τα περιεχόμενα διατάσσονται σε 10-15 θεματικές ενότητες με κέντρο τον άνθρωπο και τη σχέση του με την κοινωνική ζωή, τη φύση, την παράδοση, το έθνος, την ιστορία, τα σύγχρονα προβλήματα, την αγάπη και τη φιλία. Στην Γ' τάξη, ενδείκνυται ιστορική - γραμματολογική διάταξη των κειμένων με έμφαση στους μεγάλους σταθμούς της ελληνικής γραμματείας, που εκφράζονται μέσα από τη λόγια παραγωγή (1000-1600) της Κρητικής Λογοτεχνίας και του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, την λογοτεχνική παραγωγή του 19ου αιώνα που εκπροσωπείται από τα Απομνημονεύματα, την Επτανησιακή Σχολή, τους Φαναριώτες, τη Ρομαντική Σχολή των Αθηνών και τη νέα Αθηναϊκή Σχολή (1880-1922) και

τέλος, μέσω της νεότερης λογοτεχνίας και συγκεκριμένα της Πρώτης και Δεύτερης μεταπολεμικής περιόδου, καθώς και της Ξένης λογοτεχνίας.

Γενικότερα, οι επιδιωκόμενοι στόχοι της ανάγνωσης, της μελέτης και της κατανόησης των λογοτεχνικών κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' τάξης του Γυμνασίου είναι οι μαθητές να κατανοήσουν τη σημασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς μέσα από ορισμένα μείζονα έργα όπως αυτά της κρητικής αναγέννησης και του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, που θεμελίωσαν τη νεότερη ελληνική γραμματεία, να κατανοήσουν την αξία των απομνημονευμάτων ως ιστορικής πηγής που βοηθά στην αφομοίωση των γεγονότων της Επανάστασης του '21 και τη σημασία τους ως λογοτεχνικού είδους, αλλά και να αναγνωρίσουν κεντρικά μοτίβα της ρομαντικής μυθολογίας, όπως την ηρωική έξαρση, την πριμοδότηση του συναισθήματος και τον λυρισμό. Ακολούθως, να μελετήσουν ενδεικτικά κάποια από τα έργα και τους δημιουργούς της Νέας Αθηναϊκής Σχολής και να κατανοήσουν ότι η ηθογραφία αποτελεί ιδιαίτερη αφηγηματική μέθοδο. Στον επόμενο σταθμό καλούνται να γνωρίσουν την αξία των δεκαετιών του 1930-1940 αναφορικά με την αναζωπύρωση των νέων εκφραστικών τρόπων στην λογοτεχνία και την κομβική σημασία της πρώτης και δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς τόσο στην ποίηση όσο και στην πεζογραφία. Τέλος, οι μαθητές ερχόμενοι σε επαφή με την ξένη λογοτεχνία έχουν τη δυνατότητα να διαπιστώσουν ότι αποτελεί «κοινή γλώσσα» των λαών που προάγει την ισότητα και την παγκόσμια πολιτισμική ταυτότητα (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003).

2.2.3 Αξιολόγηση του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Η αξιολόγηση στο μάθημα της λογοτεχνίας είναι μια παιδαγωγική και όχι μια φιλολογική διαδικασία. Ο εκπαιδευτικός καλείται να αξιολογήσει την πορεία και την εξέλιξη των μαθητών μέσα από τις δεξιότητες που απέκτησαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια της παράδοσης των διδακτικών ενοτήτων. Οι τελευταίοι κρίνονται με βάση τις ατομικές τους εργασίες, τη συμμετοχή τους στις ομαδικές εργασίες, τον προφορικό και γραπτό τους λόγο, και για τη γενικότερη συμμετοχή τους στο μάθημα και τη συμβολή στη δουλειά της ομάδας τους. Οι δραστηριότητες στο μάθημα της λογοτεχνίας είναι σκόπιμα σχεδιασμένες να είναι αρκετές σε αριθμό και ποικίλες. Η αξιολόγηση γίνεται στη βάση της παραγωγής προσωπικού λόγου για το κείμενο ή/ και το εκάστοτε θέμα που πραγματεύεται η εκάστοτε ενότητα και απέχει παρασάγγας από τη λογική των κλειστών απαντήσεων, της επιλογής σωστού/λάθους,

της συμπλήρωσης κενών ή της αναπαραγωγής έτοιμων απαντήσεων που βρίσκονται στα κάθε είδους βοηθήματα που κυκλοφορούν στο εμπόριο. Δεδομένου ότι η λογοτεχνία ως μάθημα πρεσβεύει την επικοινωνία, η άρθρωση προσωπικού λόγου στο σχολείο εκ μέρους των μαθητών και μαθητριών δημιουργεί ένα κλίμα ισοτιμίας, διαλόγου και αλληλοσεβασμού των μελών της κοινότητας της τάξης. Τέλος, η αξιολόγηση προκύπτει από τις εργασίες εκπαιδευόμενων, και δεν τους αιφνιδιάζει ζητώντας τους άγνωστα στοιχεία ή δραστηριότητες που δεν αντιστοιχούν στην εκπαιδευτική βαθμίδα που οι ίδιοι ανήκουν. μέσα στην τάξη. Στο Γυμνάσιο προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να προσαρμόζουν την εξέταση στις διδακτικές ενότητες που έχουν παραδοθεί κατά τη διάρκεια των σχολικών τετραμήνων και να αντιστοιχούν σε κάποιο γνωστό ή και άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τις διδακτικές ενότητες που διδάχτηκαν. Συνολικά, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το σύνολο των δραστηριοτήτων, των ερωτήσεων και των εργασιών οφείλει να δομείται με τέτοιο τρόπο ώστε να αναπτύσσει τον κριτικό γραμματισμό των εξεταζόμενων στο πλαίσιο των αναγνωστικών και εκφραστικών δεξιοτήτων τόσο σε επίπεδο λόγου όσο και σε επίπεδο εικόνας, να εμπλουτίζει τη φαντασία τους, να αναπλάθει τους πνευματικούς τους ορίζοντες και να τους μεταδίδει γνώσεις. Άλλωστε, η άσκηση των μαθητών και μαθητριών στις δραστηριότητες αυτές αποτελεί την καλύτερη προεργασία για την καλλιέργεια της «γλώσσας» των κειμένων εκ μέρους τους και συνάμα της δημιουργίας μιας αυθεντικής σχέσης ανάμεσα στους ίδιους και τον λογοτεχνικό πλούτο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η λογοτεχνία πέρα από την αισθητική απόλαυση που προσφέρει, μεταλαμπαδεύει στους κοινωνούς τις στάσεις, τις αξίες ζωής, τις ιδεολογίες και τα οράματα. Δεδομένου λοιπόν, ότι το θρησκευτικό στοιχείο αποτελεί έναν αδιαχώριστο παράγοντα της σκέψης του κάθε λαού, καθίσταται αναγκαία η διερεύνηση του στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

3.1 Η Σχέση μεταξύ της Θρησκείας και της Λογοτεχνίας

Τόσο η θρησκεία όσο και η λογοτεχνία αποτελούν σημαντικές πνευματικές εκφάνσεις του παγκόσμιου πολιτισμού. Έχουν τη δυνατότητα, μέσα από το έργο που προσφέρουν, να διαμορφώσουν και να εξελίξουν μια κοινωνία. Δεδομένου ότι δεν νοείται θεολογία χωρίς διάλογο με τις θύραθεν επιστήμες (Καλαϊτζίδης, 2004) γίνεται αντιληπτή η δυνατότητα προσέγγισής της μέσα από το λογοτεχνικό πρίσμα. Κατά τον Eliot (1987) η λογοτεχνία ως προς την κριτική της οφείλει να γίνεται μέσα από μια ορισμένη ηθική και θεολογική σκοπιά. Το πρώτο είδος της σχέσης μεταξύ λογοτεχνίας και θρησκείας είναι η «θρησκευτική λογοτεχνία», όπου η θρησκεία ασκεί κριτική σε κάθε λογοτεχνία με επιστημονική ή κάποια άλλη στην δική της εποχή, η «θρησκευτική ποίηση» ή «ευλάβεια» στην οποία ο ποιητής παραλείπει από το έργο του όσα οι υπόλοιποι άνθρωποι θεωρούν μείζονα πάθη τους και ομολογεί έτσι την άγνοιά του γι' αυτά. Οι συγγραφείς που επιζητούν διακαώς να προβάλουν το θρησκευτικό αίσθημα μέσα από τα έργα τους εμπερικλείονται στο τρίτο είδος που ορίζεται ως «προπαγάνδα». Το άτομο που διαβάσει λογοτεχνία δεν καρπώνεται μόνο τα πνευματικά της οφέλη, όπως την ψυχαγωγία και την αισθητική απόλαυση που παρέχει, αλλά επηρεάζεται ολοκληρωτικά και αποκτά κριτική, ηθική και θρησκευτική σκέψη, γνωρίζοντας το «τι» πρέπει να του αρέσει (Eliot, 1987).

Στην προϊστορική εποχή, που το ανθρώπινο πνεύμα ήταν αδιαίρετο, η θρησκεία και η λογοτεχνία ήταν ταυτισμένες ως μια ενότητα (Φωκάς, 2004). Σύμφωνα με τους Easterling, P.E. and Knox, B.M.W. (2005) κατά τα αρχαία χρόνια η θρησκεία και λογοτεχνία ήταν άμεσα ταυτισμένες, γεγονός που πιστοποιείται μέσα από τη μελέτη των Ομηρικών Επών, των Πλατωνικών διαλόγων, των Σοφόκλειων έργων, αλλά και της ιστοριογραφίας. Ο Καλαϊτζίδης (2005) στο έργο του *‘Θεολογικές προϋποθέσεις του διαλόγου με τη μοντέρνα λογοτεχνία’*

αναφέρεται στην εσχατολογική διάσταση, όπου η λογοτεχνία μπορεί να προσεγγιστεί από τη θεολογία, καθώς η εσχατολογία μέσα από το ερώτημα για τη φύση και την ταυτότητα της Εκκλησίας, συνοδεύεται από μετάνοια για το παρελθόν και άνοιγμα για το μέλλον. Κατά την κλασική εποχή, η θεολογία διακρίνεται για την τόλμη του διαλόγου με κύριο συνομιλητή την ελληνική φιλοσοφία με τα οικουμενικά χαρακτηριστικά και την πρόσληψη των στοιχείων του κόσμου. Παρότι η φιλοσοφία της εποχής διαπνέονταν από παγανιστικές και τελετουργικές τάσεις, η θεολογία κατάφερε μέσα από μια σειρά αντιπαραθέσεων να επηρεάσει καθολικά τον Ελληνισμό και να εκφράσει τη γνώση και τη ζωή. Με το πέρασμα των ετών και φτάνοντας στο σήμερα, το ρόλο και τη λειτουργία των εννοιών του συλλογικού, της αναπαράστασης της ζωής, της κριτικής ικανότητας και της γνώσης του κόσμου ανέλαβε η λογοτεχνία. Επομένως, θεωρείται αναγκαία η αλληλεπίδραση μεταξύ της θεολογίας και της λογοτεχνίας, ώστε η πρώτη να μετουσιωθεί στην ανθρώπινη κοινωνία και διάνοηση.

Εξαιτίας του αντιφατικού σχήματος που επικράτησε, της «χριστιανικής λογοτεχνίας», δημιουργήθηκε η εντύπωση πως η λογοτεχνία επιδιώκει να σατιρίσει τη θρησκεία, με τους μοντέρνους συγγραφείς να αγνοούν τη σοβαρή θεολογία και τα σημαντικά βήματα που η ίδια έχει διανύσει και να αρκούνται στις θρησκευτικές τους γνώσεις και εφόδια. Από την άλλη μεριά οι θεολόγοι επιδιώκουν να συμμορφώσουν τη λογοτεχνία σύμφωνα με τους δικούς τους κανόνες, και στην περίπτωση που δεν καταφέρουν να εδραιώσουν την επιβολή τους επάνω της την αποστρέφονται. Ακόμη και η ελπιδοφόρα στροφή της θεολογίας την δεκαετία του '60 δεν κατάφερε να απαλλαγθεί από τον «φονταμενταλισμό» των παραδόσεων και τις προβληματικές της αφετηρίες που ανάγονταν στον μυστικισμό και στον αποφατισμό της επιστήμης. Η εμφάνιση της μοντέρνας λογοτεχνίας συμπίπτει με την απαξίωση της θρησκευτικής οπτικής για τον κόσμο, ξεκινάει με την Αναγέννηση και κορυφώνεται με τον Διαφωτισμό και τη Νεωτερικότητα, όπου δεσπόζει η ιδέα της στροφής προς τον άνθρωπο και της απελευθέρωσης από θρησκευτικές κηδεμονίες (Καλαϊτζίδης, 2005). Σε αντίθεση με το παραδοσιακό μυθιστόρημα, που ανακάλυπτε εντός του ατόμου τα ερείσματα που του επέτρεπαν να συγκροτηθεί σε μέγεθος αυτοτελές και αυτόνομο, η νεωτερική πεζογραφία προχώρησε στη θραύση της έννοιας της ταυτότητας, καθώς τα πρόσωπά της δεν περιγράφονται πλέον ως εδραίες οντότητες, αλλά ως μεγέθη ρευστά και ευμετάβλητα που εξέρχονται εαυτών για να συγκροτήσουν την προσωπικότητά τους.

Η ποίηση είναι το αρχαιότερο λογοτεχνικό είδος και η ασφαλέστερη οδός της ψυχικής αποκάλυψης και του βίου ανθρώπων, αλλά και των τόπων που έζησαν (Καρακάση, κ.α., 2015). Η θρησκεία έχει τη δυνατότητα να προσδώσει πολλά πλεονεκτήματα στην ποίηση, με πρώτο εξ αυτών το «εγκώμιο», που αποτελεί το κινητήριο όργανο της συγγραφής της. Εκφράζει την βαθιά ανάγκη της ψυχής, τη συλλογικότητα και τη φωνή της ζωής και της χαράς. Πέρα από το άσμα η θρησκεία προσφέρει και τον λόγο, ο οποίος μετουσιώνεται στην ποίηση και εκφράζει το «νόημά» της, οδηγώντας τον δημιουργό στην εξωτερικευση των ιδεών και των σκέψεων του και τον αναγνώστη- κοινώνο στην τέρψη και την μάθηση. Παράλληλα, σημαντικό πλεονέκτημα της θρησκείας αποτελεί το «δράμα», που προβάλλει την αξία της ζωής, της ισότητας και του δικαίου μέσα σε έναν κόσμο που διαφεντεύει το άδικο και η υποκρισία (Claudel,1996).

Η θρησκευτική λατρεία είναι μια από τις ουσιωδέστερες εκδηλώσεις της θρησκευτικής ευλάβειας προς το Θεϊόν. Πραγματοποιείται σε ορισμένους τόπους και χρόνους και απαιτεί υλικά στοιχεία, σύμβολα, λόγους και μυστηριακές πράξεις (Δετοράκης, 1997). Το μεγαλείο της ορθόδοξης λατρείας αναδεικνύεται μέσα από τους ύμνους και τα Ιερά Βιβλία, ενώ διαφυλάσσεται στο αέναο πνεύμα της χριστιανικής παράδοσης (Ματσούκας, 1998). Η θεωρία και η λειτουργία της χριστιανικής λατρείας μετουσιώνεται από τον κλάδο της Πρακτικής Θεολογίας, τη Λειτουργική, η οποία έχει ως κύρια φιλολογική πηγή τα λειτουργικά βιβλία της χριστιανικής εκκλησίας (Φουντούλης, 2006). Πέρα από τη λειτουργική ποίηση, στους κόλπους της χριστιανικής λατρείας υπάρχει και η θρησκευτική ποίηση, που βοηθά το άτομο να εξωτερικεύσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του απέναντι στη Θεϊκή Πίστη. Η προσωπική έκφραση πραγματοποιείται συνήθως έμμετρα, ενώ η εκκλησιαστική ποίηση χρησιμοποιεί μια πιο απλή και κατανοητή γλώσσα και τονικά μέτρα, υπηρετώντας την αισθητική έκφραση της εκκλησίας. Αναντίρρητα, η θρησκευτική ποίηση του βυζαντίου αποτέλεσε πρόδρομο για την γέννηση της νεοελληνικής λόγιας λυρικής ποίησης. Ο Κ. Θ. Δημαράς στο κεφάλαιο «Ποίηση και Χριστιανισμός» αναφέρει χαρακτηριστικά: «Η βυζαντινή χριστιανική ποίηση έχει μια δόνηση, μια συνοχή, μια πρωτοτυπία στη σύλληψη, που μόνο με της Παλαιάς Διαθήκης την ποίηση μπορεί να συγκριθεί. Οι εικόνες ζωηρές, δεμένες, απροσδόκητες, αποτελούν τους άμεσους προδρόμους της νεοελληνικής λόγιας λυρικής ποιήσεως...» (Δετοράκης, 1997). Αναφορικά με τη γλώσσα της θρησκευτικής ποίησης παρατηρείται ότι ο συγγραφέας δεν επιδίωξαν να μιμηθούν τα αρχαία κείμενα, αλλά προσάρμοσαν τη γραφή τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να καθίσταται εύληπτη από το σύνολο των πιστών και να προσιδιάζει στο ύφος και τον λόγο της Αγίας Γραφής (Πάσχου, 1999).

Δεν θα μπορούσε να παραληφθεί στο σημείο αυτό, ότι η συστηματική μελέτη των ύμνων, για τους οποίους έγινε λόγος παραπάνω, οδήγησε στην ανάγκη δημιουργίας ενός ξεχωριστού κλάδου, της υμνολογίας. Με τον όρο αυτό νοείται εκείνη η θεολογικοφιλολογική επιστήμη που μελετά τη δημιουργία και την εξέλιξη των ύμνων στο χρόνο (Πάσχου, 1999). Βασικό χαρακτηριστικό ενός υμνογράφου είναι η ολοκληρωτική κατάθεση της πίστης και της ελπίδας του στο Θεό και μετέπειτα η απόδοση της ποιητικής του δεξιοτεχνίας στο χαρτί. Οι ύμνοι διδάσκουν τον Χριστιανισμό και αποτελούν πηγή έμπνευσης λατρευτικών συναισθημάτων των πιστών, εκφράζοντας όλα τα ανθρώπινα συναισθήματα αφοσίωσης και δοξασίας του Θεού. Η ακμή της λειτουργικής υμνογραφίας συνδέεται με το κοντάκιο, το οποίο θεωρείται το πρώτο μεγάλο και ολοκληρωμένο λογοτεχνικό είδος, που γνωρίζει την ύψιστη άνθηση κατά την εποχή του Ρωμανού του Μελωδού, πλουτίζοντας την Βυζαντινή Λογοτεχνία με σπουδαία και σημαντικά έργα (Μητσάκης, 2010).

Στο νεωτερικό μυθιστόρημα, διαμορφώνονται ορισμένες ανθρωπολογικές προϋποθέσεις που φαίνεται να ευνοούν την ανάπτυξη ενός διαλόγου με τη θεολογία. Παρότι για τον Κουντέρα (2008) το μυθιστόρημα εμφανίζεται να είναι ασύμβατο με τη θεολογία, η τελευταία αποκαλύπτει μέσα από τα λογοτεχνικά έργα ότι δεν εξαρτάται από τον κανονιστικό λόγο και ως εκ τούτου εισέρχεται στον κόσμο του μυθιστορήματος. Κατά τον 20^ο αιώνα υπήρξε πλήθος θεωρητικών συμβολών, με χαρακτηριστική αυτή του Μπαχτίν (2000), ο οποίος μέσα από την ανάλυση της ποιητικής του Ντοστογιέφσκι προβάλλει τη σύμπλευση μεταξύ της θεολογίας και του μυθιστορήματος, καλώντας τον αναγνώστη να στοχαστεί το περιεχόμενο βασισμένος και στην θεολογική οπτική. Η ανάδειξη της θρησκείας στην πεζογραφία οφείλει να μην γίνεται μονοφωνικά, καθώς έτσι θα καταλήξει σε προβολή μιας συγκεκριμένης ιδεολογίας και ίσως να κατέληγε ακόμη και σε σύγχυση ανάμεσα στην ανθρωπολογία και τη θεολογία. Ταυτόχρονα, η απροθυμία των μυθιστοριογράφων να εξερευνήσουν το χώρο της θρησκείας αφήνει ελλιπές το πανόραμα της ανθρώπινης δράσης, αφού οι ίδιοι αρνούνται να προσεγγίσουν τις αντιλήψεις και τις εντυπώσεις μέσα από τον θεολογικό λόγο, αλλά αρκούνται στη σύλληψη μύθων ή/ και στις επιστημονικές προσεγγίσεις (Γκανάς, 2004).

Ωστόσο, η ευθύνη για την απουσία θρησκευτικού περιεχομένου από ένα σύνολο μυθιστορημάτων βαραίνει τόσο τους δημιουργούς όσο και τους εκπροσώπους της εκκλησίας που θεώρησαν αδύνατη τη σύμπλευση της λογοτεχνίας και της θρησκείας. Η σχέση της τέχνης με το ασυνείδητο και τη φαντασία θεωρήθηκε από τη θρησκεία ότι ξεπερνά τα

ανθρώπινα δεδομένα, επομένως ο λόγος του Θεού δεν μπορεί να εκπροσωπείται από την τέχνη, και ως εκ τούτου από τη λογοτεχνία. Στοχαστές όπως ο Βέμπερ (2002), υποστήριξαν ότι η μυστική εμπειρία μεταξύ Θεού και ανθρώπου είναι εχθρική προς τη φαντασία, ενώ τα παράγωγα της τέχνης χαρακτηρίζονται για το δαιμονικό χαρακτήρα τους και δεν επιτρέπουν τη συνύπαρξη μυθιστορήματος και θρησκείας. Στον αντίποδα αυτής της άποψης, πιο σύγχρονοι μελετητές αναφέρονται στη διαφορά μεταξύ της φαντασίας και της φαντασίωσης, επισημαίνοντας ότι με γνώμονα την πρώτη ο δημιουργός ξεφεύγει από το 'ναρκισσιστικό εγώ' και μεταβαίνει στη συνειδητοποίηση της παρουσίας του 'Άλλου', ενώνοντας με αυτόν τον τρόπο την θεολογία με την λογοτεχνία (Γκανάς, 2004).

Αναμφισβήτητα, στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού σχολείου, το οποίο προωθεί την πολυπολιτισμική σκέψη και τη δημιουργική ενσυναίσθηση, διαπιστώνεται ότι η θρησκευτική εκπαίδευση λαμβάνει ενεργό ρόλο στη διδασκαλία των λογοτεχνικών κειμένων. Η ένταξη θρησκευτικών αναφορών στη λογοτεχνία διασφαλίζει για τους εκπαιδευόμενους την αποδοχή του διαφορετικού, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, την οξυδέρκεια, το άνοιγμα των πνευματικών οριζόντων και της ηθικής συνείδησης, τη δυνατότητα της γνωριμίας με το ακατάληπτο και τη διεύρυνση των γνώσεών τους. Για την ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος της παρούσας έρευνας, πέρα από την ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα, κρίνεται απαραίτητη και η αναζήτηση των λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των θρησκευτικών. Σύμφωνα με την Αθανασοπούλου-Κυπρίου (2009), στο πλαίσιο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, η παρουσία τους είναι ελάχιστη στην πρώτη μεταπολιτευτική σειρά θρησκευτικών βιβλίων τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και μόνο μετά το 1992 οι αναφορές αυτές πληθαίνουν, για να καταλήξουν το 2006 να χρησιμοποιούνται εξίσου κατά τη διδασκαλία. Η ένταξη των λογοτεχνικών κειμένων στο εν λόγω μάθημα λειτουργεί επικουρικά προκειμένου οι μαθητές να διευρύνουν τις γνώσεις τους, αλλά και ηθικά, επηρεάζοντας και διαμορφώνοντας τον χαρακτήρα τους. Στο μάθημα των θρησκευτικών θα είχε ενδιαφέρον, οι διδάσκοντες να παρακινούν τους μαθητές στην εστίαση της αφήγησης και των τυπικών τεχνασμάτων των κειμένων (ιερών ή μη), ώστε να διευρύνουν την αντίληψή τους περί θρησκείας και λογοτεχνίας. Παράλληλα, με αυτόν τον τρόπο θα είχαν τη δυνατότητα να αποδεχτούν την ανθρώπινη κατάσταση στα κοσμικά όρια και να την αξιολογήσουν με βάση την Θεολογική Βασιλεία. Η κατάκτηση της αντίληψης αυτής υποβοηθάται από την ανάγνωση της λογοτεχνίας, η οποία φέρνει το άτομο μπροστά σε δοκιμασίες της ζωής, διαπλάθοντας τη συνείδηση και τον χαρακτήρα του. Η συμπερίληψη της θρησκείας και της λογοτεχνίας,

προϊόντα που ορίζονται ως πολιτισμικά, μπορεί να βοηθήσει τον μαθητή στην βαθύτερη κατανόηση του πολιτισμού του και ως εκ τούτου της ίδιας του της ύπαρξης.

Τέλος, η συμπερίληψη της λογοτεχνίας και της θρησκείας διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη της φαντασίας του μαθητή. Ο Καντ τον 19^ο αιώνα διέκρινε δύο βασικές λειτουργίες της φαντασίας, η πρώτη ήταν ο σχηματισμός των παραστάσεων και η δεύτερη η συγκρότηση ολόκληρου του κόσμου ως ενότητα. Τόσο τα λογοτεχνικά όσο και τα θρησκευτικά κείμενα τη χρησιμοποιούν για να συνθέσουν νοήματα και να εξάγουν συμπεράσματα για τον ίδιο τον κόσμο, μέσα από το αποθετήριο των εικόνων που συνδέονται συγκεντρωμένες στον ανθρώπινο εγκέφαλο, οι οποίες έχουν διεισδύσει σε αυτόν από τα νευρωνικά δίκτυα. Η ίδια η φαντασία επιδρά πολλές φορές ανασταλτικά στον πλήρη έλεγχο των γραφομένων από τον ίδιο τον δημιουργό, γεγονός που σηματοδοτεί και την ακόμη πιο έντονη δημιουργία φαντασιακών γεννημάτων από τους αναγνώστες. Ωστόσο, κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ των δύο προαναφερόμενων όρων αποτελεί η αφήγηση, που και στις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιείται για να μεταφέρει μια ιστορία στον κόσμο, με τη μόνη διαφορά ότι οι θρησκευτικές αφηγήσεις κάνουν λόγο για τις ενέργειες του Θεού και όσα αυτές περικλείουν, ενώ οι λογοτεχνικές επαφίενται σε διευρυμένη θεματολογία. Επομένως, το φαντασιακό σε συνδυασμό με το αφηγηματικό, παντρεύει τη λογοτεχνία και τη θρησκεία μέσω των εικόνων και των ιδεών που ενυπάρχουν στον πραγματικό και μη πραγματικό κόσμο (Ward, 2010). Διαπιστώνεται λοιπόν, ότι κάθε λογοτεχνικό κείμενο αναδεικνύει την αρχέγονη ανάγκη του ανθρώπου να ορίσει την υπόστασή του μέσα από τη γλώσσα του και να νοηματοδοτήσει συμβολικά τη ζωή του. Μάλιστα κατά την Αθανασοπούλου-Κυπρίου (2011), από την σκοπιά της χριστιανισμής, η συγγραφή λογοτεχνικών δημιουργημάτων από τον άνθρωπο μπορεί να εννοηθεί ως η ανάγκη του για συνδημιουργία και ανταπόκριση στον Θείο λόγο. Συνοψίζοντας, όλα τα κείμενα περιλαμβάνουν το φαντασιακό στοιχείο, γεγονός που δεν επιτρέπει την ανεξαρτητοποίησή τους από το θρησκευτικό και το ιερό, αφού η άντληση του περιεχομένου τους πραγματοποιείται συνειδητά ή ασυνείδητα από εντυπώσεις που περιλαμβάνουν μέσα τους το θεολογικό στοιχείο.

3.2 Το θρησκευτικό στοιχείο στα κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Σύμφωνα με τον Παναγιωτόπουλο (1979) δεν υπάρχει έλληνας συγγραφέας που να μην αποτυπώσει τη θρησκευτική ταυτότητα και σκέψη του στο έργο του. Αναμφίβολα ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής λογοτεχνικής παραγωγής εμπεριέχει έντονα το θρησκευτικό στοιχείο

και επηρεάζεται είτε από τη χριστιανική είτε από κάποια άλλη πίστη. Η αφθονία των ποιητικών και των πεζών κειμένων που αφιερώνονται ή αναφέρονται στις μεγάλες γιορτές της χριστιανοσύνης πιστοποιούν την ανάγκη θρησκευτικής έκφρασης του ατόμου μέσα από τη λογοτεχνία. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι οι ανιμιστικές προσεγγίσεις του κόσμου συμπίπτουν ιστορικά με τα πρώτα τεχνουργήματα, αναπαριστώντας και ερμηνεύοντας τον κόσμο που περιβάλλει τον άνθρωπο (Χλωπτσιούδης, 2011).

Οι μαθητές ερχόμενοι σε επαφή με τα νεοελληνικά κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν το πνεύμα τους και την κριτική τους σκέψη, να λάβουν αξίες και να υιοθετήσουν έναν νέο τρόπο έκφρασης των στοιχείων της προσωπικότητάς τους. Παράλληλα, μπορούν να γίνουν κοινωνοί πολιτιστικών, κοινωνικών, εθνικών και παγκόσμιων ιδεών, αναπτύσσοντας αισθητικά τις αντιλήψεις τους και κατανοώντας την ποικιλία των τρόπων με τους οποίους εκφράζεται το θρησκευτικό βίωμα στη λογοτεχνία. Τέλος, δύνανται να έρθουν σε επαφή με το ρόλο της θρησκείας στην ιστορία των λαών και να αντιληφθούν τη σημασία των θρησκευτικών πεποιθήσεων στη διαμόρφωση της καθημερινής τους συμπεριφοράς (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

3.2.1 Ποίηση

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη «Φιλοσοφώτερον και σπουδαιότερον ποίησις ιστορίας εστίν: η μεν γαρ ποίησις μάλλον τα καθόλου, η δ' ιστορία τα καθ' έκαστον λέγει» (Η ποίηση είναι πιο φιλοσοφική και πιο σπουδαία από την ιστορία, επειδή η ποίηση μιλάει περισσότερο για το όλον ενώ η ιστορία για το συγκεκριμένο - <http://www.gnomikologikon.gr/catquotes.php?categ=2160>). Το “όλον” για τον φιλόσοφο είναι αυτό που αντικατοπτρίζει και εμπεριέχει όλα εκείνα τα “μέρη” που συντελούν στην δημιουργία του κόσμου (Κάλφας και Ζωγραφίδης, 2006), επιβεβαιώνοντας έτσι τη πολυδιάστατη και καίρια σημασία της ποίησης. Μέσα από την τέχνη ενός λαού είναι δυνατόν να αναζητηθούν πολιτικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά θέματα της ιστορίας του, ως εκ τούτου λοιπόν αφού η Τέχνη του Λόγου που προΐσταται των υπολοίπων δεν θα μπορούσε να μην είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτά (Μπορχές, 2006). Προκύπτει λοιπόν αβίαστα το συμπέρασμα της άμεσης συσχέτισης της ποίησης με ένα από τα μείζονα και ζωογόνα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, την θρησκεία.

Η ένταξη των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα εντοπίζεται ακόμη από τα προχριστιανικά χρόνια, με σημαντικότερο εκπρόσωπό τους τον επικό ποιητή Όμηρο. Τόσο στην Ιλιάδα όσο και στην Οδύσσεια, οι θεοί μιλούν βαθιά στην ψυχή των ηρώων, κατευθύνουν τις κινήσεις τους και καθορίζουν τις κρίσεις τους. Στην Οδύσσεια ο θεός, όπως και ο πιστός, είναι άτομο από τον οποίο ο δεύτερος ζητά προστασία, αναπτύσσει δεσμούς και οριοθετεί σχέσεις βασισμένες κυρίως στην εμπιστοσύνη, στο σεβασμό και τη συμπάθεια, και λιγότερο στον φόβο. Η βοήθειά του περιέχει στοργή, ενδιαφέρον και εύνοια, αρετές που μεταχειρίζεται για να δηλώσει την μεγαλοπρέπειά του απέναντι στο θνητό γένος (Κεσσίδης, 2004).

*«Την ίδια ώρα ο Τηλέμαχος γύρισε να μιλήσει στη γλαυκόματη Αθηνά,
γέροντας το κεφάλι προς το μέρος της, να μην τον πάρουν είδηση οι άλλοι:
«Καλέ μου ξένε, θα με παρεξηγήσεις αν γυμνή τη σκέψη μου σου πω;
Το μέλημά τους, ξένε, είναι αυτά που βλέπεις: κιθάρα και τραγούδι,
εύκολο μέλημα, αφού ατιμώρητοι ρημάζουν ξένα αγαθά.»
(Ραψ.174-178) (Σαμαρά και Τοπούζης, 2007)*

Στην Ιλιάδα οι θεοί είναι επεμβατικοί, λειτουργούν ως ρυθμιστές της ζωής των ηρώων, τίθενται αντιμέτωποι προς αυτούς και τους εκδικούνται. Οι άνθρωποι αισθάνονται ότι εξαρτώνται από τη θέλησή τους με αποτέλεσμα οι δράσεις τους να εξαρτώνται κυρίως από τις επιταγές και τις διαθέσεις τους. Έχουν ανθρώπινα πάθη και λειτουργούν με μνησικακία και αριβισμό (Nilsson, 2008).

*«Με προσκαλείς, δίφιλε Πηλείδη, να εξηγήσω,
πώς εγεννήθηκε ο θυμός του μακροβόλου Φοίβου·
θέλει το ειπώ· μόνον εσύ στοχάσου και όμοσέ μου
να με βοηθήσεις πρόθυμα με λόγον και με χέρι,
ότι θ' ανάψω την χολήν ανδρός που των Αργειών
δεσπόζει και ολ' οι Αχαιοί του είναι υποταγμένοι·
όταν θυμώσει στον μικρόν, νικά ο βασιλέας·
ότι αν χωνεύσει την χολήν σ' εκείνην την ημέραν,
όμως το πάθος άσπονδο στα στήθη μέσα τρέφει
να ξεθυμάνει στο εξής· και σκέψου αν θα με σώσεις».
(Ραψ.Α, 75-84) (Σπανάκου, 2007)*

Είναι γνωστό ότι η καταγωγική περιοχή της αρχαίας ελληνικής ποίησης βρίσκεται στις θρησκευτικές τελετουργίες. Ένα σημαντικό κεφάλαιο του κυρίου σώματος της εν λόγω ποίησης απαντάται στη λυρική ιαμβογραφία, η οποία από τον 7^ο κιώλας αιώνα γνώρισε μια άνθηση που δεν κατάφερε να σκιάσει ούτε η αρχαία ελληνική τραγωδία. Η αρχαία λυρική ποίηση εκφράζει τις συγκινήσεις, τις συναισθηματικές αναταράξεις, τα πάθη, τις σκέψεις, τις ιδέες, την ιδεολογία, την πίστη και τις ανησυχίες του ποιητή. Ένα από τα σημαντικότερα είδη της αποτελεί η χορική, της οποίας η καταγωγή έλκεται από τις αρχαϊκές θρησκευτικές τελετουργίες και τους διθυράμβους που γράφονταν προς τιμήν του Διονύσου (Nilsson, 2008).

*«Χώρα το νου κάθε γυναικός πήρε κι έπλασε/πρώτα ο θεός: Απ' τη γουρούνα τη μακρότριχη/
τη μία που στη καταροή του σπιτικού της/ όλα είναι ρέμπελα και σέρνονται κατάχαμα/ κι
άλουστη η ίδια με απλυσιά στα ρούχα της / στη βρώμα απάνω της καθίζει και παχαίνει...»*
(Σημωνίδης ο Αμοργίνος)

Στον αντίποδα της λυρικής ποίησης βρίσκεται η βυζαντινή λογοτεχνία. Για τους Βυζαντινούς δεν υπήρχαν οι κατηγορίες του δράματος, του έπους και της λυρικής ποίησης, καθώς η εκκλησία αποδοκίμαζε τις καταστάσεις που περιέγραφαν οι αρχαίες τραγωδίες και θεωρούσε την κοσμική αγάπη ως πεδίο δράσης των δαιμόνων (Hunger, 2010). Αρκετά δημοφιλή ήταν τα ιστορικά έπη που εκθειάζαν τα επιτεύγματα των αυτοκρατόρων, με χαρακτηριστικά αυτά του Παύλου Σιλεντιάριου ο οποίος συνέγραψε εννέα χιλιάδες εξάμετρους στίχους για το μεγαλείο της Αγίας Σοφίας, του Ιωάννη Γαζαίου, που ασχολήθηκε στο έργο του με την πόλη της Γάζας και τέλος, του Θεοδοσίου του Διάκονος με τους χιλιάδες αφιερωμένους στίχους στην κατάληψη της Κρήτης από τον Νικηφόρο Φωκά (Χριστοφιλοπούλου, 1996). Διαδεδομένη ήταν και η έμμετρη ηθική διδασκαλία, την οποία υπηρέτησε ο Γρηγόριος ο Νανζιαζίνος συγγράφοντας τα ηθικά έπη, αλλά και πολλοί άλλοι ποιητές που υποστήριζαν τον ασκητικό τρόπο ζωής (Καραγιαννόπουλος, 2001).

«Αλλά πώς θα μπορούσε κανείς να εξυμνήσει τη γενναιόδωρη αναστήλωση του ναού, ποιος είναι σε θέση να περιγράψει την αριστουργηματική σοφία του πολύσκηπτρου βασιλιά; Αυτό λοιπόν, σκηπτροφόρε, θα το αναθέσω στην επιδεξιότητα του τεχνίτη κι εγώ θα καταπιαστώ αμέσως με το αποτέλεσμα των δικών σου πολύμοχθων έργων, καθώς αντικρίζω το νεόκτιστο ιερό, πάνω στο οποίο ο θεϊκός έρωτας ελκύει κάθε βλέμμα. Καθένας που υψώνει τα μάτια στον ολοφώτεινο ουρανό δε νιώθει δυσφορία, όταν έπειτα χαμηλώνει το βλέμμα και αντικρίζει το κομψό κυκλικό λιβάδι, πάνω από το οποίο απλώνεται ο έναστρος θόλος. Αλλά στρέφει το

βλέμμα του πάνω στους καταπράσινους λόφους και χαίρεται να ατενίζει τους ορμητικούς χειμάρρους και τις ανθισμένες όχθες» (Παύλος Σιλεντιάριος, Απόσπασμα από την περιγραφή του άμβωνος της Αγίας Σοφίας)

Από τα μέσα του 16^{ου} αιώνα ο ελληνισμός δέχεται την επίδραση του ρεύματος του θρησκευτικού ουμανισμού, μια πνευματική κίνηση που ως κύριο στόχο είχε την ενίσχυση του γένους με την παιδεία (Βακαλόπουλος, 2007). Ένα υψηλής υπόθεσης έργο που κατέχει εξέχουσα θέση στο κρητικό θέατρο είναι «Η Θυσία του Αβραάμ», που αποτελεί διασκευή και έχει ως πρότυπο τον Ισαάκ του L. Grotto. Αποτελεί θρησκευτικό δράμα και από πολλούς μελετητές αποδίδεται στον Βιτσέντζο Κορνάρο (Vitti, 2008). Η υπόθεση του δράματος είναι το επεισόδιο της Παλαιάς Διαθήκης, όπου ο Θεός, θέλοντας να δοκιμάσει την πίστη του Αβραάμ, του ζητά να θυσιάσει τον μονάκριβο γιο του (Bakker and Gemert, (1996).

*«Κάτεχε πώς Αφέντης μας και Πλάστης και Θεός μας
θυσιαν έπεθύμησε να κάμω τόν υγιό μας.
Τόν Ισαάκ μου ζήτηξε, κι ὄρισε δίχως ἄλλο
να τότε σφάξω κι εἰς πυρρή φωτιά να τότε βάλω·
και θέλει με τή χέρα μου ὄλα να τὰ τελειώσω κι ἀπάνω σέ ψηλό βουνί εύκαριστιά να δώσω»
(Η Θυσία του Αβραάμ, στ. 155-160).*

Με την τουρκική εισβολή στην Κρήτη η λογοτεχνική παραγωγή που άνθιζε κατά τη διάρκεια της Βενετοκρατίας (1211-1669) μεταφέρεται στα Επτάνησα (Πολίτης, 1998). Εκεί, εν έτει 1681, ο Μαρίνος Τζάνες Μπουνιαλής συγγράφει το μακροσκελές έργο του για την πτώση της Κρήτης, κάνοντας σαφείς αναφορές στο θρησκευτικό στοιχείο, ενώ το 1684 τυπώνει στη Βενετία ένα φυλλάδιο το οποίο συμπεριλαμβάνει καθαρά θρησκευτικούς στίχους (Τζάνες – Μπουνιαλής, 1995).

Σταθμός της σχολής που αναπτύχθηκε στα Επτάνησα αποτέλεσε ο εθνικός ποιητής της Ελλάδας, Διονύσιος Σολωμός. Παρότι έχουν διατυπωθεί αρκετές επιφυλάξεις για τη θρησκευτικότητα των έργων του Σολωμού, ο Λίνος Πολίτης (1942) σε άρθρο του στο περιοδικό Εστία υποστήριξε τη βαθιά θρησκευτικότητα και την απόλυτη πίστη που διαπνέουν τα έργα του. Η θρησκεία για τον ίδιο φαίνεται να αισθητοποιεί μια δομή λιτανείας, προσευχής και τελικής κρίσης (Χλωπτσιούδης, 2011) σε ένα μεγάλο μέρος των στίχων του. Ο ποιητικός κόσμος του Σολωμού κινείται μεταξύ του υπαρκτού και του μυστικού, αφού το

άρρητο και το αποκαλυπτικό εμφανίζονται συνεχώς στην ποίησή του. Κάποια από τα αντιπροσωπευτικά έργα του Σολωμού, που προβάλλουν με τη σειρά τους τη θρησκευτικότητά του, είναι η «Φαρμακωμένη», «Εις τον θάνατο Αιμιλίας Ροδόσταμο» και η «Δέηση της Μαρίας» (Σολωμός, 2012).

*«Τὰ μαλλιά σέρνω στὰ λιγνά μου στήθη·
δένω σταυρὸ τὰ χέρια· Οὐράνια, θεῖα!
Πέστε Ἐκεινοῦ ποὺ σήμερα ἀναστήθη
νὰ ἐλεηθεῖ τα*

ἡ μαύρη τῆ Μαρία.

*Μέρα εἶναι Ἀγάπης· Ἄδης ἐνικήθη·
καίονται τὰ σπλάχνα, καίονται τὰ στοιχεῖα·
καὶ ἡ πυρκαϊὰ τοῦ Κόσμου ἀναγαλλιᾶζει
καὶ κατ' Αὐτὸν τῆ σπίθα της τινάζει»
(Σολωμός, Τὸ ἑσπέρας τῆς Λαμπρῆς XXV)*

Ο Ελύτης υποστηρίζει την μουσικότητα των στίχων του μέσα από τη θρησκεία, υπηρετώντας τον αρχαιοελληνικό λυρισμό και τη βυζαντινή-θρησκευτική παράδοση του τόπου (Κουτριάνου, 2002). Τα ποιήματα του είναι οικοδομήματα που ενώνουν τη γη με τον ουρανό, το θάνατο και τη ζωή, το σκοτάδι με το φως. Η θρησκεία αναφαίνεται στο έργο του μεγάλου ποιητή και ενώνεται με την αλήθεια, την δύναμη, την κίνηση του πνεύματος και την ελευθερία. Η πάγια θέση του αναφορικά με τον άρρηκτο δεσμό του ελληνισμού και της χριστιανοσύνης προβάλλει την έντονη θρησκευτικότητά του (Vitti, 1984).

Ἡ Παναγία τα πέλαγα

*κρατούσε στην ποδιά της.
Την Σίκινο, την Αμοργο
καὶ τ' ἄλλα τα παιδιά της.*

*Ε σεις τζιτζίκια μου ἄγγελοι
γεια σας κι ἡ ὥρα ἡ καλή.
Ο βασιλιάς ὁ Ἥλιος ζει;
Κι ὄλ' ἀποκρίνονται μαζί.*

Ζει και ζει και ζει

ο βασιλιάς ο ήλιος ζει.

*Απο την άκρη του καιρού
και πίσω απ' τους χειμώνες
άκουγα σφύριζε η μπουρού
κι έβγαιναν οι Γοργόνες.
(Τα τζιτζίκια, Οδ. Ελύτης)*

Το θρησκευτικό στοιχείο στον Παλαμά συνδέεται με το αρχαιοελληνικό πνεύμα του Βυζαντίου. Παρόλο που ο ίδιος στην ποίησή του στάθηκε κριτικά και παρουσιαζόταν αρνητικός σε οτιδήποτε αφορούσε στην αρχαιολαγνεία και τη θρησκοληψία, εντοπίζονται έργα του με διαφορετικό ύφος και περιεχόμενο, που ασχολούνται με την αρχαία και τη σύγχρονη του λατρευτική παράδοση. Από τα πρώτα ώριμα χρόνια του, γίνεται φανερό στην ποίησή του ότι άρχισε να κλονίζεται μεταξύ πίστεως και απιστίας. Τα δύο ζεύγη αντιθέσεων που διαιρούν τη ψυχή του είναι η πίστη στο Θεό της αποκάλυψης και της Βίβλου και οι διάφοροι θεοί της ειδωλολατρίας. Οι στίχοι του μαρτυρούν για τον ίδιο πώς μένει και στις δύο αυτές καταστάσεις, αναζητώντας διέξοδο και λύση στην ποίηση, λυτρώνοντας τον εαυτό του από την εξωτερίκευση αυτού του προσωπικού συγκρητισμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι δεν διστάζει να απευθύνεται ταυτόχρονα στον Ιησού και σε άλλους θεούς, αποδίδοντας το διχασμό αυτό στον κοσμικό και σαρκικό άνθρωπο (Παναγιωτόπουλος, 1979).

*«Ω ταίρι, πού το θρόνο σου τετράψυχο έχεις στήσει, ώ Κύπρις,
ώ Μεσσία!*

Χαίρετε θλίψη και χαρά, τρισάγιο εσύ μεθύσι, τρισάγια εσύ θυσία!

"Ω χαίρε πού τ'ανθρώπινο κορμί το αποθεώνεις, ουρανογεννημένη.

*Χαίρε κι εσύ πού της ψυχής πατρίδα φανερώνεις, καινούργια,
ονειρεμένη! Ω χαίρε πού γεννήθηκες για μας με γελοίο πλάνο στο μαγικό σου
στόμα, κ' εσύ πού πέθανες για μας καί στο Σταυρό σου επάνω,
μ' αγάπης λόγια ακόμα.*

*Θεά στη γη κατέβασες τον ουρανό με χέρια φωτοπεριχυμένα. Θεέ κι ανέβηκεν ή γη ψηλότερα
άπ' τ' αστέρια, πιστεύοντας εσένα.*

*Στή σύγχυση αυτή του ποιητού, πού εμάς μας σκανδαλίζει, θα ήθελα να αντιπαρατάξω τρεις
στροφές από την «Ασάλευτη ζωή».*

*Αμαρτωλός καλογερεύω στ' Άγιονόρος, με καίει ό Σατανάς κι ή κόλαση με τρώει, σε βαθύ
πλάνο ρέμα πνίγομαι οδοιπόρος, ειν' ή ψνχή μον χαλασμός καί μοιρολόι.
Το Αιγαίο γαλάζιος θησαυρός αμαραγδοφόρος, ό ουρανός και ή γη σα Δάφνης καί σα Χλόη
φυτρώνει της ζωής λαχταριστός ό σπόρος, βυζαίνεται άπ' των Όντων το μελισσολόι
των "Όλων ό χυμός, 'νλυμπος, Πήλιο, Όσσα, πελάγου κάθε κόρφος, κάθε στεριάς γλώσσα, η
λιμνοφάνταστη Κασσάντρα, ή Θράκη, γάμου
φορούνε φόρεμα, κι εγώ; «Κύριε γίνου σωτήρ μου!» καί θολώνω με τα δάκρυα μου το θείο
Βρέφος, ζωγραφιά τον Πανσελήνου» (Οι Θεοί, Κ. Παλαμάς).*

Ένας από τους σημαντικότερους ποιητές της σύγχρονης εποχής , στο έργο του οποίου είναι έκδηλη η αισθητική, και άλλοτε αισθησιακή αξιοποίηση της θρησκείας στην ποιητική του, είναι ο Καβάφης. Η σύγκρουση του παγανισμού και του χριστιανισμού, όπως και του Ελληνισμού με τη Ρώμη, βρίσκονται στο κέντρο της ιστορικής του αίσθησης (Παπαδοπεράκη, 2010). Σύμφωνα με τον Ντελόπουλο (1972) τα τρία πρόσωπα που εμφανίζονται συχνότερα στην ποίησή του είναι κατά σειρά συχνότητας ο Χριστός, ο Απόλλων και ο Ιουλιανός. Ο Καβάφης στην πραγματικότητα αντιλήφθηκε το συναισθηματικό περιεχόμενο των θρησκευτικών στοιχείων και τα ενσωμάτωσε στο έργο του, ενισχύοντας τη διαχρονικότητα του ποιητικού του βάθους και του ηθικοπλαστικού περιεχομένου του (Δασκαλόπουλος, 2013).

*«Πιστεύω το Μετέπειτα. Δεν με πλανούν ορέξεις
της ύλης, ή του θετικού αγάπη. Δεν είν' έξις
αλλ' ένστικτον. Θα προστεθή η ουρανία λέξις
εις της ζωής την ατελή, την άλλως άνουν φράσιν.
Ανάπαυσις και αμοιβή θέλουν δεχθή την δράσιν.
Ότε διά παντός κλεισθή το βλέμμα εις την Πλάσιν,
θα ανοιχθή ο οφθαλμός ενώπιον του Πιλάτου.
Κύμα αθάνατον ζωής θα ρεύση εξ εκάστου
Ευαγγελίου του Χριστού – ζωής αδιασπάστου»*

(Το Μετέπειτα, Κ. Καβάφης)

Ένας από τους σημαντικότερους ποιητές της νεοελληνικής ποίησης που ενσωματώνει στο έργο του τη βαθιά πίστη στα Θεία είναι ο Τάκης Παπατσώνης (Ξύδης, 1976). Η γλώσσα του είναι επηρεασμένη από την ευρωπαϊκή λογοτεχνία και οι στίχοι του μαρτυρούν την

προσήλωσή του στο Χριστιανισμό. Το ποιητικό του έργο κατακλύζεται από εκκλησιαστικές εκφράσεις, που δημιουργικά μετουσιώνονται στον προσεγμένο και άρτιο λόγο του, ενώ ο ίδιος κινείται στο μεταίχμιο μεταξύ ανατολικής και δυτικής πολιτιστικής παράδοσης. Η θρησκευτικότητα που διαπνέει τα έργα του οδήγησε σε μια από τις πιο δυναμογόνες ποιητικές συνθέσεις της σύγχρονης λογοτεχνίας.

*«Η Παναγία με τη ρομφαία στα σωθικά εθρήνει
και τάβλεπε όλα σκοτεινά από την πικρήν οδύνη.
Που ο Άγγελός της στις φωτιές παράδερνεν, ο Γιος της,
των παρανόμων ταπεινός και πράος και γλυκός Σώστης.
Και εμείς, οι ευγενικοί θνητοί, φριχτά ας ταπεινωθούμε
με το φαρμάκι της Νηστείας και τέφραν ας λουσοθούμε.
Και η θλίψη μας, μακριά από κάθε γήινα ζιζάνια,
ας υψωθεί ως κερύ λιγνό, χλωμό, προς τη μετάνοια»
(Κατάνυξις Μεγάλης Παρασκευής, Τ. Παπατσώνης)*

Η θρησκεία στην πρώτη ποίηση του Γ. Ρίτσου φαίνεται να κατέχει πολύ σημαντική θέση στη ζωή του ανθρώπου. Αν και ο ίδιος τιμήθηκε ως κομμουνιστής της αριστεράς, ο Θεός συχνά εμπνέει, φωτίζει και προστατεύει τον ποιητή. (Μακρής, 1991). Δεν είναι λίγοι οι μελετητές που αμφισβήτησαν τη θρησκευτικότητα του Ρίτσου, ισχυριζόμενοι ότι καταφέρνει να προβληθεί μέσα από τον «αποχρωματισμό» των λεγομένων του. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του ποιήματος ‘Τ’ άσπρο ξωκλήσι’, στο οποίο υπάρχουν εικόνες της φύσης το καλοκαίρι, όπου οι συμβολικές αναφορές στην Παναγία που πλαγιάζει στις μυρτιές με λεκιασμένη φούστα απ’ τα σταφύλια και τα περβόλια του θεού ερμηνεύονται σαν βιώματα της θρησκείας και όχι σαν σύμβολα του μόχθου της γυναίκας αγρότισσας και εργάτριας (Ηρακλέους, 2009).

*«Τ’ άσπρο ξωκλήσι στην πλαγιά
κατάγναντα στον ήλιο
πυροβολεί με το μικρό
στενό παράθυρό του
Και την καμπάνα του αψηλά
στον πλάτανο δεμένη*

*την εκουρντίζει ολονυχτίς
για του Αη Λαού τη σκόλη»
(Τ' άσπρο ξωκλήσι, Γ. Ρίτσος)*

Υπό αμφισβήτηση τίθεται και η θρησκευτικότητα των ποιημάτων του Κ. Βάρναλη, με κύριο εκπρόσωπο της αμφιλογίας αυτής τον ίδιο τον ποιητή. Στα «φιλολογικά απομνημονεύματά» του οριοθέτησε τις υπερφυσικές και μεταφυσικές δυνάμεις έξω από την πνευματική και από τη συναισθηματική ζωή του, ομολογώντας ότι η Παναγία κίνησε το ποιητικό του ενδιαφέρον, διότι μπορούσε εύκολα να γίνει η Μανα-Σύμβολο, ο τύπος όλων των μανάδων της πραγματικής μητρότητας (Βάρναλης, 1980).

*«Ω χώμα, που τραγουδιστά σε πίνει ο πέφκος ο βαθύς,
όσο που μπάρσαμο πικρό στα φύλλα του να σουρωθείς,
μέσα σου χώνομαι κι εγώ, τα σπλάχνα γλόκανέ μου.
Αχ, χάηδεψέ μου τα μαλλιά της κεφαλής μου της ζανθής,
πάρε τη σκέψη μου πολύ μακριά, πνοή του ανέμου!
Σαν καρδερίνα του Μαρτιού με τα φτερά τ' αστραφτερά,
που σε βαθιά τριανταφυλλιά, πλάι σε τρεχάμενα νερά,
μ' άχερα, λάσπη και μαλλί ζεστή φωλιά κρεμάει,
την κούνια σου, παιδάκι μου, με ζύλα φκιάνω εβωδερά
και βάνω προσκεφάλι σου τον ήλιο του Ανθομάη»
(Οι πόνοι της Παναγιάς, Κ. Βάρναλης)*

Άξιο αναφοράς επίσης είναι το ποίημα «Το φως που καεί», στο οποίο τα πρόσωπα του Προμηθέα και του Ιησού αποκτούν συμβολισμό με στόχο να αναδείξουν το ρόλο της φιλοσοφίας και της θρησκείας ως στηρίγματα της πολιτικής και κοινωνικής εξουσίας.

*«Μα γέρασε και σώμα και ψυχή
κι έμεινε δούλος, όπως στην αρχή.
Δεν κελαηδάει πουλί, νερό κι αγέρας
κι απάνου σ' όλα Θάνατος Πατέρας.
Πώς γίνεται ο ραγιάς αφεντικό,
δεν το 'μαθε. Κι αν του το λέγαν άλλοι,*

*θα μπορούσε να κάνει φονικό
για μιαν Ελλάδα θρήσκα και Μεγάλη!
Χαροπαλεύει τώρα στο σανό του
κι ένα μονάχα το παράπονό του:
δεν πρόλαβε να δει την οικουμένη
μια κι όζω Χιροσίμα κανωμένη»
(Δούλος τρίδουλος, Κ. Βάρναλης)*

Κλείνοντας την παρούσα ενότητα δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί η αναφορά σε μία από τις μεγαλύτερες εν ζωή ποιητικές μορφές της ελληνικής λογοτεχνίας, την Κική Δημουλά. Το έργο της αποτελεί ένα σώμα διαλεκτικής και ερωτημάτων, ενώ τα ποιήματά της προσιδιάζουν σε αφανή περιστατικά που κινούνται βασισμένα στην θρησκευτική πίστη σε μια ψυχική ανάταση (Γεωργιάδου και Δελληγιάννη, 2001). Η ίδια επιλέγει στο έργο της να ‘συνομιλεί’ με το θεολογικό λόγο, και την εκκλησιαστική παράδοση προβάλλοντας την πίστη της απέναντι στη θεία σκέπη (Καρβέλης, 1983).

*«Η θάλασσα ψύχραιμη και ασύσπαστη,
λες κι απ’ τις άκρες της σφιχτά
την έπιασ’ η στεριά και την τεντώνει.
Στην άκρη του γκρεμού,
που συγκρατεί το θέαμα,
ευωδιάζει ο ίλιγγος
κατρακυλούν αυτοκτονίες...
Αριστερά, η εποχή,
σε μια ακατάσχετη επιφοίτηση χρωμάτων.
Κι εκεί, προσκυνητάρι κατηφές,
έναν Χριστό, μη αναστάντα προφανώς, εγκλείει.
Γιατί στεφάνι εκ πλαστικού
επάνω του ακόμη ξεχασμένο
το πάθος της σταυρώσεως παρατείνει.
Περί διαγενομένου του Σαββάτου,
Μαγδαληνής, Σαλώμης, και αρωμάτων
ιδέαν δεν έχει»(Πάσχα προς Σούνιο, Κ. Δημουλά)*

3.2.2 Πεζογραφία

Το αρχαίο ελληνικό δράμα αποτέλεσε την ανώτερη πνευματική έκφραση της κλασικής εποχής και συνδέθηκε άρρηκτα με τη θρησκεία. Οφείλει τη γέννησή του στα θρησκευτικά δρώμενα και συνδέθηκε από την αρχή με τα Μεγάλα Διονύσια, που είχαν κυρίαρχη θέση στο αθηναϊκό εορτολόγιο (Βερνάν, 2000). Και στα τρία είδη του δράματος- κωμωδία, σατυρικό δράμα, τραγωδία- το θρησκευτικό στοιχείο είναι έκδηλο, καθώς στη σχέση μεταξύ θεών και ανθρώπων, οι πρώτοι εμφανίζονται ως οι εγγυητές της ηθικής τάξης και οι ρυθμιστές όλων των εκφάνσεων της ζωής των θνητών (Cartledge, 2007).

«Οὐτ' ἂν κελεύσαιμι· οὐτ' ἄν, εἰ θέλοις ἔτι πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μετὰ. Ἄλλ' ἴσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ, κείνον δ' ἐγὼ θάψω· καλόν μοι τοῦτο ποιούση θανεῖν. Φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μετὰ, ὅσια πανουργήσασ'· ἐπεὶ πλείων χρόνος ὄν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε. Ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ, τὰ τῶν θεῶν ἔντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε. Ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιῶμαι, τὸ δὲ βία πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμήχανος. ΑΝ. Σὺ μὲν τάδ' ἂν προῦχοι· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον 80 χάσους' ἀδελφῷ φιλάτῳ πορεύσομαι»(Σοφοκλέους Αντιγόνη, στ. 69-81)

Από τους προχριστιανικούς ακόμη αιώνες κέντρο της φιλοσοφικής σκέψης, επομένως και της φιλοσοφικής γραμματείας αποτέλεσε η δημιουργία του κόσμου και η αρχή των πάντων. Στο σύνολό τους τα μεγάλα πνεύματα της αρχαιότητας άσκησαν κριτική και αρνήθηκαν την αρχαιοελληνική ειδωλολατρία, προσανατολίζοντας την πίστη τους σε έναν και μοναδικό Θεό (Τσαρσγουόλθ, 2014).

«Θεός ἔστι τι αἰεὶ κινούμενον κίνησιν ἄπαστον, αὕτη δ' ἡ κύκλω (καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μόνον ἀλλ' ἔργῳ δῆλον), ὥστ' αἰδῖος ἂν εἴη ὁ πρῶτος οὐρανός. ἔστι τοίνυν τι καὶ ὁ κινεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον καὶ κινεῖν [καὶ] μέσον, τοίνυν ἔστι τι ὁ οὐ κινούμενον κινεῖ, αἰδῖον καὶ οὐσία καὶ ἐνέργεια οὐσα. κινεῖ δὲ ὧδε τὸ ὀρεκτὸν καὶ τὸ νοητὸν· κινεῖ οὐ κινούμενα. τούτων τὰ πρῶτα τὰ αὐτά. ἐπιθυμητὸν μὲν γὰρ τὸ φαινόμενον καλόν, βουλευτὸν δὲ πρῶτον τὸ ὄν καλόν· ὀρεγόμεθα δὲ διότι δοκεῖ μᾶλλον ἢ δοκεῖ διότι ὀρεγόμεθα· ἀρχὴ γὰρ ἡ νόησις. νοῦς δὲ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ κινεῖται, νοητὴ δὲ ἡ ἑτέρα συστοιχία καθ' αὐτήν.» (Μετά τα Φυσικά 1072a21-1073a12, Αριστοτέλης).

Στους πρώτους βυζαντινούς αιώνες η επίδραση της θεολογίας στα φιλοσοφικά ρεύματα ήταν εμφανής και η χριστιανική φιλοσοφία δέχτηκε, με τη σειρά της, τις νεοπλατωνικές και φιλοσοφικές επιδράσεις. Ένας από τους μεγαλύτερους Πατέρες της Εκκλησίας, που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην πνευματική κίνηση της περιόδου, ήταν ο Μέγας Βασίλειος από την Καισάρεια, ο οποίος υπήρξε βαθύς γνώστης και μελετητής της αρχαίας φιλοσοφίας του Πλάτωνα και του Δημοσθένη. Φίλος του τελευταίου και μέγας μελετητής και συγγραφέας ήταν ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός. Η δράση του ως πρωτοπόρου του ανθρωπισμού με αρχαϊκά και χριστιανικά στοιχεία, απόλυτα επηρεασμένη από τις νεοπλατωνικές ιδέες και τη στωική φιλοσοφία, ήταν έντονη. Ένας ακόμη σπουδαίος ρήτορας και συγγραφέας της εκκλησιαστικής γραμματείας υπήρξε ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, που αν και κατώτερος του Ναζιανζηνού, κατάφερε να αφήσει ένα μεγάλο συγγραφικό έργο, βασισμένο κυρίως στις πραγματείες, ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζει κυρίως εκείνη με τίτλο *Περί Ιεροσύνης* (Αθανασόπουλος, 2004).

«Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιᾶ, καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυζώμεθα· εἶπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς, μὴ ὄτι τοῖς δι' ἀγάπην τι πεποιηκόσιν, ἢ πεπονθόσι· συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει· δῶμεν συγγνώμην ἀλλήλοις, ἐγὼ τε ὁ τυραννηθεὶς τὴν καλὴν τυραννίδα, τοῦτο γὰρ νῦν προστίθημι, καὶ ὑμεῖς οἱ καλῶς τυραννήσαντες, εἴ τί μοι μέμφοισθε τῆς βραδύτητος, ὡς τάχα γε κρείττων αὕτη καὶ τιμιωτέρα Θεῷ τῆς ἐτέρων ταχύτητος· ἀγαθὸν γὰρ καὶ ὑποχωρῆσαι Θεῷ τι μικρὸν, ὡς Μωϋσῆς ἐκεῖνος τὸ παλαιὸν, καὶ Ἰερεμίας ὕστερον, καὶ προσδραμεῖν ἐτοίμως καλοῦντι, ὡς Ἀαρὼν τε καὶ Ἡσαΐας, μόνον εὐσεβῶς ἀμφοτέρα, τὸ μὲν διὰ τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν, τὸ δὲ διὰ τὴν τοῦ καλοῦντος δύναμιν...» (Λόγος α'. Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδύτητα, Γρ. Ναζιανζηνός)

Η ρητορική ήταν ιδιαίτερα αγαπητή στους Βυζαντινούς παρότι ήταν συνυφασμένη με την παιδεία που λάμβαναν οι ειδικολάτρες. Έχουν σωθεί συλλογές επιστολών από πολλούς συγγραφείς, όπως και αυτόνομα ρητορικά έργα, όπως ο Φιλόπατρις στα πρότυπα του Λουκιανού. Με την επικράτηση του Χριστιανισμού στη Δύση και την Ανατολή, οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν δεν ευνοούσαν την ανάπτυξη της φιλοσοφίας, όπως στις παλαιότερες εποχές, καθώς η αμφισβήτηση της υπερβατικής αλήθειας μπορούσε οδηγήσει τον εκάστοτε συγγραφέα έξω από τον κύκλο των διανοουμένων (Δετοράκης, 1995). Παρόλα αυτά δεν άργησε να φανεί ότι ο χριστιανισμός χρειαζόταν τη βοήθεια της φιλοσοφίας με στόχο την καταπολέμηση των αιρέσεων.

Σημαντικοί συγγραφείς του Βυζαντίου θεωρούνται ο Γεώργιος Γεμιστός, που επηρέασε κριτικά τη χριστιανική δογματική, ο πατριάρχης Φώτιος με τη *Μυριόβιβλον*, ο Νικηφόρο Γρηγοράς, ο Ιωάννης Ευγενικός, ο Γεώργιος Σχολάριος και ο αυτοκράτορας Μανουήλ Β' Παλαιολόγος. Στο σημείο αυτό δεν θα μπορούσε να παραληφθεί η αναφορά στην ανάπτυξη μιας ολόκληρης λογοτεχνίας στους βυζαντινούς κόλπους, αυτής της αγιολογίας. Πρόκειται για κείμενα που έχουν ως κεντρικό θέμα τους αγίους περιγράφουν τους βίους, τις πράξεις, τα θαύματα που επιτέλεσαν, καθώς και επεισόδια που αφορούν στη λατρεία τους, όπως ανακομιδές λειψάνων και καθιερώσεις ναών. Τα περισσότερα από αυτά είναι πεζά και ευσύνοπτα και ποικίλουν ως προς το ύφος και τη γλώσσα. Είναι γεγονός ότι η ανάγνωσή τους μπορεί να φωτίσει πολλές πτυχές του βυζαντινού πολιτισμού και της ιστορίας (Τατάκης, 1997).

*«Τα πράγματα ήταν τόσο άσχημα και η θύελλα συνεχιζόταν, λυσομανούσε πάνω στη θάλασσα. Και να που η παρθένος εμφανίζεται πάνω στο καράβι που επρόκειτο από στιγμή σε στιγμή να χαθεί μέσα στην τρικυμία και να βουλιάζει. Και προστάζει τα παιδιά, που είχαν χάσει κάθε ελπίδα, να βρουν θάρρος και κουράγιο. Και κάνει όλα όσα ένας κυβερνήτης πρέπει: τραβά τα σχοινιά, ανοίγει τα πανιά, κατευνάζει την τρικυμία» (Βίος και Θαύματα της αγ. Θέκλας, G. Dagron (έκδ.), "Vie et Miracles de Sainte Thecle", *Subsidia Hagiographica* 62, παρ. 330-332)*

Φτάνοντας στα μισά του 16^{ου} αιώνα παρατηρείται μια έντονη τάση από την πλευρά της εκκλησίας για την ενίσχυση της παιδείας του γένους. Η χρονογραφία του Μανουήλ Μαλαζού και η επιτομή της ιεροκοσμικής Ιστορίας του Νεκταρίου Ιεροσολύμων, αποτελούν κάποια από τα δείγματα της συγγραφικής παραγωγής που χαρακτηρίζονται από λογοτεχνική χροιά (Κούκουρα, 2003). Το 1718 ο Κερκυραίος Πέτρος Κασιμάτης εκδίδει το έργο *Στόχασες ωφελιμότεατες δια την απόκτηση του φόβου του Θεού διαμοιρασμένες εις κάθε ημέραν της εβδομάδος*, ενώ το 1771 ο Ηλίας Μηνιάτης τυπώνει στην Βενετία τις *Διδαχές* και εδραιώνεται ως ένας από τους σημαντικότερους πεζογράφους με θρησκευτικό λόγο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας (Πολίτης, 1980).

«Ερωτήθη μίαν φοράν ένας σοφός: ποια είναι εκείνα τα μάτια, οπού βλέπουσι καλύτερα; τα μαύρα ή τα γαλανά; των ανδρών ή των γυναικών; των ανθρώπων ή των αλόγων ζώων; Απεκρίθη: τα μάτια οπού βλέπουσι καλύτερα είναι εκείνα των φθονερών διατί βλέπουσι και από μακράν, διατί βλέπουσι και τα μικρότερα πράγματα· διατί βλέπουσι και εκείνα οπού δεν είναι. Έχει κάποια τηλεσκόπια και ξανοίγει πολλά μακράν. Ποιος είναι εκείνος ο άνθρωπος, ο πλέα

ενάρητος και ο πλέα άγιος, οπού να μην έχη κανένα, ας είναι και παραμικρόν, ελάττωμα; ουδετινάς· ο Θεός μόνος είναι αναμάρτητος, και καθαρός από ρύπου. «Άπτεται γάρ, ού μόνον τών πολλών, αλλά και άρίστων ό μῶμος, ώς μόνον εἶναι τοῦ Θεοῦ τό παντελῶς ἄπταιστον, και άνάλωτον πάθεισιν», λέγει ο θεολόγος. Και τα μικρότερα ελαττώματα βλέπουσι τα μάτια του φθονερού» (Απόσπασμα από το δεύτερο μέρος της διδαχής «Περί φθόνου», Ηλίας Μηνιάτης)

Εν έτει 1851 γεννιέται στην Σκιάθο ο «άγιος των ελληνικών γραμμάτων», ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Ο ιερέας πατέρας του, η αγάπη του για την αιογραφία και η παραμονή του στο Άγιο Όρος τον οδήγησαν στην συγγραφή πλήθους διηγημάτων θρησκευτικού συναισθήματος (Σανιδάς, 2017). Για τον ίδιο η πίστη του αποτελεί την κινητήρια δύναμη της ανθρώπινης δράσης, καθώς είναι αναπόσπαστα δεμένη με όλες τις πτυχές της καθημερινότητας. Δεν αποτελεί μονάχα τον ορισμό της εθνικότητας, της ηθικής και της ενότητας των ανθρώπων, αλλά σηματοδοτεί την πιο αισθαντική ανάμνηση που οριοθετεί την εκκίνηση της ύπαρξης και αποτελεί την ουσιαστικότερη προοπτική της ζωής. Παράλληλα, κινεί τις συμπεριφορές των ηρώων και δίνει δύναμη γι' αυτά που πρόκειται να έρθουν, κάνοντάς τους ακόμη και παράτολμους μπροστά στον κίνδυνο του θανάτου, αφηφώντας τα πάντα χωρίς εκλογικεύσεις και υστεροβουλίες (Σταματελάτος, 2008). Τόση ήταν λοιπόν η μαγεία της γλώσσας του Παπαδιαμάντη, που οδήγησε τον Οδυσσέα Ελύτη στην άποψη ότι η γραφή του δεν γνώρισε όμοια ανάμεσα σε όλα τα πεζογραφήματα της εποχής (Ελύτης, 1996). Η θεολογική σημασία των διηγημάτων του Παπαδιαμάντη δεν εξαντλείται στην βιβλική διατύπωση των αφηγήσεών του, αλλά στην βιοματική ανάλυση του έργου του με στόχο τη διαμόρφωση της ηθικής στάσης απέναντι στην κοινωνία και του επαναπροσδιορισμού του ίδιου του «εγώ» (Αθανασοπούλου- Κυπρίου, 2011).

«Το νεογνόν είχε γεννηθή προ δύο εβδομάδων. Η μητέρα του είχε κάμει βαριά λεχωσιά. Ήτο αύτη η κοιμωμένη επί της κλίνης, η πρωτότοκος κόρη της Φραγκογιαννούς, η Δελχαρώ η Τραχήλαινα. Είχαν βιασθεί να το βαπτίσουν την δεκάτην ημέραν επειδή έπασχε δεινώς· είχε κακόν βήχα, κοκκίτην, συνοδευόμενον με σπασμωδικά σχεδόν συμπτώματα. Καθώς εβαπτίσθη, το νήπιον εφάνη να καλυτερεύη ολίγον, την πρώτην βραδιάν, και ο βήχας εκόπασεν επ' ολίγον. Και δεν ήτο ικανόν να αισθανθή καν την απορίαν, την οποίαν μόνη η μάμμη διετύπωνε κρυφίως μέσα της: «Θεέ μου, γιατί να έλθη στον κόσμον κι αυτό;» (Η Φόνισσα, Αλ. Παπαδιαμάντης)*

Ο Γεώργιος Βιζυηνός (1849-1896) κατάφερε να αποδώσει τη θρησκευτική του ευλάβεια τόσο στα πεζά όσο και στα έμμετρα έργα του. Σε κάθε διήγημά του υπάρχει και μια κρίση συνείδησης, ένα βαθύ ψυχικό πρόβλημα, που βρίσκει τη λύση μέσα από το έλεος και την ανθρωπιά (Massimo, χ.χ.). Τα έργα του, απαλλαγμένα από τον ρομαντισμό της εποχής και με έντονη την προβολή του ρεαλισμού, απορρέουν κυρίως από τις αναμνήσεις του και εμπεριέχουν σε μεγάλο βαθμό το στοιχείο του θανάτου. Το μυστήριο που καλύπτει τις ιστορίες των ηρώων του εξυφαίνεται πάνω στο *φόντο* και προκαλείται μέσα στα *πλαίσια* μιας εξωτερικής πραγματικότητας που συχνά στοιχειοθετείται με αυστηρό τρόπο (Αποστολίδης και Αποστολίδης, 2003).

«Ηναπτον πυρ, έφερον νερόν και εσκούπιζα την εκκλησίαν, όταν ήτο καθημερινή. Τας εορτάς και Κυριακάς, κατά τον όρθρον, χειραγώγουν την αδελφήν μου, να σταθή κάτω από το ευαγγέλιον, το οποίον ανεγίνωσκεν ο λειτουργός από της Ωραίας Πύλης. Κατά την λειτουργίαν, ήπλωνα χαμαί το “χράμι”, επί του οποίου έπιπτεν η ασθενής πρόμυτα, διά να περάσουν τα Άγια από επάνω της. Κατά δε την απόλυσιν, έφερον το προσκέφαλόν της ενώπιον της αριστεράς του Ιερού θύρας, διά να γονατίζη επ’ αυτού, ώς που να “ξεφορέση ο παππάς επάνω της” και να της σταυρώση το πρόσωπον με την Λόγχην, ψιθυρίζων το «Σταυρωθέντος σου Χριστέ, ανηρέθη η τυραννίς, επατήθη η δύναμις του Εχθρού, κτλ.» (Το Αμάρτημα της Μητρός μου, Γ. Βιζυηνός)

Με το έργο του ο *Κατάδικος* ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης (1872-1923) συνδέει τη συγγραφή του με τις χριστιανικές καταβολές. Εισάγοντας την περιγραφή ηθών και ανθρώπινων σχέσεων υπό το πρίσμα του κοινωνικού ρεαλισμού στα κείμενά του κατόρθωσε να πρωτοτυπήσει στην εποχή του. Ο ίδιος επηρεασμένος από τον χριστιανισμό ορίζει την κατάκτηση της προσωπικής και την ψυχικής ευτυχίας ως τη σωτηρία της ψυχής, η οποία για αναδειχθεί οφείλει να υποτάσσεται στην ηθική, τη μετάνοια και την καλοσύνη. Με γνώμονα αυτήν την εσωτερική-ψυχική διάσταση τα έργα του μπορούν αναμφίβολα να χαρακτηριστούν για τη διαχρονικότητά τους, παραμένοντας αιώνια και συνεχώς επίκαιρα για κάθε λαό και κάθε εποχή (Δάλλας, 2002).

«Η μικρή πόρτα ήταν ανοιχτή κι αυτός εκαθότουν πάνου στο κρεβάτι του σκεφτικός κι εβαστούσε με τα δύο του χέρια το κεφάλι, σκυμμένος προς τη γη.

— Άι-Γιάννη Τουρκόγιαννε, του φώναξε ο επιζώητης.

Αυτός εσήκωσε το βλέμμα και λυπημένος εκοίταξε για πολλή ώρα τον Πέτρο:

— Σ' άφηκε, του 'πε αναστενάζοντας, ο Θεός να πέσεις και σ' άλλο κρίμα για να μετανιώσεις και να δοξαστεί τ' όνομά του;»(Κατάδικος, Κ. Θεοτόκης)

Ο Στρατής Μυριβήλης (πραγματικό όνομα Ευστράτιος Σταματόπουλος) μέσα από το έργο του προβάλλει χριστιανικά και παγανιστικά στοιχεία, ιδιαίτερα δε στο μυθιστόρημα “Η Παναγιά η Γοργόνα” προβάλλει ένα ηθογραφικό πορτρέτο με συλλογικές διαστάσεις (Καραντώνης, 1977). Ο συγγραφέας παρά τις ιδεολογικές του μετατοπίσεις διατηρεί πάντοτε ως βασικό ιστό της γραφής του την αγάπη του για τη ζωή, τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον, ενώ με το πηγαίο και αστείρευτο ταλέντο της πέννας του δεν σταματά να ‘μάχεται’ απέναντι στον πόλεμο.

«'Σαν ξημέρωσε ο Θεός την μέρα, ο συνοικισμός βούιζε από το καταλαλητό. Οι νυκοκυραίοι κ' οι γυναίκες μιλούσαν έξω απ'τα δόντια για το κάμωμα του Βαρούχου, όλοι πισωβαρούσαν να τραβήξουν στη δουλειά τους. Σιγά-σιγά ο κόσμος μαζεύονταν γύρω από το σπίτι. Τα λόγια που πετούσαν ήταν ερεθισμένα κι αισχρά, τα τίναζαν σαν πέτρες προς το σπίτι της αμαρτίας, το 'δειχναν με το χέρι τεντωμένο μούντζα. Το ερωτικό βάσανο, που παίδεψε σ'όλη την ζωή τους όλον τούτο τον κόσμο, κι απόμεινε θαμμένο στην καρδιά τους, ανομολόγητο παράπονο και αθεράπευτη αδικία, βρήκε τώρα την ευκαιρία να ξαμοληθεί με μεγάλες φωνές στα σοκάκια. Με την παντιέρα της ηθικής, έπαιρνε τώρα το γδικιωμό του πάνω στον άθλιο γέρο, που κότησε να σπάσει το νόμο που καταπίεζε όλους, άντρες και γυναίκες, κ' ήταν ιερός, γιατί δεν παραδεχόταν εξαιρέσεις ο κοινός ζυγός του.-Κάψιμο θέλει ο Αντίχριστος!» (Η Παναγιά η Γοργόνα, Στ. Μυριβήλης).

Ο Νίκος Καζαντζάκης προσπαθώντας μέσα από τα έργα του να συλλάβει τον *Αόρατο* γράφει σε έναν λόγο με έντονο θεολογικά υπαρξιακό υπόβαθρο (Παναγιωτόπουλος, 1979). Σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό όλα τα πεζογραφήματά του εμπεριέχουν αναφορές στο Θεό ή στους Θεούς, το Θείο γενικότερα, τη θρησκεία και το ιερατείο. Σε κάποια μάλιστα από αυτά το θρησκευτικό τους περιεχόμενο εξαγγέλλεται ακόμη από τον ίδιο τους τον τίτλο. Χαρακτηριστικά αναφέρονται *Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται, ο Φτωχούλης του Θεού, η Ασκητική, ο Τελευταίος πειρασμός* και ο *Βούδας*. Στο έργο του αναδύεται μια ατμόσφαιρα θρησκευτικού πλουραλισμού, μια θρησκευτική πολυμορφία ή ακόμη και ένας θρησκευτικός κοσμοπολιτισμός (Αλεξίου, 2004). Ο Καζαντζάκης εκφράζει τους μεταφυσικούς του προβληματισμούς, ενώ τα φιλοσοφικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη

διαπραγμάτευση εννοιών μεταφυσικού, γνωσιοθεωρητικού και υπαρξιακού χαρακτήρα, που ανέκαθεν απασχολούν το ανθρώπινο πνεύμα (Κυριατζή, 2016).

«Όσο από πιο χαμηλά παίρνεις φόρα, μου ‘λεγες συχνά, τόσο πιο αψηλά μπορείς να φτάσεις. Η μεγαλύτερη αξία του αγωνιζόμενου χριστιανού δεν είναι η αρετή του. Είναι ο αγώνας του να μετουσιώσει την αδιαντροπιά, την ατιμία, την απιστία, την κακότητα μέσα του και να τα κάμει αρετή. Μια μέρα, ο πιο ένδοξος αρχάγγελος που θα στέκεται πλάι στο θεό, δε θα ‘ναι μήτε ο Μιχαήλ, μήτε ο Γαβριήλ, μήτε ο Ραφαήλ – θα ‘ναι ο Εωσφόρος, όταν πια θα ‘χει μετουσιώσει το φοβερό σκοτάδι του σε φως. Γιατί για μένα, ο Αγ. Φραγκίσκος είναι το πρότυπο του στρατευόμενου ανθρώπου που με ακατάπαυστο σκληρότατον αγώνα κατορθώνει κι επιτελεί το ανώτατο χρέος του ανθρώπου, ανώτερο και από την ηθική κι από την αλήθεια κι από την ωραιότητα: να μετουσιώνει την ύλη που του μπιστευτήκε ο θεός και να τη κάμει πνεύμα» (Ο φτωχούλης του Θεού, Ν. Καζαντζάκης)

Κλείνοντας το κεφάλαιο της θρησκευτικής πεζογραφίας δεν θα μπορούσε να παραληφθεί η αναφορά σε έναν από τους πιο διακεκριμένους συγγραφείς έργων με έντονο θεολογικό περιεχόμενο, τον Ευστάθιο Μπάστα. Υπήρξε επί 47 χρόνια εκδότης του περιοδικού “*Η Δράσις μας*” και μέλος της Ορθοδόξου Ιεραποστολικής Αδελφότητας Θεολόγων “Ο Σωτήρ”. Το σύνολο του συγγραφικής του πορείας διέπεται από ένα κλίμα ειλικρινούς ανθρωπισμού, σεβασμού για τον πλησίον, πίστης και αληθινής αγάπης. Το *Φάρμακο*, τα *Χρυσάνθεμα της Καλοσύνης*, η *Θεία Δίκη*, το *Ήταν Ζεστό το Σπίτι* και τα *Χριστουγεννιάτικα Διηγήματα* είναι έργα που αποπνέουν τη γαλήνη, τη συγχώρεση και την βαθιά πίστη του Χριστιανισμού (Εστιακά Νέα, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

4.1 Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες

Τα μέσα τεχνολογίας διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στην σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Οι μαθητές επωφελούνται από την ποικιλία των θεμάτων που προσφέρουν προς διερεύνηση και είναι ελεύθεροι να εμβαθύνουν σε θέματα που τους ενδιαφέρουν (Ράπτης και Ράπτη, 2013). Έρευνες στο χώρο της εκπαίδευσης έχουν αναδείξει τη χρήση των νέων τεχνολογιών ως αρωγό μειζούσης σημασίας, αφού τόσο οι καθηγητές όσο και οι μαθητές φαίνεται να αποδίδουν καλύτερα και περισσότερο όταν τις χρησιμοποιούν (Martinovic & Zhang, 2012). Ο υπολογιστής καταλαμβάνει σταδιακά κεντρική θέση ως μέσο επικοινωνίας σε κάθε πεδίο της καθημερινότητας, γεγονός που οδηγεί στην ανάδυση μιας «νέας επικοινωνιακής τάξης πραγμάτων» ('New Communicative Order') (Street, 2000). Ειδικότερα, η χρήση των ΤΠΕ για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας δημιουργεί προσδοκίες για μια καινοτόμο, πιο συμμετοχική, ανάγνωση των λογοτεχνικών κειμένων στη σχολική τάξη (Νικολαΐδου, 2008), 'υπενθυμίζοντας' τις δυνατότητες των μαθητών για συνομιλία με τις άλλες τέχνες και διευρύνοντας παράλληλα την ποικιλία των σχολικών δραστηριοτήτων. Ακόμη, η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να φέρει σε επαφή το μαθητή με πολύ περισσότερα λογοτεχνικά κείμενα από αυτά που είναι διαθέσιμα στα σχολικά ανθολόγια, δίνοντάς του τη δυνατότητα να επέμβει σε αυτά με τροποποιήσεις (Κουτσογιάννης, 2011), να συνεργαστεί με τους συμμαθητές του και να αναπτύξει κριτικές ικανότητες μέσα από τη χρήση των πολυμεσικών εργαλείων (Νικολαΐδου, 2015; Σοφός και Kron, 2010). Σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011) για τα νέα Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών του Γυμνασίου, βασικοί στόχοι της αξιοποίησης των ΤΠΕ για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας είναι οι μαθητές να διαμορφώσουν μια διευρυμένη αντίληψη της ιστορικότητας των λογοτεχνικών θεμάτων, να κατανοήσουν τη λογοτεχνική χρήση της γλώσσα, να αναπτύξουν αιτιολογημένη κριτική προσέγγιση των λογοτεχνικών έργων, να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα. Ταυτόχρονα να μπορούν να αποκτούν ποικίλες δεξιότητες, να αξιοποιούν τις ΤΠΕ, να έρχονται σε δημιουργική επαφή με τα λογοτεχνικά έργα, να καλλιεργούν την κριτική και δημιουργική ικανότητα τους και τέλος να γίνονται ερμηνευτές ενός κειμένου ή μίας ομάδας κειμένων που καλούνται να μελετήσουν.

Οι ΤΠΕ μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, έτσι ώστε να αναδειχθούν συστατικά χαρακτηριστικά του προς εξέταση

κειμένου (Πουρκός και Κατσαρού, 2011; Becta,2009). Η συμβολή των μέσων απαντάται στην αξιοποίηση των μηχανών αναζήτησης, στη χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στα Wikis και στο Skype (Ρετάλης,2005). Σημαντικός ακόμη είναι ο ρόλος τους στην εφαρμογή της φωτογραφικής μηχανής, της βιντεοκάμερας, του επεξεργαστή κειμένου, του λογισμικού παρουσίασης, του λογισμικού επεξεργασίας βίντεο, του λογισμικού κατασκευής εννοιολογικού χάρτη, του βιντεοπροβολέα και του διαδραστικού πίνακα (Ράπτης και Ράπτη, 2013). Οι επιδιωκόμενοι στόχοι της ενεργητικής λειτουργίας των μέσων τεχνολογίας στο μάθημα της λογοτεχνίας είναι μεταξύ άλλων η ανάπτυξη της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης των μαθητών, η ανάπτυξη αυτοπεποίθησης, ο εμπλουτισμός των γνώσεων και η παραγωγή προσωπικών κειμένων από τους τελευταίους (Κοτοπούλης,2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5- ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

5.1 Θρησκεία και νέες τεχνολογίες

Το διαδίκτυο, καθώς επιτρέπει τη διασυνοριακή επαφή μεταξύ ατόμων που ανήκουν σε διαφορετική θρησκεία και έχουν διαφορετικές θρησκευτικές απόψεις, διαδραματίζει καταλυτική επίδραση στον τομέα της θρησκείας. Αρκετούς αιώνες πριν η θρησκεία έφερε τους ανθρώπους κοντά για τέλεση της λατρείας και τους οδήγησε στην κατασκευή ναών. Σήμερα διαπιστώνεται ότι η συγκέντρωση εκατομμυρίων πιστών στο χώρο του διαδικτύου, έχει δημιουργήσει την ανάγκη ύπαρξης κυβερνο-εκκλησιών. Μέσα από αυτές το άτομο έχει τη δυνατότητα να ανταλλάξει απόψεις, να γνωρίσει πολιτισμούς, να μάθει νέες θρησκείες και να αναθεωρήσει τις απόψεις του ή/και να διαμορφώσει νέες (Campbell,2005). Βέβαια, η διαδικτυακή επικοινωνία μπορεί να δημιουργήσει και μια σωρεία προβλημάτων στον τομέα της πίστης, αφού οι πληροφορίες τις περισσότερες φορές δεν επιδέχονται λογοκρισία, οι εθνικιστικές τάσεις και ο φονταμενταλισμός μπορούν να δημιουργήσουν διακρίσεις, η ανασφάλεια των χρηστών για την ιδιωτικότητά τους είναι δεδομένη, αλλά και η αδυναμία πολλών εξ αυτών να μιλήσουν την «ασυρή» γλώσσα των Αγγλικών υψώνουν τείχη στη υλοποίηση μιας παγκόσμιας θρησκευτικής κοινότητας, όπου όλοι αισθάνονται ανθρώπινες υπάρξεις και αδέρφια, παρά τη όποιες θρησκευτικές, πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές τους (Kinney,1995).

Εμβαθύνοντας στον τομέα της θρησκευτικής διδασκαλίας εύκολα διαπιστώνει κανείς οι υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες, λόγω του εγκάρσιου χαρακτήρα τους έχουν εγκαθιδρυθεί στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Παπάς, 2017). Το σχολείο αποτελεί έναν από τους κοινωνικούς φορείς που διαπλάθουν την προσωπικότητα του ατόμου, ανοίγουν τους πνευματικούς του ορίζοντες και οξύνουν την κριτική του σκέψη. Ως εκ τούτου, οι μαθητές πέρα από τις γνώσεις που αφορούν στην διδακτέα ύλη, διδάσκονται και θεμελιώδεις αξίες της ανθρώπινης ζωής (Σολομωνίδου, 2006). Το μάθημα των Θρησκευτικών μπορεί να ωθήσει τους μαθητές στην διαμόρφωση ορθών στάσεων, που θα καταφέρουν να αναδείξουν το μεγαλείο της ψυχής και της βαθιάς και ειλικρινούς τους πίστης απέναντι στο ηθικό, το αληθινό και το έντιμο. Έχει την ικανότητα να τους βοηθήσει να πληροφορηθούν, να σκεφτούν και να διαμορφώσουν μια στάση ζωής απέναντι στα μεγάλα προβλήματα της ζωής και των ανθρώπινων σχέσεων. Αυτά τα κοινωνικά θέματα της εποχής,

δημιούργησαν με τη σειρά τους την ανάγκη δημιουργίας νέων διαστάσεων της διδασκαλίας του εν λόγω μαθήματος (Γιούλτση, 2004).

Σύμφωνα με τον Πέτρου (2005) οι αξίες της ανθρώπινης ζωής όπως τέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Λευκή Βίβλο, το Σύνταγμα της Ευρώπης και το Χάρτη της Θεμελιωδών Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, συνυφαίνονται άρρηκτα τις αρχές του Χριστιανισμού, τονίζοντας έτσι τη μείζουσα σημασία διδασκαλίας του μαθήματος των θρησκευτικών στα σχολεία. Συγκεκριμένα, η ελευθερία, η ισότητα, ο σεβασμός προς τον «άλλο», η κοινωνική δικαιοσύνη είναι αξίες που ο Λόγος του Θεού και οι Απόστολοι δίδαξαν προς το ποίμνιο Του. Ο άνθρωπος λοιπόν, έχει τη δυνατότητα να μορφωθεί ως όλον, έτσι ώστε να αντιμετωπίσει τη θρησκεία ως μέρος της ζωής του. Υπό αυτή την έννοια το μάθημα των θρησκευτικών είναι βαθύτατα ανθρώπινο και συμπεριλαμβάνει όλα όσα πράττει η κοινωνία (Μητροπούλου, 2008).

Ο σκοπός του μαθήματος των θρησκευτικών είναι να οικοδομήσει ένα δυναμικό μορφωτικό πεδίο γνώσης και κατανόησης της Ορθοδοξίας, ως πνευματικής και πολιτισμικής παράδοσης της Ελλάδας και της Ευρώπης, αλλά και παράλληλα ως μιας ζωντανής πηγής έμπνευσης, πίστης και νοηματοδότησης, για την ζωή και την ιστορία του κόσμου. Να παρέχει στους μαθητές κατάρτιση για τον ρόλο του θρησκευτικού φαινομένου στις επιμέρους εκφάνσεις τους, ανεξάρτητα από την προσωπική θρησκευτική τοποθέτηση των μαθητών. Παράλληλα, στοχεύει στο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις και τις ευκαιρίες στους εκπαιδευόμενους, ώστε οι ίδιοι να αναπτύξουν ικανότητες και στάσεις ενός θρησκευτικά εγγράμματος ανθρώπου, ενώ επιθυμεί να αποτελέσει αρωγό στην γνωριμία, στον σεβασμό και τον διάλογο μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικές απόψεις, αντιλήψεις πάνω σε ζητήματα πίστης και ηθικού προσανατολισμού. Τέλος, επιδιώκει να συνεισφέρει στον ελεύθερο αυτοπροσδιορισμό της προσωπικής ταυτότητας των μαθητών, καθώς και στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2017).

Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση κατά τα τελευταία χρόνια αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός. Μέσα στο τεράστιο εύρος πληροφοριών που διακινούνται στο διαδίκτυο, έχει διαμορφωθεί η λεγόμενη κοινωνία των πληροφοριών και της μάθησης, συνιστώντας έτσι νέες συνθήκες στη διαδικασία μάθησης, όπου η γνώση αποτελεί δύναμη (Μαυρογιώργος, 1999). Η εφαρμογή των ΤΠΕ ειδικότερα στο μάθημα των Θρησκευτικών προσφέρει νέους τρόπους για την παρουσίαση του περιεχομένου της μαθησιακής ύλης. Ο

θεολόγος εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί σύγχρονες διδακτικές μεθόδους για να μεταλαμπαδεύσει το μήνυμα της αλήθειας και το λόγο του Θεού (Κογκούλης, 2005). Μετατρέπεται από φορέας και μεταδότης γνώσεων σε σύμβουλος, καθοδηγητής και εμπυχωτής της διδασκαλίας (Καράμηνας, 2006). Από την πλευρά τους οι μαθητές αντιμετωπίζουν το μάθημα ευχάριστα, καθώς μετατρέπονται από παθητικοί δέκτες σε ενεργητικοί και δραστήριοι κοινωνοί της διδασκαλίας. Έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν, να αμφισβητήσουν, να εντυφήσουν και φυσικά να μάθουν μέσα από ένα πλήθος πληροφοριών (Μητροπούλου, 2007). Παράλληλα, έρχονται σε επαφή με ανθρώπους που έχουν ίδια ή διαφορετικά πιστεύω με αυτούς, κάνοντας συζητήσεις και αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη μέσω μιας διασχολικής και παγκόσμιας επικοινωνίας (Κατωπόδης, 2010). Η συμβολή των νέων τεχνολογιών έχει τη δυνατότητα να καταργήσει τις ιδεολογικές αποστάσεις, φέρνοντας σε επαφή ανθρώπους με διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις. Μέσω του Κυβερνοχώρου δημιουργείται γόνιμο έδαφος για την διαθρησκευτική αγωγή και την παράλληλη ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και της πνευματικής δεινότητας των μαθητών. Οι τελευταίοι έχοντας στα χέρια τους την δύναμη των τεχνολογιών, αντλούν πληροφορίες για τις παραδόσεις διάφορων θρησκειών μέσα από κείμενα, εικόνες, ήχους, σύμβολα, αναπαραστάσεις, βίντεο και λατρευτικά δόγματα, προωθώντας τον αλληλοσεβασμό, την αποδοχή του διαφορετικού και την αποβολή των προκαταλήψεων (Καραμούζης, 2006). Παράλληλα, μέσω της διαθρησκευτικής αγωγής και του ευγενούς διαλόγου, οι εκπαιδευόμενοι έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τη θρησκευτική ετερότητα, να συγκρίνουν τις θρησκείες ως προς τα χαρακτηριστικά τους και να αποδεχτούν το διαφορετικό στην κοινωνία τους μέσα από τον επαναπροσδιορισμό της προσωπικής θρησκευτικής βιοθεωρίας τους (Καραμούζης, 2012).

Οι εκπαιδευόμενοι λοιπόν, εφοδιάζονται με δυνατότητες ιστοεξερεύνησης, αναζήτησης πηγών και βιβλιογραφίας, οπτικοποίησης των πληροφοριών του μαθήματος, εφαρμογής πολυτροπικών κειμένων με τη χρήση λόγου, εικόνων, ήχου, video, σύνδεσης των Θρησκευτικών με άλλα διδακτικά αντικείμενα και "εικονικών" εξερευνήσεων και επισκέψεων σε εκκλησίες, βυζαντινά και εκκλησιαστικά μουσεία, πινακοθήκες και αρχαιολογικούς χώρους (Κογκούλης, 2005), αποκτώντας γνώσεις γύρω από πλούτο της Ορθοδοξίας. Στοχάζονται και επεξεργάζονται κριτικά θρησκευτικές παραδοχές και τελικά διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους και το ήθος τους μέσα σε ένα κλίμα αγάπης και ελευθερίας, γνωρίζοντας μέσα από τις διαχρονικές αλήθειες του χριστιανικού μηνύματος

μέσα από μια βιωματική διαδικασία μάθησης που χαρακτηρίζεται από εξερεύνηση, ανακάλυψη και διαχείριση της γνώσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Στοχοθεσία της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η ανάδειξη της αποτελεσματικότητας της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' τάξης Γυμνασίου. Συγκεκριμένα, η ερευνήτρια θα μελετήσει την αποδοτικότητα των μαθητών με ερωτήσεις που θα πραγματοποιηθούν από την ίδια, αναφορικά με τα θρησκευτικά στοιχεία που ανιχνεύονται στα νεοελληνικά κείμενα πριν και μετά τη διδασκαλία τους με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Το δείγμα της έρευνας θα αποτελούν έξι σε αριθμό μαθητές, οι οποίοι έχουν άριστη, μέτρια και κακή επίδοση αντίστοιχα στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Τα υποκείμενα έρευνας θα κληθούν να απαντήσουν στις ίδιες ερωτήσεις των ίδιων λογοτεχνικών κειμένων και οι απαντήσεις που θα δώσουν θα συγκριθούν μεταξύ τους τόσο πριν όσο και μετά την έρευνα. Παράλληλα, η ίδια διαδικασία θα ακολουθηθεί και με τις απαντήσεις του εκάστοτε μαθητή ανεξαρτήτως της απόδοσης του συνόλου.

Οι κύριοι στόχοι της έρευνας είναι να αποδειχτεί το:

αν οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να ανιχνεύουν τα θρησκευτικά στοιχεία στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

αν οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν την ικανότητα των μαθητών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

πώς οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν την ικανότητα των μαθητών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

πόσο οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν την ικανότητα των μαθητών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

6.2 Δείγμα και Δειγματοληψία

Προκειμένου να είναι δυνατή η γενίκευση από ένα δείγμα σε έναν πληθυσμό, απαιτείται το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού αυτού (Καραγεώργος, 2001). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε έξι μαθητές της Γ' Γυμνασίου του 4^{ου} Γυμνασίου Καλαμαριάς Θεσσαλονίκης κατά την χρονική περίοδο Νοεμβρίου 2017- Φεβρουαρίου 2018. Παρότι η διδάσκουσα πραγματοποίησε τα σχέδια διδασκαλίας σε εξωσχολικό χώρο, επέλεξε τα

υποκείμενα της έρευνας να προέρχονται από την ίδιο τμήμα με στόχο την δημιουργία πιο ασφαλών αποτελεσμάτων. Οι μαθητές επιλέχθηκαν με βάση την τελική βαθμολογία τους στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας κατά το σχολικό έτος 2016-2017, αλλά και το φύλο τους αφού συμμετείχαν τρία αγόρια και τρία κορίτσια, ώστε να αντιπροσωπεύονται επαρκώς και τα δύο φύλα. Τα κείμενα που επιλέχθηκαν προς μελέτη είναι άγνωστα στους μαθητές, διότι κανένα εξ αυτών δεν έχει διδαχθεί στην κανονική τάξη, καθώς επίσης ουδέποτε χρησιμοποιήθηκαν από την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας τα μέσα τεχνολογίας πάνω στα οποία κλήθηκαν να εργαστούν οι μαθητές. Τέλος, εκτός από τους τελευταίους, υποκείμενα έρευνας αποτέλεσαν η καθηγήτρια του μαθήματος των Νεοελληνικών Κειμένων και οι μητέρες των εν λόγω διδασκόμενων.

6.3 Τεχνική Επιλογής

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη συγκέντρωση των δεδομένων της έρευνας, μέσα από την ποιοτική ερευνητική διαδικασία, βασισμένη στους περιορισμούς και την εγκυρότητά της. Περιγράφονται αναλυτικά το περιεχόμενο των συνεντεύξεων, όλες οι διδακτικές δραστηριότητες και η ανάλυση των δεδομένων.

6.4 Ταυτότητα των Συμμετεχόντων

Ο μαθητής Χ. είναι 15 ετών και κατάγεται από την Καλαμαριά Θεσσαλονίκης. Έχει δύο αδέρφια και δύο γονείς που εργάζονται ως δημόσιοι υπάλληλοι. Η μητέρα του είναι καθηγήτρια θρησκευτικών και ο πατέρας του καθηγητής μαθηματικών στο σχολείο που φοιτά ο ίδιος. Η σχέση του με το σχολείο είναι πολύ καλή. Έχει άριστη σχέση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και αγαπά την λογοτεχνία. Οι επιδόσεις του στο συγκεκριμένο αντικείμενο είναι επίσης άριστες, αφού αποτελεί και το αγαπημένο του μάθημα.

Ο μαθητής Δ. είναι 15 ετών και γεννήθηκε στην Κηφισιά Θεσσαλονίκης. Κατάγεται από μονογονεϊκή οικογένεια και έχει δύο αδέρφια με τα οποία τους συνδέει έντονος συναισθηματικός δεσμός. Η μητέρα του εργάζεται ως οικιακή βοηθός και αντιμετωπίζουν ως οικογένεια τόσο μεγάλο οικονομικό πρόβλημα, που έχει οδηγήσει τον ίδιο στην αναζήτηση απασχόλησης από τα δεκατέσσερά του έτη. Η σχέση του με το σχολείο είναι μέτρια, αφού δεν πηγαίνει με ευχαρίστηση, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν προσπαθεί να έχει μια

αξιοπρεπή παρουσία στο σύνολο των μαθημάτων που παρακολουθεί. Αγαπά το μάθημα της λογοτεχνίας, αλλά προτιμά την πληροφορική στην οποία έχει άριστους βαθμούς.

Ο μαθητής Γ. είναι 16 ετών και κατάγεται από την Κηφισιά Θεσσαλονίκης. Έχει τέσσερα αδέρφια, τρία αγόρια και ένα κορίτσι και ζει με τη μητέρα του, αφού οι γονείς του είναι διαζευγμένοι. Η μητέρα του εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος, ενώ ο πατέρας του είναι απασχολούμενος σε τεχνολογικό ίδρυμα της Θεσσαλονίκης. Στο δημοτικό είχε άριστες σχέσεις με το σχολείο, όμως μετά το διαζύγιο των γονιών του κράτησε μια άκρως αρνητική στάση απέναντι σε αυτό. Του αρέσει να ασχολείται με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές στον ιδιωτικό χώρο και όχι στο σχολείο, όπου τον αναγκάζουν να ακολουθεί ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα, ενώ το μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας τον αφήνει αδιάφορο ως προς το περιεχόμενό του.

Η μαθήτριά Μ. γεννήθηκε στην Έδεσσα, αλλά κατοικεί στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης. Κατάγεται από μονογονεϊκή οικογένεια, καθώς ο πατέρας της σκοτώθηκε σε δυστύχημα τη χρονιά που γεννήθηκε. Έχει έναν μεγαλύτερο αδερφό που σπουδάζει προγραμματιστής υπολογιστών, ενώ η μητέρα της απασχολείται ως διοικητική υπάλληλος στον δήμο Αμπελοκήπων Θεσσαλονίκης. Διατηρεί εξαιρετικές σχέσεις με το σχολείο, ενώ ο γενικός βαθμός που συγκέντρωσε από τα τετράμηνα του προηγούμενου σχολικού έτους αγγίζει το μέγιστο και την κατατάσσει στους καλύτερους μαθητές του σχολείου της. Τα νεοελληνικά κείμενα είναι το αγαπημένο της μάθημα, πράγμα που οφείλεται τόσο στο αντικείμενο που μελετά η λογοτεχνία όσο και στην ίδια την διδάσκουσα. Οι νέες τεχνολογίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την Μ., αφού η ενασχόλησή της με αυτές είναι καθημερινή είτε σε σχολικό είτε σε προσωπικό επίπεδο.

Η μαθήτριά Σ. γεννήθηκε στην Κομοτηνή, αλλά για οικονομικούς κυρίως λόγους οι γονείς της μετακόμισαν στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης, όπου εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες. Έχει μία μικρότερη αδερφή και έναν μεγαλύτερο αδερφό. Η Σ. δεν διατηρεί καλές σχέσεις με το σχολείο και ο γενικός βαθμός του προηγούμενου σχολικού έτους δεν ξεπερνά το 13. Αρνείται να συνεργαστεί με τη καθηγήτριά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, ωστόσο έχει μέτριες έως καλές επιδόσεις στο μάθημα της πληροφορικής.

Η μαθήτριά Η. κατάγεται από την Κηφισιά Θεσσαλονίκης. Έχει μία αδερφή, ενώ οι δύο γονείς της εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες. Οι σχέσεις της με το σχολείο είναι αρκετά

καλές, όμως δεν συμβαίνει το ίδιο και την απόδοσή της στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, όπου ο μέσος όρος της δεν ξεπερνά το 15. Ανάλογη μέτρια απόδοση εντοπίζεται και στο μάθημα της πληροφορικής, παρότι η ίδια αφιερώνει μεγάλο μέρος του ελεύθερου χρόνου της στην ενασχόληση με τις νέες τεχνολογίες.

6.5 Συνέντευξη

Η συνέντευξη είναι μία από τις πιο γνωστές μεθόδους συλλογής υλικού, όπου ο ερευνητής υποβάλλει στον ερωτώμενο μια σειρά από ερωτήσεις στις οποίες καλείται να απαντήσει, με στόχο να ανακαλύψει τι σκέφτεται ο ερωτώμενος σε σχέση με το υπό εξέταση θέμα (Silverman, 2000). Πρόκειται για την αλληλεπίδραση, την επικοινωνία μεταξύ προσώπων, που καθοδηγείται από τον ερευνητή με στόχο την απόσπαση πληροφοριών σχετιζομένων με το αντικείμενο της έρευνας (Kvale, 1996). Ο ερωτών μέσα κατά τη συνέντευξη επιδιώκει να ανακαλύψει πτυχές της προσωπικότητας και βασικά σημεία της συμπεριφοράς των υποκειμένων έρευνας. Η μέθοδος αυτή έχει τη δυνατότητα να προβάλλει πληροφορίες, γνώσεις, αξίες, προτιμήσεις απόψεις και αντιλήψεις των τελευταίων, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνει και τις δύο πλευρές, που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία να νιώσουν περισσότερο συνδεδεμένες με τη συζήτηση, που διεξάγεται, ανατροφοδοτούμενη από τις απόψεις που εκφράζονται (Cohen and Manion, 1992).

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η προσέγγιση των ερευνητικών ερωτημάτων μέσω της ποιοτικής ερευνητικής διαδικασίας. Το εργαλείο της έρευνας που επιλέχθηκε ήταν αυτό της ημι-δομημένης συνέντευξης (semi-structured interview) (Ιωσηφίδης, 2017), η οποία παρέχει την ελευθερία στον ερωτώμενο να μιλήσει για ό,τι έχει σημασία για εκείνον σχετικά με το υπό εξέταση αντικείμενο, τηρώντας όμως ταυτόχρονα τις γενικές οδηγίες που επιβεβαιώνουν ότι θα καλυφθούν τα θέματα που θεωρούνται σημαντικά στη μελέτη (Robson, 2007). Για την καταγραφή του μαθησιακού και ατομικού προφίλ του κάθε μαθητή πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις στις μητέρες, στους ίδιους τους μαθητές και στην καθηγήτρια των Νεοελληνικών Λογοτεχνικών Κειμένων. Οι μητέρες ερωτήθηκαν από την ερευνήτρια κυρίως για το ατομικό και κοινωνικό ιστορικό του κάθε μαθητή, ενώ οι ερωτήσεις προς την εκπαιδευτικό και τους μαθητές αφορούσαν κυρίως στο γνωστικό τους επίπεδο.

Οι συνεντεύξεις ήταν ατομικές, διάρκειας περίπου είκοσι λεπτών η κάθε μία και πραγματοποιήθηκαν σε εξωσχολικό χώρο, χωρίς παρουσία άλλων προσώπων, από την

ερευνήτρια, από την οποία έγινε και η ανάλυση των δεδομένων. Στη συνέχεια παρατίθενται οι έξι βασικοί άξονες που στηρίχθηκαν οι συνεντεύξεις και κάποιες ενδεικτικές ερωτήσεις αναφορικά με τον κάθε άξονα.

Ο **πρώτος** αφορά τις ερωτήσεις που τέθηκαν στις τρεις κατηγορίες υποκειμένων σχετικά με το γνωστικό επίπεδο που βρίσκεται το κάθε ένα.

Γνωστικό επίπεδο

ΜΗΤΕΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΜΑΘΗΤΗΣ-ΤΡΙΑ
<ul style="list-style-type: none">• Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;	<ul style="list-style-type: none">• Πόσα χρόνια εργάζεστε ως φιλόλογος;	<ul style="list-style-type: none">• Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;• Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Ο **δεύτερος** άξονας αναφέρεται στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

ΜΗΤΕΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΜΑΘΗΤΗΣ-ΤΡΙΑ
<ul style="list-style-type: none">• Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;	<ul style="list-style-type: none">• Κατά τα χρόνια της διδασκαλίας σας αναλαμβάνετε πάντοτε το μάθημα των Νεοελληνικών Κειμένων;	<ul style="list-style-type: none">• Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκεισαι;

Ο **τρίτος** άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Θρησκεία και Λογοτεχνία

ΜΗΤΕΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΜΑΘΗΤΗΣ-ΤΡΙΑ
<ul style="list-style-type: none">• Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;	<ul style="list-style-type: none">• Ποια πιστεύετε ότι είναι η θέση των θρησκευτικών στοιχείων στη λογοτεχνία;	<ul style="list-style-type: none">• Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη Θρησκεία;

Ο **τέταρτος** άξονας αφορά στην επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνα

Τεχνολογία

ΜΗΤΕΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΜΑΘΗΤΗΣ-ΤΡΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας; 	<ul style="list-style-type: none"> • Έχετε λάβει κάποια επιμόρφωση πάνω στις νέες τεχνολογίες; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Ο **πέμπτος** άξονας αναφέρεται στη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες

ΜΗΤΕΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΜΑΘΗΤΗΣ-ΤΡΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας; 	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς πιστεύετε ότι επιδρούν οι νέες τεχνολογίες στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας; 	<ul style="list-style-type: none"> • Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ο **έκτος** άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα μέσα από τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών.

Θρησκεία και Νέες Τεχνολογίες

ΜΗΤΕΡΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΜΑΘΗΤΗΣ-ΤΡΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκεία; 	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς πιστεύετε ότι επιδρούν οι νέες τεχνολογίες στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου; 	<ul style="list-style-type: none"> • Πιστεύεις ότι οι Νέες Τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

6.6 Ζητήματα Δεοντολογίας

Μία ιδιαίτερα σημαντική διάσταση της ερευνητικής διαδικασίας είναι το ζήτημα της δεοντολογίας (Θεοφιλίδης, 2013). Ο όρος αυτό εμπεριέχει ένα σύνολο κανόνων οι οποίοι ρυθμίζουν τη σχέση του ερευνητή με τα υπόλοιπα «εμπλεκόμενα μέρη» της έρευνας και εστιάζονται κυρίως στον τρόπο που θα πρέπει ο πρώτος να αντιμετωπίζει τα άτομα που εμπλέκονται σ' αυτήν. Σημαντικά θέματα της ηθικής και της δεοντολογίας αποτελούν η ελεύθερη και συναινετική συμμετοχή των υποκειμένων, η προστασία τους από οποιαδήποτε σωματική βλάβη, η διατήρηση της ανωνυμίας τους, αλλά και η τελική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων (Flick, 2017). Η αξιοπιστία σε μια ποιοτική έρευνα αναφέρεται

στην ισχύ του μεθοδολογικού σχεδιασμού, στην ποιότητα των δεδομένων τα οποία συλλέχθηκαν κατά τη διάρκειά της και στο πώς ο συνδυασμός των δύο παραπάνω παραγόντων οδηγούν σε αληθινά ευρήματα. Ταυτόχρονα η ικανότητα των εργαλείων συλλογής δεδομένων να μετρήσουν τα δεδομένα που προκύπτουν από την έρευνα συνιστά την εγκυρότητά της . Τέλος, αναφέρεται ότι η μεθοδολογική στρατηγική η οποία ακολουθήθηκε στη συγκεκριμένη έρευνα και που επιχειρούσε να διασφαλίσει την αξιοπιστία της ήταν η “τριγωνοποίηση” (Creswell, 2015), ώστε να πραγματοποιηθεί η συλλογή δεδομένων από τρεις διαφορετικές πηγές (μαθητές, μητέρες, καθηγήτρια), ώστε να απαντηθούν διαφορετικά και συμπληρωματικά τα ερωτήματα, αλλά και να ενισχυθεί η ερμηνευτική δυνατότητα σχετικά με το υπό μελέτη αντικείμενο.

Κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων στην παρούσα έρευνα, όπως έχει προαναφερθεί, έλαβαν μέρος οι έξι μαθητές της Γ' Γυμνασίου, οι έξι μητέρες των μαθητών και η καθηγήτρια των Νεοελληνικών Κειμένων, η οποία διδάσκει στο τμήμα που υπάγονται οι ίδιοι τόσο το φετινό όσο και το περσινό σχολικό έτος. Η ερευνήτρια κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερο πρόβλημα με κανένα υποκείμενο έρευνας. Ωστόσο δύο από τους μαθητές φάνηκε να κουράζονται στο μέσο των ερωτήσεων και ζήτησαν από την ίδια να διακόψουν για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Οι απαντήσεις που δόθηκαν φάνηκαν να είναι ειλικρινείς στο σύνολό τους και πλημμυρισμένες από θάρρος και ευθύτητα.

Ειδικότερα, ο μαθητής Χ. έδειξε να έχει μεγάλο ενδιαφέρον για την έρευνα, αλλά και θέληση για την ορθή διεκπαιρέωσή της, δηλώνοντας ότι όσες κι αν είναι οι ερωτήσεις, εκείνος είναι πρόθυμος να τις απαντήσει. Ο μαθητής Δ. καθυστέρησε να παραβρεθεί στο χώρο των συναντήσεων με την καθηγήτρια- ερευνήτρια, χωρίς ωστόσο αυτό να αποτελέσει εμπόδιο στην διάθεσή του για συμμετοχή στην διαδικασία. Στο τέλος της μάλιστα δήλωσε πώς δεν είχε κατανοήσει την σημασία της συνέντευξης για την έρευνα, εκφράζοντας τη λύπη για την αργοπορία του. Ο μαθητής Γ. παρότι στην αρχή των ερωτήσεων ήταν πρόθυμος να αναπτύξει τις σκέψεις του, έδειξε στη μέση περίπου της διαδικασίας να αναστατώνεται από το χτύπημα του κινητού του τηλεφώνου, παρόλο που η ερευνήτρια του είχε ζητήσει, όπως και σε όλους τους υπόλοιπους συνεντευξιζόμενους, να το έχει απενεργοποιημένο. Στο σημείο εκείνο έγινε μια μικρή διακοπή και μόνο όταν ο μαθητής αποφορτίστηκε η ερευνήτρια συνέχισε τις ερωτήσεις.

Ανάλογη ήταν και η πορεία της συνέντευξης με τη μαθήτρια Η., η οποία λόγω της διάσπασης προσοχής που αντιμετωπίζει, ζήτησε τη διακοπή των ερωτήσεων τέσσερις συνεχόμενες φορές. Οι λόγοι ήταν οι διάφοροι θόρυβοι που ακούγονταν από το εξωτερικό περιβάλλον. Ωστόσο, κατάφερε να απαντήσει με επιτυχία σε όλο το εύρος των ερωτήσεων. Η μαθήτρια Σ. ανέπτυξε τις σκέψεις της με μεγάλη θέρμη, χωρίς να διακόψει καθόλου την ερευνήτρια, κατανοώντας όλες τις ερωτήσεις χωρίς να χρειαστεί διευκρινήσεις. Τέλος, η μαθήτρια Μ. αρχικά έδειξε αμήχανη, δίνοντας μονολεκτικές απαντήσεις γρήγορα όμως ανέκτησε το θάρρος του και ξεδίπλωσε τις σκέψεις και τις ιδέες της πάνω στα ερωτήματα που διατύπωνε η ερευνήτρια.

Με τη μητέρες δεν παρουσιάστηκε κανένα πρόβλημα καθ' όλη την διάρκεια των συνεντεύξεων. Ήταν γεμάτες θέληση να απαντήσουν σε όλα τα ερωτήματα, χωρίς να δυσανασχετήσουν στιγμή. Έδωσαν απαντήσεις τόσο για προσωπικά θέματα όσο και για αυτά που αφορούσαν στα παιδιά τους, μιλώντας με ειλικρίνεια και σαφήνεια. Κλείνοντας, η καθηγήτρια έδειξε την προθυμία της από την πρώτη κιόλας επικοινωνία με την ερευνήτρια να βοηθήσει στην έρευνα, καταθέτοντας ανοιχτά τις απόψεις της, κατοχυρώνοντας βέβαια την δική της ανωνυμία, αλλά και των μαθητών της. Δήλωσε ότι ενδιαφέρεται για την πνευματική ανάπτυξη των μαθητών της και ταυτόχρονα για την προσωπική της επιμόρφωση στον τομέα των νέων τεχνολογιών.

Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι από την αρχή της διαδικασίας οι συνεντευξιαζόμενοι ενημερώθηκαν για τη χρήση των πληροφοριών που δίνουν στα πλαίσια μιας μεταπτυχιακής εργασίας και ζητήθηκε η έγκρισή τους για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Διαβεβαιώθηκαν από την ερευνήτρια πως θα κρατηθεί η ανωνυμία τους και πως σε καμία περίπτωση δεν θα γίνει διαρροή των πληροφοριών που οι ίδιοι θα δώσουν. Τέλος, τους γνωστοποιήθηκε η χρήση μαγνητόφωνου, ως μέσου εξασφάλισης της πιστής αναπαραγωγής των λεγομένων τους.

6.7 Έρευνα Δράσης

Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης είναι ένας τύπος εκπαιδευτικής έρευνας, που οι εκπαιδευτικοί διενεργούν, είτε μόνοι τους είτε σε συνεργασία με άλλους στο πλαίσιο μιας ερευνητικής ομάδας (Brown and Jones, 2001). Οι ερευνητές λαμβάνουν μέρος σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας με στόχο την κατανόηση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας στην οποία

συμμετέχουν, την ερμηνεία των δυσλειτουργιών της, τη διάγνωση των προβλημάτων και τη διερεύνηση των προοπτικών επίλυσής τους (Elliott, 2007). Ο συμμετοχικός και συνεργατικός της χαρακτήρας, η ενοποίηση διδασκαλίας και έρευνας, η ανοικτή κυκλική-σπειροειδής διαδικασία, η στοχαστική και αναστοχαστική της διάσταση και η σύνδεσή της με την επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού αποτελούν κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης. Για τη διενέργεια της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης έχουν προταθεί συγκεκριμένα μοντέλα, με τα πιο διαδεδομένα να είναι του K. Lewin, όπου η έρευνα δράσης παρουσιάζεται ως μια σπειροειδής κίνηση με τέσσερις φάσεις (σχεδιασμός-δράση-παρατήρηση-στοχασμός), του J. Elliott, κατά τον οποίο αποτελεί ένα λεπτομερές σχέδιο με αλληπάλληλες φάσεις, που δίνουν έμφαση στη συνεχή εμπάθυνση του θέματος μέσω της κατανόησης της πρακτικής και της J. McNiff, της οποίας το μοντέλο παρουσιάζει μια παραγωγικού τύπου έρευνα δράσης, η οποία δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να ασχοληθεί ταυτόχρονα με περισσότερα από ένα ζητήματα και τέλος, του του St. Kemmis, που βασίζεται στο μοντέλο του Lewin αλλά προσθέτει την επαλληλία των κύκλων της σπείρας (Koshy, 2010). Στην παρούσα εργασία ακολουθήθηκε το μοντέλο του Elliott, ώστε οι αλληπάλληλες φάσεις (σχεδιασμός- δράση- παρατήρηση- στοχασμός) με συνεχή εμπάθυνση μέσω της βαθύτερης κατανόησης της πρακτικής να οδηγήσουν σταδιακά στη βελτίωση των μαθησιακών δυνατοτήτων των υπό μελέτη υποκειμένων.

6.8 Δομή Έρευνας Δράσης

Η ερευνήτρια δημιούργησε πέντε σχέδια διδασκαλίας βασισμένα στα μέσα τεχνολογίας και στο βιβλίο των κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ' Γυμνασίου. Οι ασκήσεις που παρουσιάστηκαν βασίστηκαν σε πολυαισθητηριακά μέσα και στόχευαν στο σύνολό τους στην απόδειξη της αποτελεσματικότητας της χρήσης των τεχνολογικών μέσων κατά τη διδασκαλία των νεοελληνικών κειμένων που εμπεριέχουν θρησκευτικές αναφορές.

6.9 Περιορισμοί Έρευνας Δράσης

Τα πέντε σχέδια διδασκαλίας υλοποιήθηκαν από τους μαθητές σε πέντε συναντήσεις που είχαν με την ερευνήτρια σε διάστημα τριών μηνών. Για πρακτικούς και ταυτόχρονα για μαθησιακούς λόγους το κάθε υποκείμενο έρευνας είχε τον δικό υπολογιστή, πάνω στον οποίο έδινε τις απαντήσεις των ερωτήσεων. Από την πρώτη κιόλας στιγμή οι μαθητές έδειξαν μεγάλο ενθουσιασμό για τη συμμετοχή τους στην έρευνα, και ιδιαίτερα όταν τους

ανακοινώθηκε η βαρύνουσα σημασία παρουσία των μέσων τεχνολογίας σε αυτήν. Πριν την εφαρμογή του πρώτου σχεδίου διδασκαλίας, η ερευνήτρια τους κάλεσε να απαντήσουν στις ερωτήσεις ενός Pre-Test, το οποίο και επαναλήφθηκε με το πέρας των σχεδίων ως Post- Test. Τα σχέδια διδασκαλίας έπρεπε να υλοποιηθούν στο διάστημα των 120 λεπτών το κάθε ένα, χωρίς σε αυτά να συμπεριλαμβάνεται ο χρόνος της εγκατάστασης των εφαρμογών που απαιτούνταν. Οι μαθητές στο σύνολό τους απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις στον προκαθορισμένο χρόνο και, παρότι υπήρχαν σημεία που δυσκολεύτηκαν, έφεραν σε πέρας όλες τις ερωτήσεις, χωρίς να προβάλουν καμία αντίσταση στα ζητούμενα της ερευνήτριας. Μάλιστα, τα έξι υποκείμενα έρευνας ήταν πρόθυμα να πραγματοποιήσουν κι άλλες συναντήσεις με την τελευταία μετά την ολοκλήρωση της έρευνας. Όπως ομολόγησαν, κάποιες εφαρμογές ήταν περισσότερο απαιτητικές από κάποιες άλλες, γεγονός που συνεπαγόταν και πολύ περισσότερο χρόνο από τους ίδιους. Αξίζει να σημειωθεί, τέλος, ότι σε ορισμένα σχέδια κάποιοι από τους μαθητές ζήτησαν από την καθηγήτρια διάλλειμα λίγων λεπτών, ώστε να ανασυγκροτήσουν τη σκέψη τους και να αποδώσουν καλύτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται η περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων των έξι μαθητών, των έξι μητέρων και της καθηγήτριας και ταυτόχρονα η παρουσίαση των αποτελεσμάτων των σχεδίων διδασκαλίας.

7.1 Αποτελέσματα Συνεντεύξεων

Οι ερωτήσεις των ημι-δομημένων συνεντεύξεων διαιρέθηκαν σε 6 άξονες, όπου ο καθένας αφορά μια θεματική προσέγγιση. Πιο συγκεκριμένα, **ο πρώτος** αφορά τις ερωτήσεις που τέθηκαν στις τρεις κατηγορίες υποκειμένων σχετικά με το γνωστικό επίπεδο που βρίσκεται το κάθε ένα, **ο δεύτερος** αναφέρεται στο αντικείμενο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, **ο τρίτος** άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, **στον τέταρτο** άξονα γίνεται αφορά στην επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας, **ο πέμπτος** άξονας αναφέρεται στη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας και τέλος, **ο έκτος** αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα μέσα από τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών.

7.1.1 Αποτελέσματα συνέντευξης του μαθητή X., της μητέρας του μαθητή X. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων

1^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 1^{ου} άξονα αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει φοιτήσει το κάθε υποκείμενο ο μαθητής X. απάντησε ότι πηγαίνει στην Γ' τάξη του Γυμνασίου, η μητέρα του ότι έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της ως καθηγήτρια Θρησκευτικών στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, ενώ η καθηγήτρια πως έχει τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και τον τελευταίο χρόνο παρακολουθεί εξ αποστάσεως μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδικής αγωγής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ο μαθητής απάντησε στην ερώτηση για το αγαπημένο του μάθημα, λέγοντας πως είναι η Φυσική και η Λογοτεχνία, με ιδιαίτερα αγαπημένο αυτό της Λογοτεχνίας. Η καθηγήτρια απάντησε πως εργάζεται στο συγκεκριμένο σχολείο επί επτά έτη και αναλαμβάνει όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, διδάσκοντας κυρίως

Λογοτεχνία και Έκθεση. Η μητέρα αναφέρθηκε και στο επάγγελμα του συζύγου της, ο οποίος εργάζεται ως μαθηματικός στο ίδιο Γυμνάσιο που εργάζεται κι αυτή.

2^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 2^{ου} άξονα στον οποίο γίνεται λόγος για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία ο μαθητής Χ. απάντησε ότι το εν λόγω μάθημα αποτελεί το αγαπημένο του και ότι στον ελεύθερο χρόνο του διαβάζει εξωσχολικά λογοτεχνικά βιβλία. Η μητέρα αναφέρθηκε στην αγάπη της για τη λογοτεχνία, ενώ σημείωσε ότι ο γιός της διαβάζει λιγότερα λογοτεχνικά βιβλία από όσα θα ήθελα, δηλώνοντας τη δυσαρέσκειά της για την μόνιμη ενασχόλησή του με το κινητό του τηλέφωνο και καταδεικνύοντας το ως υπαίτιο της κατάστασης. Ωστόσο, ομολόγησε ότι ο ίδιος έχει άριστες αποδόσεις στο μάθημα, γεγονός που πιστοποιείται τόσο από την καθηγήτρια όσο και από τους βαθμούς του. Η ίδια έχει άμεση επικοινωνία με την καθηγήτρια της λογοτεχνίας, καθώς εργάζονται στο ίδιο σχολείο και έχουν άμεση και συχνή επαφή. Η καθηγήτρια δήλωσε με τη σειρά της πως έχει ιδιαίτερη αδυναμία στη Λογοτεχνία και υποστήριξε ότι τα παιδιά μέσω αυτού του αντικειμένου μαθαίνουν για τον ελληνικό πολιτισμό, αφού το μάθημα αυτό είναι απαραίτητο για τους σημερινούς Έλληνες, καθώς οι ρίζες ενός λαού είναι το παν για τη συνέχειά του. Αναφορικά με τον μαθητή Χ. επισήμανε τις άριστες αποδόσεις του στο μάθημα και την προθυμία του να συμμετέχει ενεργά σε αυτό.

3^{ος} Άξονας

Ο τρίτος άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Ο μαθητής ζήτησε διευκρινήσεις από την ερευνήτρια για την έννοια της διαθεματικότητας, συμφωνώντας στη σύνδεση της Λογοτεχνίας με τη Θρησκεία, καθώς όπως χαρακτηριστικά είπε, σε πολλά λογοτεχνικά κείμενα γίνεται λόγος για το Θεό. Ο ίδιος διαβάζει θρησκευτικά βιβλία, λόγω της μητέρας του που είναι Θεολόγος, σημειώνοντας ότι τον δυσκολεύουν αυτά τα εγχειρίδια που χρησιμοποιούν το πολυτονικό σύστημα. Η μητέρα δήλωσε πως διαβάζει θρησκευτικά βιβλία, αφού το απαιτεί και η εργασία της, ενώ θεωρεί ότι η Λογοτεχνία έχει άμεση σχέση με τη Θρησκεία, γι' αυτό και πολύ συχνά εντοπίζει ανάλογες αναφορές στα λογοτεχνικά βιβλία που διαβάζει. Η καθηγήτρια σημειώνει την διαθεματική διάσταση της λογοτεχνίας, επισημαίνοντας όμως, αν και τα θρησκευτικά στοιχεία υπάρχουν, οι διδάσκοντες δεν δίνουν βαρύτητα σε αυτά, αλλά στην ανάλυση του κειμένου από την γραμματειακή, την υφολογική και την πραγματολογική του σκοπιά.

4^{ος} Άξονας

Ο 4^{ος} άξονας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις σχετικά με την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας. Ο μαθητής Χ. υποστήριξε πως ασχολείται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας με τους υπολογιστές και πως συμμετέχει ενεργά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η καθηγήτρια ασχολείται με τα μέσα τεχνολογίας στον ελεύθερό της χρόνο και τα εντάσσει παράλληλα και στην διδασκαλία της, χωρίς όμως να έχει λάβει κάποια επιμόρφωση πάνω σε αυτά. Η μητέρα υποστήριξε ότι ο γιός της χρησιμοποιεί τον υπολογιστή σε υπερβολικό βαθμό, ενώ η ίδια δεν ασχολείται ιδιαίτερα εκτός του εργασιακού της χώρου.

5^{ος} Άξονας

Στον πέμπτο άξονα γίνεται λόγος για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Σύμφωνα με τον μαθητή Χ., η χρήση των νέων μέσων θα ενίσχυε το ενδιαφέρον του για το μάθημα της Λογοτεχνίας, αφού υπάρχουν πολλές εφαρμογές που κατά τη γνώμη του ανταποκρίνονται στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Η μητέρα θεωρεί ότι μπορούν να επηρεάσουν θετικά την επίδοση των γιού της, καθώς επίσης πιστεύει ότι η λογοτεχνία είναι ένα μάθημα που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία σε όλο της το εύρος. Η καθηγήτρια αναφερόμενη στη διαθεματικότητα της Λογοτεχνίας, υποστήριξε ότι κάλλιστα οι νέες τεχνολογίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία των Κειμένων.

6^{ος} Άξονας

Ο έκτος άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Ο Χ. πιστεύει ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου. Η μητέρα θεωρεί ότι με τη χρήση των μέσων το παιδί της θα μπορούσε να ανιχνεύσει ευκολότερα τα θρησκευτικά στοιχεία που ενυπάρχουν στο κείμενο, διότι θα επιδείκνυε μεγαλύτερο ενδιαφέρον γι' αυτά, ενώ παράλληλα σημειώνει ότι κατά αυτόν τον τρόπο θα ανέπτυξε μια ουσιαστική σχέση με τη Θρησκεία. Η καθηγήτρια τέλος, κρίνει ότι οι νέες τεχνολογίες θα κινητοποιούσαν τους μαθητές στην μελέτη των παραγκωνισμένων θρησκευτικών στοιχείων των λογοτεχνικών κειμένων.

7.1.2 Αποτελέσματα συνέντευξης του μαθητή Δ., της μητέρας του μαθητή Δ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων

Δεδομένου ότι οι άξονες βασίζονται σε συγκεκριμένα ερωτήματα που πραγματοποιήθηκαν στα υποκείμενα έρευνας κρίνεται σκόπιμη η απουσία αναπαραγωγής των ίδιων απαντήσεων της καθηγήτριας στα αποτελέσματα των συνεντεύξεων των έξι μαθητών και των έξι μητέρων. Στα υποκεφάλαια που ακολουθούν η αναφορά στις απαντήσεις της καθηγήτριας γίνεται μόνο σε εκείνες τις περιπτώσεις που οι ερωτήσεις στοχεύουν σε συγκεκριμένο υποκείμενο έρευνας, άρα διαφοροποιούνται από τις αντίστοιχες.

1^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 1^{ου} άξονα αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει φοιτήσει το κάθε υποκείμενο ο μαθητής Δ. απάντησε ότι πηγαίνει στη Γ' τάξη του Γυμνασίου, ενώ η μητέρα του έχει ολοκληρώσει το Γυμνάσιο και εργάζεται ως οικιακή βοηθός, μεγαλώνοντας τα παιδιά της μόνη, αφού ο σύζυγός της έχει αποβιώσει.

2^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 2^{ου} άξονα στον οποίο γίνεται λόγος για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία ο μαθητής Δ. απάντησε ότι οι βαθμοί του στα φιλολογικά μαθήματα είναι μέτριοι, ενώ η Λογοτεχνία τον αφήνει αδιάφορο, αφού καταλήγει κάποιες φορές να κοιμάται κατά τη διάρκεια αυτής της σχολικής ώρας. Την άποψη του Δ. δεν την επιβεβαιώνει και η καθηγήτρια, η οποία πιστεύει ότι Δ. έχει μέτριες επιδόσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας, συμμετέχοντας στο μάθημα και κάνοντας φιλότιμες προσπάθειες στα διαγωνίσματα, χωρίς ωστόσο να πετυχαίνει πάντα το επιθυμητό αποτέλεσμα. Η μητέρα αναφέρει ότι ο γιός της, κατά την καθηγήτρια, είναι αδιάφορος για το εν λόγω διδακτικό αντικείμενο, ενώ δεν διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία, επειδή αναγκάζεται να δουλέψει. Η ίδια δηλώνει ότι θα ήθελε να διαβάζει περισσότερο, αλλά δεν έχει ελεύθερο χρόνο για να το πράξει.

3^{ος} Άξονας

Ο τρίτος άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Ο μαθητής Δ. πιστεύει ότι υπάρχει διαθεματικότητα στο συγκεκριμένο διδακτικό αντικείμενο και επισήμανε πώς έχει διδαχθεί κάποια κείμενα στα οποία υπήρχαν αναφορές αγίων της Εκκλησίας, γεγονός μάλιστα που του κέντρισε το ενδιαφέρον λόγω της βαθιάς πίστης του στο Θεό. Η μητέρα του Δ. υποστήριξε ότι γνωρίζει πώς υπάρχουν λογοτεχνικά βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο, ενώ σημείωσε ότι δεν γνωρίζει κάποιον τίτλου αντίστοιχου βιβλίου. Η ίδια παροτρύνει το παιδί της να διαβάζει θρησκευτικά εγχειρίδια, αλλά δεν καταφέρνει να τον πείσει, σε αντίθεση με αυτήν που τα

θεωρεί καθημερινή της προτεραιότητα. Ο Δ. από την άλλη υποστηρίζει ότι του αρέσει πολύ να διαβάζει βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο, για τα οποία προνοεί ο παπάς της ενορίας του.

4^{ος} Άξονας

Ο 4^{ος} άξονας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις σχετικά με την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας. Ο μαθητής Δ. έχει άριστες σχέσεις με την τεχνολογία και ειδικά με το κινητό του τηλέφωνο που δεν αποχωρίζεται καμία στιγμή της ημέρας. Στον αντίποδα η μητέρα του δεν έχει καμία σχέση με τα τεχνολογικά μέσα, ενώ αναγνωρίζει τη μεγάλη σημασία που έχει στη ζωή του παιδιού της.

5^{ος} Άξονας

Στον πέμπτο άξονα γίνεται λόγος για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Κατά τον μαθητή Δ. η χρήση των μέσων τεχνολογίας στα κείμενα είναι απαραίτητη, διότι θα κινητοποιούσε την συμμετοχή του στο μάθημα. Η μητέρα επίσης, θεωρεί ότι το παιδί της θα επηρεαζόταν θετικά, αρκεί να υπήρχαν συγκεκριμένες οδηγίες από την πλευρά της καθηγήτριας.

6^{ος} Άξονας

Ο έκτος άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Ο Δ. πιστεύει ότι η χρήση του διαδικτύου θα βοηθούσε τους μαθητές να έρθουν σε επαφή με την θρησκεία. Η μητέρα του Δ. δεν αποδέχεται τη σχέση μεταξύ της θρησκείας και της τεχνολογίας, αφού όπως υποστηρίζει η θρησκεία 'βρίσκεται' μόνο στα βιβλία.

7.1.3 Αποτελέσματα συνέντευξης του μαθητή Γ., της μητέρας του μαθητή Δ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων

1^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 1^{ου} άξονα αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει φοιτήσει το κάθε υποκείμενο ο μαθητής Γ. απάντησε πως πηγαίνει στη Γ' τάξη του Γυμνασίου, χωρίς να παραλείψει να δηλώσει ότι δεν του αρέσει καθόλου το σχολείο. Η μητέρα έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος σε ένα γραφείο. Η ίδια θα ήθελε να έχει προχωρήσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όμως τα οικονομικά προβλήματα της οικογένειάς της δεν της το επέτρεψαν.

2^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 2^{ου} άξονα στον οποίο γίνεται λόγος για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, ο μαθητής Δ είπε πως δεν του αρέσει να διαβάζει το συγκεκριμένο μάθημα λόγω του φόρτου των εργασιών που έχει, αλλά και του μεγέθους των κειμένων. Παρόλα αυτά, επιλέγει να παρακολουθεί διαδικτυακά τα κείμενα και ειδικά αυτά που δημιουργούνται με τη μορφή της τεχνικής του «animation». Η μητέρα διαβάζει σπάνια λογοτεχνία, ενώ γνωρίζει ότι ο γιος της, κατά τα λεγόμενα της καθηγήτριας, είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του μαθήματος, αλλά προβάλλει συνεχείς αντιστάσεις. Τα λεγόμενα της μητέρας τα επιβεβαιώνει και η καθηγήτρια, η οποία ισχυρίζεται ότι ο Δ. μπορεί να αποδώσει, αλλά δεν θέλει, προβάλλοντας έναν συνεχή αρνητισμό.

3^{ος} Άξονας

Ο τρίτος άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Ο μαθητής αν και στην αρχή φάνηκε διστακτικός στην ερώτηση της ερευνήτριας, συμφώνησε ότι η Λογοτεχνία και η Θρησκεία συνδέονται, αφού σε πολλά κείμενα, όπως είπε, γίνεται αναφορά στο όνομα του Χριστού. Η μητέρα δήλωσε πως είναι άθεη και ως εκ τούτου δεν διαβάζει θρησκευτικά βιβλία, αλλά ούτε και θυμάται κάποιο λογοτεχνικό εγχειρίδιο με θρησκευτικές αναφορές.

4^{ος} Άξονας

Ο 4^{ος} άξονας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις σχετικά με την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας. Ο μαθητής Δ. αναφέρθηκε στη μεγάλη σημασία που διαδραματίζουν τα μέσα στη ζωή του, αφού τα χρησιμοποιεί καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Η μητέρα χρησιμοποιεί επίσης τα μέσα, κυρίως στον εργασιακό της χώρο, αλλά και στην καθημερινότητά της. Πιστεύει ότι η χρήση του υπολογιστή θα ενίσχυε σημαντικά τις επιδόσεις του Δ. στο σχολείο, καθώς του αρέσει πολύ να ασχολείται με την τεχνολογία.

5^{ος} Άξονας

Στον πέμπτο άξονα γίνεται λόγος για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ο μαθητής Δ. δεν είναι σίγουρος για το αν η εισαγωγή των μέσων θα κατάφερνε να τον επηρεάσει θετικά απέναντι στο μάθημα, πράγμα που οφείλεται κυρίως στην ελευθερία που επιθυμεί να νιώθει κατά την χρήση τους. Η μητέρα πιστεύει ότι υπό τέτοιες συνθήκες διδασκαλίας ο Δ. θα είχε μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τα λογοτεχνικά

κείμενα, δεδομένης της αγάπης του για τη δημιουργία εικόνων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Η καθηγήτρια θεωρεί ότι η αδιαφορία του μαθητή δεν θα μπορούσε να αρθεί ούτε με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, σημειώνοντας όμως την ενίσχυση της συνεργατικότητάς κατά τη εισαγωγή των μέσων στην παράδοση του μαθήματος.

6^{ος} Άξονας

Ο έκτος άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Ο μαθητής Δ. δεν είναι σίγουρος για την αποτελεσματικότητα της ανίχνευσης θρησκευτικών στοιχείων μέσω της τεχνολογίας, ενώ η μητέρα πιστεύει ότι έτσι θα ερχόταν σε αμεσότερη επαφή με τη θρησκεία, εξερευνώντας διάφορα θρησκευτικά στοιχεία στο διαδίκτυο.

7.1.4 Αποτελέσματα συνέντευξης της μαθήτριας Μ., της μητέρας της μαθήτριας Μ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων

1^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 1^{ου} άξονα αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει φοιτήσει το κάθε υποκείμενο, η μαθήτρια Μ. δήλωσε ότι παρακολουθεί την Γ' Γυμνασίου και έχει άριστη σχέση με το σχολείο. Είναι η καλύτερη μαθήτρια της τάξης και έχει αναπτύξει ανταγωνιστικές σχέσεις με τους υπόλοιπους συμμαθητές της. Η καθηγήτρια επιβεβαιώνει τα λεγόμενα της Δ., ενώ η μητέρα της, η οποία έχει ολοκληρώσει λογιστικές σπουδές σε μία ιδιωτική σχολή, επισημαίνει την πολύ καλή σχέση του παιδιού της με το σχολείο, υπογραμμίζοντας τον ψυχολογικό αντίκτυπο που έχει την κόρη της μια ενδεχόμενη αποτυχία στα μαθήματά της.

2^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 2^{ου} άξονα στον οποίο γίνεται λόγος για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, η μαθήτρια Δ. απάντησε πως διαβάσει λογοτεχνικά κείμενα, καθώς έτσι πετυχαίνει καλύτερα αποτελέσματα στο μάθημα της Έκθεσης. Ταυτόχρονα, την επιλέγει από τα υπόλοιπα φιλολογικά μαθήματα, αφού γνωρίζει καλύτερα τον ελληνικό πολιτισμό. Η Καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας επισήμανε επίσης την άριστη σχέση της Δ. με το μάθημά της και την προθυμοποίησή της σε οτιδήποτε της αναθέσει να εκτελέσει. Η μητέρα δήλωσε πως στον ελεύθερο χρόνο της διαβάσει λογοτεχνία, επισημαίνοντας την προτίμησή της στα αστυνομικά

μυθιστορήματα. Αναφορικά με τη σχέση του παιδιού της με την Λογοτεχνία, δήλωσε πως αποτελεί το αγαπημένο της μάθημα, γεγονός που οφείλεται και στην καθηγήτριά της.

3^{ος} Άξονας

Ο τρίτος άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Η μαθήτριά πιστεύει στην διαθεματικότητα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, επισημαίνοντας τις θρησκευτικές αναφορές στο εν λόγω μάθημα. Θεωρεί ότι η αναφορές στη θρησκεία καταφέρνουν να εμψυχήσουν στους μαθητές μέρος του πολιτισμού τους, αλλά και να τους επηρεάσουν. Η μητέρα δεν επιλέγει να διαβάσει θρησκευτικά βιβλία στον ελεύθερο χρόνο της, παρόλα αυτά έχει εντοπίσει πολλάκις θρησκευτικά στοιχεία σε κείμενα που έχει αναγνώσει.

4^{ος} Άξονας

Ο 4^{ος} άξονας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις σχετικά με την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας. Η μαθήτριά Δ. απάντησε ότι ασχολείται αρκετά με την τεχνολογία, δίνοντας βαρύτητα κυρίως στη χρήση εφαρμογών φωτογραφίας, βίντεο και ήχου. Ωστόσο, όπως δήλωσε, μπορεί να ‘ζήσει και χωρίς το κινητό της’, γεγονός που μαρτυρά την μη εξάρτησή της από αυτό. Πιστεύει πως τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν πολύ στην επίδοση των μαθητών στον σχολικό χώρο και επισημαίνει την ανάγκη να έρθει σε επαφή και με άλλες εφαρμογές που διαφοροποιούνται από τις συνηθισμένες που χρησιμοποιούνται από το σύνολο των καθηγητών της στο σχολείο. Η μητέρα της Δ. ασχολείται με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και καταναλώνει μεγάλο μέρος του χρόνου της στον υπολογιστή εξαιτίας της εργασίας της. Θεωρεί ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να επηρεάσουν προς το καλύτερο τους μαθητές, επισημαίνοντας αρνητικά την επιμονή των καθηγητών στον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας.

5^{ος} Άξονας

Στον πέμπτο άξονα γίνεται λόγος για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Η μαθήτριά Δ. πιστεύει ότι η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στα λογοτεχνικά κείμενα, θα έδινε μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο μάθημα. Η καθηγήτρια θεωρεί ότι η επίδοσή της θα ενισχυόταν περισσότερο, λόγω του ενδιαφέροντος που θα ανέπτυσσε για τους υπολογιστές, ενώ η μητέρα πιστεύει πως η παρουσίαση ενός κειμένου σε βίντεο θα ενεργοποιούσε δραστικά την Δ. στην απόδοσή της.

6^{ος} Άξονας

Ο έκτος άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Η μαθήτρια Δ. θεωρεί ότι θα εντόπιζε ευκολότερα τα θρησκευτικά στοιχεία ενός κειμένου με τη χρήση της τεχνολογίας, ενώ παράλληλα θα αντιλαμβανόταν καλύτερα τις θρησκευτικές έννοιες και το περιεχόμενό τους. Η μητέρα πιστεύει ότι το πλήθος των θρησκευτικών ιστοσελίδων που υπάρχουν στο διαδίκτυο, θα μπορούσε να κινητοποιήσει την κόρη της στην εναργέστερη κατανόηση των θρησκευτικών νοημάτων.

7.1.5 Αποτελέσματα συνέντευξης της μαθήτριας Σ., της μητέρας της μαθήτριας Σ. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων

1^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 1^{ου} άξονα αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει φοιτήσει το κάθε υποκείμενο, η μαθήτρια Σ. απάντησε ότι παρακολουθεί την Γ' τάξη του Γυμνασίου, ενώ δεν διατηρεί καλές σχέσεις με το σχολείο. Η μητέρα δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και διατηρεί μια επιχείρηση με τον σύζυγό της. Επισήμανε την αναγκαιότητα των καιρών για την φοίτηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πράγμα που προσπαθεί να μεταλαμπαδεύσει στα παιδιά της, ώστε να έχουν μια διαφορετική και μια πιο 'εύκολη' ζωή από την ίδια. Αναφορικά με τη σχέση του παιδιού της με το σχολείο απάντησε πως ευελπιστεί στο μέλλον να αλλάξει προς το καλύτερο, αφού προς το παρόν η Σ. αδιαφορεί για την εκπαίδευσή της.

2^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 2^{ου} άξονα στον οποίο γίνεται λόγος για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, η μαθήτρια Σ. δήλωσε ότι δεν τις αρέσουν ως μάθημα, ενώ κατέδειξε και τη στάση της καθηγήτριας απέναντί της, η οποία δεν την εμπνέει να συμμετέχει. Η ίδια δήλωσε πως δεν της αρέσει να διαβάζει στον ελεύθερο χρόνο της, αφού προτιμά να κάνει πιο δημιουργικά πράγματα για τον εαυτό της. Η καθηγήτρια επιβεβαίωσε την αδιαφορία της Σ, για το μάθημα και την αδυναμία της να απαντήσει σε ασκήσεις και ερωτήσεις της ίδιας. Η μητέρα δεν διαβάζει καθόλου λογοτεχνία, αφού όπως είπε, στο σπίτι της δεν υπάρχει κανένα λογοτεχνικό βιβλίο, πράγμα που καταλογίζει στον εαυτό της ως λάθος της τόσο γι' αυτήν όσο και για τη στάση των παιδιών της απέναντι στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Γνωρίζει ότι οι επιδόσεις της Σ. στο εν λόγω μάθημα είναι πολύ χαμηλές και καταδεικνύει τη θέση της καθηγήτριας των

νεοελληνικών κειμένων, η οποία προβαίνει στην διατύπωση των προβλημάτων που έχει το παιδί της και όχι στην ανίχνευση των λύσεων που απαιτούνται.

3^{ος} Άξονας

Ο τρίτος άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Η μαθήτρια Σ. βασισμένη σε μια εργασία ανίχνευσης θρησκευτικών στοιχείων σε ένα λογοτεχνικό κείμενο, θεωρεί ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στη λογοτεχνία και τη θρησκεία, ενώ πιστεύει σθεναρά κα στη διαθεματικότητα του μαθήματος. Αρνείται να διαβάσει θρησκευτικά βιβλία εξαιτίας της ηλικίας της, παρότι πιστεύει πολύ στο Θεό. Η μητέρα θεωρεί ότι η λογοτεχνία συνδέεται με τη θρησκεία, όμως η ίδια δεν έχει διαβάσει κάποιο ανάλογο βιβλίο.

4^{ος} Άξονας

Ο 4^{ος} άξονας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις σχετικά με την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας. Η μαθήτρια Σ. δήλωσε ότι τα μέσα τεχνολογίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή της, καθώς μέσα από αυτά δικτυώνεται κοινωνικά. Η μητέρα από την άλλη, έχει πλήρη άγνοια για τη χρήση των νέων μέσων, παρακολουθεί όμως πολλά τηλεοπτικά προγράμματα. Αναφέρει πως η σχέση της Σ. με το κινητό της είναι άριστη, διότι ασχολείται όλη τη ημέρα με αυτά, και ιδιαίτερα με τις φωτογραφίες που η ίδια δημοσιεύει στο διαδίκτυο.

5^{ος} Άξονας

Στον πέμπτο άξονα γίνεται λόγος για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Η μαθήτρια Σ. αναφέρθηκε στην έντονη επιθυμία της για την ένταξη των τεχνολογικών μέσων στη λογοτεχνία, τονίζοντας τον ενεργητικό ρόλο που προτιμά να έχει κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η καθηγήτρια πιστεύει ότι οι νέες τεχνολογίες θα ενίσχυαν την θέληση της Σ. για το μάθημα, ενώ η μητέρα πως η κόρη της θα κατάφερνε να αποδώσει καλύτερα μόνο κάτω από τις συγκεκριμένες οδηγίες της καθηγήτριάς της.

6^{ος} Άξονας

Ο έκτος άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Η μαθήτρια Σ. δεν είναι σίγουρη για την ικανότητά της να εντοπίσει τα θρησκευτικά στοιχεία σε ένα λογοτεχνικό κείμενο με τη

βοήθεια της τεχνολογίας, δηλώνει όμως πρόθυμη να προσπαθήσει. Η μητέρα έχει τη γνώμη πως υπάρχει δυσκολία στον εντοπισμό των συγκεκριμένων στοιχείων μέσω της τεχνολογίας.

7.1.6 Αποτελέσματα συνέντευξης της μαθήτριας Η., της μητέρας της μαθήτριας Η. και της καθηγήτριας των Νεοελληνικών Κειμένων

1^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 1^{ου} άξονα αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει φοιτήσει το κάθε υποκείμενο, η μαθήτρια Η. απάντησε ότι παρακολουθεί την Γ' τάξη του Γυμνασίου και έχει μέτρια σχέση με το σχολείο. Η μητέρα έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εργάζεται ως επιδιορθώτρια ρούχων σε κατάστημα που διατηρεί η ίδια στο κέντρο της Θεσσαλονίκης.

2^{ος} Άξονας

Στις ερωτήσεις του 2^{ου} άξονα στον οποίο γίνεται λόγος για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, η μαθήτρια Η. υποστηρίζει ότι παρότι το συγκεκριμένο μάθημα δεν ανήκει στα αγαπημένα της, κάνει φιλότιμες προσπάθειες να απαντά στις ασκήσεις και τα ερωτήματα της καθηγήτριας. Η τελευταία αναφέρει ότι η Η. έχει μέτρια απόδοση στα λογοτεχνικά κείμενα, όμως λόγω των δυνατοτήτων της, πιστεύει ότι μπορεί να εξελιχθεί περαιτέρω. Η αδυναμία της έγκειται στο ότι δεν διαβάζει αρκετά στο σπίτι και δεν προετοιμάζεται για το μάθημα, ενώ οι δυο τους έχουν εξαιρετικές σχέσεις. Η μητέρα δεν διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία, καθώς δεν της αρέσει το αντικείμενο που πραγματεύονται. Ισχυρίζεται ότι η Η. έχει να διαβάσει λογοτεχνικά βιβλία από την Α' τάξη του Γυμνασίου, πράγμα που αντίκειται με τα λεγόμενα της μαθήτριας, η οποία αναφέρει ότι της αρέσει πολύ να διαβάζει εξωσχολικά λογοτεχνικά εγχειρίδια.

3^{ος} Άξονας

Ο τρίτος άξονας αναφέρεται στην παρουσία θρησκευτικών στοιχείων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Η μαθήτρια Η. θεωρεί ότι η λογοτεχνία έχει άμεση σχέση με τη θρησκεία, όταν στην πρώτη ενυπάρχουν αναφορές της δεύτερης. Την βοηθά να έρθει πιο κοντά στη θρησκεία, αποκτώντας γνώσεις που δεν είχε. Η μητέρα νιώθει πολύ κοντά στον Θεό, πράγμα που αποδίδει κυρίως στον πατέρα της που λειτουργούσε ως ιερέας, υποστηρίζοντας πως διαβάζει καθημερινά θρησκευτικά βιβλία. Η ίδια παροτρύνει και την Η. να κάνει το ίδιο, αλλά όπως αναφέρει, δεν έχει πάντα το απαραίτητο ενδιαφέρον, παρότι πιστεύει επίσης πολύ στα Θεία. Δεν πιστεύει στη σχέση της λογοτεχνίας με τη θρησκεία, όμως θεωρεί πως η πραγματική θρησκεία βρίσκεται μονό στα εκκλησιαστικά βιβλία.

4^{ος} Άξονας

Ο 4^{ος} άξονας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις σχετικά με την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των υποκειμένων έρευνας. Η μαθήτρια Η. έχει πολύ καλή σχέση με την τεχνολογία, καθώς ασχολείται με τον ηλεκτρονικό της υπολογιστή διαρκώς. Το γεγονός ότι δεν σημειώνει μεγάλους βαθμούς στο μάθημα της πληροφορικής δεν την αγχώνει ιδιαίτερος, αφού προτιμά να έχει η ίδια τον έλεγχο των κινήσεων στο μέσο της και όχι να δρα κάτω από εντολές του καθηγητή της. Δηλώνει ότι της αρέσει η χρήση των υπολογιστών στη διάρκεια των μαθημάτων, διότι περιορίζεται ο χρόνος του μαθήματος και οι πιθανότητες της εξέτασης από τους καθηγητές. Η μητέρα έχει ανύπαρκτες σχέσεις με το διαδίκτυο και γενικότερα μ τον κόσμο της τεχνολογίας, γνωρίζει όμως η χρήση των νέων μέσων μπορεί να δράσει καταλυτικά στην σχολική επίδοση της κόρης της,

5^{ος} Άξονας

Στον πέμπτο άξονα γίνεται λόγος για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Η μαθήτρια Η. δηλώνει ενθουσιασμένη στην ιδέα της εισαγωγής των τεχνολογικών μέσων στη λογοτεχνία, χαρακτηρίζοντας μάλιστα το μάθημα ως «τέλειο». Η μητέρα θεωρεί ότι ως μάθημα που δεν αποτελεί ένα από τα αγαπημένα της κόρης της, η λογοτεχνία θα αποκτούσε διαφορετικό νόημα για αυτήν. Παρόλο που δεν γνωρίζει συγκεκριμένα τις δυνατότητες των τεχνολογικών μέσων, υποστηρίζει ότι η ένταξή τους θα την βοηθήσει στην ενίσχυση της μάθησης. Η άποψη της καθηγήτριας δεν διαφοροποιείται από τις απόψεις των άλλων δύο υποκειμένων, καθώς ξέρει την αγάπη της Η. για την τεχνολογία.

6^{ος} Άξονας

Ο έκτος άξονας αφορά στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Η μαθήτρια Η. θεωρεί ότι με τη βοήθεια του διαδικτύου θα ερχόταν σε αμεσότερη επαφή με τη θρησκεία. Η μητέρα επίσης πιστεύει στην ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για τα Θεία μέσω της τεχνολογίας, δίνοντας ως παράδειγμα της ύπαρξη θρησκευτικών βιβλίων στο διαδίκτυο, που οι μαθητές θα μπορούσαν εύκολα να έχουν πρόσβαση και να διαβάσουν.

Συνοψίζοντας τη παρουσίαση των αποτελεσμάτων από τις δεκατρείς συνεντεύξεις, εντοπίζονται ορισμένες συγκλίσεις μεταξύ των απόψεων των μητέρων και της εκπαιδευτικού

αναφορικά με τη στάση των μαθητών απέναντι στο σχολείο, αλλά και διαφορές ανάμεσα στα λεγόμενα των τελευταίων, της εκπαιδευτικού κα των μητέρων ως προς τη σημασία της χρήσης των τεχνολογικών μέσων στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα λογοτεχνικά κείμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 - ΕΡΕΥΝΑ ΔΡΑΣΗΣ

Η επιλογή των δραστηριοτήτων των σχεδίων διδασκαλίας έγινε με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου και στηρίχτηκε σε εφαρμογές των τεχνολογικών μέσων. Τα κείμενα που δόθηκαν προς εξέταση στους μαθητές επιλέχθηκαν από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και οι ερωτήσεις διαμορφώθηκαν με τρόπο που να γίνονται κατανοητές από τους ίδιους, αλλά και να καλύπτουν τη σχολική ύλη. Στη συνέχεια παρατίθεται η παρουσίαση των πέντε σχεδίων διδασκαλίας, όπως επίσης και των pre και post-test.

8.1 Α' Φάση: Διερεύνηση (Pre-test)

Pre-test

Η ερευνήτρια πριν την εφαρμογή του πρώτου σχεδίου διδασκαλίας, κάλεσε τους μαθητές να απαντήσουν στις ερωτήσεις ενός pre-test, ώστε να αξιολογήσει το μαθησιακό επίπεδο των υποκειμένων έρευνας τόσο στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας όσο και στην χρήση των μέσων τεχνολογίας.

Το pre-test βασίστηκε στο ποίημα «Θούριος» του Ρήγα Φεραίου. Οι μαθητές είχαν 120 λεπτά της ώρας να αναγνώσουν το ποίημα και να απαντήσουν στις ερωτήσεις της εκπαιδευτικού-ερευνήτριας, οι οποίες ήταν πέντε σε αριθμό, όσες δηλαδή και αυτές των πέντε σχεδίων διδασκαλίας που έπονται. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να διαβάσουν το ποίημα και να γράψουν σε ένα κείμενο word τρία θρησκευτικά στοιχεία που αυτό αποπνέει. Στη δεύτερη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας εντοπίζοντας τη σημασία που διαδραματίζει ο όρκος ζωή του ποιητή, έπρεπε να συντάξουν ένα E-mail στο οποίο θα απαντούσαν στους αγωνιστές, δημιουργώντας ένα τετράστιχο ποίημα με ομοιοκαταληξία. Στην τρίτη δραστηριότητα τους ανατέθηκε χρησιμοποιώντας την εφαρμογή “poster maker”, να δημιουργήσουν μια αφίσα με εικόνες που τους γεννά το ποίημα, τις οποίες έχουν αποθηκεύσει στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους, μετά από ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο. Στην τέταρτη δραστηριότητα τους ζητήθηκε να εντοπίσουν στο διαδίκτυο αναφορές του Θεού σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές ή/ και πεζογράφους, ενώ στην πέμπτη και τελευταία έπρεπε και τελευταία έπρεπε να δημιουργήσουν τα δικά τους κόμικς με τις εικόνες του ποιήματος.

8.2 Β' Φάση: Διδακτική Προσέγγιση

1^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το πρώτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο ποίημα «Στην Εκκλησία» του Κ.Π. Καβάφη. Οι μαθητές είχαν 120 λεπτά της ώρας για να διαβάσουν το ποίημα και στη συνέχεια να απαντήσουν στις πέντε δραστηριότητες, οι οποίες βασίστηκαν στο σχολικό βιβλίο της Λογοτεχνίας, στο εγχειρίδιο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων «Δημιουργική Γραφή-Οδηγίες Πλεύσεως» (Σουλιώτης, 2012), στο Επιμορφωτικό υλικό φιλολόγων του Υπουργείου Παιδείας με τίτλο «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Α' Φάση, Άξονες Προτεραιότητας» (Αναστασιάδης, 2012) και στα τεχνολογικά μέσα. Η ερευνήτρια στόχευσε μέσα από την μελέτη, περιγραφή, επεξεργασία και ανάλυση του κειμένου και των ασκήσεων οι μαθητές να καταλάβουν τα πραγματολογικά στοιχεία του ποιήματος, να αντιληφθούν τις έννοιες των λέξεων που χρησιμοποιεί ο ποιητής, να δημιουργήσουν τα δικά τους ποιητικά και πεζά κείμενα, να γράψουν με τη βοήθεια του προγράμματος Microsoft Word, να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή του μαγνητοφώνου, να χρησιμοποιήσουν δημιουργικά τα προσωπικά τους E-mail.

Ο ελεύθερος στίχος χρησιμοποιείται στη λογοτεχνία ως αντίθετος του δεσμευμένου. Με τον όρο αυτό υποδηλώνεται ο στίχος που δεν υποτάσσεται σε συγκεκριμένη ποιητική φόρμα, στροφή, στίχο, μέτρο ή ρυθμό και ο δημιουργός του δεν υπακούει σε μια προγραμματική δομή. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να εντοπίσουν εκείνους τους στίχους του ποιήματος, όπου γίνεται αναφορά της λέξης «εκκλησία» και να σπάσουν τις στροφές προσθαφαιρώντας λέξεις. Στη συνέχεια όφειλαν να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή του μαγνητόφωνου του ηλεκτρονικού τους υπολογιστή και να καταγράψουν την ποιητική τους δημιουργία, την οποία και θα αποθηκεύσουν σε έναν φάκελο στην επιφάνεια εργασίας που ονομάζεται «Η εκκλησία». Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές, αφού έλαβαν μέσω E-mail τρεις διαφορετικές όψεις του ίδιου ποιήματος, πραγματοποίησαν δυνατές αναγνώσεις, σε ένα κείμενο συνταγμένο στο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου 'Microsoft Word' και συνέταξαν τη δική τους παράγραφο στην οποία κατέγραψαν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ τους, χρωματισμένες τις μεν με κόκκινο και τις δε με πράσινο χρώμα αντίστοιχα.

Στην τρίτη δραστηριότητα ανέτρεξαν στα προσωπικά τους 'E-mail' και εντόπισαν ένα μήνυμα με θέμα «Η Εκκλησία του Καβάφη». Αφού διάβασαν το ποίημα σε πεζή μορφή το χώρισαν

κατά βούληση σε εκείνα τα σημεία που κατά τη γνώμη τους χει και πάλι ποιητική μορφή. Έπειτα εντόπισαν τους στίχους που αναφέρονται στην περιγραφή της εκκλησίας και έκαναν τις δικές τους προσθήκες σε αυτό με στόχο τη δημιουργία της ομοιοκαταληξίας στο ποίημα. Ο Γάλλος ποιητής Guillaume Apollinaire (1880-1918) είναι ο εμπνευστής των λεγόμενων σχηματικών ποιημάτων, μιας τεχνικής την οποία αξιοποίησε στη χώρα μας ο Γιώργος Σεφέρης. Τα καλλιγραφήματα χρησιμοποιούνται στη λογοτεχνία για να μορφοποιήσουν το ποίημα. Στην τέταρτη δραστηριότητα τους ανατέθηκε να ανατρέξουν στο Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας και να εντοπίσουν τους ορισμούς, αλλά και τις ιδέες που αντιπροσωπεύουν οι λέξεις «Γραϊκός» και «Βυζαντινισμός» για τον ελληνισμό. Έπειτα πρέπει να σχεδιάσουν με τη βοήθεια του “Microsoft Paint” ένα σχήμα της επιλογής τους (αστέρι, κύκλο κλπ.) και να γράψουν στο περίγραμμά του τα συναισθήματα που τους γεννά η λέξη «Γραϊκός», ενώ στο εσωτερικό του αυτά που τους προκαλεί η λέξη «Βυζαντινισμός» αντίστοιχα. Τέλος, τα ‘conversation poems’, δηλαδή ο ποιητικός διάλογος είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία στην οποία ο διδάσκων ζητά από τους μαθητές να συνομιλήσουν με το λογοτέχνη μέσα από την δική τους ποιητική δημιουργία. Στην πέμπτη δραστηριότητα λοιπόν καλούνται με τη βοήθεια του προσωπικού τους ‘E-mail’, να στείλουν ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στον Καβάφη και να του εκθέσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους προκαλεί η παρουσία τους σε μια Εκκλησία.

2^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το δεύτερο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο ποίημα «Θούριος» του Ρήγα Φεραίου. Οι μαθητές είχαν 120 λεπτά της ώρας για να διαβάσουν το ποίημα και στη συνέχεια να απαντήσουν στις πέντε δραστηριότητες, οι οποίες βασίστηκαν στο σχολικό βιβλίο της Λογοτεχνίας και τα τεχνολογικά μέσα. Η ερευνήτρια στόχευε μέσα από την μελέτη, περιγραφή, επεξεργασία και ανάλυση του κειμένου και των ασκήσεων, τα υποκείμενα έρευνας να αντιληφθούν τα θρησκευτικά που αποπνέει το ποίημα, να κατανοήσουν τη σημασία του όρκου στο ποίημα, να εξετάσουν συγκριτικά το περιεχόμενο δύο κειμένων, να χρησιμοποιήσουν δημιουργικά και εκπαιδευτικά την εφαρμογή του YouTube, να δημιουργήσουν καμβάδες από φωτογραφίες που θα έχουν συλλέξει οι ίδιοι από το διαδίκτυο και να αντιληφθούν την εκπαιδευτική αξία του κινητού τους τηλεφώνου.

Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να αναγνώσουν το ποίημα και να επισκεφτούν την εξής διεύθυνση: <https://www.youtube.com/watch?v=M6vF1-H8444> στο YouTube, όπου άκουσαν τον Μάνο Κατράκη να μιλά για τον Ρήγα Φεραίο από το 9^ο έως το

12^ο λεπτό και κατέγραψαν σε ένα κείμενο της εφαρμογής Microsoft Word την άποψή τους για τη σημασία του όρκου στη ζωή του μεγάλου αγωνιστή του έθνους. Στη δεύτερη δραστηριότητα τους ανατέθηκε να ακούσουν με τη βοήθεια της εφαρμογής του YouTube να ακούσουν τον Νίκο Ξυλούρη να τραγουδά τον *Θούριο* του Ρήγα Φεραίου <https://www.youtube.com/watch?v=78OcEJPMgM> και στη συνέχεια να μεταβούν στην υπηρεσία online stickies 'lino' (<https://itunes.apple.com/us/app/lino-sticky-photo-sharing/id416718906?mt=8>) και να καρφίτσώσουν στον καμβά που θα δημιουργήσουν, φωτογραφίες που σχετίζονται με το θρησκευτικό στοιχείο που αποπνέει το ποίημα. Στην τρίτη δραστηριότητα όφειλαν να αποστείλουν ένα μήνυμα (SMS) στον Ρήγα Φεραίο και να του θέσουν ένα ερώτημα σχετικά με τη σημασία του Θεού στη ζωή του. Στην τέταρτη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας έπρεπε να παρωδήσουν τον όρκο των αγωνιστών του ποιήματος, ώστε εξοικειωθούν με αυτό, να βιώσουν το σαρκασμό του ποιητή και να διατυπώσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με χιούμορ. Κατά τον H. M. Abrams (2007) κάθε κείμενο είναι ουσιαστικά 'διακείμενο', δηλαδή ο τόπος που συγκεντρώνονται άλλα κείμενα και υφίσταται εξαιτίας του σχέσης του με αυτά. Στην πέμπτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν με τη βοήθεια της εφαρμογής του Microsoft Word, να εντοπίσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στο «Θούριο» του Ρήγα Φεραίου και στο «Έργα και Ημέραι» του Ησίοδου αναφορικά με την έννοια του Θεού και το πώς αυτή προβάλλεται και στα δύο κείμενα.

3^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το τρίτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο πεζογράφημα «Γ' Αγνάντεμα» του Α. Παπαδιαμάντη. Οι μαθητές είχαν 120 λεπτά της ώρας για να διαβάσουν το κείμενο και στη συνέχεια να απαντήσουν στις πέντε δραστηριότητες, οι οποίες βασίστηκαν στο σχολικό βιβλίο της Λογοτεχνίας και τα τεχνολογικά μέσα. Η ερευνήτρια στόχευε μέσα από την μελέτη, περιγραφή, επεξεργασία και ανάλυση του κειμένου και των ασκήσεων, τα υποκείμενα έρευνας να κατανοήσουν το περιεχόμενο του διηγήματος, να γνωρίσουν την ιδιοματική γλώσσα του Παπαδιαμάντη, να αντιληφθούν τη σημασία του Θεού, να γνωρίσουν τις εφαρμογές "Evernote" και "Garage Band" και να αναζητήσουν λαογραφικά στοιχεία του τόπου τους δημιουργώντας το δικό τους Power Point.

Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να αναγνώσουν το κείμενο, να εντοπίσουν εκείνα τα σημεία που γίνεται αναφορά στη θρησκεία και να δημιουργήσουν με τη βοήθεια της φαντασίας τους τις εικόνες των γυναικών στο εκκλησάκι της Παναγίας, μεταβαίνοντας

στην εφαρμογή “evernote” <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.evernote&rdid=com.evernote> , όπου δημιούργησαν μια σημείωση η οποία περιλάμβανε φωτογραφία, κείμενο και σχέδιο. Στη δεύτερη δραστηριότητα όφειλαν να μεταβούν στην εφαρμογή “Garage Band” (<https://itunes.apple.com/us/app/garageband/id408709785?mt=8>) και να δημιουργήσουν μέσα από μια πλήρη βιβλιοθήκη ήχου τη δική τους σύνθεση, αναδεικνύοντας τα συναισθήματα που τους προκάλεσε το κείμενο. Στην τρίτη δραστηριότητα τους ανατέθηκε να περιηγηθούν στο διαδίκτυο αναζητώντας λαογραφικά στοιχεία της Σκιάθου που σχετίζονται άμεσα με τη Χριστιανική θρησκεία, τα οποία κατέγραψαν και τα παρουσίασαν σε ένα ‘Power Point’. Στην τέταρτη δραστηριότητα επισκέφτηκαν το ψηφιακό περιβάλλον της Πύλης της Ελληνικής Γλώσσας <http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/search.html?lq> και με τη βοήθεια των συμπραστικών πινάκων, αναζήτησαν αναφορές της Παναγίας σε άλλους σπουδαίους Έλληνες δημιουργούς και σύγκριναν τα συγκεκριμένα χωρία σε ένα κείμενο ‘word’. Στην πέμπτη δραστηριότητα έπρεπε να πλοηγηθούν ελεύθερα στο διαδίκτυο, να αναζητήσουν και να καταγράψουν διάφορες επωνυμίες και εικόνες της Παναγίας, επικολλώντας τις σε ένα κείμενο ‘word’.

4ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το τέταρτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο πεζογράφημα του Κ. Θεοτόκη «Η τέχνη του Αγιογράφου». Τα υποκείμενα έρευνας είχαν 120 λεπτά της ώρας για να διαβάσουν το κείμενο και στη συνέχεια να απαντήσουν στις πέντε δραστηριότητες, οι οποίες βασίστηκαν στο σχολικό βιβλίο της Λογοτεχνίας και τα τεχνολογικά μέσα. Η ερευνήτρια στόχευε μέσα από την μελέτη, περιγραφή, επεξεργασία και ανάλυση του κειμένου και των ασκήσεων, οι μαθητές να αναγνωρίσουν τα θρησκευτικά του στοιχεία, να φτιάξουν το δικό τους πρόγραμμα μέσω του προγράμματος ‘camtasia’, να αποδώσουν τους ήρωες με τη μορφή των κόμικς, να χρησιμοποιήσουν κόμβους, να δημιουργήσουν τη δική τους εικόνα και την δική τους αφίσα μέσω των εφαρμογών “photo text editor” και “poster maker”, αντίστοιχα.

Στην πρώτη δραστηριότητα ζητήθηκε από τους μαθητές να σχεδιάσουν ένα κόμικ με τη βοήθεια του ‘pixton comic’, όπου θα απεικονίζεται ο ένας ή και οι δύο ήρωες της ιστορίας στο χώρο που ασκούν την τέχνη του αγιογράφου. Στη δεύτερη δραστηριότητα κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους, πλοηγούμενοι στο διαδίκτυο και να επιλέξουν εκείνες τις εικόνες που κατά τη γνώμη τους προσιδιάζουν στο περιεχόμενο του κειμένου,

δημιουργώντας με τη βοήθεια του ‘photo text editor’ το δικό τους μήνυμα. Στην τρίτη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας εικόνες του διαδικτύου, δημιούργησαν μια αφίσα με τη βοήθεια του προγράμματος “Poster Maker”, ενώ στην τέταρτη έπρεπε να χρησιμοποιήσουν εικόνες που έλαβαν στο ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο και να φτιάξουν ένα βίντεο με τη βοήθεια του προγράμματος ‘camtasia’. Στην πέμπτη δραστηριότητα εγκατέστησαν την εφαρμογή του “Colage Maker” και, χρησιμοποιώντας τις φωτογραφίες που έλαβαν στο προσωπικό τους ‘E-mail’ κατά την δραστηριότητα τρία, δημιούργησαν το δικό τους κολάζ φωτογραφιών, συσχετίζοντας την αιογραφία με οποιαδήποτε άλλη τέχνη επιθυμούσαν.

5^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το πέμπτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο πεζογράφημα της Π. Δέλτα, «Πρώτες Ενθυμήσεις». Τα υποκείμενα έρευνας είχαν 120 λεπτά της ώρας για να διαβάσουν το κείμενο και στη συνέχεια να απαντήσουν στις πέντε δραστηριότητες, οι οποίες βασίστηκαν στο σχολικό βιβλίο της Λογοτεχνίας και τα τεχνολογικά μέσα. Η ερευνήτρια στόχευε μέσα από την μελέτη, περιγραφή, επεξεργασία και ανάλυση του κειμένου και των ασκήσεων, οι μαθητές να κατανοήσουν το περιεχόμενο του κειμένου, να αντλήσουν τα θρησκευτικά στοιχεία που περιλαμβάνει, να το συγκρίνουν με την αρχαία τραγωδία, να γνωρίσουν τον τρόπο χρήσης του διαδικτυακού ελληνικού λεξικού και να δημιουργήσουν τα δικά τους λίμερικ.

Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να αναγνώσουν παράλληλα με το διήγημα που τους παραδόθηκε, ένα απόσπασμα από την τραγωδία «Αντιγόνη» του Σοφοκλή και να εκθέσουν τις απόψεις τους αναφορικά με τη συμπεριφορά των δύο ηρωίδων απέναντι στις δύο ηγετικές μορφές της ζωής τους, ενώ παράλληλα τους ζητήθηκε να αναφερθούν, με τη χρήση της εφαρμογής του Microsoft Word στη σημασία του ενταφιασμού των νεκρών στην αρχαιότητα και σήμερα. Στη δεύτερη δραστηριότητα κλήθηκαν να ανατρέξουν στο Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας και να εντοπίσουν συγκεκριμένες λέξεις του κειμένου, τι οποίες και παρουσίασαν μέσω της εφαρμογής του Word . Τα λίμερικ είναι στιχουργήματα με σταθερή δομή, που διεγείρουν τη λογοπλαστική ικανότητα δίνοντας περισσότερη αξία στον παραγόμενο ήχο παρά στο νόημα. Στην τρίτη δραστηριότητα τους ανατέθηκε να επιλέξουν ένα συγκεκριμένο χωρίο του πεζού κειμένου, απέδωσαν ως λίμερικ και απέστειλαν μέσω του προσωπικού τους E-mail στην ηρωίδα του διηγήματος. Στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές μετέβησαν στο εγχειρίδιο των Θρησκευτικών της Α΄ Λυκείου, στο κεφάλαιο όπου γίνεται λόγος για τη λατρεία πατώντας στον παρακάτω σύνδεσμο και ανέλυσαν την εν λόγω

έννοια όπως αυτή παρουσιάζεται στα δύο κείμενα σε κείμενο 'word'. Στην πέμπτη δραστηριότητα όφειλαν να χρησιμοποιήσουν δύο από τα γραφικά 'Smart Art' του 'Microsoft Word' και ανέγραψαν τις σκέψεις-λέξεις που τους γέννησε η έννοια του 'απρόσιτου' του Θεού, αφενός η φράση της ηρωίδας και αφετέρου η έννοια με τη χριστιανική της μορφή-αναφορά, όπως αυτό αναφέρεται στο εγχειρίδιο των θρησκευτικών της Β' Λυκείου.

8.3 Γ' Φάση: Αξιολόγηση (Post- test)

Η ερευνήτρια θέλοντας να αποδείξει την αποτελεσματικότητα των πέντε σχεδίων διδασκαλίας ως προς την ανάπτυξη της γνωστικής επάρκειας των μαθητών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και των τεχνολογικών μέσων, έκρινε απαραίτητη την αξιολόγηση τους μέσω του Post- test. Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτό είναι οι αντίστοιχες του Pre-test, που είχε δοθεί στα υποκείμενα έρευνας προς εξέταση του γνωστικού τους υποβάθρου στα νεοελληνικά κείμενα και στις εφαρμογές του ηλεκτρονικού τους υπολογιστή. Συγκεκριμένα, το Post- test βασίστηκε στο ποίημα «Θούριος» του Ρήγα Φεραίου. Οι μαθητές είχαν επίσης, 120 λεπτά της ώρας να αναγνώσουν το ποίημα και να απαντήσουν στις ερωτήσεις της εκπαιδευτικού-ερευνήτριας, οι οποίες ήταν πέντε σε αριθμό, όσες δηλαδή και αυτές των πέντε σχεδίων διδασκαλίας που έπονται. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να διαβάσουν το ποίημα και να γράψουν σε ένα κείμενο word τρία βιογραφικά στοιχεία του Ρήγα Βελεστινλή, τα οποία ανιχνεύτηκαν από το διαδίκτυο έπειτα από ελεύθερη πλοήγηση. Στη δεύτερη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας εντοπίζοντας τη σημασία που διαδραματίζει ο όρκος ζωή του ποιητή, έπρεπε να συντάξουν ένα E-mail στο οποίο θα απαντούσαν στους αγωνιστές, δημιουργώντας ένα τετράστιχο ποίημα με ομοιοκαταληξία. Στην τρίτη δραστηριότητα τους ανατέθηκε, χρησιμοποιώντας την εφαρμογή 'posteroid', να δημιουργήσουν μια αφίσα με εικόνες που τους γεννά το ποίημα, τις οποίες έχουν αποθηκεύσει στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους, μετά από ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο. Στην τέταρτη δραστηριότητα τους ζητήθηκε να εντοπίσουν στο διαδίκτυο αναφορές του Θεού σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές ή/ και πεζογράφους, ενώ στην πέμπτη και τελευταία έπρεπε να δημιουργήσουν τα δικά τους κόμικς με τις εικόνες του ποιήματος.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάστηκαν το Pre-test, τα σχέδια διδασκαλίας και το Post-test που κλήθηκαν να διεκπεραιώσουν τα έξι υποκείμενα έρευνας. Αξίζει στο σημείο να υπογραμμιστεί ότι η εκπαιδευτικός- ερευνήτρια δεν παρενέβη στη διάρθρωση των

απαντήσεων των μαθητών, πράγμα που επέτρεψε στους τελευταίους να οργανώσουν απρόσκοπτα και ανεξάρτητα το λόγο και τις σκέψεις τους. Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθεί η συζήτηση αποτελεσμάτων αναφορικά με τις επιδόσεις των υποκειμένων στις ερωτήσεις του κάθε σχεδίου.

8.4 Αποτελέσματα Έρευνας

Πριν την εφαρμογή των σχεδίων διδασκαλίας, η ερευνήτρια ανέθεσε στους μαθητές να απαντήσουν σε ένα Pre-Test το οποίο περιελάμβανε πέντε ερωτήσεις, με σκοπό να διαπιστώσει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις των υποκειμένων στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και στην χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το pre-test βασίστηκε στο ποίημα «Θούριος» του Ρήγα Φεραίου. Οι μαθητές είχαν 120 λεπτά της ώρας να αναγνώσουν το ποίημα και να απαντήσουν στις ερωτήσεις της εκπαιδευτικού-ερευνήτριας, οι οποίες ήταν πέντε σε αριθμό, όσες δηλαδή και αυτές των πέντε σχεδίων διδασκαλίας που έπονται. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να διαβάσουν το ποίημα και να γράψουν σε ένα κείμενο word τρία θρησκευτικά στοιχεία που αυτό αποπνέει. Στη δεύτερη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας εντοπίζοντας τη σημασία που διαδραματίζει ο όρκος ζωή του ποιητή, έπρεπε να συντάξουν ένα E-mail στο οποίο θα απαντούσαν στους αγωνιστές, δημιουργώντας ένα τετράστιχο ποίημα με ομοιοκαταληξία. Στην τρίτη δραστηριότητα τους ανατέθηκε χρησιμοποιώντας την εφαρμογή “posteroid”, να δημιουργήσουν μια αφίσα με εικόνες που τους γεννά το ποίημα, τις οποίες έχουν αποθηκεύσει στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους, μετά από ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο. Στην τέταρτη δραστηριότητα τους ζητήθηκε να εντοπίσουν στο διαδίκτυο αναφορές του Θεού σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές ή/ και πεζογράφους, ενώ στην πέμπτη και τελευταία έπρεπε να δημιουργήσουν τα δικά τους κόμικς με τις εικόνες του ποιήματος. Η πρώτη ερώτηση απαντήθηκε από το σύνολο των μαθητών, ενώ η δεύτερη μόλις από τέσσερις, καθώς οι εκπαιδευόμενοι Γ. και Η. δεν είχαν ενεργοποιήσει τα προσωπικά τους E-Mail. Οι υπόλοιπες τρεις ερωτήσεις δεν απαντήθηκαν από κανέναν μαθητή εξαιτίας της αδυναμίας τους να εντοπίσουν τις εφαρμογές και τις διαδικτυακές σελίδες που αυτές απαιτούσαν. Το Pre- Test ανέδειξε την γνωστική ανεπάρκεια των υποκειμένων αναφορικά με την τεχνολογία και τη λογοτεχνία. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των σχεδίων διδασκαλίας, όπως αυτά εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας των κάτωθι λογοτεχνικών κειμένων.

1^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το πρώτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο ποίημα «Στην Εκκλησία» του Κ.Π. Καβάφη. Στην πρώτη δραστηριότητα ζητήθηκε από τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν ελεύθερο στίχο, εντοπίζοντας εκείνους τους στίχους του ποιήματος, όπου γίνεται αναφορά της λέξης «εκκλησία» και σπάζοντας τις στροφές προσθαφαιρώντας λέξεις. Έπειτα κλήθηκαν, χρησιμοποιώντας την ηχογράφιση του ηλεκτρονικού τους υπολογιστή, να αναγνώσουν το δημιούργημά τους και στη συνέχεια να το αποθηκεύσουν σε ένα φάκελο που θα τιτλοφορήσουν με το όνομα «Εκκλησία». Ο μαθητής Χ. κατανόησε αμέσως τη δραστηριότητα και επέλεξε σωστά το χωρίο του ποιήματος που του ζητήθηκε. Πρόσθεσε ανάμεσα στις λέξεις κυρίως ρήματα, τα οποία επέλεξε να έχουν μεταξύ τους ομοιοκαταληξία. Ο μαθητής Δ. ζήτησε διευκρινήσεις από την εκπαιδευτικό-ερευνήτρια για τον τρόπο διεκπεραίωσης της άσκησης και δυσκολεύτηκε να μεταφέρει το χωρίο που του ανατέθηκε σε ένα δικό του Word. Μετά την επικόλληση στην νέα επιφάνεια προέβη στη χρήση κυρίως ρημάτων και μιας διαρθρωτικής λέξης. Ο μαθητής Γ. κατανόησε την άσκηση και τη θεωρία που την συνόδευε, μετέφερε με ευκολία το χωρίο, αλλά δυσανασχέτησε με τα ζητούμενα της δραστηριότητας, με αποτέλεσμα να περιοριστεί στην επανάληψη την ίδιου συνδέσμου σε όλους τους στίχους. Η μαθήτρια Μ. έδειξε ενθουσιασμό με τη δραστηριότητα, αφού όπως είπε ήταν κάτι πρωτόγνωρο για την ίδια. Οι λέξεις που συμπεριέλαβε διάνθισαν το κείμενο, μετατρέποντας το ποίημα σε πεζό, ενώ σύμφωνα με την ίδια εξέφρασε τα πραγματικά συναισθήματά της για την θρησκεία. Η μαθήτρια Σ. παρότι εύκολα μετέφερε το χωρίο του παραδοθέντος κειμένου σε νέα επιφάνεια, προτίμησε να συμπληρώσει τον τελευταίο στίχο του ποιήματος, εκφράζοντας τη δυσαρέσκειά της που ως κοπέλα δεν μπορεί να εισέλθει στον άμβωνα. Τέλος, η Η. ζήτησε διευκρινήσεις από την εκπαιδευτικό για το άνοιγμα ενός νέου Word, τον τρόπο που πραγματοποιείται η επικόλληση, αλλά και τον τρόπο που θα πρέπει να επεξεργαστεί το κείμενο. Αφού έλαβε τις απαραίτητες οδηγίες περιορίστηκε στην χρήση μόλις ενός επιρρήματος, ενός ρήματος και ενός συνδέσμου. Όλοι ανεξαιρέτως οι μαθητές ηχογράφησαν χωρίς δυσκολία το κείμενο που δημιούργησαν, ενώ όλοι δυσκολεύτηκαν να πραγματοποιήσουν την αποθήκευση στην επιφάνεια εργασίας του ηλεκτρονικού τους υπολογιστή, σημείο όπου χρειάστηκε να παρέμβει η ερευνήτρια και να τους καθοδηγήσει.

Στη δεύτερη δραστηριότητα δόθηκαν στους μαθητές τρεις διαφορετικές όψεις του ίδιου ποιήματος, οι οποίοι αφού πραγματοποίησαν δυνατές αναγνώσεις, σε ένα κείμενο συνταγμένο στο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου 'Microsoft Word', συνέταξαν τη δική τους παράγραφο, όπου κατέγραψαν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ τους, χρωματισμένες τις μεν με κόκκινο και τις δε με πράσινο χρώμα αντίστοιχα. Ο μαθητής Χ.

ανέφερε ως ομοιότητες την διατήρηση του περιεχομένου, την ανάδειξη των θρησκευτικών στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου από τον πεζό λόγο. Ως αρνητικά κατέγραψε την έλλειψη μέτρου στο πεζό κείμενο και την δυσκολία κατανόησης του περιεχομένου από τη μορφή του κειμένου με τις κολλημένες μεταξύ τους λέξεις. Ο μαθητής Δ. εντόπισε ως ομοιότητες μεταξύ των κειμένων τη χρήση ίδιων λέξεων και το θρησκευτικό περιεχόμενο που έχουν, ενώ ως διαφορά τον τρόπο που 'γράφεται' το κάθε κείμενο. Ο μαθητής Γ. κατέγραψε ως ομοιότητες το ίδιο περιεχόμενο και την ανάδειξη της Εκκλησίας, ενώ δεν εντόπισε καμία διαφορά. Η μαθήτρια Μ. όρισε ως ομοιότητες μεταξύ των τριών κειμένων την ανάδειξη των θρησκευτικών στοιχείων, την επανάληψη λέξεων και το ίδιο περιεχόμενο που τα χαρακτηρίζει. Στον αντίποδα, οι διαφορές έγκεινται, κατά την ίδια, στον τρόπο που πραγματοποιείται η ανάγνωσή τους, αλλά και στην μορφή τους. Η μαθήτρια Σ. εντόπισε μόνο μία ομοιότητα μεταξύ των κειμένων, αναφορικά με τη μορφή τους και καμία διαφορά. Τέλος, η μαθήτρια Η. εντόπισε ως ομοιότητες το εκκλησιαστικό τους περιεχόμενο και τις ίδιες ακριβώς λέξεις που χρησιμοποιούν χωρίς να αλλάζει το νόημα, ενώ ως διαφορά τον τρόπο που πραγματοποιεί την ανάγνωση μεταξύ τους, αφού το κείμενο που δεν περιλαμβάνει κενά και σημεία στίξης τη δυσκόλεψε. Όλα τα υποκείμενα απάντησαν στην δραστηριότητα και παρουσίασαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό κατά τη χρήση των χρωμάτων μέσα από την εφαρμογή του Word.

Στην τρίτη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας κλήθηκαν να ανατρέξουν στα προσωπικά τους 'E-mail' και να εντοπίσετε ένα μήνυμα με θέμα «Η Εκκλησία του Καβάφη». Αφού το άνοιξαν κλήθηκαν να διαβάσουν το ποίημα προσαρμοσμένο ήδη σε πεζό λόγο και να το χωρίσουν κατά βούληση σε εκείνα τα σημεία που κατά τη γνώμη τους θα έχει και πάλι ποιητική μορφή, κάνοντας τις δικές τους προσθήκες σε αυτό με στόχο τη δημιουργία της ομοιοκαταληξίας στο ποίημα. Με εξαίρεση τους μαθητές Η. και Γ., όλοι οι υπόλοιποι είχαν το προσωπικό τους E-mail, το οποίο και χρησιμοποίησαν για να λάβουν το μήνυμα της ερευνήτριας. Ο Γ. και η Η. δημιούργησαν για πρώτη φορά E-mails με τη βοήθεια της ερευνήτριας, καθώς αυτά που είχαν δημιουργήσει για την ενεργοποίηση εφαρμογών κοινωνικής δικτύωσης δεν χρησιμοποιούνταν από τους ίδιους λόγω απώλειας κωδικών. Ο μαθητής Χ. χώρισε κατά βούληση μόνο το πρώτο μισό του ποιήματος, αφού κατά τη γνώμη του, το δεύτερο μισό δεν ήταν δυνατόν να καταταμηθεί. Πρόσθεσε λέξεις και κατάφερε να δημιουργήσει δύο σε αριθμό ομοιοκαταληξίες. Όπως ομολόγησε η παρούσα δραστηριότητα του προκάλεσε μεγάλη δυσκολία ως προς την διεκπεραίωσή της. Ο μαθητής Δ. σημείωσε την ομοιότητα μεταξύ της συγκεκριμένης δραστηριότητας και της πρώτης του συγκεκριμένου

σχεδίου, δηλώνοντας την επιθυμία του να μην προχωρήσει στην απάντησή της. Παρόλα αυτά, παρέδωσε το ποίημα ‘σπασμένο’ κατά τη δική του σκέψη και συμπλήρωσε λέξεις χωρίς να καταφέρει όμως να δημιουργήσει ομοιοκαταληξία. Ο μαθητής Γ. χώρισε κι αυτός με τη σειρά του το ποίημα σε στίχους, χωρίς να παραλλάξει πολύ την αρχική του μορφή. Πρόσθεσε λέξεις και κατάφερε σε δύο σημεία του ποιήματος να δημιουργήσει ομοιοκαταληξία. Η μαθήτρια Μ. κατάλαβε αμέσως το ζητούμενο της άσκησης, μάλιστα ανέφερε πως αυτή η διαφοροποίηση των κειμένων εμπίπτει στα ενδιαφέροντά της. Η ίδια χώρισε το ποίημα κατά βούληση και πρόσθεσε λέξεις, δημιουργώντας ομοιοκαταληξία σε μεγάλο μέρος του κειμένου. Η μαθήτρια Σ. χώρισε τους στίχους της δεύτερης στροφής και έκανε μια μικρή προσθήκη λέξεων χωρίς να δημιουργήσει ομοιοκαταληξία. Τέλος, η μαθήτρια Σ. παρότι αρχικά δεν κατάλαβε την άσκηση και στη συνέχεια δήλωσε πως την κούρασαν τα στάδιά της, χώρισε το ποίημα όπως νόμιζε και πρόσθεσε λέξεις στο τέλος των στίχων, δημιουργώντας σε κάποια σημεία ομοιοκαταληξία. Με εξαίρεση την μαθήτρια Μ., στο σύνολό τους οι μαθητές, παρότι απάντησαν στην δραστηριότητα δεν κατάφεραν να ανταπεξέλθουν σε όλα τα ζητούμενά της, και κυρίως στη δημιουργία της ομοιοκαταληξίας.

Στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να μεταβούν στο διαδικτυακό Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας και να εντοπίσουν τους ορισμούς των εννοιών «Γραικός» και «Βυζαντινισμός», αλλά και τις ιδέες που αντιπροσωπεύουν για τον ελληνισμό. Έπειτα έπρεπε να σχεδιάσουν με τη βοήθεια του “Microsoft Paint” ένα σχήμα της επιλογής τους και να γράψουν μέσα σε αυτό και στο περίγραμμά του τα συναισθήματα που τους γεννούν οι δύο αυτές λέξεις. Όλοι οι μαθητές ανταπεξήλθαν στην συγκεκριμένη εργασία, γράφοντας άλλος λιγότερες και άλλος περισσότερες λέξεις αναφορικά με τις δύο έννοιες. Ο μαθητής Χ. επέλεξε να χρησιμοποιήσει το σχήμα του αστεριού και να χαρακτηρίσει την έννοια «Γραικός» με τις λέξεις: Έλληνας, Τούρκοι και Ελλάδα, ενώ την έννοια «Βυζαντινισμός» με τις λέξεις: Πολιτικό σύστημα και ιδεολογία. Ο μαθητής Δ. χρησιμοποίησε τον κύκλο και στο περίγραμμά του σημείωσε τις λέξεις: Έλληνας, γηραιός και αρχαίος, ενώ στο εσωτερικό του τις λέξεις: Βυζάντιο, πατρίδα, Έλληνας, ιστορία. Ο μαθητής Γ. χρησιμοποίησε το σχήμα του ορθογωνίου και αντιστοίχησε την έννοια του Γραικού με τις λέξεις: Αρχαία Ελλάδα, Πανδώρα και Δίας, ενώ την έννοια του Βυζαντινισμού με τις λέξεις: Οθωμανική Αυτοκρατορία, Χριστιανισμός και Ελλάδα. Η μαθήτρια Μ. επέλεξε το σχήμα της καρδιάς και έγραψε στο περίγραμμά της τις λέξεις: Ελλάδα, υποδούλωση, Χριστιανισμός, Ελληνισμός αναφορικά με την έννοια του «Γραικού» και τις λέξεις: Ιδεολογία, ελληνικό πνεύμα, Θεός για την έννοια του «Βυζαντινισμού». Η μαθήτρια Σ. στο σχήμα του ήλιου που χρησιμοποίησε τις

λέξεις: Ονομασία Ελλήνων, Έλληνες και Τούρκοι για να χαρακτηρίσει την έννοια «Γραικός» και τις λέξεις: Εδάφη, πόλεμος, Χριστός, Εκκλησία για την έννοια «Βυζαντινισμός» αντίστοιχα. Η μαθήτρια Η. ζήτησε διευκρινήσεις για τα σχήματα, καθώς αγνοούσε την ύπαρξή τους στην συγκεκριμένη εφαρμογή. Τελικά επέλεξε το σχήμα του φεγγαριού και σημείωσε στο περίγραμμά του τις λέξεις: Έλληνας, Δίας και αρχαίος αναφορικά με την έννοια «Γραικός» και τις λέξεις: Χριστός, Θεός, Πίστη, πόλεμος και Μωάμεθ αναφορικά με την έννοια «Βυζαντινισμός».

Στην πέμπτη δραστηριότητα οι μαθητές με τη βοήθεια του προσωπικού τους 'E-mail' έστειλαν ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στον Καβάφη και εξέθεσαν τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους προκαλεί η παρουσία τους σε μια Εκκλησία. Ο μαθητής Χ. αναφέρθηκε στο δέος που τον καταλαμβάνει κατά την είσοδό του στην Εκκλησία και ταυτόχρονα που σεβασμό που αποπνέει ο χώρος για τους πιστούς. Ο μαθητής Δ. στο μήνυμά του έκανε λόγο για την Εκκλησία του χωριού του και στις αναμνήσεις που του προκαλεί αυτή. Ο μαθητής Γ. αναφέρθηκε στο σεβασμό του και την πίστη του απέναντι στη χριστιανική θρησκεία, επισημαίνοντας τη στάση ορισμένων ιερέων απέναντι στο ποίμνιο. Η μαθήτρια Μ. επέλεξε να δημιουργήσει ένα ποίημα για να απαντήσει στον ποιητή, αναφερόμενη κυρίως στις χριστιανικές εικόνες. Η μαθήτρια Σ. επέλεξε να αποστείλει κι αυτή με τη σειρά της ένα ποίημα στον Καβάφη, όπου έκανε λόγο για τα παιχνίδια με τους φίλους της στον προαύλιο χώρο της Εκκλησίας, αλλά και τα συναισθήματα που την διακατέχουν κατά την είσοδό της στο «σπίτι» του Θεού και την επαφή της μαζί του. Τέλος, η μαθήτρια Η. αναφέρθηκε στην χριστιανική συνήθεια της οικογένειάς της για τον Κυριακάτικο Εκκλησιασμό, στα συναισθήματά της στον χώρο της Εκκλησίας, αλλά και στην δυσκολία κατανόησης της Θείας Ακολουθίας. Στο σύνολό τους οι έξι μαθητές εντυπωσιάστηκαν με την δραστηριότητα, την οποία χαρακτήρισαν πρωτότυπη και ενδιαφέρουσα. Έγραψαν με ευκολία και αυθορμητισμό τα μηνύματά τους, χρησιμοποιώντας χωρίς κανένα πρόβλημα την διαδικτυακή υπηρεσία του E-mail.

2^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το δεύτερο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο ποίημα «Θούριος» του Ρήγα Φεραίου. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές επισκέφτηκαν την ιστοσελίδα στην οποία ο Μάνος Κατράκης μιλά για τον όρκο στη ζωή του στρατηγού Γιάννη Μακρυγιάννη και κατέγραψαν σε ένα κείμενο της εφαρμογής Microsoft Word την άποψή τους για τη σημασία του όρκου στη ζωή του μεγάλου αγωνιστή του έθνους, αλλά και στην ζωή του Ρήγα Φεραίου

αντίστοιχα, όπως αυτή αποτυπώνεται στους τελευταίους στίχους που ενσωματώνονται στο ποίημα «Θούριος». Ο μαθητής Χ. προτίμησε να σχολιάσει αρχικά τη σημασία του όρκου στη ζωή του Ρήγα, αναφέροντας ότι μέσα από τον όρκο ο ίδιος φαίνεται να πιστεύει βαθιά στο Θεό, γεγονός που τον οδήγησε να ορκίσει και τους συναγωνιστές του στο όνομά Του. Αναφορικά με τον στρατηγό Μακρυγιάννη και σύμφωνα με τη βιογραφία του, όπως αυτή μεταφέρεται από τον Μάνο Κατράκη, θεωρεί πως ο όρκος του για την ένταξή του στη Φιλική Εταιρεία σε μια χριστιανική εικόνα υποδηλώνει επίσης την βαθιά του πίστη και αντίστοιχα τη σπουδαιότητα του όρκου στη ζωή του. Ο μαθητής Δ. σχολιάζοντας τον όρκο του Μακρυγιάννη στην εικόνα ενός Αγίου της Εκκλησίας, αναφέρθηκε κι αυτός με τη σειρά του στην μεγάλη σημασία του όρκου στη ζωή του αγωνιστή, αφού όπως είπε για εκείνον σηματοδοτούσε την ίδια του τη ζωή. Παράλληλα, θεωρεί πως και για τον Ρήγα Φεραίο η σημασία του όρκου είναι καταλυτική αφού η τήρησή του καθόριζε την ίδια του την ύπαρξη. Ο μαθητής Γ. πιστεύει ότι και για τους δύο αγωνιστές ο όρκος μεταφράζεται ως πίστη στην πατρίδα και στον ίδιο τον Θεό. Η μαθήτρια Μ. απέδωσε την τεράστια σημασία του όρκου στη ζωή των δύο αγωνιστών μέσα από την διάθεσή τους για αυτοθυσία στο όνομα του Θεού και της πατρίδας. Σημείωσε ακόμη ότι και οι δύο ορκίζονται για την είσοδό τους στην Φιλική Εταιρεία, γεγονός που οδήγησε την ερευνήτρια να παρέμβει και να δώσει διευκρινήσεις αναφορικά με την διαφορά των συγκεκριμένων όρκων, παραπέμποντας μάλιστα τη μαθήτρια στον διαδικτυακό χώρο που φιλοξενεί τον όρκο των Φιλικών. Η μαθήτρια Σ. συγκρίνοντας τους δύο όρκους κατέληξε στο συμπέρασμα πως ο όρκος σηματοδοτεί την ζωή των αγωνιστών, ενώ η μαθήτρια Η. επισήμανε κι αυτή με τη σειρά της την αυτοθυσία και την αυταπάρνηση των αγωνιστών για το έθνος και τον χριστιανισμό. Τα έξι υποκείμενα έρευνας μετέβησαν χωρίς καμία δυσκολία στο YouTube, όπου επισκέφτηκαν την ιστοσελίδα που τους παρέπεμψε η ερευνήτρια και άκουσαν το τμήμα του λόγου του Μάνου Κατράκη. Οι μαθητές Η., Γ, και Δ χρειάστηκε να ακούσουν αρκετές φορές το σημείο του όρκου, ώστε να εξάγουν τα συμπεράσματά τους. Η σύγκριση του περιεχομένου των δύο κειμένων πραγματοποιήθηκε αβίαστα από όλους τους μαθητές, οι οποίοι επισήμαναν ορθά την αξία του όρκου για τους δύο αγωνιστές.

Στη δεύτερη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας άκουσαν τον Νίκο Ξυλούρη να τραγουδά τον *Θούριο* του Ρήγα Φεραίου και μετέβησαν στην υπηρεσία online stickies 'lino', όπου καρφίτσωσαν στον καμβά φωτογραφίες που σχετίζονται με το θρησκευτικό στοιχείο που αποπνέει το ποίημα. Όλοι οι μαθητές δημιούργησαν με επιτυχία τους προσωπικούς τους καμβάδες και τοποθέτησαν σε αυτούς τις φωτογραφίες που επέλεξαν από το διαδίκτυο. Στην

τρίτη δραστηριότητα έστειλαν ένα μήνυμα (SMS) στον Ρήγα Φεραίο και να του έθεσαν ένα ερώτημα σχετικά με τη σημασία του Θεού στη ζωή του. Ο μαθητής Χ. ρώτησε τον αγωνιστή τον λόγο που επέλεξε να δώσει όρκο στο Θεό και όχι στην πατρίδα. Ο μαθητής Δ. ήθελε να μάθει τα συναισθήματά του για τον Θεό. Ο μαθητής Γ. με το μήνυμά του του απηύθυνε ερώτημα σχετικά με την σημασία του Θεού για τη ζωή του. Η μαθήτρια Μ. επέλεξε να τον ρωτήσει για το πόσο συχνά προσεύχεται στον Θεό. Η μαθήτρια Σ. θέλησε να μάθει από ποια ηλικία ο αγωνιστής του έθνους πιστεύει στο Θεό. Τέλος, η μαθήτρια Η. ρώτησε τον Ρήγα Φεραίο για το πώς πιστεύει ότι ήταν ο Θεός. Οι έξι μαθητές ενθουσιάστηκαν με την ένταξη της χρήσης του κινητού τους τηλεφώνου στη διδασκαλία της λογοτεχνίας, αλλά και το πρωτότυπο περιεχόμενο της άσκησης.

Στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές παρώδησαν τους τελευταίους στίχους του ποιήματος που αναφέρονται στον όρκο των αγωνιστών προς το Θεό, ώστε να εξοικειωθούν με αυτό και να διατυπώσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με χιούμορ. Ο μαθητής Χ. επέλεξε να παρωδήσει τον όρκο χρησιμοποιώντας παραδείγματα από την αθλητική ζωή, εκφράζοντας την αγάπη και το θαυμασμό του για την ομάδα του ΠΑΟΚ. Ο μαθητής Δ. στην δική του παρωδία μίλησε για την πόλη του την Θεσσαλονίκη και το καλαμάκι της Αθήνας. Ο μαθητής Γ. αναφέρθηκε, όπως και ο Χ. στη ομάδα του ΠΑΟΚ, προβάλλοντας κυρίως το οπαδικό του σθένος. Η μαθήτρια Μ. στο δημιούργημά της για τον Τζόνι Ντέπ, εκδηλώνοντας την αγάπη της προς το πρόσωπό του. Η μαθήτρια Σ. αναφέρθηκε στην αγαπημένη της φίλη και στις εμπειρίες που τις καθιστούν αχώριστες μεταξύ τους. Τέλος, η μαθήτρια Η. υποστήριξε στον δικό της όρκο ότι δεν θα απαρνηθεί ποτέ την αγάπη της για φαγητό. Τα υποκείμενα έρευνας διασκέδασαν πολύ με την συγκεκριμένη δραστηριότητα και ανέπτυξαν το καλλιτεχνικό τους πνεύμα. Η Μ., ο Δ. και ο Χ. δυσκολεύτηκαν να εντοπίσουν το αντικείμενο που τους βοήθησε στην παρωδία που δημιούργησαν, αλλά στη συνέχεια όλοι κατάφεραν να ολοκληρώσουν την άσκηση με επιτυχία.

Στο πλαίσιο της διακειμενικότητας, οι μαθητές στην πέμπτη δραστηριότητα κλήθηκαν να συγκρίνουν τον «Θούριο» του Ρήγα με το «Έργα και Ημέραι» του Ησίοδου, αναφορικά με την έννοια του Θεού και το πώς αυτή προβάλλεται και στα δύο κείμενα. Ο μαθητής Χ. απάντησε πως το κοινό των δύο κειμένων είναι η αναφορά προς το θεϊκό στοιχείο, ενώ η διαφορά τους έγκειται στον ίδιο τον Θεό. Ο μαθητής Δ εντόπισε μόνο τη διαφορά ως προς το όνομα του Θεού, ενώ ο μαθητής Γ. χαρακτήρισε τον Θεό στο έργο του Φεραίου ως δικό του και τον Θεό του Ησίοδου ως τη μυθική εξουσία του Ολύμπου. Η μαθήτρια Μ. υποστήριξε ότι

και τα δύο κείμενα αποπνέουν την πίστη των συγγραφέων τους στη θρησκεία, με τη διαφορά ότι ο Ρήγας ορκίζεται στον Θεό της Χριστιανοσύνης, ενώ Ησίοδος στο Δωδεκάθεο. Παράλληλα, αναφέρει ότι και στα δύο ποιήματα υπάρχει η έννοια του δικαίου, πράγμα που αυξάνει τις μεταξύ τους ομοιότητες. Η μαθήτρια Σ. παρότι διάβασε με προσοχή και τα δύο κείμενα δεν κατόρθωσε να εντοπίσει ούτε ομοιότητες, αλλά ούτε και διαφορές μεταξύ τους. Τέλος, η μαθήτρια Η. ανέφερε ότι και στα δύο κείμενα γίνεται αναφορά στους Θεούς, χωρίς να εντοπίσει καμία διαφορά μεταξύ τους. Συνεπώς, η δραστηριότητα φάνηκε να δυσκολεύει σε αρκετά σημεία τα υποκείμενα έρευνας, αφού χρειάστηκαν τον περισσότερο χρόνο για την κατανόησή της σε σχέση με τις υπόλοιπες τέσσερις. Θα μπορούσε βέβαια, σε αυτό το σημείο να αναφερθεί και η σημασία της σειράς της άσκησης στο συγκεκριμένο σχέδιο διδασκαλίας και ως εκ τούτου η κούραση που είχε καταβάλλει τους μαθητές από την προηγούμενη ώρα μελέτης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές εξέτασαν επιδερμικά τα κείμενα και επισήμαναν ομοιότητες και διαφορές που ήταν εύκολα αντιληπτές από τους ίδιους.

3^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το τρίτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο πεζογράφημα «Τ' Αγνάντεμα» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές εγκατέστησαν την εφαρμογή “evernote” στα κινητά τους τηλέφωνα και χρησιμοποίησαν εικόνες που αποθήκευσαν στις συσκευές τους αναφορικά με τις εκκλησιάκι της Σκιάθου και τις γυναίκες των ναυτικών του κειμένου και δικό τους κείμενο. Ο μαθητής Χ. επέλεξε μια εικόνα των βράχων της Σκιάθου, πάνω στους οποίους είναι χτισμένο το εκκλησιάκι της Παναγίας. Ο μαθητής Δ. χρησιμοποίησε μια εικόνα των γυναικών τη στιγμή που αποχαιρετούν τους ναυτικούς συζύγους τους, επισημαίνοντας την παρουσία και ενός παιδιού που στερείται τον πατέρα του. Ο μαθητής Γ. επέλεξε την ίδια ακριβώς εικόνα με τον μαθητή Δ. σημειώνοντας τη στιγμή της δραματικής κατάστασης που βιώνουν οι γυναίκες των ναυτικών. Η μαθήτρια Μ. επέλεξε να εντάξει στη σημείωσή της μια γυναίκα που γράφει γράμμα στον σύζυγό της, κοιτώντας τη θάλασσα που της τον στερεί. Η μαθήτρια Σ. χρησιμοποίησε την εικόνα της εκκλησίας της Κατευοδώτρας, ενώ τέλος η μαθήτρια Η. της Σκιαθίτισσας που λυπημένη αποχαιρετά τον άντρα της, ερχόμενη σε πλήρη αντίθεση με την πλάση που ανθίζει. Κανένα από τα υποκείμενα έρευνας δεν γνώριζε την εφαρμογή του “evernote” και τις δυνατότητές της. Οι μαθητές Γ., Δ. και Η. ανταποκρίθηκαν πολύ πιο άμεσα στα ζητούμενα της δραστηριότητας, καθώς κατάλαβαν τα ερωτήματα και τα εκτέλεσαν σε λιγότερο χρόνο σε σχέση με τους υπολοίπους. Παρότι η ερευνήτρια στην εκφώνηση έδωσε την επιλογή του κειμένου και του

σχεδίου που θα συνόδευαν την εικόνα, όλοι επέλεξαν τη συγγραφή του κειμένου και μάλιστα περιορίστηκαν στην περιγραφή των αντικειμένων που απεικονίζονταν στη σημείωσή τους.

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να δημιουργήσουν μέσα από την εφαρμογή “Garage Band” και μια πλήρη βιβλιοθήκη ήχου τη δική τους σύνθεση, αναδεικνύοντας τα συναισθήματα που τους προκάλεσε το κείμενο. Όλοι ανεξαιρέτως έδειξαν ενθουσιασμένοι με τη διαδικασία παραγωγής ήχου και με το αποτέλεσμα το οποίο παράγαν. Για τις ανάγκες της παρούσας άσκησης χρησιμοποιήθηκε ο υπολογιστής της ερευνήτριας και όχι οι υπολογιστές των μαθητών, λόγω της απαίτησης της συγκεκριμένης εφαρμογής για λογισμικό iOS.

Στην τρίτη δραστηριότητα τα υποκείμενα έρευνας περιηγήθηκαν στο διαδίκτυο αναζητώντας λαογραφικά στοιχεία της Σκιάθου που σχετίζονται άμεσα με τη Χριστιανική θρησκεία. Έπειτα κατέγραψαν ανάλογα έθιμα του δικού τους τόπου, παρουσιάζοντας τις απαντήσεις τους σε ένα ‘Power Point’. Ο μαθητής Χ. εντόπισε κατά την πλοήγησή του τους ναούς της πρωτεύουσας της Σκιάθου και ανέφερε ως θρησκευτικό έθιμο του τόπου του τις συνήθειες των γυναικών κατά την έναρξη της Σαρακοστής. Ο μαθητής Δ. επισήμανε την καταναυκτική Αγιορείτικη ατμόσφαιρα που επικρατεί στο νησί κατά την περίοδο της Μεγάλης Εβδομάδας, ενώ δεν γνώριζε κανένα θρησκευτικό λαογραφικό στοιχείο του τόπου του. Ο μαθητής Γ. αναφέρθηκε σε μερικά από τα πιο γνωστά πανηγύρια της Σκιάθου, ενώ σημείωσε την θρησκευτική γιορτή που πραγματοποιείται στον τόπο του στο εξωκκλήσι του χωριού. Η μαθήτρια Μ. αναφέρθηκε επίσης στα πανηγύρια του νησιού, παραθέτοντας μια λίστα με τις θρησκευτικές γιορτές του νησιού από όπου κατάγεται. Η μαθήτρια Σ. αναφέρθηκε σε κάποιες από τις εκκλησίες του νησιού, επισημαίνοντας αυτήν που φιλοξενεί την εικόνα της Παναγίας της Εικονίστριας, ενώ αναφορικά με τόπο της κατέγραψε το έθιμο του εορτασμού της εκκλησίας που είναι αφιερωμένη στην αγία Αναστασία. Τέλος, η μαθήτρια Η. επισήμανε την παρουσία πλήθους μοναστηριών της Σκιάθου και τη σημαντικότητά τους για τον τόπο. Η ίδια αναφέρθηκε στην περιφορά της εικόνας της Παναγίας που αποτελεί το σημαντικότερο έθιμο του μέρους καταγωγής της. Οι έξι μαθητές στο σύνολό τους γνώριζαν την εφαρμογή του Power Point, όμως κανένας εξ αυτών δεν είχε κάνει χρήση της προηγουμένως. Ομόφωνα υποστήριξαν την ευκολία διαχείρισης του συγκεκριμένου λογισμικού και ενθουσιάστηκαν με τις δυνατότητες επεξεργασίας του κειμένου. Συνεπώς, δεν παρουσιάστηκε καμία δυσκολία κατά τη διεκπεραίωση της δραστηριότητας.

Στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές επισκέφθηκαν την Πύλη της Ελληνικής Γλώσσας και με τη βοήθεια των συμφραστικών πινάκων, αναζήτησαν αναφορές της Παναγίας σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές, καταγράφοντας τις απαντήσεις τους σε ένα κείμενο 'word'. Ο μαθητής Χ. εντόπισε την αναφορά της Παναγίας στο ποίημα «Η δέηση της Μαρίας και το όραμα του Λάμπρου» του Διονύσιου Σολωμού και στην «Προσευχή» του Κωστή Παλαμά. Ο μαθητής Δ. ανίχνευσε τον όρο στο ποίημα «Δέησις» του Κωνσταντίνου Καβάφη, ενώ ο μαθητής Γ. στο ποίημα «Περασμένα Νιάτα» του Κωστή Παλαμά. Η μαθήτρια Μ. εντόπισε την αναφορά στο όνομα της Παναγίας στο ποίημα «Η Πρωτοχρονιά» του Διονύσιου Σολωμού, η μαθήτρια Σ. στο ποίημα «Η νύχτα των Χριστουγέννων» του Κωστή Παλαμά, ενώ η μαθήτρια Η. στον «Τελευταίο Σταθμό» του Γιώργου Σεφέρη και στο ποίημα «Ερημου» του Μίλτου Σαχτούρη. Τα έξι υποκείμενα έρευνας αγνοούσαν την ύπαρξη της διεύθυνσης της Πύλης της Ελληνικής Γλώσσας, αλλά και τη σημασία των συμφραστικών πινάκων. Απαιτήθηκε η ερευνήτρια να προβεί στην επεξήγηση των παραπάνω εννοιών, ώστε οι μαθητές να απαντήσουν στα ζητούμενα της δραστηριότητας. Οι Γ., Σ. και Μ. δυσκολεύτηκαν να εντοπίσουν τον τρόπο της αναζήτησης των εννοιών, ενώ μόνο ο Γ. και η Η. συμπεριέλαβαν στις απαντήσεις τους πάνω από ένα κείμενο.

Στην πέμπτη δραστηριότητα οι μαθητές πλοηγήθηκαν ελεύθερα στο διαδίκτυο και αναζήτησαν και κατέγραψαν διάφορες επωνυμίες και εικόνες της Παναγίας και στη συνέχεια τις επικόλλησαν τις σε ένα κείμενο 'word'. Όλοι ανεξαιρέτως έφεραν εις πέρας την παρούσα εργασία, χωρίς να αντιμετωπίσουν κανένα πρόβλημα στον εντοπισμό των ονομάτων. Οι περισσότεροι περιορίστηκαν στην καταγραφή τριών και τεσσάρων επωνυμιών, ενώ οι μαθήτριες Μ. και Σ. συμπεριέλαβαν περισσότερες από δέκα.

4^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το τέταρτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο πεζογράφημα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη «Η Τέχνη του Αγιογράφου». Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές κλήθηκαν να σχεδιάσουν ένα κόμικ με τη βοήθεια του 'pixton comic', όπου απεικονιζόταν ο ένας ή και οι δύο ήρωες της ιστορίας, γράφοντας διαλόγους με θρησκευτικό περιεχόμενο. Ο μαθητής Χ. επέλεξε να εντάξει τους δύο χαρακτήρες σε ένα εκκλησιαστικό πλαίσιο, όπου ο γιος εξέφρασε την επιθυμία του να γίνει αντάξιος του πατέρα του στην τέχνη της αγιογραφίας. Ο μαθητής Δ. χρησιμοποίησε για την παραγωγή του δικού του κόμικ μόνο το πρόσωπο του πατέρα, ο οποίος αφηγείτο μια μικρή προσωπική ιστορία για την τέχνη του. Ο μαθητής Γ. απεικόνισε τους δύο ήρωες σε μια βιβλιοθήκη με θρησκευτικά βιβλία, ενώ η μαθήτρια Μ.

χρησιμοποίησε ανάλογο φόντο με τους δύο χαρακτήρες να συνομιλούν για την τέχνη της αιογραφίας. Η μαθήτρια Σ. χρησιμοποίησε ως φόντο το δωμάτιο του μικρού ήρωα και σημείωσε μια φράση του, όπως αυτή αποτυπώνεται στο ίδιο το κείμενο του Θεοτόκη αναφορικά με την εικόνα του Αγίου Γεωργίου. Τέλος, η μαθήτρια Η. τοποθέτησε τους δύο ήρωες μπροστά από έναν καμβά στην εξοχή και βασιζόμενη στο πρότυπο του υπό μελέτη κειμένου, επιλέγει για τον πατέρα μια φράση στην οποία εκθέτει το παράπονό του στον γιο του και για τον τελευταίο την επιθυμία του να απαλλαγεί από τα καθήκοντα του αιογράφου και να παίζει, όπως αρμόζει σε ένα παιδί της ηλικίας του. Τα έξι υποκείμενα έρευνας δεν γνώριζαν την εφαρμογή του ‘pixton comic’, πριν την ενασχόλησή τους με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Για τη διεκπεραίωσή της χρειάστηκε να δημιουργήσουν λογαριασμούς στην εν λόγω εφαρμογή καταχωρώντας τα ‘Email’ και τα τηλεφωνά τους. Στο σύνολό τους θεώρησαν πολύ διασκεδαστική τη διαδικασία δημιουργίας κόμικς, παρότι ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η πλήρης κατανόηση περιεχομένου του κειμένου, πράγμα το οποίο φάνηκε ότι επετεύχθη, κρίνοντας από τους διαλόγους που ενέταξαν στις εικόνες τους οι μαθητές. Αξίζει τέλος, να σημειωθεί ότι με μόνη εξαίρεση τον μαθητή Δ., όλοι οι εκπαιδευόμενοι τιλοφόρησαν τα κόμικς που δημιούργησαν, όπως ακριβώς τους ζητήθηκε από την ερευνήτρια.

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές δημιούργησαν με τη βοήθεια του διαδικτύου επέλεξαν εκείνες τις εικόνες που κατά τη γνώμη τους προσιδιάζουν στο περιεχόμενο του έργου και δημιούργησαν με τη βοήθεια του ‘photo text editor’ το δικό τους μήνυμα. Όλοι οι μαθητές, χωρίς κανένα πρόβλημα, εγκατέστησαν τη εφαρμογή στα κινητά τους τηλέφωνα και χρησιμοποιώντας την κατάλληλη φωτογραφία δημιούργησαν το δικό τους μήνυμα. Συνολικά, επέλεξαν εικόνες αγίων είτε τη στιγμή της δημιουργίας τους είτε κατά την τελειοποίησή τους και τις συνέδεσαν με το περιεχόμενο του πεζού έργου. Τα μηνύματα που συμπεριέλαβαν αναφέρονταν αποκλειστικά στην ιστορία του πατέρα αιογράφου και του μικρού του γιου.

Στην τρίτη δραστηριότητα οι μαθητές χρησιμοποιώντας τις φωτογραφίες της δεύτερης δραστηριότητας δημιούργησαν μια αφίσα με τη βοήθεια του προγράμματος “Poster Maker”, δίνοντας το δικό τους σύγχρονο μήνυμα. Ο μαθητής Χ. στην αφίσα που δημιούργησε απευθυνόμενος στο ευρύ κοινό απηύθυνε έκκληση συμμετοχής σε μαθήματα αιογραφίας, χρησιμοποιώντας μάλιστα ένα από τα αυτοκόλλητα της εφαρμογής που εγγυόταν το τέλειο αποτέλεσμα. Ο μαθητής Δ. έδωσε έναν μεταφορικό τίτλο στο κείμενο αναφορικά με τη χάρη

της Παναγίας που αποκτά ο καλλιτέχνης θρησκευτικών εικόνων. Ο μαθητής Γ. παρήλλαξε τον αρχικό τίτλο του κειμένου και δημιούργησε τον δικό του συνυποδηλωτικό μήνυμα. Η μαθήτρια Μ. έδωσε το δικό της σύγχρονο μήνυμα χρησιμοποιώντας έτοιμο αυτοκόλλητο της εν λόγω εφαρμογής, καλώντας τους ενδιαφερόμενους για συμμετοχή σε μαθήματα αιογραφίας. Η μαθήτρια Σ. έδειξε από την εκφώνηση κιάλας να δυσκολεύεται να κατανοήσει την άσκηση, παρότι η ερευνήτρια την παρέπεμψε σε συγκεκριμένα βήματα. Τελικά ενέταξε την φωτογραφία της προηγούμενης δραστηριότητας στην αφίσα που δημιούργησε, όμως περιορίστηκε να χρησιμοποιήσει ως μήνυμα τον τίτλο του προς εξέταση κειμένου. Η μαθήτρια Η. προσέγγισε κι αυτή με χιούμορ την άσκηση, προαναγγέλλοντας την άφιξη ενός σπουδαίου αιογράφου και με αυτοκόλλητο την προσφορά της τιμής παρακολούθησης που λήγει άμεσα. Όλοι οι μαθητές έφεραν σε πέρας την δραστηριότητα και εντυπωσιάστηκαν από τις δυνατότητές της. Με εξαίρεση τη μαθήτρια Σ., τα υποκείμενα έρευνας δεν απαίτησαν καμία διευκρίνιση από την ερευνήτρια και προχώρησαν με ευκολία στην ολοκλήρωσή της.

Στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές έλαβαν στο 'Email' τους είκοσι σε αριθμό εικόνες αγίων, τις αποθήκευσαν και έφτιαξαν ένα μικρό βίντεο με τη βοήθεια του προγράμματος 'camtasia'. Είχαν την ελευθερία να επιλέξουν όσες εικόνες ήθελαν, ώστε να δημιουργήσουν μια ολοκληρωμένη μικρή 'ιστορία'. Η συνθετότητα του εν λόγω προγράμματος προκάλεσε σύγχυση στο σύνολο των μαθητών, οι οποίοι έδειξαν να αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες στη δημιουργία του βίντεο. Απαιτήθηκε σε πολλές περιπτώσεις η παρέμβαση της ερευνήτριας και η συμβολή της κατά την ένταξη των εικόνων και των σημειώσεων. Παρόλα αυτά κανένα υποκείμενο έρευνας δεν εγκατέλειψε τη διαδικασία, μολονότι χρειάστηκε περισσός κόπος και χρόνος από όλους ανεξαιρέτως. Στην πέμπτη δραστηριότητα οι μαθητές εγκατέστησαν στο κινητό τους τηλέφωνο την εφαρμογή του "Colage Maker" και, χρησιμοποιώντας τις φωτογραφίες που έλαβαν στο προσωπικό τους 'E-mail' κατά την τρίτη άσκηση, δημιούργησαν το δικό τους κολάζ φωτογραφιών, συσχετίζοντας την αιογραφία με άλλες τέχνες. Ο μαθητής Χ. παρέθεσε δίπλα στην θρησκευτική εικόνα τη φωτογραφία ενός γλυπτού. Οι μαθητές Δ. και Γ. συσχέτισαν την αιογραφία με την τέχνη του δρόμου, ενώ η μαθήτρια Μ. με την ποίηση. Η μαθήτρια Σ. χρησιμοποίησε μια εικόνα από την τέχνη του κινηματογράφου και τέλος, η μαθήτρια Η. με τη μοντέρνα τέχνη. Οι μαθητές διεκπεραίωσαν με ενδιαφέρον τη συγκεκριμένη δραστηριότητα και δεν αντιμετώπισαν πρόβλημα με την κατανόηση των ζητούμενων της. Η μόνη παρέμβαση της ερευνήτριας πραγματοποιήθηκε

κατά την επεξήγηση της έννοιας της τέχνης, αφού για την ηλικιακή ομάδα των υποκειμένων έρευνας δεν είχε ξεκάθαρο εννοιολογικό περιεχόμενο.

5^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Το πέμπτο σχέδιο διδασκαλίας βασίστηκε στο πεζογράφημα «Πρώτες Ενθυμήσεις» της Πηνελόπης Δέλτα. Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές σύγκριναν το κείμενο που τους δόθηκε με ένα χωρίο της αρχαίας τραγωδίας «Αντιγόνη» του Σοφοκλή και εξέθεσαν τις απόψεις τους αναφορικά με τη συμπεριφορά των δύο ηρωίδων απέναντι στις δύο ηγετικές μορφές της ζωής τους (πατέρας-θείος), ενώ παράλληλα αναφέρθηκαν στη σημασία του ενταφιασμού των νεκρών στην αρχαιότητα και σήμερα. Τα υποκείμενα έρευνας διατύπωσαν κοινές απόψεις σχετικά με το σεβασμό της ηρωίδας του πρώτου κειμένου απέναντι στον πατέρα της και το μίσος της Αντιγόνης για τον θείο της, ενώ αναφέρθηκαν στην θρησκευτική βάση και αξία της ταφής από την αρχαιότητα ως σήμερα, με μόνη εξαίρεση την μαθήτριά Σ. η οποία αναφέρθηκε στην πρακτική σημασία της ταφής. Η δυσκολία που εντοπίστηκε κατά τη σύγκριση των δύο κειμένων δεν επαφιόταν τόσο στο περιεχόμενο, όσο στη γλώσσα του δεύτερου κειμένου, που ήταν το μοναδικό σημείο που αναγκάστηκε να επέμβει η ερευνήτρια δίνοντας τις κατάλληλες επεξηγήσεις. Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές επισκέφθηκαν το διαδικτυακό λεξικό της ελληνικής γλώσσας και εντόπισαν τους όρους που τους ζητήθηκαν μέσα από το υπό εξέταση κείμενο. Δεδομένης της φύσης της άσκησης οι απαντήσεις των υποκειμένων ήταν κοινές και κανένας δεν φάνηκε να αντιμετωπίζει την παραμικρή δυσκολία, αφού η δραστηριότητα διεκπεραιώθηκε με ευκολία και σύντομο χρονικό διάστημα. Στην τρίτη δραστηριότητα οι μαθητές δημιούργησαν λίμερικ και τα απέστειλαν μέσω 'E-mail' στην συγγραφέα του κειμένου. Παρότι το ποιητικό αποτέλεσμα ήταν απλό και για τα έξι υποκείμενα έρευνας, οι απαντήσεις τους απέδειξαν την κατανόηση αφενός του κειμένου και αφετέρου της πορείας δημιουργίας των συγκεκριμένων στιχουργημάτων. Όλοι ανεξαιρέτως ανέφεραν στον πρώτο στίχο το όνομα της ηρωίδας, στον δεύτερο μια ιδιότητα της, στον τρίτο μια δραστηριότητα πλοκής, και στον τέταρτο μια ενέργεια της ηρωίδας και στον πέμπτο μια ελαφριά παραλλαγή του πρώτου στίχου, προσδίδοντας μian εντύπωση ανακύκλωσης. Στην τέταρτη δραστηριότητα κλήθηκαν να μεταβούν στο εγχειρίδιο των Θρησκευτικών της Α' Λυκείου, στο κεφάλαιο όπου γίνεται λόγος για τη λατρεία και να αναλύσουν την εν λόγω έννοια όπως αυτή παρουσιάζεται στα δύο κείμενα. Οι εκπαιδευόμενοι εντόπισαν την αναφορά της λατρείας και στο υπό εξέταση έργο, αλλά και στο θρησκευτικό εγχειρίδιο και ταύτισαν το περιεχόμενό της. Οι περισσότεροι αναφέρθηκαν στους ρόλους του Θεού και του πατέρα, αλλά και στην δυνατότητα να προσεγγιστούν τα δύο

πρόσωπα από τους ανθρώπους γενικότερα και από την ηρωίδα του κειμένου αντίστοιχα. Στην πέμπτη και τελευταία δραστηριότητα οι μαθητές μετέβησαν στο εγχειρίδιο των θρησκευτικών της Β΄ Λυκείου και αφού διάβασαν τη συγκεκριμένη ενότητα για το ‘απρόσιτο’ του Θεού, χρησιμοποίησαν δύο από τα γραφικά ‘Smart Art’ του ‘Microsoft Word’ και ανέγραψαν τις σκέψεις-λέξεις που τους γεννήθηκαν αφενός από τη φράση της ηρωίδας και αφετέρου από την έννοια με τη χριστιανική της μορφή- αναφορά. Ο μαθητής Χ. χρησιμοποίησε το σχήμα της λίστας και χαρακτήρισε τον πατέρα ως «Ανώτερο, Θεότητα και Απλησίαστο», ενώ τον Θεό ως «Αμέθεκτο, Άπειρο και Ουσία». Ο μαθητής Δ. έγραψε δίπλα από την εικόνα της Πηνελόπης Δέλτα, που συμπεριέλαβε στη λίστα του, τις λέξεις «Λατρεία, Θρησκεία, Αγάπη της Ηρωίδας», ενώ δίπλα από την εικόνα του Θεού «Άχρονος, Αναίτιος, Αναλλοίωτος». Ο μαθητής Δ. χαρακτήρισε τον πατέρα «Τύραννο και Αυστηρό» και τον Θεό ως «Πάνσοφο και Τέλειο Όν». Η μαθήτρια Μ. στο γραφικό της επέλεξε τα ουσιαστικά «Θεότης, Λατρεία, Θρησκεία» για το κείμενο ‘Πρώτες Ενθυμήσεις’ και τα επίθετα «Άχωρος, Παντοδύναμος, Απόλυτος» για τον Θεό. Η μαθήτρια Σ. στο σχήμα του κύκλου παρέθεσε τους χαρακτηρισμούς «Αυστηρός, Μεγάλη Αγάπη και Λατρεία» για τον πατέρα, ενώ για τον Θεό τις λέξεις «Απόλυτο, Άχωρος, Θρησκεία και Αγάπη». Τέλος, η μαθήτρια Η. επέλεξε το σχήμα της πυραμίδας για να αντιστοιχίσει τον πατέρα με τις έννοιες «Τρόμος, Λατρεία και Θρησκεία» και την ανάποδη πυραμίδα για να προσδώσει στο Θεό τις αναφορές του «Τέλειου», του «Άπειρου» και της «Ουσίας». Όλοι οι μαθητές εκτέλεσαν την συγκεκριμένη δραστηριότητα με ιδιαίτερο ενθουσιασμό και αυξημένο ενδιαφέρον. Τα υποκείμενα Γ., Μ, Η και Χ. χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά τα γραφικά, αφού μέχρι προηγουμένως δεν γνώρισαν την ύπαρξή τους στην εφαρμογή του Word. Παράλληλα, κατόρθωσαν με ευκολία να μεταβούν στην σελίδα του σχολικού βιβλίου και να κατανοήσουν τους όρους που κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν. Οι αναφορές τους στα δύο πρόσωπα ήταν εύστοχες, γεγονός που πιστοποίησε την πλήρη κατανόηση των κειμένων.

Post - test

Μετά την ολοκλήρωση των πέντε σχεδίων διδασκαλίας, οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν στο Post-Test, που απαρτιζόταν από πέντε τις ερωτήσεις του Pre-Test, ώστε να εξακριβωθεί η προσωπική τους πρόοδος και η αποτελεσματικότητα των σχεδίων διδασκαλίας. Στην πρώτη δραστηριότητα οι εκπαιδευόμενοι εντόπισαν με ευκολία στο ποίημα του Ρήγα Φεραίου τρία από τα θρησκευτικά στοιχεία που αυτό αποπνέει, ενώ στη δεύτερη μετέβησαν άμεσα στο ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο και δημιούργησαν εύστοχα ένα τετράστιχο ποίημα προς τους αγωνιστές. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι αυτοβούλως σημείωσαν το όνομα του

παραλήπτη και το θέμα του μηνύματος, πράγμα που στο Pre- Test δεν εντοπίστηκε σε καμία απάντηση. Στην τρίτη δραστηριότητα χρησιμοποίησαν με ιδιαίτερο ενθουσιασμό την εφαρμογή “post maker” και δημιούργησαν μια αφίσα με κάποια εικόνα που τους γέννησε το ποίημα. Στην επόμενη φάση τους ζητήθηκε να αναζητήσουν στο διαδίκτυο αναφορές του Θεού σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές ή/ και πεζογράφους, χωρίς να τους δοθεί κάποια συγκεκριμένη διεύθυνση στο διαδίκτυο. Οι ίδιοι αφορμώμενοι από την άσκηση των συμφραστικών πινάκων του τρίτου σχεδίου διδασκαλίας και χωρίς να δυσκολευτούν καθόλου ανίχνευσαν με επιτυχία τα κείμενα, όπως ακριβώς τους ανατέθηκε. Στην τελευταία δραστηριότητα οι μαθητές δημιούργησαν κόμικς με τους αγωνιστές του Θούριου, δείχνοντας πρόδηλα την εξοικείωσή τους με την εν λόγω εφαρμογή. Επιλογικά, στο σύνολό τους τα υποκείμενα έρευνας απέδωσαν ορθά όλες τις ερωτήσεις που κλήθηκαν να απαντήσουν, χωρίς να ζητηθεί καμία απολύτως διευκρίνιση και να παρατηρηθεί κανένα πρόβλημα από την ερευνήτρια. Σε σύγκριση με τα αποτελέσματα του Pre-Test, παρουσίασαν μεγάλη εξέλιξη τόσο ως προς τον τρόπο απόδοσης των απαντήσεων όσο και ως προς την ανάπτυξη του γνωστικού τους επιπέδου. Κανένας εξ αυτών δεν παρέλειψε κάποιο ερώτημα και δεν έδωσε μια πρόχειρη ή αλαζονική απάντηση, όπως συνέβη στο pre-test, το οποίο στόχευε στον έλεγχο των γνώσεών τους, αναφορικά με τις εφαρμογές του ηλεκτρονικού υπολογιστή και τις γνώσεις τους αναφορικά με το μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας και των θρησκευτικών.

Συγκεφαλαίωση

Τα πέντε σχέδια διδασκαλίας απέδειξαν την αποτελεσματικότητα της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην ανάδειξη των θρησκευτικών στοιχείων των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας από τα έξι υποκείμενα έρευνας, ανεξαρτήτως των σχολικών επιδόσεων που αυτά είχαν κατά τα έτη 2016-2018. Οι μαθητές εργάστηκαν με περισσότερη όρεξη, ανέλαβαν συγγραφικές πρωτοβουλίες , ανακάλυψαν ηλεκτρονικές εφαρμογές, εργάστηκαν στον υπολογιστή και ενδιαφέρθηκαν με πιο ουσιαστικό τρόπο για την πρόσληψη των έργων που τους παραδόθηκαν. Αυτοί με τις υψηλότερες σχολικές επιδόσεις κατάφεραν να ανταποκριθούν με επιτυχία σε όλα τα ζητούμενα των σχεδίων, πράγμα το οποίο, παρότι δεν θεωρείται θέσφατο, είναι συνήθως αναμενόμενο. Το ίδιο όμως συνέβη και με εκείνους που λειτουργούν πιο περιθωριακά στο μάθημα, μέσα από την απόκτηση της δικής τους φωνής. Σημειώνεται βέβαια, ότι οι τελευταίοι στις απαντήσεις τους χρησιμοποίησαν πιο φτωχό λεξιλόγιο σε σχέση με εκείνους που ανήκουν στις υψηλότερες βαθμολογικές κλίμακες. Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία δημιούργησε μια ιδιότυπη δημοκρατία μεταξύ των εκπαιδευόμενων, οι οποίοι μέσα από την επεξεργασία και την αξιοποίηση των

εμπειριών και των γνώσεών τους, κατάφεραν να αποτυπώσουν τον κόσμο που τους περιβάλλει.

8.5 Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Βασικός σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής των μέσων τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας με σκοπό την ανίχνευση και την ανάδειξη των θρησκευτικών στοιχείων που τα ίδια εμπεριέχουν. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο οι κύριοι στόχοι που τέθηκαν από την ερευνήτρια ήταν να αποδειχτεί το:

αν οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να ανιχνεύουν τα θρησκευτικά στοιχεία στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

αν οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν την ικανότητα των μαθητών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

πώς οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν την ικανότητα των μαθητών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

πόσο οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν την ικανότητα των μαθητών στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας

Οι εκπαιδευόμενοι στο σύνολο των σχεδίων διδασκαλίας επέδειξαν ταχύτητα στην επίλυση των ζητούμενων, προσαρμόστηκαν στις ανάγκες των ερευνητικών ερωτημάτων, αποθήκευσαν και μετέφεραν ψηφιακά αρχεία ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες και τις δυνατότητες του καθενός. Συνάμα, παρουσίασαν μεγαλύτερη άνεση στη διεπιστημονική προσέγγιση του εκάστοτε θέματος σε σχέση με την ενδοσχολική τους δραστηριότητα. Λόγω της παιδοκεντρικής προσέγγισης της διαδικασίας, οι μαθητές επανεκτίμησαν την αξία των κειμένων με βάση τις εμπειρίες τους, μετατρέποντάς τα σε ζωντανά και ευμετάβλητα σώματα (Γαμβρού, 2016). Η ένταξη των υποκειμένων έρευνας στο διαδίκτυο ευνόησε την αναζήτηση λογοτεχνικών και θρησκευτικών όρων, δημιουργώντας έναν εικονικό κόσμο διάπλασης νέων οριζόντων και αναπτυγμένης οξυδέρκειας. Η χρήση των τεχνολογικών εργαλείων ώθησε τους μαθητές στην απελευθέρωση των σκέψεων και των συναισθημάτων τους, διευρύνοντας την κριτική και παράλληλα την συνθετική τους ικανότητα (Γκανάτσιου, χ.χ.).

Δεδομένου ότι τα περιβάλλοντα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν βασικό τομέα των αξιοποιούμενων εργαλείων του παγκόσμιου ιστού, γίνεται άμεσα αντιληπτή η προσφορά των τεράστιων δυνατοτήτων για συμμετοχή και αλληλεπίδραση στους χρήστες (Βέτσιος, 2014). Ως εκ τούτου οι εκπαιδευόμενοι προχώρησαν σε μια γόνιμη προσέγγιση και ανάλυση των εξεταζόμενων κειμένων και με τη χρήση συμφραστικών πινάκων, e-mails, επεξεργαστή κειμένων, ιστοτόπων και λογισμικών οδηγήθηκαν στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων στο αντικείμενο της λογοτεχνίας. Στο σημείο αυτό δεν θα μπορούσε να παραληφθεί ότι στην εν λόγω έρευνα, κυρίαρχη θέση στα σχέδια διδασκαλίας -είτε μονομερώς είτε συνθετικά και συνδυαστικά- καταλαμβάνουν τα μέσα της προβολής παρουσίασης, του επεξεργαστή κειμένου και του διαδικτύου, τα οποία θεωρούνται ως τα πλέον αξιοποιούμενα στην εκπαιδευτική πράξη, ανταποκρινόμενα τόσο στις ικανότητες της συγκεκριμένης ηλικιακής βαθμίδας όσο και στις δυνατότητες του σχολείου (Παντζαρέλας, 2012).

Αναντίλεκτα, η χρήση των νέων τεχνολογιών δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφραστούν, αναπτύσσοντας το λόγο τους και τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες. Στην συγκεκριμένη έρευνα, δόθηκε προβάδισμα στη χρήση των εφαρμογών του διαδικτύου και λιγότερο στην εκφραστική δεινότητα των εκπαιδευόμενων. Οι τελευταίοι, σχεδόν στο σύνολό τους περιορίστηκαν κυρίως στην ορθή διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων χωρίς να επιδεικνύουν ιδιαίτερο ζήλο για την διατύπωσή τους (Κουτσογιάννης, 2014). Επιπρόσθετα, καταλυτικός για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων ήταν ο τρόπος που δομήθηκαν οι ερωτήσεις της εκπαιδευτικού σε συνάρτηση με τα ζητούμενά τους. Πιο συγκεκριμένα, σε εκείνες τις περιπτώσεις που οι συμμετέχοντες καλούνταν να επισκεφτούν μια ιστοσελίδα, ώστε να λάβουν πληροφορίες και να χρησιμοποιήσουν το περιεχόμενό της, επιδείκνυαν μια περισσότερο παθητική στάση, καθώς λειτουργούσαν κυρίως ως καταναλωτές περιεχομένου (Νικολαΐδου, 2008). Στον αντίποδα, σε εκείνες τις δραστηριότητες που απαιτούσαν την χρησιμοποίηση εφαρμογών από τους ίδιους παρατηρήθηκε αυξημένο ενδιαφέρον και αγωνία για τη γνωριμία με το νέο. Η ανάληψη ενός ενεργού ρόλου μέσα από τη δημιουργία δικών τους ιστοριών, βίντεο και εικόνων δραστηριοποίησε τους μαθητές και τους οδήγησε σε μια πιο παραγωγική διαδικασία που λειτούργησε ως διαμεσολαβητής στη μαθησιακή διαδικασία (Μικρόπουλος, 2008).

Η σύγκριση των αποτελεσμάτων του Pre-Test και του Post-Test απέδειξαν την αποδοτικότητα των μαθητών στα σχέδια διδασκαλίας και την βαθιά κατανόηση των

ερωτημάτων που κλήθηκαν να απαντήσουν. Η ενίσχυση της δημιουργικότητας, της συμμετοχής, της διαλογικότητας και της αυτόβουλης προσπάθειας δύναται να ωθήσει τους εκπαιδευόμενους σε μια γνώση ουσιαστική και απαλλαγμένη από ιεραρχικά σχήματα και παρωχημένα στεγανά. Η ιδέα του παντογνώστη δασκάλου, που τον ήθελε ως τον μοναδικό πομπό γνώσεων θεωρείται πλέον κατάφωρα ξεπερασμένη. Η απελευθέρωση του από τη μονοδιάστατη αυτή πραγματικότητα, ανοίγει νέους ορίζοντες στη μαθησιακή διαδικασία και εμπλέκει τους συμμετέχοντες ενεργά στην ανίχνευση και την ανάδειξη της γνώσης (Day and Chi-Kin Lee, 2011). Η λογοτεχνία που από τη φύση της προσεγγίζεται ως ένα διακειμενικό μάθημα φαίνεται να προσαρμόζεται άρρηκτα στα νέα ζητούμενα και αναπτύσσεται ολοένα και περισσότερο μέσα από τη χρήση ψηφιακών πρακτικών και πολυτροπικών κειμένων. Στην συγκεκριμένη έρευνα τα υποκείμενα εργάστηκαν ως επί το πλείστον αυτόνομα, ενώ η συμμετοχή της καθηγήτριας απαιτήθηκε σε συγκεκριμένες περιστάσεις. Οι ίδιοι κατάφεραν να οργανώσουν μόνοι τους τον χρόνο και να τον κατανέμουν ανάλογα, χωρίς ωστόσο αυτό να υποδηλώνει την ίση κατανομή του από όλους τους συμμετέχοντες (Βακαλούδη, 2012).

Κλείνοντας, τα σχέδια διδασκαλίας απέδειξαν ότι μέσα από την πολυτροπική παρουσίαση των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας οι θέσεις των εκπαιδευόμενων αποδόθηκαν με μεγαλύτερη ενάργεια, παραστατικότητα και ζωντάνια. Προκύπτει λοιπόν το συμπέρασμα ότι τα μέσα τεχνολογίας λειτούργησαν ενισχυτικά στην παραδοσιακή διδασκαλία (Νικολαΐδου & Γιακουμάτου, 2001), ενώ η διακειμενική προσέγγιση κατέστησε δυνατή την υφολογική, αλλά και τη θεματική σύγκριση κειμένων άλλων συγγραφέων, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου τους από τους εκπαιδευόμενους (Βλαχογιάννη και Νέζη, 2000). Βέβαια, πρέπει να επισημανθεί ότι για την επίτευξη μιας οργανωμένης και αποτελεσματικής διδασκαλίας τα τεχνολογικά μέσα δεν πρέπει να θεωρούνται πανάκεια και να λειτουργούν ανεξάρτητα από τους διδακτικούς στόχους του εκάστοτε μαθήματος, αλλά είναι αναγκαίο να εντάσσονται σε ένα οργανωμένο μαθησιακό πλαίσιο (Νικολαΐδου, 2008).

8.6 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Για την ενδεδειγμένη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της χρήσης των μέσων τεχνολογίας για την ανάδειξη των θρησκευτικών στοιχείων στα Κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας προτείνεται η διεξαγωγή μίας έρευνας η οποία θα έχει ως υποκείμενο το σύνολο μιας ή/ και περισσότερων τάξεων, όπου η εν λόγω διδασκαλία θα εφαρμοστεί σε ένα μεγαλύτερο δείγμα μαθητών αποδεικνύοντας εγκυρότερα την αποτελεσματικότητά της μέσα

από την υψηλόβαθμη διεπίδραση ανάμεσα στους συμμετέχοντες . Τέλος, δεδομένου ότι τα σχέδια διδασκαλίας που παρατέθηκαν ασχολήθηκαν κυρίως με το θρησκευτικό περιεχόμενο των κειμένων, μείζονος σημασίας θα ήταν μια πιο εμπειριστατωμένη μελέτη των ίδιων των θρησκευτικών στοιχείων, των υφολογικών και γενικότερα των εκφραστικών μέσων του καθενός, αλλά και η χρήση τεχνολογικών μέσων που θα μπορούσαν να αναδείξουν τα συγκεκριμένα στοιχεία. Η προοπτική άλλωστε περαιτέρω διερεύνησης μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα ωφέλιμη για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, καθώς και να συμβάλλει ουσιαστικά στην αποτελεσματικότερη κατανόηση της Λογοτεχνίας και της Θρησκείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 - ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με τον Γκανά (2004), η λογοτεχνία και η θεολογία καταφέρνουν να υπερβούν την απαντώμενη υπαρκτή κατάσταση, που όσοι την αγγίζουν δεν τις έχουν πια ανάγκη, την αγιότητα. Η θρησκευτική παράδοση λειτουργεί ως ένας δεσμός ανάμεσα στην σύγχρονη ποιητική δημιουργία και τη λαϊκή παράδοση, δημιουργώντας μέσα από την αιώνια επιβίωση και το συναισθηματικό της βάρος, τους δικούς της προβληματισμούς και συνειρμούς στον αναγνώστη. Η ανάγκη του σύγχρονου σχολείου για την ένταξη των μέσων τεχνολογίας στην εκπαιδευτική πράξη φαντάζει επιτακτική. Η προσέγγιση των πολιτιστικών στοιχείων ενός έθνους μέσα από το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας αποτελεί αρωγό για την πνευματική και ολόπλευρη ανάπτυξη των νέων σήμερα. Η είσοδος των τεχνολογιών στα λογοτεχνικά κείμενα μπορεί να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τη διαμόρφωση των στάσεων και των αξιών των μαθητών, εμπλουτίζοντας την παρεχόμενη γνώση με νέους τρόπους διδασκαλίας. Ακόμη, έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει ευνοϊκές προϋποθέσεις υποδοχής ενός λογοτεχνικού κειμένου στην τάξη και να δώσει την ευκαιρία γνώσης του αντικειμένου μέσα από ένα πιο ευχάριστο και ελκυστικό μαθησιακό περιβάλλον. Κλείνοντας, δεδομένου ότι η πρακτική των ερευνών έχει αποδείξει ότι το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι άρρηκτα συμφιλωμένο με τις νέες συνθήκες που αξιοποιούν τη δυναμική των νέων τεχνολογιών, μελλοντική επιδίωξη των εκπαιδευτικού συστήματος θα μπορούσε να ήταν η πλήρης ενσωμάτωσή τους στην μαθησιακή διαδικασία, αλλά και η παροχή των τεχνολογικών μέσων και της επιμόρφωσης που αυτή συνεπάγεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσσες

- Αθανασόπουλος, Κ.Γ. (2004) *Ancillae Theologiae: Το φιλοσοφείν και Θεολογείν κατά το Μεσαίωνα και το Βυζάντιο*. Αθήνα: Παρουσία
- Αθανασοπούλου- Κυπρίου, Σ. (2009) *Κείμενα για το τίποτα: Μια συνάντηση θεολογίας και λογοτεχνίας με αφορμή τα έργα του Μπέκετ*. Αθήνα: Αρμός
- Αθανασοπούλου -Κυπρίου, Σ. (2011) «Ο ρόλος της λογοτεχνίας στη θρησκευτική εκπαίδευση», *Επιστημονική Επιθεώρηση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος 'Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία'*, τόμος Δ', ΕΑΠ, Πάτρα, 2013, σελ. 64-74.
- Αλεξίου, Έ. (2004) *Για να γίνει μεγάλος: Βιογραφία του Νίκου Καζαντζάκη*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη
- Αναστασιάδης, Π.(2012) *«Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών-Α' Φάση, Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3»*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Αποστολίδης, Η. και Αποστολίδης, Στ. (2003) *Γεώργιος Βιζυηνός. Άπαντα Διηγήματα*. Αθήνα: Τα Νέα Ελληνικά
- Βακαλόπουλος, Α. (2007) *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*. Αθήνα: Ηρόδοτος
- Βακαλούδη, Α. (2012) *Μέθοδοι Διδακτικής και αξιολόγησης στο σύγχρονο σχολείο*. Αθήνα: Σταμούλη
- Βάρναλης, Κ. (1980) *«Φιλολογικά Απομνημονεύματα»*. Αθήνα: Κέδρος»
- Βέμπερ, Μ. (2002) *Θεωρία της θρησκευτικής αρνησικοσμίας*. Αθήνα: Σαββάλας
- Βερνάν, Ζ.Π. (2000) *Μύθος και Θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα*. Αθήνα: Σμίλυ
- Βέτσιος, Ε. (2014) *«Αξιοποίηση εργαλείων web 2.0 στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων»*. Πρακτικά εργασιών 3ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας. *«Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών στη διδακτική πράξη*. Διαθέσιμο στο: http://hmathia14.ekped.gr/praktika14/VolA/VolA_91_104.pdf (Ανακτήθηκε στις: 22/04/18)
- Βλαχογιάννη, Α. και Νέζη, Μ. (2000) *Η κρίση των αξιών στα 'Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας: Μηχανισμοί προσαρμογής των δύο φύλων στις νέες τεχνολογίες*, Πρακτικά Β' Πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή *'Οι νέες τεχνολογίες για την κοινωνία και τον πολιτισμό*. Αθήνα 2000, σ. 464.
- Βρεττός, Ι. και Καψάλης, Α. (2000) *Αναλυτικά Προγράμματα. Θεωρία και Τεχνογνωσία Σχεδιασμού και Αναμόρφωσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- Γαλανός, Ι. (2013) «Σα βγεις στον πηγαιμό για τον Καβάφη. Διδάσκοντας Καβάφη μέσα από τις παρωδίες του». Αθήνα: ΥΠΕΠΘ
- Γαμβρού, Ε. (2016) *Διαδίκτυο και Λογοτεχνία: Έρευνα αναγνωστικής συμπεριφοράς των χρηστών του διαδικτύου και αξιοποίησή της στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση* (ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ). Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Γεωργιάδου, Α. και Δελληγιάννη, Ε. (2001) *Διαβάζοντας Κική Δημοσλά*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Γιούλτση, Β. (2004) *Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Γκανάς, Ε. (2004) «Μυθιστόρημα και Θεολογία: δρόμοι ασύμβατοι;» στο Κεφαλέα, Κ. (2016) *Συγκριτική Θρησκευτική Λογοτεχνία*. Διαθέσιμο στο: http://users.uoa.gr/~kkefalea/DOCS/E029_Fakelos.pdf (Ανακτήθηκε στις: 15/03/2018)
- Γκανάτσιου, Π. (Χ.Χ.) *Λογοτεχνία Και ΤΠΕ: Ένα Παράδειγμα Διδασκαλίας*. Διαθέσιμο στο: http://lefkimi.ionio.gr/cie/images/documents13/CIE2013_proceedings/data/cie2013_330.pdf (Ανακτήθηκε στις 04/02/2018)
- Δάλλας, Γ. (2002) *Κωνσταντίνος Θεοτόκης. Κριτική σπουδή μιας πεζογραφικής πορείας*. Αθήνα: Σοκόλης
- Δασκαλόπουλος, Δ. (2013) *Κ.Π. Καβάφης. Η ποίηση και η ποιητική του*. Αθήνα: Κίχλη
- Δετοράκης, Θ. (1995) *Βυζαντινή Φιλολογία. Τα πρόσωπα και τα κείμενα*. Αθήνα: Ιδιωτική
- Δετοράκης, Θ (1997) *Βυζαντινή Υμνογραφία*. Ηράκλειο: Ιδιωτική
- Ελύτης, Ο. (1996) *"Η μαγεία του Παπαδιαμάντη"* Αθήνα: Ύψιλον
- Εστιακά Νέα (2009) *Ευστάθιος Χ. Μπάστας*. Διαθέσιμο στο: <http://estiakanea.blogspot.gr/2009/01/1915-2008.html> (Ανακτήθηκε στις: 02/01/18)
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2017) *Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο*. Διαθέσιμο στο: http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/%CE%A6%CE%95%CE%9A__%CE%A0%CE%A3_%CE%98%CE%A1%CE%97%CE%A3%CE%9A%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91_%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5_%CE%93%CE%A5%CE%9C%CE%9D%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%9F%CE%A5.pdf (Ανακτήθηκε στις: 03/01/18)
- Herbert, H. (2009) *BYZANTINH LOGOTECHNIA*. Η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών- Ιστοριογραφία, Φιλολογία, Ποίηση. Αθήνα: ΜΙΕΤ

Ηρακλέους, Γ. (2009) *Ο «αποχρωματισμός» του Γ. Ρίτσου στη Νεοελληνική Λογοτεχνία*. Διαθέσιμο στο: <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=5062356> (Ανακτήθηκε στις: 24/12/17)

Θεοφιλίδης, Χ. (2013) *Η Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω

Ιωσηφίδης, Θ. (2017) *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας και Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών*. Αθήνα: Τζιόλα

Καγιαλλής, Π., Ντουνιά, Χ., Μέντη, Θ. (2009) *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων Αθήνα.

Καλαϊτζίδης, Π. (2005) Θεολογικές προϋποθέσεις του διαλόγου με τη μοντέρνα λογοτεχνία, *Νέα Εστία*, 1776, Μάρτιος 2005, σελ 324-362.

Κάλφας, Β. και Ζωγραφίδης, Γ. (2006) *Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών

Καραγεώργος, Δ. (2001) *Στατιστική Περιγραφική και Επαγωγική*. Αθήνα: Σαββάλας.

Καραγιαννόπουλος, Ι. (2001) *Το Βυζαντινό Κράτος*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας

Καρακάση, Κ., Σπυριδοπούλου, Μ. και Κοτελίδης, Γ. (2015) *Ιστορία και θεωρία των λογοτεχνικών γενών και ειδών*. Διαθέσιμο στο:

https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/1989/2/Istoria_kai_Theoria_twn_Logotexnikwn_Genwn_kai_Eidwn_PDF_interactive-KOY.pdf (Ανακτήθηκε στις: 20/12/17)

Καράμηνας, Ι. (2006). *Διδασκαλία και Μάθηση με την Αξιοποίηση του Διαδικτύου: Ο ρόλος του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ατραπός.

Καραμούζης, Π. Θρησκευτική Αγωγή και Νέες Τεχνολογίες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Μια απόπειρα προσέγγισης της Θρησκευτικής ετερότητας στην κοινωνία της πληροφορίας. 3ο Συνέδριο ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ. *Εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες*, σελ 292-295. 30 Σεπτεμβρίου-1 Οκτωβρίου 2006.

Καραμούζης, Π. (2012) *Πολιτισμός και Διαθρησκευτική Αγωγή*. Η Συγκριτική Διδακτική των Θρησκειών και της Θρησκευτικότητας στο Σύγχρονο Σχολείο. Αθήνα: Επίκεντρο

Καραντώνης, Α. (1977) «*Ηλίας Βενέζης*», *Πεζογράφοι και πεζογραφήματα της γενιάς του '30*». Αθήνα: Παπαδήμας

Καρβέλης, Τ. (1983) *Η νεώτερη ποίηση- Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Κώδικας

Κατωπόδης, Α. (2010) Πρόταση διδασκαλίας με τη χρήση των νέων τεχνολογιών της Δ.Ε. της Γ' Γυμνασίου, "Μέγας Βασίλειος: Ένας κορυφαίος Ιεράρχης", *Κοινωνία ΝΓ'* (2010), σ. 343-353.

- Καυάλης, Α. και Νήμα, Ε. (2008) *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κεσσιδής, Θ. (2004) *Από τον μύθο στον λόγο*. Αθήνα: Γόρδιος
- Κογκούλης, Ι. (2005α) *Διδακτική των Θρησκευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Κοτοπούλης, Θ. (2014) *Νέες Τεχνολογίες και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρη
- Κούκουρα, Δ. (2003) *Η Ρητορική και η Εκκλησιαστική Ρητορική*. Θεσσαλονίκη: Πουρναρά
- Κουντέρα, Μ. (2008) *Η τέχνη του μυθιστορήματος*. Αθήνα: Εστία
- Κουτριάνου, Ε. (2002) *Με άξονα το φως: Η διαμόρφωση και η κρυστάλλωση της ποιητικής του Οδυσσέα Ελύτη*. Αθήνα: Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη
- Κουτσογιάννης, Δ. (2011) *Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη, ΚΕΓ
- Κουτσογιάννης, Δ. Παυλίδου, Μ. & Χαλυσιάνη, Ι. (2011) «Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες». Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο: http://old.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/p3.1.2_glwssa_bthmia.pdf (Ανακτήθηκε στις: 17/04/18)
- Κυριατζή, Α. (2016) *Η εκκλησία στην Ελλάδα και το καζαντζακικό ζήτημα. Ιστορική αναψηλάφηση με βάση τις πηγές*. Θεσσαλονίκη: Ostracon Publishing p.c.
- Μακρής, Ν. (1991) Το μυστικό στοιχείο στην πρώτη ποίηση του Γιάννη Ρίτσου, Νέα Εστία, 20-21
- Μαρκαντωνάτος, Γ. (2013). «Ελεύθερος στίχος». *ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΙ ΟΡΟΙ*. Αθήνα: Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε
- Ματσούκας, Ν. (1998) *Ιστορία της βυζαντινής φιλοσοφίας*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Μαυρογιώργος, Γ (1999) *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα. Διοίκηση Εκπαιδευτικών μονάδων (τόμ. Β')*. Πάτρα: ΕΑΠ
- Μητσάκης, Κ. (2010) *Βυζαντινή Υμνογραφία*. Από την εποχή της καινής διαθήκης ως την εικονομαχία. Αθήνα: Γρηγόρη
- Μητροπούλου, Β. (2007) *Νέες Τεχνολογίες και Θρησκευτική Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Μητροπούλου, Β. (2008) *Το Εκπαιδευτικό Λογισμικό στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας

Μικρόπουλος, Γ. Α. (2008) *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο* (4η έκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Μπαχτίν, Μ. (2000) *Ζητήματα της ποιητικής του Ντοστογιέφσκι*. Αθήνα: Πόλις

Μπόρχες, Χ. Λ. (2006) *Η τέχνη του στίχου, επιμέλεια: Calin-Andrei Mihailescu*.

Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Νικολαΐδου, Σ. & Γιακουμάτου, Τ. (2001) *Διαδίκτυο και διδασκαλία: Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλολόγους*. Αθήνα: Κέδρος

Νικολαΐδου, Σ. (2008). *Η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στον πρώτο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Η αγγλοσαξονική και η ελληνική εμπειρία* (Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή).

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα. Διαθέσιμο στο:

<http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/23982#page/1/mode/2up> (Ανακτήθηκε στις: 20/04/18)

Νικολαΐδου, Σ. (2008) *Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες. Από τη θεωρία στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Κέδρος.

Νικολαΐδου, Σ. (2015) *Η δημιουργική γραφή στο σχολείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Ντελόπουλος, Κ. (1972) *Ιστορία και άλλα πρόσωπα στην ποίηση του Καφάβη*. Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α.

Ξύδης, Θ. (1976) Η ποιητική πορεία του Τ.Κ. Παπατσώνη, *Νέα Εστία* 1185, σ.1493

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003) *ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)*

και ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (Α.Π.Σ.)

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ. Διαθέσιμο στο: [http://www.pi-](http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/4deppsaps_Logotexnias_Gymnasiou.pdf)

[schools.gr/download/programs/depps/4deppsaps_Logotexnias_Gymnasiou.pdf](http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/4deppsaps_Logotexnias_Gymnasiou.pdf) (Ανακτήθηκε στις: 09 Νοεμβρίου 2017)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο(2011) *ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ* .[Online].

Διαθέσιμο στο:

<http://ebooks.edu.gr/info/newps/%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B1%20-%20%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1/%CE%9D%CE%B5%CE%BF%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%>

CE%B1%20CE%BA%CE%B1%CE%B9%20CE%9B%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1%2C%20CE%91%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%B1%20CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B1%20CE%BA%CE%B1%CE%B9%20CE%93%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%20E2%80%94%20CE%93%CF%85%CE%BC%CE%BD%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BF.pdf (Ανακτήθηκε στις:13/12/16).

Παναγιωτόπουλος, Ι.Μ. (1979) *Η νεοελληνική λογοτεχνία και το θρησκευτικό συναίσθημα*. Τα πρόσωπα και τα κείμενα. Αθήνα: Οι εκδόσεις των Φίλων

Παντζαρέλας, Π. (2012) «*Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας και οι χρήσεις τους: περιβάλλοντα παραγωγής λογού, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο*». Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας». Διαθέσιμο στο:

http://old.greeklanguage.gr/sites//default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelas_0.pdf

(Ανακτήθηκε στις: 09/04/18)

Παπαδοπεράκη, Α.(2010) *Ο επικούρειος ποιητής Κ. Π. Καβάφης*. Αθήνα: Σήμα

Παπάς, Α. (2017) *Νέες τάσεις στη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών με τη χρήση εργαλείων Web 2.0*. Αθήνα: Ostracon Publishing p.c.

Παρίσης, Ι. και Παρίσης, Ν. (2007) *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων Λυκείου*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-ΥΠΕΠΘ

Πάσχου, Π. (1999) *Λόγος και Μέλος, Εισαγωγή στη βυζαντινή- λειτουργική Υμνολογία της Ορθόδοξου Εκκλησίας, Α΄ Τόμος*, Αθήνα: Αρμός

Πέτρου, Ι. (2005) «Το μάθημα των Θρησκευτικών στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα»

στο Πέτρου, Ι. (2005) *Πολυπολιτισμικότητα και Θρησκευτική Ελευθερία*, 2^η εκδ.

Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σσ.260-270

Πολίτης, Λ. (1942) Η θρησκευτικότητα του Δ. Σολωμού, *Νέα Εστία* 32, 50-55

Πολίτης, Λ. (1998) *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας*. Αθήνα: ΜΙΕΤ

Πουρκός, Μ. και Κατσαρού, Ε. (2011) *Βίωμα, Μεταφορά και Πολυτροπικότητα: Εφαρμογές στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση, τη Μάθηση και την Γνώση*. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.

Ράπτης, Α. και Ράπτη, Α. (2013) *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της πληροφορίας*.

Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Ρετάλης,Σ.(2005) *Οι προηγμένες τεχνολογίες του διαδικτύου στην υπηρεσία της μάθησης*.

Αθήνα: Καστανιώτη.

Σαμαρά, Μ. και Τοπούζης, Κ. (2007) *Ομηρικά Έπη: Οδύσσεια*. Αθήνα: ΟΕΔΒ

- Σανιδάς, Γ. (2017) *Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Η Βιογραφία*. Αθήνα: iwrite
- Σολωμός, Δ. (2012) *Άπαντα ποιήματα Διονυσίου Σολωμού*, επιμ. Πολίτης, Λ. Αθήνα: Ίκαρος
- Σολομωνίδου, Χ. (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία. Εποικοδομισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σοφός, Α. και Κρον, F. (2010) *Αποδοτική διδασκαλία με τη χρήση μέσων*. Αθήνα: Γρηγόρη
- Σουλιώτης, Μ.(2012) *Δημιουργική γραφή. Οδηγίες Πλεύσεως*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ
- Σπανάκου, Ζ. (2007) *Ομηρικά Έπη: Ιλιάδα*. Αθήνα: ΟΕΔΒ
- Αθανασοπούλου- Κυπρίου, Σπ. (2011) *Παρατηρώντας τον πόνο των άλλων: Η ευθύνη του χριστιανού αναγνώστη με αφορμή το διήγημα του Παπαδιαμάντη «Ο Γάμος του Κραχμέτη»*. Διαθέσιμο στο:
http://www.ecclesia.gr/greek/press/theologia/material/2011_4_20_AthanasKypriou.pdf
 (Ανακτήθηκε στις: 27/03/18).
- Σταματελάτος, Μ. (2008) *Γήινος και σημερινός ο Παπαδιαμάντης*. Αθήνα: Ερμής
- Τατάκης, Β. (1997) *Η Βυζαντινή Φιλοσοφία*. Αθήνα: Ίδρυμα Μωραΐτη
- Τζάνες-Μπουνιαλής, Μ. (1995) *Κρητικός Πόλεμος*. Αθήνα: Στιγμή
- Τσαρσγουόλθ, Μ. (2014) *Φιλοσοφία και Θρησκεία. Τεχνολογία των σχέσεών τους από την αρχαιότητα έως σήμερα*. Κρήτη: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης
- Τσιλιμένη, Α.(2005) «Limericks: Το ά-λογο της φαντασίας στην εκπαίδευση. Παιχνίδια λόγου και δημιουργικότητας», στο Καλογήρου Τζίνα-Κική Λαλαγιάννη(Επιμ.) *Η Λογοτεχνία στο Σχολείο* . Αθήνα: Τηπωθείτω-Γιώργος Δάρδανος.
- Φλουρής, Γ. (2000) *Αναλυτικά Προγράμματα για μια Νέα Εποχή στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρη
- Φουντούλης, Ι. (2006) *Απαντήσεις Εις Λειτουργικές Απορίες*. Θεσσαλονίκη: Αποστολική Διακονία
- Φωκάς, Ν. (2004) Θρησκεία και Ποίηση, *Νέα Εστία*, 1776, Μάρτιος 2004, σελ. 363-370.
- Χλωπτσιούδης, Δ. (2011) *Το θρησκευτικό στοιχείο ως μέσο ποιητικής έκφρασης*. Διαθέσιμο στο: <https://www.vakxikon.gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B8%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%89%CF%82-%CE%BC%CE%AD%CF%83%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84/> (Ανακτήθηκε στις: 11/09/17)
- Χριστοφιλοπούλου, Α.(1996) *Βυζαντινή Ιστορία*. Θεσσαλονίκη : Βάνιας.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

- Abrams, M. H. (2007) *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων. Θεωρία, ιστορία, κριτική*. Αθήνα: Πατάκης
- Becta (2009) *The impact of digital technology. A review of the evidence of the impact of digital technologies on formal education*. UK: Becta
- Brown, T., & Jones, L. (2001) *Action research and postmodernism: Congruence and critique*. Milton Keynes, UK: Open University Press.
- Cartledge, P. (2007) «Θεατρικά έργα με βάθος»: το θέατρο ως διαδικασία στη ζωή των πολιτών της αρχαίας Ελλάδας στο Peter Burian, Paul Cartledge, P. E. Easterling, Simon Goldhill, Edith Hall, Fiona Macintosh, Oliver Taplin *Οδηγός για την αρχαία ελληνική τραγωδία* (επιμ. Γ. Σηφάκης). Κρήτη: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης
- Campbell, H.(2005) *Exploring Religious Community Online: We are One in the Network***. Νέα Υόρκη: Peter Lang
- Campbell, H.(2005) *When Religion Meets New Media (Media, Religion and Culture)***.Λονδίνο: Routledge
- Claudel, P. (1996) *Θρησκεία και Ποίηση*. Αθήνα: Αστrolάβος
- Cohen, L. and Manion, L. (1992). *Research methods in education* (3rd edition).London: Routledge.
- Creswell, J. (2015) *Εκπαιδευτική Έρευνα*. Αθήνα: Έλλην
- Day, C. and Chi-Kin Lee, J. (2011) *Emotions and Educational Change: Five Key Questions*. In: *New understandings of Teacher's Work*. New York: Springer Dordrecht Heidelberg
- Easterling, P.E. and Knox, B.M.W. (2005) *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας*. Αθήνα: Παπαδήμα
- Eliot, T.S . (1987) *Θρησκεία και λογοτεχνία, Άμλετ*. *Θρησκεία και λογοτεχνία στο Κεφαλέα*, K. (2016) *Συγκριτική Θρησκευτική Λογοτεχνία*. Διαθέσιμο στο: http://users.uoa.gr/~kkefalea/DOCS/E029_Fakelos.pdf (Ανακτήθηκε στις: 15/03/2018)
- Elliott, J. (2007) *Reflecting Where the Action Is: the Selected Writings of John Elliott on Pedagogy and Action Research*. Routledge: London.
- Flick, U. (2017) *Εισαγωγή στην ποιοτική έρευνα*. Αθήνα: Προπομπός

- Hunger, H. (2010) *Βυζαντινή Λογοτεχνία. Η λόγια κοσμική γραμματεία των βυζαντινών-Φιλοσοφία, ρητορική, επιστολογραφία, γεωγραφία*. Αθήνα: MIET
- Kinney, J. Net Worth? Religion, cyberspace and the future, *Futures*, vol. 27, no 7, Elsevier Science Ltd, 1995, p.764
- Koshy, V. (2010) *Action Research for improving educational practice. A step by step guide*, London: Sage.
- Kvale, S. (1996). *Interviews, an introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks: SAGE Publications
- Martinovic, D. & Zhang, Z.(2012) Situating ICT in the teacher education program: Overcoming challenges fulfilling expectations. *Teaching and teacher education*, 28(3),461-469
- Massimo, P. *Το πρόβλημα της αφηγηματικής τεχνικής στα διηγήματα του Βιζυηνού*. Διαθέσιμο στο: http://media.ems.gr/ekdoseis/ellinika/Ellinika_36_2/ekd_peel_36_2_Perio.pdf
(Ανακτήθηκε στις: 23/12/17)
- Nilsson, M. (2008) *A HISTORY OF GREEK RELIGION*. Αθήνα: Παπαδήμα
- Robson, C. (2007) *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Silverman, D. (2000). *Doing qualitative research, a practical handbook*. London: SAGE publications.
- Street, B. (2000). New Literacies in theory and practice: What are the implications for language in education? *Linguistics and Education*, 10(1), 1-24
- Vitti, M. (1984) *Οδυσσέας Ελύτης. Κριτική μελέτη*. Αθήνα: Ερμής
- Vitti, M. «Η πορεία του Μυριβήλη προς τον λαϊκό αφηγηματικό τρόπο και Ο Βασίλης ο Αρβανίτης», *Η λέξη* 120, 3-4/1994, σ. 125-131.
- Vitti Mario (2008) *Η ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*. Αθήνα: Οδυσσέας
- Ward, G. (2010) How literature resists secularity. *Literature and Theology*, 24/1, 73-78.
- Wim F. Bakker- Arnold F. van Gemert,(1996) «Εισαγωγή» στο: *Η θυσία του Αβραάμ. Κριτική έκδοση*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Συνέντευξη Μαθητών

Συνέντευξη του Μαθητή Χ

Ερώτηση 1

Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;

Έχω άριστες σχέσεις με το σχολείο. Περνάω δημιουργικά τη μέρα μου και μαθαίνω νέα πράγματα κάθε μέρα.

Ερώτηση 2

Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;

Είναι η Φυσική και η Λογοτεχνία

Ερώτηση 3

Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Νομίζω πολύ καλά, είχα πολύ καλούς βαθμούς και την περσινή και τη φετινή χρονιά.

Ερώτηση 4

Ποιο από τα φιλολογικά μαθήματα είναι το αγαπημένο σου;

Θα έλεγα ότι το αγαπημένο μου είναι η λογοτεχνία και το λιγότερο αγαπημένο μου τα αρχαία, αφού δεν βρίσκω το λόγο να τα διδάσκομαι.

Ερώτηση 5

Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκει;

Φυσικά, ειδικά όταν κάνουμε μάθημα με υπολογιστή

Ερώτηση 6

Ποιο κείμενο από όσα διδαχτήκατε τη φετινή χρονιά σου άρεσε περισσότερο;

Το γιοφύρι της Άρτας και οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι

Ερώτηση 7

Διαβάζεις Λογοτεχνία στον ελεύθερο χρόνο σου;

Ναι, στην Πέμπτη Δημοτικού ο πατέρας μου μου χάρισε το βιβλίο του Μενέλαου Λουντέμη, «Ένα Παιδί Μετράει τ' Άστρα». Από τότε έχω ως στόχο να διαβάζω τέσσερα τουλάχιστον λογοτεχνικά βιβλία το χειμώνα και πέντε το καλοκαίρι. Η αλήθεια είναι ότι με πιέζουν λίγο και οι γονείς μου να το κάνω αυτό, όμως ξέρω ότι είναι για το καλό μου.

Ερώτηση 8

Ποιο είναι το αγαπημένο σου λογοτεχνικό βιβλίο;

Το αγαπημένο μου είναι το «Νούμερο» του Ηλία Βενέζη

Ερώτηση 9

Θεωρείς ότι η λογοτεχνία είναι ένα διαθεματικό μάθημα;

Τι είναι το διαθεματικό;

Η πολύπλευρη διερεύνηση ενός θέματος που άπτεται πολλών γνωστικών αντικειμένων, με άλλα λόγια ο συνδυασμός γνωστικών αντικειμένων για τη μελέτη/ διδασκαλία ενός μαθήματος.

Ναι, εννοείται, αφού το συνδυάζουμε με πρότζεκτ

Ερώτηση 10

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη Θρησκεία;

Ναι, αφού μέσα στα κείμενα συναντάμε αναφορές στον Θεό

Ερώτηση 11

Ποιο/α κείμενο/α που έχεις διδαχθεί κατά το παρελθόν συνδύαζαν τη λογοτεχνία με τη θρησκεία;

Θυμάμαι την Άννα του Κλήδονα, άλλα δεν θυμάμαι τον συγγραφέα

Ερώτηση 12

Σου αρέσει να διαβάζεις θρησκευτικά βιβλία;

Ο μπαμπάς μου είναι θεολόγος και γι' αυτό στο σπίτι έχουμε πολλά θρησκευτικά βιβλία. Έχω διαβάσει πολλούς βίους αγίων, όμως με δυσκολεύουν αρκετά αυτά με τα πνεύματα και την καθαρεύουσα

Ερώτηση 13

Ποια σημασία έχει για εσένα η ύπαρξη θρησκευτικών αναφορών μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Μαθαίνω για την θρησκεία και πιο πολύ για έθιμα.

Ερώτηση 14

Θεωρείς ότι η ένταξη λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των Θρησκευτικών, θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόησή του;

Όχι, γιατί η λογοτεχνία είναι κάτι φτιαχτό και συνήθως ψεύτικο, ενώ τα θρησκευτικά κείμενα περιγράφουν την αλήθεια.

Ερώτηση 15

Στο σχολείο θα ήθελες τα λογοτεχνικά κείμενα να διδάσκονται με διαφορετικό τρόπο;

Θα ήθελα να χρησιμοποιούμε ακόμη πιο πολύ τον υπολογιστή

Ερώτηση 16

Με ποιόν τρόπο θα ήθελες να διδάσκεισαι τα λογοτεχνικά κείμενα;

Θα ήθελα να παίζουμε θέατρο πάνω σε κείμενα που διδασκόμαστε, να τα βλέπουμε σε ταινίες και γενικά αντί για τετράδιο να χρησιμοποιούμε τον υπολογιστή

Ερώτηση 17

Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ναι, εγώ το λέω και στην κυρία. Θα ναι ενδιαφέρον και δεν θα βαριόμαστε περιμένοντας το κουδούνι

Ερώτηση 18

Πιστεύεις ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Ίσως αν έψαχνα στο ίντερνετ για τους Αγίους ή για τα έθιμα που αναφέρουν... ναι

Ερώτηση 19

Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Έχω facebook, instagram και μπαίνω πολύ συχνά στο διαδίκτυο. Μου αρέσει να γράφω και ασκήσεις στο word, αλλά οι περισσότεροι καθηγητές το απαγορεύουν.

Ερώτηση 20

Ποια προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζεις να χρησιμοποιείς;

Το word, το Skype, το Power Sound Editor και άλλα βέβαια, αλλά περισσότερο αυτά

Ερώτηση 21

Ποια από αυτά χρησιμοποιείς περισσότερο;

Το Skype, μιλάω με άτομα που δεν βρίσκομαι από κοντά

Ερώτηση 22

Στο σχολείο οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν κατά τη διδασκαλία τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, περισσότερο στην πληροφορική, στην ιστορία και την τεχνολογία.

Ερώτηση 23

Πώς νιώθεις όταν οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν τα μέσα τεχνολογίας στην τάξη;

Νιώθω πολύ οικεία γιατί πιστεύω ότι ξέρω να τα χρησιμοποιώ καλύτερα από αυτούς

Ερώτηση 24

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας μέσω των νέων τεχνολογιών ο καθηγητής είναι το ίδιο απαραίτητος για εσένα στην αίθουσα; Πιστεύεις ότι περιορίζεται ο ρόλος του;

Σίγουρα τον χρειαζόμαστε για να τον ρωτάμε όσα δεν καταλαβαίνουμε, αλλά δεν μιλάει τόσο όσο την ώρα της παράδοσης.

Ερώτηση 25

Πώς θα σου φαινόταν να διδασκόσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο βασισμένος στα μέσα τεχνολογίας;

Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον πιστεύω

Ερώτηση 26

Θα μπορούσες να σκεφτείς ένα ή και περισσότερα προγράμματα που θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας;

Ίσως το βίντεο ή το Power point

Ερώτηση 27

Έχεις να προσθέσεις κάτι;

Θα ήθελα να προσθέσω ότι είναι αναγκαίο οι καθηγητές να μάθουν περισσότερα πράγματα για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ώστε να τα μάθουμε κι εμείς στη συνέχεια από αυτούς.

Συνέντευξη του Μαθητή Δ.

Ερώτηση 1

Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;

Θα έλεγα ότι είναι μέτρια

Σε ποια τάξη είσαι;

Στη Γ' Γυμνασίου

Ερώτηση 2

Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;

Η Πληροφορική, μου αρέσει να ασχολούμαι με τους υπολογιστές και τα πάω καλά και με τον καθηγητή, τον βλέπω σαν μπαμπά μου

Ερώτηση 3

Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Οι βαθμοί μου είναι μέτριοι, ίσως και πιο κάτω από το μέτριο. Δεν διαβάζω πολύ

Ερώτηση 4

Ποιο από τα φιλολογικά μαθήματα είναι το αγαπημένο σου;

Παρότι δεν διαβάζω, μου αρέσει πολύ η Έκθεση, κάνουμε διάλογο με την καθηγήτρια και με τους συμμαθητές μου κι έτσι περνάει ευχάριστα η ώρα

Ερώτηση 5

Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκεισαι;

Όχι, δεν με ενδιαφέρει καθόλου αυτό το μάθημα. Σχεδόν κοιμάμαι την ώρα της Λογοτεχνίας

Ερώτηση 6

Ποιο κείμενο από όσα διδαχτήκατε τη φετινή χρονιά σου άρεσε περισσότερο;

Μου άρεσε ο «Θούριος», γιατί μιλούσε για την Ελλάδα κι εγώ αγαπάω πολύ τη χώρα μου

Ερώτηση 7

Διαβάζεις Λογοτεχνία στον ελεύθερο χρόνο σου;

Όχι, δεν έχω διαβάσει ποτέ λογοτεχνικό βιβλίο μόνος μου

Ερώτηση 8

Ποιο είναι το αγαπημένο σου λογοτεχνικό βιβλίο;

Κανένα, γιατί δεν διαβάζω λογοτεχνία

Ερώτηση 9

Θεωρείς ότι η λογοτεχνία είναι ένα διαθεματικό μάθημα;

Ναι, γιατί κάνουμε και λαογραφία κάθε φορά που μας παραδίδεται ένα κείμενο και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και τάμπλετ

Ερώτηση 10

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη

Θρησκεία;

Θυμάμαι ότι σε κάποια κείμενα έχουμε μιλήσει για αγίους, εγώ πιστεύω πολύ στον Θεό και σε εκείνα τα μαθήματα πρόσεχα

Ερώτηση 11

Ποιο/α κείμενο/α που έχεις διδαχθεί κατά το παρελθόν συνδύαζαν τη λογοτεχνία με τη θρησκεία;

Ο «Θούριος» που σας είπα και πριν

Ερώτηση 12

Σου αρέσει να διαβάζεις θρησκευτικά βιβλία;

Μου αρέσει να διαβάζω την Αγία Γραφή και τις ζωές των αγίων. Πηγαίνω κάθε Κυριακή στην Εκκλησία και ο πατήρ- Ιωάννης μου δανείζει δικά του μικρά βιβλία, γιατί ξέρει ότι τα μεγάλα τα παρατάω. Με αγαπάει σαν παιδί του.

Ερώτηση 13

Ποια σημασία έχει για εσένα η ύπαρξη θρησκευτικών αναφορών μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Είναι ο μόνος λόγος για να προσέξω την καθηγήτρια που κάνει το μάθημα

Ερώτηση 14

Στο σχολείο θα ήθελες τα λογοτεχνικά κείμενα να διδάσκονται με διαφορετικό τρόπο;

Ναι, θα ήθελα να χρησιμοποιούσαμε τον υπολογιστή και να μην χρειαζόταν να γράφουμε τίποτα.

Ερώτηση 15

Θεωρείς ότι η ένταξη λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των Θρησκευτικών, θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόησή του;

Ναι, γιατί η λογοτεχνία είναι πιο εύκολη από τα θρησκευτικά και θα τα καταλαβαίναμε καλύτερα πιστεύω

Ερώτηση 16

Με ποιόν τρόπο θα ήθελες να διδάσκεσαι τα λογοτεχνικά κείμενα;

Θα ήθελα να χρησιμοποιούμε πιο πολύ τον προτζέκτορα. Στο δημοτικό η δασκάλα μας χρησιμοποιούσε πολύ και το DVD player, με το οποίο ακούγαμε και βλέπαμε τα έργα που διαβάζαμε. Ήταν διασκεδαστικό.

Ερώτηση 17

Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Φυσικά, αγαπάω πολύ τους υπολογιστές και ίσως έτσι να μου άρεσε πιο πολύ αυτό το μάθημα

Ερώτηση 18

Πιστεύεις ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Ναι, εννοείται. Στα κείμενα γίνεται αναφορά για αγίους κι εμείς θα μπορούσαμε να χρησιμοποιούμε το ίντερνετ για να μάθουμε για τη ζωή τους και άλλα πράγματα για τον Θεό.

Ερώτηση 19

Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Πολύ σημαντικό, όλη μέρα είμαι με ένα κινητό εξάλλου

Ερώτηση 20

Ποια προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζεις να χρησιμοποιείς;

Το YouTube, η ζωγραφική, το skype

Ερώτηση 21

Ποια από αυτά χρησιμοποιείς περισσότερο;

Το YouTube, ακούω συνέχεια τραγούδια. Ακόμη κι όταν διαβάζω μου αρέσει να ακούω τραγούδια

Ερώτηση 22

Στο σχολείο οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν κατά τη διδασκαλία τα μέσα τεχνολογίας;

Πολλοί ναι, κι ευτυχώς είναι οι περισσότεροι.

Ερώτηση 23

Πώς νιώθεις όταν οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν τα μέσα τεχνολογίας στην τάξη;

Μου αρέσει πολύ, όλα τα ξέρω στους υπολογιστές. Ενώ στα μαθήματα επειδή δεν διαβάζω, φοβάμαι μην ,ε εξετάσουν

Ερώτηση 24

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας μέσω των νέων τεχνολογιών ο καθηγητής είναι το ίδιο απαραίτητος για εσένα στην αίθουσα; Πιστεύεις ότι περιορίζεται ο ρόλος του;

Εγώ δεν τον χρειάζομαι καθόλου, μόνο στην αρχή να μου πει τι να κάνω. Τα κάνω όλα μόνος μου

Ερώτηση 25

Πώς θα σου φαινόταν να διδασκόσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο βασισμένος στα μέσα τεχνολογίας;

Πολύ ενδιαφέρον, μπορεί να το παρακολουθούσα κιόλας έτσι!

Ερώτηση 26

Θα μπορούσες να σκεφτείς ένα ή και περισσότερα προγράμματα που θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας;

Ναι, το βίντεο, την ηχογράφηση και τη ζωγραφική, που μου αρέσει πολύ

Ερώτηση 27

Έχεις να προσθέσεις κάτι;

Όχι

Συνέντευξη του Μαθητή Γ.

Ερώτηση 1

Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;

Δεν μου αρέσει καθόλου το σχολείο

Σε ποια τάξη είσαι;

Στη Γ' Γυμνασίου

Ερώτηση 2

Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;

Κανένα βασικά, καλύτερο βαθμό είχα στη γυμναστική

Ερώτηση 3

Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Τα πάω χάλια, δεν διαβάζω καθόλου και δεν έχω καλή σχέση με την καθηγήτρια.

Γιατί δεν τα πας καλά με την καθηγήτρια;

Μου βάζει πολλές ασκήσεις, εγώ δεν τις κάνω και με μαλώνει. Κάποιες φορές δεν την αφήνω να κάνει και μάθημα, είμαι αρκετά αντιδραστικός.

Ερώτηση 4

Ποιο από τα φιλολογικά μαθήματα είναι το αγαπημένο σου;

Ουσιαστικά κανένα, αλλά αν πρέπει να ξεχωρίσω κάποιο είναι τα αρχαία. Επειδή αρέσουν πολύ στη μαμά μου, μου έμαθε κάποια πράγματα από τότε που ήμουν πολύ μικρός.

Ερώτηση 5

Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκεις;

Όχι, καθόλου

Για ποιο λόγο;

Βαριέμαι να διαβάζω όλες αυτές τις σελίδες που μας βάζουν στο σπίτι

Ερώτηση 6

Ποιο κείμενο από όσα διδαχτήκατε τη φετινή χρονιά σου άρεσε περισσότερο;

Δεν θυμάμαι κάποιο

Ερώτηση 7

Διαβάζεις Λογοτεχνία στον ελεύθερο χρόνο σου;

Όχι, αλλά βλέπω στο ίντερνετ όταν ‘ανεβαίνουν’ “ animations” από κάποια σχολεία. Αυτά μου αρέσουν πολύ. Πρόσφατα είδα την Ιθάκη του Καβάφη.

Ερώτηση 8

Ποιο είναι το αγαπημένο σου λογοτεχνικό βιβλίο;

Αυτό που μου χάρισε ο μπαμπάς μου πριν πεθάνει, ο ‘Μάγκας’ της Πηνελόπης Δέλτα

Ερώτηση 9

Θεωρείς ότι η λογοτεχνία είναι ένα διαθεματικό μάθημα;

Ναι, είναι. Αφού η καθηγήτρια, κάποιες φορές, μας διδάσκει λογοτεχνία μέσω power point.

Ερώτηση 10

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη Θρησκεία;

Δεν ξέρω. Λογικά, ναι, αφού υπάρχουν κείμενα που μιλάνε για το Χριστό. Ξέρω κι ένα βιβλίο με τίτλο του τον Χριστό.

Ποιο εννοείς;

Ο Χριστός ξανασταυρώνεται νομίζω

Θυμάσαι ποιος είναι ο συγγραφέας;

Ο Καζαντζάκης, το έχει η μαμά μου στο σαλόνι

Ερώτηση 11

Ποιο/α κείμενο/α που έχεις διδαχθεί κατά το παρελθόν συνδύαζαν τη λογοτεχνία με τη θρησκεία;

Δεν θυμάμαι κανένα

Ερώτηση 12

Σου αρέσει να διαβάζεις θρησκευτικά βιβλία;

Όχι, δεν έχω διαβάσει ποτέ

Ερώτηση 13

Ποια σημασία έχει για εσένα η ύπαρξη θρησκευτικών αναφορών μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Δεν με επηρεάζει ούτε θετικά ούτε αρνητικά, αλλά είναι καλό να διαβάζουμε τέτοια κείμενα γιατί μαθαίνουμε και για την θρησκεία

Ερώτηση 14

Στο σχολείο θα ήθελες τα λογοτεχνικά κείμενα να διδάσκονται με διαφορετικό τρόπο;

Εμένα μου αρέσουν πολύ οι υπολογιστές, επομένως θα ήθελα να διδάσκονται μέσω των υπολογιστών

Ερώτηση 15

Θεωρείς ότι η ένταξη λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των Θρησκευτικών, θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόησή του;

Είναι πιο εύκολο να διαβάζεις λογοτεχνία παρά θρησκευτικά, γιατί τα θρησκευτικά πρέπει να τα μαθαίνεις από έξω. Οπότε, ναι θα γινόταν πιο ενδιαφέρον το μάθημα

Ερώτηση 16

Με ποιόν τρόπο θα ήθελες να διδάσκεσαι τα λογοτεχνικά κείμενα;

Με τη βοήθεια των υπολογιστών

Ερώτηση 17

Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Μπορεί, αν και δεν μου αρέσει να μου λένε τι να κάνω. Θέλω να τους χρησιμοποιώ όπως θέλω

Ερώτηση 18

Πιστεύεις ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Δεν ξέρω, πάντως θα είχε περισσότερο ενδιαφέρον

Ερώτηση 19

Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Μεγάλη, ειδικά στο facebook είμαι κάθε μέρα. Επίσης μου αρέσει να ζωγραφίζω και χρησιμοποιώ πολλές φορές τον υπολογιστή

Ερώτηση 20

Ποια προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζεις να χρησιμοποιείς;

Το skype και τη ζωγραφική

Ερώτηση 21

Ποια από αυτά χρησιμοποιείς περισσότερο;

Τη ζωγραφική

Ερώτηση 22

Στο σχολείο οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν κατά τη διδασκαλία τα μέσα τεχνολογίας;

Κάποιοι ναι

Ερώτηση 23

Πώς νιώθεις όταν οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν τα μέσα τεχνολογίας στην τάξη;

Νιώθω οικεία γιατί μου αρέσει να τα χρησιμοποιώ, αλλά γενικά δεν μου αρέσει να διαβάζω ούτε από τον υπολογιστή ούτε από το βιβλίο

Ερώτηση 24

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας μέσω των νέων τεχνολογιών ο καθηγητής είναι το ίδιο απαραίτητος για εσένα στην αίθουσα; Πιστεύεις ότι περιορίζεται ο ρόλος του;

Το ίδιο απαραίτητος

Ερώτηση 25

Πώς θα σου φαινόταν να διδασκόσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο βασισμένος στα μέσα τεχνολογίας;

Δεν με νοιάζει το πώς θα το διδαχθώ, γιατί δεν μου αρέσει η λογοτεχνία και ούτε τα προγράμματα που ξέρουν στο σχολείο είναι κάτι καινούργιο για μένα.

Ερώτηση 26

Θα μπορούσες να σκεφτείς ένα ή και περισσότερα προγράμματα που θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας;

Τη ζωγραφική θα πω πάλι. Θα ήθελα να ζωγραφίζω τους ήρωες από ένα έργο, θα τα μάθαινα καλύτερα πιστεύω και πιο εύκολα. Όταν κάνω εικόνες μαθαίνω πιο γρήγορα.

Ερώτηση 27

Έχεις να προσθέσεις κάτι;

Όχι

Συνέντευξη της Μαθήτριας Μ.

Ερώτηση 1

Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;

Έχω άριστη σχέση με το σχολείο. Πηγαίνω στη Γ' Γυμνασίου. Χαίρομαι να ξυπνάω για να πηγαίνω για μάθημα. Είμαι η καλύτερη μαθήτρια στην τάξη και μου αρέσει να το επιβεβαιώνω κάθε μέρα. Βάζω στοίχημα με τον εαυτό μου.

Ερώτηση 2

Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;

Η λογοτεχνία, μου αρέσει να μελετάω συγγραφείς και να κάνω ερμηνείες πάνω σε αυτά.

Ερώτηση 3

Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Πολύ καλά, διαβάζω πάνω από πέντε ώρες κάθε μέρα. Κάνω ιδιαίτερα μαθήματα, αλλά και η καθηγήτριά μου στο σχολείο είναι φοβερή. Με εμπνέει να συνεχίζω κάθε μέρα και πιο δυναμικά.

Ερώτηση 4

Ποιο από τα φιλολογικά μαθήματα είναι το αγαπημένο σου;

Η λογοτεχνία μου αρέσει κυρίως. Θα έλεγα και η έκθεση, ίσως και η Ελένη

Ερώτηση 5

Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκεισαι;

Ναι, γιατί μαθαίνω πράγματα για τον ελληνικό πολιτισμό.

Ερώτηση 6

Ποιο κείμενο από όσα διδαχτήκατε τη φετινή χρονιά σου άρεσε περισσότερο;

«Ο βίος μου» του Σκουζέ, μου αρέσει να διαβάζω βιογραφικά κείμενα. Ταυτίζομαι με τον συγγραφέα

Ερώτηση 7

Διαβάζεις Λογοτεχνία στον ελεύθερο χρόνο σου;

Ναι, διαβάζω πολύ για να γίνομαι καλύτερη στην έκθεση

Ερώτηση 8

Ποιο είναι το αγαπημένο σου λογοτεχνικό βιβλίο;

«Οι Κερασιές θα ανθίσουν και φέτος» του Μενέλαου Λουντέμη

Ερώτηση 9

Θεωρείς ότι η λογοτεχνία είναι ένα διαθεματικό μάθημα;

Φυσικά, μαθαίνεις λαογραφία και τεχνολογία μέσα από αυτήν

Ερώτηση 10

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη Θρησκεία;

Ναι, το πιστεύω. Στα λογοτεχνικά κείμενα υπάρχουν συχνές αναφορές στη θρησκεία

Ερώτηση 11

Ποιο/α κείμενο/α που έχεις διδαχθεί κατά το παρελθόν συνδύαζαν τη λογοτεχνία με τη Θρησκεία;

Θυμάμαι την «Νέα Παιδαγωγική» του Καζαντζάκη, που η μητέρα του του έδωσε ένα σταυρό πριν πάει για πρώτη φορά στο σχολείο.

Ερώτηση 12

Σου αρέσει να διαβάζεις θρησκευτικά βιβλία;

Ναι, έχω διαβάσει την Αγία Γραφή ολόκληρη. Πιστεύω πολύ στον Θεό

Ερώτηση 13

Ποια σημασία έχει για εσένα η ύπαρξη θρησκευτικών αναφορών μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Μεγάλη, γιατί τα κείμενα μας επηρεάζουν και μας δείχνουν κομμάτια του πολιτισμού μας.

Ερώτηση 14

Στο σχολείο θα ήθελες τα λογοτεχνικά κείμενα να διδάσκονται με διαφορετικό τρόπο;

Όχι δεν θα ήθελα να αλλάξει κάτι στην διδασκαλία τους

Ερώτηση 15

Θεωρείς ότι η ένταξη λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των Θρησκευτικών, θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόησή του;

Ναι, οι πληροφορίες της λογοτεχνίας σε συνδυασμό με τα θρησκευτικά θα μπορούσαν να μας μορφώσουν πολυδιάστατα και σε βάθος.

Ερώτηση 16

Με ποιόν τρόπο θα ήθελες να διδάσκεσαι τα λογοτεχνικά κείμενα;

Αν άλλαζε κάτι θα ήθελα να χρησιμοποιούσα πιο πολύ την τεχνολογία

Ερώτηση 17

Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Φυσικά, θα γινόταν πιο ενδιαφέρον το μάθημα

Ερώτηση 18

Πιστεύεις ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Ναι, επειδή θα μπορούσαμε με τους συμμαθητές μου να αναζητήσουμε έθιμα και περιοχές που περιγράφονται τα θρησκευτικά στοιχεία των κειμένων

Ερώτηση 19

Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Μου αρέσει να ασχολούμαι, αλλά μπορώ να ζήσω και χωρίς το κινητό μου. Δεν έχω facebook ή άλλα μέσα δικτύωσης. Παρόλα αυτά χρησιμοποιώ αρκετές εφαρμογές.

Ερώτηση 20

Ποια προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζεις να χρησιμοποιείς;

Χρησιμοποιώ το Photoshop, το YouTube, το Movie Maker και διάφορες άλλες

Ερώτηση 21

Ποια από αυτά χρησιμοποιείς περισσότερο;

Το Photoshop γιατί τρελαίνομαι για φωτογραφίες

Ερώτηση 22

Στο σχολείο οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν κατά τη διδασκαλία τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, αρκετοί από αυτούς. Στη φυσική και την ιστορία κυρίως

Ερώτηση 23

Πώς νιώθεις όταν οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν τα μέσα τεχνολογίας στην τάξη;

Νιώθω το ίδιο με όταν δεν τα χρησιμοποιούν. Πάντα μου αρέσει το μάθημα.

Ερώτηση 24

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας μέσω των νέων τεχνολογιών ο καθηγητής είναι το ίδιο απαραίτητος για εσένα στην αίθουσα; Πιστεύεις ότι περιορίζεται ο ρόλος του;

Σίγουρα όχι, είναι πιο απαραίτητος στην αρχή που μας εξηγεί το τι πρέπει να κάνουμε, μετά εργαζόμαστε μόνοι μας

Ερώτηση 25

Πώς θα σου φαινόταν να διδασκόσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο βασισμένη στα μέσα τεχνολογίας;

Πολύ ενδιαφέρον, παρόλο που ήδη το κάνουμε. Όμως χρησιμοποιούμε πολύ απλές εφαρμογές στην τάξη

Ερώτηση 26

Θα μπορούσες να σκεφτείς ένα ή και περισσότερα προγράμματα που θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας;

Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε το Movie Maker πιστεύω. Είναι ωραία εφαρμογή

Πώς θα τη χρησιμοποιούσες σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Θα μπορούσα να αναπαραστήσω σε ταινία αυτές τις εικόνες που μου γεννά το κείμενο

Ερώτηση 27

Έχεις να προσθέσεις κάτι;

Ότι το μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας είναι το σημαντικότερο μάθημα, αλλά και το ωραιότερο!

Συνέντευξη της Μαθήτριας Σ.

Ερώτηση 1

Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;

Ε, όχι και πολύ καλή

Σε ποια τάξη φοιτάς;

Στην Γ' Γυμνασίου

Ερώτηση 2

Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;

Η πληροφορική

Ερώτηση 3

Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Έχω βαθμούς που ξεκινούν από το 11 και φτάνουν στο 13. Δεν μου αρέσουν και πολύ τα φιλολογικά, προτιμώ τα μαθηματικά.

Ερώτηση 4

Ποιο από τα φιλολογικά μαθήματα είναι το αγαπημένο σου;

Μου αρέσουν τα αρχαία γιατί στο συντακτικό χρειάζονται μαθηματική σκέψη

Ερώτηση 5

Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκεσαι;

Δεν μου αρέσουν πολύ. Δεν με εμπνέει και η καθηγήτρια να διαβάσω για να πω την αλήθεια.

Κι αυτά θέλουν πολύ θεωρία και αναγνώσεις κι εμένα με κουράζει αυτό

Ερώτηση 6

Ποιο κείμενο από όσα διδαχτήκατε τη φετινή χρονιά σου άρεσε περισσότερο;

Δεν μπορώ να θυμηθώ κανένα που μου άρεσε. Θυμάμαι αρκετά που διδαχτήκαμε, αλλά όχι να μου αρέσουν κιόλας

Μπορείς να μου πεις μερικά από αυτά;

Ναι, θυμάμαι τους Ελεύθερους Πολιορκημένους, τον Παχύ και τον Αδύνατο και τον Ερωτόκριτο

Θυμάσαι τους συγγραφείς αυτών των κειμένων;

Όχι, κανέναν δεν θυμάμαι, ξέρω όμως τι λέγανε και τα τρία κείμενα. Τα δύο τα είδαμε και σε βίντεο και μου άρεσε πολύ

Ερώτηση 7

Διαβάζεις Λογοτεχνία στον ελεύθερο χρόνο σου;

Όχι, δεν μου αρέσει να διαβάζω στον ελεύθερο χρόνο μου. Έχω καλύτερα πράγματα να κάνω

Τι σου αρέσει να κάνεις, αν όχι να διαβάζεις;

Παίζω με το κινητό και με τον υπολογιστή. Έχω κατεβάσει και διάφορα παιχνίδια και παίζω όλη μέρα

Μπορείς να μου πεις ποια παιχνίδια παίζεις αυτό το διάστημα

Αυτό τον καιρό παίζω το “Plants vs Zombies” , έπαιζα και πολεμικά παλιότερα. Δεν πιστεύω ότι τα παιχνίδια χωρίζονται σε αντρικά και γυναικεία.

Ερώτηση 8

Ποιο είναι το αγαπημένο σου λογοτεχνικό βιβλίο;

Δεν έχω αγαπημένο, θα σας πω το τελευταίο που διάβασα πέρυσι. Είναι το Αγόρι με τη Ριγέ Πυτζάμα, που μιλούσε γι το Ολοκαύτωμα. Μου το έκανε δώρο ο αδερφός μου. Μπορώ να πω ότι μου άρεσε.

Ερώτηση 9

Θεωρείς ότι η λογοτεχνία είναι ένα διαθεματικό μάθημα;

Ναι, το πιστεύω. Αφού η καθηγήτρια χρησιμοποιεί Power Point και YouTube.

Ερώτηση 10

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη

Θρησκεία;

Θυμάμαι ότι μια φορά η καθηγήτρια της Λογοτεχνίας μας είχε αναθέσει να βρούμε στοιχεία για κάποιους αγίους που αναφέρονταν στο μάθημα. Οπότε ναι συνδέεται και με τη θρησκεία.

Πιο πολύ πιστεύω ότι συνδέεται με τη φύση.

Ερώτηση 11

Ποιο/α κείμενο/α που έχεις διδαχθεί κατά το παρελθόν συνδύαζαν τη λογοτεχνία με τη

θρησκεία;

Δεν μπορώ να θυμηθώ κανένα.

Ερώτηση 12

Σου αρέσει να διαβάζεις θρησκευτικά βιβλία;

Όχι, δεν διαβάζω θρησκευτικά βιβλία, αυτά είναι για μεγάλους.

Ερώτηση 13

Ποια σημασία έχει για εσένα η ύπαρξη θρησκευτικών αναφορών μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Ίσως ότι με βοηθάει να μάθω πράγματα για το Θεό.

Ερώτηση 14

Στο σχολείο θα ήθελες τα λογοτεχνικά κείμενα να διδάσκονται με διαφορετικό τρόπο;

Θα ήθελα να μην διδάσκονταν καθόλου, αλλά επειδή αυτό δεν γίνεται θα ήθελα να μην μας πιέζε η καθηγήτρια να διαβάσουμε όλες αυτές τις σελίδες.

Ερώτηση 15

Θεωρείς ότι η ένταξη λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των Θρησκευτικών, θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόησή του;

Όχι, γιατί τα θρησκευτικά κείμενα είναι αληθινές πηγές. Η λογοτεχνία είναι ψεύτικη και παραμυθιακή.

Ερώτηση 16

Με ποιόν τρόπο θα ήθελες να διδάσκεσαι τα λογοτεχνικά κείμενα;

Θα ήθελα να χρησιμοποιούσαμε τα κινητά μας ή τους υπολογιστές μας

Ερώτηση 17

Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ναι, ένας φίλος μου που πάει στο Πειραματικό χρησιμοποιεί συνέχεια το κινητό του στη λογοτεχνία. Για να φανταστείτε τις προάλλες μου είπε ότι κάνανε facebook σε έναν συγγραφέα που έχει πεθάνει. Ίσως έτσι πρόσεχα λίγο περισσότερο, γιατί θα είχε πλάκα.

Ερώτηση 18

Πιστεύεις ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Δεν ξέρω, το ίδιο θα ήταν με τα υπόλοιπα στοιχεία. Απλώς θα πρόσεχα περισσότερο και ίσως τα καταλάβαινα και καλύτερα

Ερώτηση 19

Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Σημαντικό. Έχω facebook, έχω Twitter για να συμμετέχω σε διαγωνισμούς και ακούω μουσική μέσα από αυτά.

Ερώτηση 20

Ποια προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζεις να χρησιμοποιείς;

Μου αρέσει πολύ το E-Radio, το Photo Editor και το YouTube.

Ερώτηση 21

Ποια από αυτά χρησιμοποιείς περισσότερο;

Αυτές τις τρεις, κυρίως το ράδιο

Ερώτηση 22

Στο σχολείο οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν κατά τη διδασκαλία τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, χρησιμοποιούν

Ερώτηση 23

Πώς νιώθεις όταν οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν τα μέσα τεχνολογίας στην τάξη;

Χαίρομαι γιατί δεν μας εξετάζουν, επειδή χάνουν χρόνο να μας μεταφέρουν σε άλλη αίθουσα, να ανοίξουν τους υπολογιστές και να μας εξηγήσουν τι θέλουν να κάνουμε

Ερώτηση 24

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας μέσω των νέων τεχνολογιών ο καθηγητής είναι το ίδιο απαραίτητος για εσένα στην αίθουσα; Πιστεύεις ότι περιορίζεται ο ρόλος του;

Όχι, δεν είναι απαραίτητος! Αφού εγώ ξέρω πιο καλά από αυτόν να χειρίζομαι τους υπολογιστές

Ερώτηση 25

Πώς θα σου φαινόταν να διδασκόσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο βασισμένη στα μέσα τεχνολογίας;

Θα ήταν πιο ευχάριστο από το να ακούω την καθηγήτρια να μιλάει για μια ολόκληρη ώρα.

Θα μπορούσα να κάνω κι εγώ κάτι

Ερώτηση 26

Θα μπορούσες να σκεφτείς ένα ή και περισσότερα προγράμματα που θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας;

Θα μπορούσαμε το Facebook και το βίντεο

Ερώτηση 27

Έχεις να προσθέσεις κάτι;

Όχι

Συνέντευξη της Μαθήτριας Η.

Ερώτηση 1

Ποια είναι η σχέση σου με το σχολείο;

Έχω μέτρια σχέση με το σχολείο. Πηγαίνω στην Γ' τάξη Γυμνασίου Καλαμαριάς. Στο τετράμηνο έβγαλα 14, 8

Ερώτηση 2

Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;

Μου αρέσουν πολύ τα μαθηματικά. Ο καθηγητής δεν μας βάζει ασκήσεις και πάω και φροντιστήριο, οπότε τα καταλαβαίνω καλύτερα

Ερώτηση 3

Πώς τα πας με τα φιλολογικά μαθήματα;

Σχετικά καλά, προσπαθώ στα διαγωνίσματα να γράφω καλά, αλλά δεν τα καταφέρνω πάντα

Ερώτηση 4

Ποιο από τα φιλολογικά μαθήματα είναι το αγαπημένο σου;

Μου αρέσει η έκθεση αρκετά

Ερώτηση 5

Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας είναι από τα μαθήματα που σου αρέσει να διδάσκει;

Όχι, δεν μου αρέσει αυτό το μάθημα, όμως προσπαθώ να κάνω ασκήσεις και να απαντάω σε ό,τι με ρωτάει η καθηγήτρια

Ερώτηση 6

Ποιο κείμενο από όσα διδαχτήκατε τη φετινή χρονιά σου άρεσε περισσότερο;

Μου άρεσε πολύ το «Όσο Μπορείς» του Καβάφη. Μου αρέσει η ποίηση και δίνει και ένα θετικό μήνυμα αυτό το ποίημα

Ερώτηση 7

Διαβάζεις Λογοτεχνία στον ελεύθερο χρόνο σου;

Ναι διαβάζω όταν έχω χρόνο

Ερώτηση 8

Ποιο είναι το αγαπημένο σου λογοτεχνικό βιβλίο;

«Το Καταραμένο Παιδί» από τη σειρά του Χάρι Πότερ. Έχει πολλή φαντασία και ωραίες εικόνες σαν βιβλίο. Έχω διαβάσει όλα τα Χάρι Πότερ, έχω δει και τις ταινίες και ό,τι δεν κατάλαβα από τα βιβλία τα κατάλαβα στις ταινίες.

Ερώτηση 9

Θεωρείς ότι η λογοτεχνία είναι ένα διαθεματικό μάθημα;

Ναι, αφού μπορείς να δεις τα κείμενα σε βίντεο

Ερώτηση 10

Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, πιστεύεις ότι η Λογοτεχνία συνδέεται με τη Θρησκεία;

Πιστεύω πως ενώνεται η λογοτεχνία με τη θρησκεία, όταν οι συγγραφείς χρησιμοποιούν αναφορές στον Θεό, στην Παναγία και τον Χριστό.

Ερώτηση 11

Ποιο/α κείμενο/α που έχεις διδαχθεί κατά το παρελθόν συνδύαζαν τη λογοτεχνία με τη θρησκεία;

Δεν θυμάμαι κάποιο τέτοιο κείμενο

Ερώτηση 12

Σου αρέσει να διαβάζεις θρησκευτικά βιβλία;

Όχι δεν διαβάζω θρησκευτικά βιβλία

Ερώτηση 13

Ποια σημασία έχει για εσένα η ύπαρξη θρησκευτικών αναφορών μέσα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Πιστεύω ότι μας κάνει καλό σαν μαθητές γιατί μαθαίνουμε για τη θρησκεία μέσα από τα κείμενα στη λογοτεχνία

Ερώτηση 14

Στο σχολείο θα ήθελες τα λογοτεχνικά κείμενα να διδάσκονται με διαφορετικό τρόπο;

Ναι, ξέρω ότι σε πολλά σχολεία χρησιμοποιούν πρότζεκτ. Θα ήθελα να το κάνουμε κι εμείς

Ερώτηση 15

Θεωρείς ότι η ένταξη λογοτεχνικών αναφορών στο μάθημα των Θρησκευτικών, θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόησή του;

Ναι, οπωσδήποτε θα βοηθούσε

Πώς πιστεύεις ότι θα βοηθούσε;

Με την ένταξη των λογοτεχνικών κειμένων θα καταλαβαίναμε καλύτερα τη θεωρία των θρησκευτικών. Η λογοτεχνία χρησιμοποιεί παραδείγματα και γίνεται πιο εύκολη, έτσι και τα θρησκευτικά θα είναι πιο εύκολα κατανοητά από εμάς.

Ερώτηση 16

Με ποιόν τρόπο θα ήθελες να διδάσκεσαι τα λογοτεχνικά κείμενα;

Θα ήθελα να χρησιμοποιούμε τον υπολογιστή για να γράφουμε τις ασκήσεις και όχι το τετράδιο. Επίσης, όπως είπα και πριν το βίντεο θα μας μάθαινε πολύ πιο εύκολα την ιστορία ενός κειμένου από ότι η ανάγνωσή του. Θα μπορούσαμε να εργαζόμαστε και σε ομάδες, θα μας έφερνε πιο κοντά αυτό με τους συμμαθητές μου

Ερώτηση 17

Θεωρείς ότι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών θα επηρέαζε το ενδιαφέρον σου για το μάθημα των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ναι, θα ήμουν ενθουσιασμένη αν θα είχαμε όλοι από έναν υπολογιστή και διδασκόμασταν έτσι. Τέλεια θα ήταν!

Τι θα έκανε το μάθημα τέλειο;

Μου αρέσει πολύ να ασχολούμαι με τον υπολογιστή, όλη μέρα τον έχω ανοιχτό στο σπίτι, οπότε είμαι πολύ εξοικειωμένη. Θα μου ήταν πιο ενδιαφέρον να ψάχνω τα κείμενα στο ίντερνετ, να τα αντιγράφω, να τα ακούω στο YouTube και γενικά να γράφω σε Word αυτά που θέλει η καθηγήτρια.

Ερώτηση 18

Πιστεύεις ότι οι νέες τεχνολογίες θα έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην ανίχνευση θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Ναι, γιατί θα έψαχνα στο ίντερνετ ονόματα αγίων ας πούμε, κι έτσι θα ήταν πιο εύκολο να μάθω γι' αυτούς

Ερώτηση 19

Ποιο ρόλο παίζει η τεχνολογία στη ζωή σου;

Πολύ σημαντικό. Η αλήθεια είναι ότι στο σχολείο δεν έχω μεγάλο βαθμό στην πληροφορική, όμως στο σπίτι ασχολούμαι πολύ με τον υπολογιστή. Θέλω να κάνω αυτά που μου αρέσουν και όχι όσα μου λέω ο κύριος στον υπολογιστή μου.

Ερώτηση 20

Ποια προγράμματα του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζεις να χρησιμοποιείς;

Χρησιμοποιώ το Photo Shop, το Youtube, το Power Point και το Radio

Ερώτηση 21

Ποια από αυτά χρησιμοποιείς περισσότερο;

Το E-Radio χρησιμοποιώ συνέχεια. Το ανοίγω μόλις μπω στο σπίτι και το κλείνω πριν κοιμηθώ. Λατρεύω τη μουσική, παίζω και τρία όργανα εξάλλου

Η μουσική είναι συναισθήματα, το ίδιο και η λογοτεχνία. Θα μπορούσες να συνθέσεις ένα κομμάτι με ένα από τα μουσικά σου όργανα που να αποτυπώνει τα συναισθήματά σου για ένα λογοτεχνικό κείμενο;

Δεν ξέρω, δεν το έχω κάνει ποτέ. Σίγουρα, αν μου έβγαζε κάτι αισιόδοξο το κείμενο να έπαιζα κάτι χαρούμενο, όπως και στην περίπτωση του αρνητικού. Ναι, λοιπόν πιστεύω ότι θα μπορούσα

Ερώτηση 22

Στο σχολείο οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν κατά τη διδασκαλία τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, πολλοί από αυτούς. Επειδή δεν έχουμε σε κάθε αίθουσα υπολογιστές, μας πάνε σε μια αίθουσα που έχουμε ο κάθε ένας τον δικό του, όμως δεν κάνουμε εμείς κάτι. Ο καθηγητής κάνει στον δικό του υπολογιστή και μετά μας το προβάλλει με προβολέα. Τις περισσότερες

φορές δεν μας επιτρέπουν καν να τους ανοίγουμε, για να μην ασχολούμαστε με αυτούς και δεν προσέχουμε στο μάθημα

Ερώτηση 23

Πώς νιώθεις όταν οι καθηγητές σου χρησιμοποιούν τα μέσα τεχνολογίας στην τάξη;

Ωραία νιώθω, γιατί χάνουμε και μάθημα. Γίνεται όμως και πιο ενδιαφέρον το μάθημα

Ερώτηση 24

Κατά τη διάρκεια διδασκαλίας μέσω των νέων τεχνολογιών ο καθηγητής είναι το ίδιο απαραίτητος για εσένα στην αίθουσα; Πιστεύεις ότι περιορίζεται ο ρόλος του;

Όταν μας επιτρέπουν να τους ανοίξουμε τότε κάνουμε μόνοι μας ό,τι μας λένε από την αρχή να κάνουμε. Ο καθηγητής κάθεται στην έδρα κι εμείς κάνουμε ό,τι μας λέει

Επομένως, χωρίς την παρουσία του καθηγητή δεν θα μπορούσατε να διεκπεραιώσετε τη διαδικασία;

Πιστεύω ότι αν έλειπε ο καθηγητής, θα μπαίναμε στο Facebook ή θα παίζαμε παιχνίδια

Ερώτηση 25

Πώς θα σου φαινόταν να διδασκόσουν ένα λογοτεχνικό κείμενο βασισμένη στα μέσα τεχνολογίας;

Θα ήταν ωραία. Θα είχε ενδιαφέρον.

Ερώτηση 26

Θα μπορούσες να σκεφτείς ένα ή και περισσότερα προγράμματα που θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας;

Θα ήθελα να χρησιμοποιώ την ηχογράφηση, το βίντεο και το YouTube. Δεν μπορώ να σκεφτώ κάποια άλλη εφαρμογή που να ταιριάζει στη λογοτεχνία

Ερώτηση 27

Έχεις να προσθέσεις κάτι;

Όχι

Συνέντευξη Καθηγήτριας

Ερώτηση 1

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως φιλόλογος;

Εργάζομαι δεκαέξι χρόνια. Έχω δουλέψει σε διάφορα σχολεία ανά την Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια παρακολουθώ και εξ αποστάσεως ένα μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή

Ερώτηση 2

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως φιλόλογος σε αυτό το σχολείο;

Εδώ και επτά έτη και όλα αυτά τα χρόνια αναλαμβάνω όλες τις τάξεις του Γυμνασίου

Ερώτηση 3

Κατά τα χρόνια της διδασκαλίας σας αναλαμβάνετε πάντοτε το μάθημα των Νεοελληνικών Κειμένων;

Διδάσκω κυρίως Νέα Ελληνικά και Έκθεση. Λατρεύω τη Λογοτεχνία.

Ερώτηση 4

Ποια θέση έχουν κατά τη γνώμη σας τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο πρόγραμμα σπουδών του γυμνασίου;

Καταλυτική. Τα παιδιά αναπτύσσουν την σκέψη τους και την κρίση τους μέσα από τη Λογοτεχνία. Μαθαίνουν για τον ελληνικό πολιτισμό, αλλά και για τους ξένους. Το μάθημα αυτό είναι απαραίτητο για τους σημερινούς Έλληνες, καθώς οι ρίζες μας είναι το παν.

Ερώτηση 5

Θεωρείτε ότι υπάρχει διαθεματικότητα στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας;

Φυσικά, με ένα πλήθος επιστημών. Πιστεύω ότι ακόμη και με τη Φυσική θα εμπλεκόταν το μάθημα της Λογοτεχνίας

Μπορείτε να μου δώσετε ένα παράδειγμα της διαθεματικότητας Φυσικής και Λογοτεχνίας;

Τα καιρικά φαινόμενα στον Κρητικό του Δ. Σολωμού θα μπορούσαν να εξηγηθούν πολύ εύκολα από έναν φυσικό

Ερώτηση 6

Ποια πιστεύετε ότι είναι η θέση των θρησκευτικών στοιχείων στη λογοτεχνία;

Τα θρησκευτικά στοιχεία έχουν σπουδαία θέση στη λογοτεχνία μας. Ένα πλήθος κειμένων τα φιλοξενεί και στηρίζεται πάνω τους.

Ερώτηση 7

Θεωρείται ο τρόπος διδασκαλίας των νεοελληνικών κειμένων προωθεί την ανάδειξη των θρησκευτικών στοιχείων που εμπεριέχονται σε αυτά;

Όχι, θεωρώ πως εμείς οι διδάσκοντες δίνουμε βαρύτητα στην ανάλυση του κειμένου από την γραμματειακή, την υφολογική και την πραγματολογική του σκοπιά. Τα θρησκευτικά στοιχεία τα προσεγγίζουμε κυρίως αναφορικά.

Ερώτηση 8

Παρατηρείτε ότι οι μαθητές αντιλαμβάνονται τη σημασία των θρησκευτικών στοιχείων στα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας;

Αυτό εξαρτάται από τον καθηγητή. Στην τάξη μου θα έλεγα πως την αντιλαμβάνονται, γιατί εγώ επιμένω σε αυτά. Θεωρώ ότι όλα έχουν τον λόγο τους βρίσκονται σε ένα κείμενο.

Ερώτηση 9

Χρησιμοποιείται στο μάθημά σας τη βοήθεια των μέσων τεχνολογίας;

Φυσικά, όσο μου επιτρέπεται τουλάχιστον. Στο σχολείο έχουμε έναν προτζέκτορα και είμαστε πάνω από είκοσι καθηγητές. Καταλαβαίνει κανείς λοιπόν ότι είναι αδύνατον να τον προλάβεις όποτε θέλεις. Βάζω βέβαια στους μαθητές μου κάποιες εργασίες που βασίζονται στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές ως δουλειά για το σπίτι και μπορώ να πω ότι τους αρέσει.

Τους παραπέμπετε σε κάποιες συγκεκριμένες ιστοσελίδες στο διαδίκτυο ή σε ελεύθερη πλοήγηση σε αυτό;

Κάνω και τα δύο. Όταν έχω χρόνο, ψάχνω πρώτα τις ιστοσελίδες και στη συνέχεια τις δίνω έτοιμες στους μαθητές. Σε διαφορετική περίπτωση τους αφήνω ελεύθερους να ψάξουν. Για να πω και την αλήθεια, νομίζω ότι τους παραπέμπω σε ελεύθερη πλοήγηση τους αρέσει και περισσότερο.

Στην καθημερινότητά σας χρησιμοποιείτε τις νέες τεχνολογίες;

Φυσικά, όσο μου επιτρέπει ο ελεύθερος χρόνος μου.

Ερώτηση 10

Έχετε λάβει κάποια επιμόρφωση πάνω στις νέες τεχνολογίες;

Όχι δεν έχω λάβει. Ό,τι έχω κάνει μόνη μου κατά το παρελθόν. Έχω πτυχίο ECDL και προσπαθώ να εξελίσσομαι και η ίδια. Έχω παρακολουθήσει κάποια σεμινάρια για τη διαφοροποιημένη διδασκαλία επίσης, τα οποία με βοήθησαν πολύ στη δουλειά μου.

Ερώτηση 11

Πώς πιστεύετε ότι οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν τον τρόπο διδασκαλίας σας;

Τον επηρεάζουν σημαντικά, διότι τα παιδιά δεν βαριούνται κατά την ώρα του μαθήματος. Έχουν κάτι να ασχολούνται και όταν αυτό είναι κάτι πρωτόγνωρο ενθουσιάζονται και το αγαπούν.

Ερώτηση 12

Θεωρείτε ότι διδάσκοντας χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες υποβαθμίζεται ο ρόλος σας ως καθηγήτριας μέσα στην τάξη;

Δεν πιστεύω ότι υποβαθμίζεται ο ρόλος μου, ο δάσκαλος είναι πάντα απαραίτητος. Αν δεν ήμασταν απαραίτητοι, θα μας είχαν αντικαταστήσει με ηλεκτρονικά μαθήματα. Οπωσδήποτε όμως η παρουσία μου περιορίζεται ως προς το χρόνο που καταλαμβάνει η διδασκαλία μου. Είμαι εκεί για να επικουρώ τους μαθητές που εργάζονται πάνω στον ηλεκτρονικό υπολογιστή και να επεμβαίνω όπου χρειάζεται.

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία σας αναβαθμίζεται ο ρόλος σας μέσα στην τάξη;

Θεωρώ ότι δείχνοντας στους μαθητές πράγματα που δεν γνωρίζουν αναβαθμίζεται το γόητρό μου ως διδάσκουσα, γιατί γι' αυτό είμαι σε αυτή τη θέση. Επίσης, καταλαβαίνω ότι είμαι απαραίτητη σε κάθε νέα εφαρμογή που χρησιμοποιούμε.

Ερώτηση 14

Πώς πιστεύετε ότι επιδρούν οι νέες τεχνολογίες στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Το μάθημα της Νέας Λογοτεχνίας, όπως προείπαμε άλλωστε, είναι διαθεματικό και δεν υπάρχει, κατά τη γνώμη μου, καλύτερο πάντρεμα από αυτό με τις νέες τεχνολογίες.

Ερώτηση 15

Πώς πιστεύετε ότι επιδρούν οι νέες τεχνολογίες στην ανίχνευση των θρησκευτικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου;

Θεωρώ ότι οι νέες τεχνολογίες θα έδιναν ένα ενδιαφέρον στα παιδιά να μελετήσουν τα παραγκωνισμένα θρησκευτικά στοιχεία των λογοτεχνικών κειμένων. Υπάρχουν έργα που αναφέρονται σε εκκλησίες, σε αγίους της θρησκείας μας και σε δοξασίες που οι μαθητές δεν έχουν γνώση, ίσως μάλιστα να τα ακούνε και για πρώτη φορά. Αυτά τα θρησκευτικά στοιχεία θα μπορούσαν άρρητα να ανιχνευθούν μέσα από το διαδίκτυο, αλλά και να γίνουν διάφορες εφαρμογές πάνω τους, όπως η εκτύπωση μια εκκλησιαστικής εικόνας ή η δημοσίευση.

Ερώτηση 16

Παρατηρείτε μειωμένο ενδιαφέρον κατά τη χρήση των νέων τεχνολογιών εκ μέρους των μαθητών;

Μειωμένο ενδιαφέρον υπάρχει όταν χρησιμοποιούμε μόνο τον προτζέκτορα.

Ερώτηση 17

Παρατηρείτε αυξημένο ενδιαφέρον κατά τη χρήση των νέων τεχνολογιών εκ μέρους των μαθητών;

Συνήθως οι μαθητές με προσέχουν πολύ περισσότερο, όταν τους κατευθύνω στις εφαρμογές του υπολογιστή.

Ποιες εφαρμογές συνηθίζετε να χρησιμοποιείτε;

Τις περισσότερες φορές χρησιμοποιώ το Microsoft Word, το YouTube, το Power Point και τη ζωγραφική

Σε ποια από τις παραπάνω δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον οι μαθητές;

Στο Microsoft Word, τους αρέσουν πολύ τα σχέδια, τα χρώματα και οι πίνακες που φτιάχνουμε.

Ερώτηση 18

Ποιες είναι οι επιδόσεις του μαθητή Χ. στο μάθημά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ο Χ. είναι εξαιρετικός μαθητής. Αγαπά τη λογοτεχνία και συμμετέχει ενεργά στο μάθημα.

Ερώτηση 19

Πώς θεωρείτε ότι θα τον επηρέαζε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Δεδομένου ότι πρωτεύει στο μάθημα της πληροφορικής, θεωρώ ότι θα διδασκόταν με χαρά τη λογοτεχνία που θα βασιζόταν στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Ερώτηση 20

Ποιες είναι οι επιδόσεις του μαθητή Δ. στο μάθημά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ο Δ. έχει μέτριες επιδόσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας. Συμμετέχει στο μάθημα και κάνει φιλότιμες προσπάθειες στα διαγωνίσματα, χωρίς ωστόσο να πετυχαίνει πάντα το επιθυμητό αποτέλεσμα. Δεν είμαι αρμόδια να μιλήσω για το θέμα, αλλά πολλές φορές όπως και στην προκειμένη περίπτωση τα οικογενειακά προβλήματα επηρεάζουν σημαντικά τις επιδόσεις των μαθητών.

Ερώτηση 21

Πώς θεωρείτε ότι θα τον επηρέαζε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Γνωρίζω ότι αγαπά την πληροφορική, καθώς αριστεύει στο συγκεκριμένο μάθημα. Πιστεύω λοιπόν ότι θα ενίσχυε σε μεγάλο βαθμό το ενδιαφέρον του για τα μάθημα.

Ερώτηση 22

Ποιες είναι οι επιδόσεις του μαθητή Γ. στο μάθημά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ο Γ. μπορεί, αλλά δεν θέλει! Αρνείται να συνεργαστεί μαζί μου στην τάξη. Δεν ολοκληρώνει τις εργασίες και γενικότερα είναι αδιάφορος. Προσπάθησα να βρω τη λύση τόσο με τον ίδιο όσο και με τους γονείς του, αλλά η κατάσταση παρέμεινε η ίδια με πέρυσι δυστυχώς.

Ερώτηση 23

Πώς θεωρείτε ότι θα τον επηρέαζε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Δεν θέλω να φανώ απαισιόδοξη, όμως η αδιαφορία του είναι τόση που είναι πιθανόν να μην τον κινητοποιούσαν ούτε και τα τεχνολογικά μέσα. Βέβαια, οφείλω να ομολογήσω ότι όταν τα χρησιμοποιούμε στην τάξη είναι πιο ήσυχος και πιο συνεργάσιμος μαζί μου.

Ερώτηση 24

Ποιες είναι οι επιδόσεις της μαθήτριας Μ. στο μάθημά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Μακάρι όλοι οι μαθητές να ήταν σαν τη Μ. Είναι εργατική, συνεργάσιμη και πρόθυμη να κάνει όσα μας ζητά το μάθημα των λογοτεχνικών κειμένων.

Ερώτηση 25

Πώς θεωρείτε ότι θα την επηρέαζε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Θεωρώ ότι θα την ενίσχυαν ακόμη περισσότερο, αφού θα κατακτούσε νέες γνώσεις πάνω στους υπολογιστές και το πάντρεμά τους με τα νεοελληνικά κείμενα.

Ερώτηση 26

Ποιες είναι οι επιδόσεις της μαθήτριας Σ. στο μάθημά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Η Σ. δεν δείχνει το ανάλογο ενδιαφέρον για το μάθημα. Φαίνεται να μην την αρέσει το περιεχόμενό του, αλλά και ο τρόπος που το διδάσκεται και εξετάζεται.

Ερώτηση 27

Πώς θεωρείτε ότι θα την επηρέαζε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Στην περίπτωση της Σ. ίσως οι νέες τεχνολογίες να τη βοηθούσαν και σε μεγάλο βαθμό μάλιστα, καθώς παρατηρώ ότι κάθε φορά που της αναθέτω ασκήσεις στον ηλεκτρονικό υπολογιστή τις εκτελεί πρόθυμα.

Ερώτηση 28

Ποιες είναι οι επιδόσεις της μαθήτριας Η. στο μάθημά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Έχει μέτρια απόδοση, συνήθως οι βαθμοί της στα τεστ και τα διαγωνίσματα κυμαίνονται από 14 έως 16, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχει περαιτέρω δυνατότητες. Η αδυναμία της έγκειται στο ότι δεν διαβάζει αρκετά στο σπίτι και δεν προετοιμάζεται. Οι δυο μας έχουμε εξαιρετικές σχέσεις, μου έχει μιλήσει άλλωστε και για προσωπικά της θέματα.

Ερώτηση 29

Πώς θεωρείτε ότι θα την επηρέαζε η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Θεωρώ ότι θα την βοηθούσε, παρότι δεν δείχνει ιδιαίτερο σθένος για το μάθημα. Γνωρίζω ότι της αρέσει η τεχνολογία, επομένως θα της έδινε ώθηση για διάβασμα.

Ερώτηση 30

Έχετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

Δεδομένου ότι η τεχνολογία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση γενικότερα, θεωρώ αδήριτη την ανάγκη της επιμόρφωσης των καθηγητών, και ειδικά εμάς των φιλολόγων που περιοριζόμαστε σε πιο θεωρητικά θέματα. Το Υπουργείο Παιδείας θα πρέπει

να λάβει σοβαρά υπόψη του αυτήν την ανάγκη και φυσικά εμείς οι ίδιοι δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε, αλλά να ακολουθούμε πάντοτε τις επιταγές των καιρών.

Πιστεύετε ότι με αυτόν τον τρόπο θα έρθετε και πιο κοντά στους μαθητές;

Σαφέστατα το πιστεύω. Η τεχνολογία είναι η ζωή τους κι εμείς οι δεύτεροι γονείς τους. Δεν πρέπει μόνο να απαιτούμε από αυτούς, αλλά και να τους δείχνουμε πως αποδεχόμαστε τις επιλογές τους, ακολουθώντας τους. Έτσι μπαίνουμε στον κόσμο τους και αν είμαστε τυχεροί γινόμαστε αποδεκτοί!

Συνέντευξη Μητέρων

Συνέντευξη Μητέρας του μαθητή Χ.

Ερώτηση 1

Από πόσα άτομα απαρτίζεται η οικογένειά σας;

Έχω δύο υπέροχα κορίτσια και έναν υπέροχο γιό. Ο σύζυγός μου κι εγώ είμαστε πολύ περήφανοι για την οικογένειά μας

Με τι ασχολείστε;

Είμαι καθηγήτρια θρησκευτικών σε ένα Γυμνάσιο της Καλαμαριάς

Ερώτηση 2

Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;

Έχω τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Ερώτηση 3

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;

Λατρεύω τη Λογοτεχνία. Διαβάζω σίγουρα ένα βιβλίο την εβδομάδα

Ποιο βιβλίο διαβάσατε τελευταία;

Διάβασα το «λίγες και μία νύχτες» του Ισίδωρου Ζουργού. Φοβερό βιβλίο

Ερώτηση 4

Διαβάζετε βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο;

Λόγω της δουλειάς μου, φυσικά. Τελευταία διάβασα ένα του Γέροντα Πορφύριου, «Λόγοι περί αγωγής των παιδιών». Εξαιρετικό πραγματικά, μιλάει στην ψυχή σου.

Ερώτηση 5

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;

Έχω διαβάσει όλα τα βιβλία του Παπαδιαμάντη και εκεί ναι, εντόπιζα συνεχώς θρησκευτικές αναφορές. Βέβαια, σε πολλά λογοτεχνικά έχω συναντήσει τέτοιες αναφορές, αλλά δεν είναι εύκολο να θυμηθώ.

Ερώτηση 6

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία;

Διαβάζει, αλλά όχι όσο θα ήθελα. Πιστεύω πως θα μπορούσε να διαβάζει παραπάνω. Τα κινητά τους έχουν πάρει τα μυαλά

Ερώτηση 7

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει θρησκευτικά βιβλία;

Ναι, περισσότερο αυτά που βρίσκει στη βιβλιοθήκη μας, δεν θα μου ζητήσει κάποιο μέρος του. Έχει καιρό που του έδωσα ένα βιβλίο με τη ζωή του Αγίου Παΐσιου.

Ερώτηση 8

Ποια είναι η σχέση του παιδιού σας (υποκείμενο έρευνας) με το σχολείο;

Έχει τρομερή σχέση με το σχολείο. Επειδή τυχαίνει να είμαι καθηγήτρια στο σχολείο που φοιτά, ξέρω και από τους καθηγητές του ότι είναι πάντα πρόθυμος. Βέβαια, σαν παιδί έχει κι αυτός τις ημέρες του και τις δυσκολίες του. Σε γενικές γραμμές όμως είναι μια χαρά.

Ερώτηση 9

Πώς αντιμετωπίζει το παιδί σας το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Πολύ ευχάριστα, από αυτά που βλέπω και από τους βαθμούς του δηλαδή. Είναι συνεργάσιμος με την καθηγήτρια, τυπικός και σωστός στις υποχρεώσεις του.

Ερώτηση 10

Ποια είναι η βαθμολογία του στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Πέρυσι είχε μέσο όρο 18, φέτος στο πρώτο τετράμηνο 19. Αναμένουμε για το επόμενο!

Ερώτηση 11

Έχετε επικοινωνία με την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Φυσικά, είμαστε συνάδελφοι, μοιραζόμαστε το ίδιο γραφείο. Μου μιλάει με τα καλύτερα λόγια για το παιδί. Της έχω ζητήσει να είναι αυστηρή μαζί του.

Ερώτηση 12

Ποια η σχέση του παιδιού σας με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

Πολύ καλή, όλη την ημέρα είναι ανοιχτός ο δικός μας. Ακόμη κι όταν το παιδί δεν ασχολείται, θέλει να τον νιώθει ανοιχτό. Προφανώς ελέγχει το Facebook του μέσα από αυτόν.

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μπορούν να ενισχύσουν έναν μαθητή στη σχολική του επίδοση;

Ναι, το πιστεύω. Ως καθηγήτρια επιλέγω να τους χρησιμοποιώ κι εγώ στο μάθημά μου.

Ειδικά ο Χ. θα ενισχυθεί πολύ, γιατί τον ενδιαφέρει να ασχολείται μαζί τους.

Ερώτηση 14

Παροτρύνετε το παιδί σας να χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος τα μέσα τεχνολογίας;

Η αλήθεια είναι πως ξέρω ότι αν τον ωθήσω να χρησιμοποιήσει ελεύθερα τα μέσα θα χαθεί στον κόσμο του διαδικτύου. Γι' αυτό επιλέγω πάντα να του δίνω στοχευμένα κάποιες διευθύνσεις και να εργάζεται μέσα από αυτές.

Τον παροτρύνετε να επισκέπτεται κάποια συγκεκριμένη ιστοσελίδα ή να εργάζεται πάνω σε κάποια συγκεκριμένη εφαρμογή;

Για ιστοσελίδα όχι, προσαρμόζεται η αναζήτηση με το κάθε φορά ζητούμενο, αλλά από προγράμματα τον παροτρύνω να χρησιμοποιεί το word.

Ερώτηση 15

Πιστεύετε ότι στο σχολείο θα βοηθούσε στην απόδοση του παιδιού σας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών;

Ναι, φυσικά. Στο σχολείο που λόγω της κούρασης χάνεται ή περιορίζεται το ενδιαφέρον του, θεωρώ ότι θα τον βοηθούσε πολύ.

Ερώτηση 16

Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας;

Η λογοτεχνία είναι ένα μάθημα που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία σε όλο της το εύρος. Η ηχογράφηση, το βίντεο, το Power Point είναι ιδανικές εφαρμογές πιστεύω.

Ερώτηση 17

Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκευτικά;

Ναι, αυτό το ζητώ κι εγώ από το σπίτι. Προχθές για παράδειγμα, ψάχναμε να βρούμε στο διαδίκτυο εκκλησίες που βρίσκονται στο Πόντο, σε μια προσπάθεια να συνδεθούμε με τις ρίζες μας.

Ερώτηση 18

Εσείς ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας;

Ασχολούμαι στο σχολείο, όχι όμως όσο θα ήθελα. Η ύλη είναι μεγάλη και ο χρόνος μας πιέζει, επομένως τα χρησιμοποιώ περιορισμένα. Στο σπίτι όχι ιδιαίτερα.

Ποια προγράμματα επιλέγετε να χρησιμοποιήσετε με τους μαθητές σας;

Το YouTube χρησιμοποιώ πολύ, το word και το Power Point.

Ερώτηση 19

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Θέλω να πω κάτι ως εκπαιδευτικός περισσότερο, ότι έχουμε ανάγκη από επιμορφώσεις πάνω σε θέματα των νέων τεχνολογιών, καθώς δεν υπάρχει πάντοτε η οικονομική δυνατότητα για επί πληρωμή σεμινάρια και μεταπτυχιακά.

Συνέντευξη Μητέρας του μαθητή Δ.

Ερώτηση 1

Από πόσα άτομα απαρτίζεται η οικογένειά σας;

Έχω τρία παιδιά. Ο σύζυγός μου έχει πεθάνει

Με τι ασχολείστε;

Είμαι οικιακή βοηθός σε ένα σπίτι και όταν έχω χρόνο κάνω μεροκάματο και σε άλλα σπίτια

Ερώτηση 2

Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;

Έχω βγάλει το γυμνάσιο

Ερώτηση 3

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;

Όχι, καθόλου. Μου αρέσει σαν ιδέα, αλλά πού χρόνος...

Ερώτηση 4

Διαβάζετε βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο;

Ναι, κάθε βράδυ διαβάζω βίους αγίων. Μετά το θάνατο του άντρα μου ήρθα πού κοντά στην εκκλησία

Πιστεύετε ότι η λογοτεχνία συνδέεται με την θρησκεία;

Ξέρω ότι υπάρχουν λογοτεχνικά βιβλία που θα αναφέρονται στο Θεό

Ερώτηση 5

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;

Όχι, δεν έχω διαβάσει κάποιο

Ερώτηση 6

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία;

Δυστυχώς, το παιδί αναγκάζεται να δουλέψει παρά την ηλικία του. Δεν διαβάζει ούτε γι το σχολείο.

Ερώτηση 7

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει θρησκευτικά βιβλία;

Του προτείνω να διαβάσει τα δικά μου, αλλά δεν θέλει

Ερώτηση 8

Ποια είναι η σχέση του παιδιού σας (υποκείμενο έρευνας) με το σχολείο;

Δεν έχει καλή σχέση, προσπαθεί να κάνει υπομονή να το τελειώσει για να δουλέψει και να μας βοηθήσει περισσότερο οικονομικά. Σκέφτεται να φύγει και στο εξωτερικό

Ερώτηση 9

Πώς αντιμετωπίζει το παιδί σας το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Νομίζω αδιάφορα. Το ίδιο μου λέει και η καθηγήτρια

Ερώτηση 10

Ποια είναι η βαθμολογία του στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Είχε 14 νομίζω

Ερώτηση 11

Έχετε επικοινωνία με την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Είχαμε ενημέρωση πριν μια βδομάδα, αλλά λόγω δουλειάς δεν πήγα. Την είδα Οκτώβρη και μου είπε ότι ο γιός μου πρέπει να διαβάσει περισσότερο

Ερώτηση 12

Ποια η σχέση του παιδιού σας με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

Πολύ καλή. Δεν γνωρίζω από αυτά και δεν ξέρω με τι ακριβώς ασχολείται, πάντως όση ώρα είναι στο σπίτι ασχολείται πολύ

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μπορούν να ενισχύσουν έναν μαθητή στη σχολική του επίδοση;

Ναι, αφού τους αρέσει να παίζουν με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Ερώτηση 14

Παροτρύνετε το παιδί σας να χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος τα μέσα τεχνολογίας;

Όχι, τόσο γιατί ξέρω ότι δεν θα διαβάσει, αλλά θα παίζει.

Ερώτηση 15

Πιστεύετε ότι στο σχολείο θα βοηθούσε στην απόδοση του παιδιού σας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών;

Αν ο καθηγητής του λέει τι ακριβώς πρέπει να κάνει τότε ναι, αν του δώσουν έναν υπολογιστή και του πούνε 'κάνε ό,τι θες', τότε σίγουρα όχι

Ερώτηση 16

Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας;

Ναι, δεν μπορώ να σκεφτώ πώς, αλλά με δεδομένο ότι του αρέσουν πιστεύω πως θα βοηθούσαν

Ερώτηση 17

Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκεία;

Όχι, η θρησκεία είναι στα βιβλία. Ο υπολογιστής δεν έχει σχέση με αυτά. Κανένας παπάς δεν διαβάζει το λόγο του Θεού από τον υπολογιστή

Ερώτηση 18

Εσείς ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας;

Όχι, καθόλου. Το κινητό μου δεν έχει ούτε κάμερα

Ερώτηση 19

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Όχι

Συνέντευξη Μητέρας του μαθητή Γ.

Ερώτηση 1

Από πόσα άτομα απαρτίζεται η οικογένειά σας;

Έχω πέντε παιδιά. Ο σύζυγός μου κι εγώ είμαστε διαζευγμένοι. Την ευθύνη των παιδιών την έχω εξολοκλήρου εγώ. Ο πρώην άντρας μου με βοηθάει κυρίως οικονομικά

Με τι ασχολείστε;

Είμαι ιδιωτική υπάλληλος σε ένα δικηγορικό γραφείο

Ερώτηση 2

Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;

Έχω τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι γονείς μου δεν είχαν χρήματα να με σπουδάσουν, παρότι εγώ ήθελα.

Ερώτηση 3

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;

Ναι σπάνια, αλλά διαβάζω

Ποιο βιβλίο διαβάσατε τελευταία;

Το «Νούμερο» του Βενέζη. Μου αρέσει να έχει και ιστορία το βιβλίο που διαβάζω

Ερώτηση 4

Διαβάζετε βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο;

Όχι, διότι είμαι άθεη

Ερώτηση 5

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;

Όχι, δεν θυμάμαι κάποιο από τα λογοτεχνικά βιβλία που διάβασα να είχε αναφορές στο Θεό

Μα, το «Νούμερο» που διαβάσατε είχε ανάλογες αναφορές

Δεν το θυμάμαι καθόλου αυτό

Ερώτηση 6

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία;

Όχι, όσο ήταν πιο μικρός διάβαζε πολύ. Ειδικά τις ιστορίες του Μικρού Νικόλα τις είχαμε όλες. Μετά το διαζύγιο μας με τον πατέρα του έγινε πολύ αντιδραστικός, δεν άκουγε τίποτα. Από άριστος μαθητής έγινε μαθητής κάτω του μετρίου. Προσπάθησα με φροντιστήρια, με ιδιαίτερα, αλλά μάταια. Το έκανε επίτηδες για να δείξει την δυσαρέσκειά του για την κατάσταση.

Ερώτηση 7

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει θρησκευτικά βιβλία;

Όχι, δεν έχουμε θρησκευτικά βιβλία και ξέρω ότι δεν του αρέσουν κιόλας

Ερώτηση 8

Ποια είναι η σχέση του παιδιού σας (υποκείμενο έρευνας) με το σχολείο;

Δεν έχει καλή σχέση, όπως σας είπα και πριν, άλλαξε μετά το διαζύγιο μου με τον πατέρα του. Συμβουλευτήκαμε ψυχολόγους, αλλά δυστυχώς δεν τα καταφέραμε σε αυτό το κομμάτι. Οι επιδόσεις του είναι κάτω του μετρίου σε όλα τα μαθήματα και το κακό είναι ότι μπορεί να τα καταφέρει.

Ερώτηση 9

Πώς αντιμετωπίζει το παιδί σας το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Η καθηγήτριά του μου είπε πριν μία εβδομάδα που συναντηθήκαμε στην ενημέρωση, ότι μπορεί αλλά δεν θέλει. Μου πρότεινε να τον παροτρύνω να χρησιμοποιεί τον υπολογιστή του και να γράφει σε αυτόν.

Το κάνατε;

Φυσικά, αλλά συνάντησα και πάλι έναν τοίχο μπροστά μου

Ερώτηση 10

Ποια είναι η βαθμολογία του στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Έχει 12 στο τετράμηνο

Ερώτηση 11

Έχετε επικοινωνία με την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Είναι η υπεύθυνη της τάξης, οπότε μιλάμε συχνά. Τι να κάνει όμως κι αυτή; Ο γιός μου δεν έχει διάθεση συνεργασίας.

Ερώτηση 12

Ποια η σχέση του παιδιού σας με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

Έχει πολύ καλή σχέση. Βλέπει κι εμένα που τον χρησιμοποιώ πολύ και με μιμείται πιστεύω

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μπορούν να ενισχύσουν έναν μαθητή στη σχολική του επίδοση;

Φυσικά και μπορούν, υπάρχουν ενδιαφέροντα προγράμματα ήχου και εικόνας που μπορούν να ενισχύσουν το ενδιαφέρον τους

Ερώτηση 14

Παροτρύνετε το παιδί σας να χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, αλλά τους χρησιμοποιεί μόνο για δική του διασκέδαση και όχι για το σχολείο ως βοήθημα

Ερώτηση 15

Πιστεύετε ότι στο σχολείο θα βοηθούσε στην απόδοση του παιδιού σας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών;

Ναι, γιατί του αρέσει να φτιάχνει βίντεο και να αποθηκεύει εικόνες. Πιστεύω ότι θα τον βοηθούσε

Ερώτηση 16

Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας;

Ναι, γιατί η λογοτεχνία δημιουργεί εικόνες και από τη στιγμή που του αρέσει να ψάχνει εικόνες θα μπορούσε να το συνδυάσει

Ερώτηση 17

Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκευτικά;

Ναι, όπως είπα και πριν θα μπορούσε να ψάχνει εικόνες με διάφορες εκκλησίες και αγίους

Ερώτηση 18

Εσείς ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας;

Λόγω της δουλειάς μου ασχολούμαι αρκετά. Χρησιμοποιώ κυρίως το πρόγραμμα Excel

Ερώτηση 19

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Ως μητέρα, αφού που θα ήθελα να πω είναι καλά τα μέσα τεχνολογίας και τα μαθήματα, αλλά ακόμη πιο σημαντική είναι η ύπαρξη ψυχολόγων στα σχολεία μας. Οι καθηγητές υποτιμούν την αξία την ψυχικής ισορροπίας στα παιδιά.

Συνέντευξη Μητέρας της μαθήτριας Μ.

Ερώτηση 1

Από πόσα άτομα απαρτίζεται η οικογένειά σας;

Έχω δύο παιδιά, ο σύζυγός μου σκοτώθηκε πριν 15 χρόνια σε δυστύχημα

Με τι ασχολείστε;

Δουλεύω ως υπάλληλος στο δήμο Αμπελοκήπων της Θεσσαλονίκης

Ερώτηση 2

Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;

Έχω τελειώσει λογιστική σε μία ιδιωτική σχολή της Αθήνας

Ερώτηση 3

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;

Στον ελεύθερο χρόνο μου ναι. Μου αρέσουν τα αστυνομικά μυθιστορήματα. Διάβασα τελευταία το «Έρωτας Φονιάς» της Αγγελικής Νικολούλη. Διαβάζω αρκετά και τη Μαντά. Μου αρέσουν αυτές οι ιστορίες.

Ερώτηση 4

Διαβάζετε βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο;

Όχι καθόλου

Ερώτηση 5

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;

Σε κάποια που έχω διαβάσει σίγουρα υπήρχαν τέτοιες αναφορές, όμως δεν θυμάμαι τίτλους και συγγραφείς

Ερώτηση 6

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία;

Πάρα πολύ. Της αγοράζω κάθε μήνα τέσσερα με πέντε βιβλία από το βιβλιοπωλείο. Άλλοτε παίρνουμε συναισθηματικά, άλλοτε ιστορικά, άλλοτε κοινωνικά. Το τελευταίο διάστημα αγοράσαμε το «Δέντρο των Ψεμάτων» του Χάρντιγκ.

Ερώτηση 7

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει θρησκευτικά βιβλία;

Όχι, ξέρω ότι έχει διαβάσει την Καινή Διαθήκη, γιατί η καθηγήτρια των Θρησκευτικών στο σχολείο τους ανέθετε ένα κομμάτι ανά μάθημα. Κατά τα άλλα όμως από ό,τι ξέρω όχι

Ερώτηση 8

Ποια είναι η σχέση του παιδιού σας (υποκείμενο έρευνας) με το σχολείο;

Έχει άριστη σχέση με το σχολείο και τους καθηγητές της. Διαβάζει πολλές ώρες, κάνει ιδιαίτερα μαθήματα και γενικότερα προσπαθεί πολύ. Το μόνο κακό είναι ότι αρκετά ανταγωνιστική και όταν τυχαίνει να μην τα πάει όπως θα ήθελε την παίρνει από κάτω

Ερώτηση 9

Πώς αντιμετωπίζει το παιδί σας το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Αποτελεί το αγαπημένο της μάθημα. Έχει και πολύ καλή καθηγήτρια και αυτό την βοηθάει

Ερώτηση 10

Ποια είναι η βαθμολογία της στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Είκοσι είχε, αν θυμάμαι καλά

Ερώτηση 11

Έχετε επικοινωνία με την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ναι, πολύ συχνή. Μας συνδέει και φιλική σχέση. Μου λέει τα καλύτερα για το παιδί, απλώς προσπαθούμε και οι δύο να περιορίσουμε λίγο το άγχος της γιατί την καταστρέφει κάποιες φορές

Ερώτηση 12

Ποια η σχέση του παιδιού σας με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

Άριστη, έχει πάρει ήδη το ECDL και ασχολείται πολύ

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μπορούν να ενισχύσουν έναν μαθητή στη σχολική του επίδοση;

Φυσικά, τόσες εφαρμογές, όπως το Word, το Power Point, για ποιόν φτιαχτήκαν, αν όχι για τους νέους;

Ερώτηση 14

Παροτρύνετε το παιδί σας να χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, της λέω πολλές φορές να γράφει στο word, αντί για το τετράδιο. Πλέον ζούμε στο 2018 και οι καθηγητές δεν λένε να το καταλάβουν.

Ερώτηση 15

Πιστεύετε ότι στο σχολείο θα βοηθούσε στην απόδοση του παιδιού σας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών;

Δεν νομίζω ότι θα πήγαινε καλύτερα, απλώς ξέρω ότι θα διάβαζε πιο ευχάριστα

Ερώτηση 16

Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας;

Ναι, όπως και σε όλα τα άλλα μαθήματα. Θεωρώ πως θα καταλάβαιναν καλύτερα ένα κείμενο που πριν το διαβάσουν θα το παρακολουθούσαν στο βίντεο.

Ερώτηση 17

Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκευτικά;

Βέβαια, υπάρχουν άπειρες ιστοσελίδες με θρησκευτικό περιεχόμενο που θα μπορούσε να επισκεφτεί.

Ερώτηση 18

Εσείς ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας;

Ασχολούμαι λόγω της δουλειάς, αλλά και για προσωπική χρήση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ερώτηση 19

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Όχι, ευχαριστώ

Συνέντευξη Μητέρας της Μαθήτριας Σ.

Ερώτηση 1

Από πόσα άτομα απαρτίζεται η οικογένειά σας;

Είμαστε πενταμελής οικογένεια. Έχουμε δύο κορίτσια κι έναν γιο

Με τι ασχολείστε;

Έχουμε ένα μπακάλικο με τον άντρα μου

Ερώτηση 2

Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;

Έχω τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και βλέπω τις δυσκολίες για επαγγελματική αποκατάσταση. Προσπαθώ με κάθε τρόπο να πείσω τα παιδιά μου να τελειώσουν το πανεπιστήμιο

Ερώτηση 3

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;

Όχι, δεν διαβάζω

Ερώτηση 4

Διαβάζετε βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο;

Όχι, ούτε θρησκευτικά βιβλία διαβάζω

Ερώτηση 5

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;

Όχι, καθόλου

Ερώτηση 6

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία;

Στο σπίτι δεν έχουμε ούτε ένα λογοτεχνικό βιβλίο και ξέρω ότι είναι λάθος μου. Ίσως αν διάβαζα εγώ να ενέπνεα και τα παιδιά μου

Ερώτηση 7

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει θρησκευτικά βιβλία;

Όχι, δεν την έχω δει ποτέ να διαβάζει να διαβάζει θρησκευτικά βιβλία, παρότι πιστεύει πολύ στο Θεό

Ερώτηση 8

Ποια είναι η σχέση του παιδιού σας (υποκείμενο έρευνας) με το σχολείο;

Δεν τα πάει καλά. Ελπίζω στο μέλλον να τα πάει καλύτερα

Ερώτηση 9

Πώς αντιμετωπίζει το παιδί σας το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Δεν το αγαπάει σαν μάθημα. Οι βαθμοί της είναι πάντα πολύ χαμηλοί

Ερώτηση 10

Ποια είναι η βαθμολογία της στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Νομίζω είχε 9 , κάτω από τη βάση δηλαδή. Ίσως βέβαια αυτός ο βαθμός να είναι του διαγωνίσματος και όχι του τετραμήνου, αλλά όπως και να χει το αποτέλεσμα είναι ίδιο

Ερώτηση 11

Έχετε επικοινωνία με την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Έχω φυσικά, μας καλούνε συχνά για ενημέρωση. Μου αναφέρει τα προβλήματα, αλλά όχι τρόπους λύσεις. Τώρα την έστειλα φροντιστήριο μήπως και αλλάξει η κατάσταση

Ερώτηση 12

Ποια η σχέση του παιδιού σας με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

Άριστη, όλη μέρα με αυτά ασχολείται. Όλη μέρα βάφεται και ανεβάζει φωτογραφίες. Για διάβασμα ούτε λόγος

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μπορούν να ενισχύσουν έναν μαθητή στη σχολική του επίδοση;

Με δεδομένο ότι τους αρέσουν πολύ οι υπολογιστές φαντάζομαι ότι θα τους ενίσχυαν στις επιδόσεις τους

Ερώτηση 14

Παροτρύνετε το παιδί σας να χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος τα μέσα τεχνολογίας;

Όχι, γιατί θα παίζει και δεν ξέρω και από αυτά, οπότε τι να της πω;

Ερώτηση 15

Πιστεύετε ότι στο σχολείο θα βοηθούσε στην απόδοση του παιδιού σας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών;

Ναι, αν τους έδιναν από ένα υπολογιστή και συγκεκριμένες οδηγίες τότε σίγουρα

Ερώτηση 16

Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας;

Θα βοηθούσε ίσως αν άκουγαν το έργο πριν το εξηγήσουν. Θα το καταλάβαιναν καλύτερα πιστεύω

Ερώτηση 17

Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκεία;

Δεν μπορώ να καταλάβω πώς θα μπορούσε να γίνει αυτό. Ίσως αν άκουγαν το Ευαγγέλιο στο ίντερνετ, δεν ξέρω....

Ερώτηση 18

Εσείς ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας;

Όχι, δεν ξέρω ούτε να ανοίγω τον υπολογιστή. Παρακολουθώ όμως πολύ τηλεόραση

Ερώτηση 19

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Θα ήθελα να πω ότι είναι σημαντικό οι καθηγητές να προσπαθούν να έρθουν κοντά στα παιδιά, να τα καταλάβουν και όχι να τα τιμωρούν. Αυτό μπορεί σίγουρα να γίνει με τους υπολογιστές, αφού έτσι θα τους φέρουν στα 'νερά' τους.

Συνέντευξη Μητέρας της Μαθήτριας Η.

Ερώτηση 1

Από πόσα άτομα απαρτίζεται η οικογένειά σας;

Είμαστε τέσσερις. Έχουμε δύο υπέροχα κοριτσάκια και είμαστε πολύ δεμένη σαν οικογένεια

Με τι ασχολείστε;

Είμαι μοδίστρα, διορθώτρια ρούχων

Ερώτηση 2

Ποια είναι η βαθμίδα εκπαίδευσής σας;

Έχω τελειώσει το Λύκειο στην Ορεστιάδα

Ερώτηση 3

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία;

Όχι, δεν μου αρέσει να διαβάζω λογοτεχνία, προτιμώ την τηλεόραση

Ερώτηση 4

Διαβάζετε βιβλία με θρησκευτικό περιεχόμενο;

Ναι, διαβάζω κάθε μέρα σχεδόν. Είμαι πολύ κοντά στην Εκκλησία, ο πατέρας μου ήταν παπάς και έτσι πιστεύω πολύ στο Θεό.

Ποιο βιβλίο διαβάσατε τελευταία;

Τώρα διαβάζω για τα εγκώμια του επιτάφιου θρήνου, με συγκινεί πολύ να διαβάζω για το Θεό μας

Έτυχε ή επιδιώξατε ποτέ να παρακολουθήσετε στο διαδίκτυο κάποια ακολουθία;

Όχι, δεν έχω δει ποτέ

Ερώτηση 5

Διαβάζετε λογοτεχνικά βιβλία που περιέχουν θρησκευτικές αναφορές;

Όχι, διαβάζω κατεξοχήν θρησκευτικά βιβλία. Δεν πιστεύω στις θρησκευτικές αναφορές μέσα στη λογοτεχνία. Ο λόγος της θρησκείας βρίσκεται μόνο στα βιβλία των Πατέρων της Εκκλησίας.

Ερώτηση 6

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία;

Στην πρώτη γυμνασίου η καθηγήτριά τους, τους καλούσε να διαβάζουν ένα λογοτεχνικό βιβλίο και κάθε φορά που το τελείωναν τους εξέταζε πάνω σε αυτό και τους προσέθετε ένα βαθμό. Τότε ξέρω ότι διάβασε μερικά, αλλά δεν θυμάμαι ποια

Ερώτηση 7

Στο σπίτι το παιδί σας διαβάζει θρησκευτικά βιβλία;

Ναι, της έχω δώσει, αλλά δεν έχει πάντα όρεξη. Πάντως πιστεύει πολύ.

Ερώτηση 8

Ποια είναι η σχέση του παιδιού σας (υποκείμενο έρευνας) με το σχολείο;

Έχει καλή σχέση, διαβάζει θα έλεγα, δεν έχω παράπονο

Ερώτηση 9

Πώς αντιμετωπίζει το παιδί σας το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Σε αυτό το μάθημα δεν τα πάει καλά. Ο λόγος είναι ότι δεν της αρέσει η πολύ θεωρία, προτιμάει τα πιο θετικά μαθήματα. Υπάρχουν φορές που πάει τελείως αδιάβαστη, απ' ότι μου λέει και η καθηγήτρια

Ερώτηση 10

Ποια είναι η βαθμολογία της στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Πήρε 15 σε αυτό το τετράμηνο, πέρυσι ήταν χειρότερα

Ερώτηση 11

Έχετε επικοινωνία με την καθηγήτρια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας;

Ναι, είναι πολύ συνεργάσιμη η καθηγήτριά τους. Της έχω τηλεφωνήσει και η ίδια χωρίς να το ζητήσει η ίδια και μιλήσαμε εκτενώς για την πορεία της Η. Αυτό που λέει πάντα είναι ότι είναι πανέξυπνη και φιλότιμη, αλλά δεν προσπαθεί όσο μπορεί

Ερώτηση 12

Ποια η σχέση του παιδιού σας με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές;

Στο σπίτι τη βλέπω μονίμως με ένα λάπτοπ στο χέρι.

Ερώτηση 13

Θεωρείτε ότι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μπορούν να ενισχύσουν έναν μαθητή στη σχολική του επίδοση;

Ναι, το πιστεύω γιατί όσες φορές της βάζουν να κάνει ασκήσεις μέσω του υπολογιστή της παίρνει μεγαλύτερους βαθμούς από αυτούς που παίρνει όταν γίνεται κανονική διδασκαλία.

Ερώτηση 14

Παροτρύνετε το παιδί σας να χρησιμοποιεί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος τα μέσα τεχνολογίας;

Ναι, αφού βλέπω ότι έτσι παίρνει πιο μεγάλους βαθμούς! Όμως δεν φτάνει να το λέω εγώ, οι καθηγητές πρέπει να τους ζητάνε να χρησιμοποιούν την τεχνολογία.

Ερώτηση 15

Πιστεύετε ότι στο σχολείο θα βοηθούσε στην απόδοση του παιδιού σας η χρήση των Νέων Τεχνολογιών;

Ναι, σίγουρα θα τη βοηθούσε. Πιστεύω ότι αν χρησιμοποιούσε αυτήν την αγάπη της για τους υπολογιστές στο σχολείο, θα μπορούσε να διαπρέψει.

Ερώτηση 16

Θεωρείτε ότι τα μέσα τεχνολογίας θα βοηθούσαν στην διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας το παιδί σας;

Βέβαια, ειδικά στην λογοτεχνία που δεν της αρέσει καθόλου.

Μπορείτε να σκεφτείτε κάποιον τρόπο που η τεχνολογία θα τη βοηθούσε να αγαπήσει τη λογοτεχνία;

Δεν είμαι ειδική σε αυτά, οι καθηγητές ξέρουν καλύτερα από εμένα, γι' αυτό και πληρώνονται άλλωστε. Πάντως όταν βλέπεις ότι ένα παιδί θέλει να μάθει πρέπει να μπαίνεις στα 'παπούτσια' του και συμβαδίζεις με αυτό που μπορεί να κάνει μέχρι να μάθει.

Ερώτηση 17

Πιστεύετε ότι μέσα από τη χρήση των τεχνολογιών το παιδί σας θα μπορούσε να έρθει σε αμεσότερη επαφή με τα θρησκεία;

Ξέρω ότι στο ίντερνετ υπάρχουν βιβλία που αναφέρονται στο Θεό. Φαντάζομαι ότι έτσι θα μπορούσε να τα διαβάσει ευκολότερα και να γνωρίσει καλύτερα τον Χριστιανισμό

Ερώτηση 18

Εσείς ασχολείστε με τα μέσα τεχνολογίας;

Όχι, καθόλου. Όταν θέλω να παραγγείλω κάτι από το ίντερνετ βάζω τα παιδιά μου να το κάνουν

Ερώτηση 19

Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Όχι, ευχαριστώ πολύ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Pre-Test

ΤΙΤΛΟΣ	Ο ΡΗΓΑΣ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 21 ^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Εντοπισμός Γνωστικού Επιπέδου του Μαθητή
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD POSTER MAKER E-MAIL PIXTON

Ρήγας Βελεστινλής, Θούριος

Ως τότε, παλληκάρια, να ζούμεν στα στενά,
μονάχοι, σαν λιοντάρια, στες ράχες, στα βουνά;
Σπηλιές να κατοικούμεν, να βλέπωμεν κλαδιά,
να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά;
Να χάνωμεν αδέρφια, Πατρίδα και γονείς,
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς;
Καλλιό 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή!
Τι σ' ωφελεί αν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά;
Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά.
Βεζίρης, Δραγουμάνος, Αφέντης κι αν σταθής,
ο Τύραννος αδίκως σε κάμει να χαθής·
δουλεύεις όλ' ημέρα σε ό,τι κι αν σοι πη,
κι αυτός πασχίζει πάλιν το αίμα σου να πη.
Ο Σούτζος* κι ο Μουρούζης*, Πετράκης*, Σκαναβής*,
Γκίκας* και Μαυρογένης*, καθρέπτης είν' να ιδής.
Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν, κι αγάδες, με άδικον σπαθί·

κι αμέτρητ' άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμιοί,
ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμιά 'φορμή.
Ελάτε μ' έναν ζήλον σε τούτον τον καιρόν,
να κάμωμεν τον όρκον επάνω στον Σταυρόν·
συμβούλους προκομμένους, με πατριωτισμόν,
να βάλωμεν, εις όλα να δίδουν ορισμόν·
οι Νόμοι να 'ν' ο πρώτος και μόνος οδηγός,
και της Πατρίδος ένας να γένη αρχηγός·
γιατί κι η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά·
να ζούμε σαν θηρία είν' πλιο σκληρή φωτιά.
Και τότε, με τα χέρια ψηλά στον ουρανόν,
ας πούμ' απ' την καρδιά μας ετούτα στον Θεόν.
Εδώ σηκώνονται οι Πατριώται ορθοί και, υψώνοντες
τας χείρας προς τον ουρανόν, κάμνουν τον Όρκον:
«Ω Βασιλεύ του Κόσμου, ορκίζομαι σε Σε,
στην γνώμην των Τυράννων να μην ελθώ ποτέ!
Μήτε να τους δουλεύσω, μήτε να πλανηθώ
εις τα ταξίματά τους, για να παραδοθώ.
Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός,
για να τους αφανίσω, θε να 'ναι σταθερός.
Πιστός εις την Πατρίδα, συντρίβω τον ζυγόν,
αχώριστος για να 'μαι υπό τον στρατηγόν.
Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Δραστηριότητα Πρώτη

Αφού αναγνώσετε το ποίημα 'Θούριος', εντοπίστε και αναγράψετε σε ένα κείμενο word τρία θρησκευτικά στοιχεία που αυτό αποπνέει.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Όπως φαίνεται στο κείμενο 'Θούριος', ο όρκος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή του ποιητή. Αφού διαβάσετε τον όρκο των 'Πατριωτών', να συντάξετε ένα E-mail στο οποίο θα απαντάτε στους αγωνιστές, δημιουργώντας ένα τετράστιχο ποίημα με ομοιοκαταληξία.

Δραστηριότητα Τρίτη

Χρησιμοποιώντας την εφαρμογή “poster maker”, δημιουργείτε μια αφίσα με εικόνες που σας γεννά το ποίημα και έχετε ανιχνεύσει μέσα από ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Αναζητήστε στο διαδίκτυο αναφορές του Θεού σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές ή/ και πεζογράφους.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Χρησιμοποιείτε τις εικόνες που σας δημιουργεί το ποίημα και δημιουργείτε τα δικά σας κόμικς.

1^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

ΤΙΤΛΟΣ	ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΒΑΦΗ
ΜΑΘΗΜΑ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΤΟΧΟΙ	Οι μαθητές: να καταλάβουν τα πραγματολογικά στοιχεία του ποιήματος να αντιληφθούν τις έννοιες των λέξεων που χρησιμοποιεί ο ποιητής να δημιουργήσουν τα δικά τους ποιητικά και πεζά κείμενα να γράψουν κείμενα με τη βοήθεια του προγράμματος Microsoft Word να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή του μαγνητοφώνου να χρησιμοποιήσουν δημιουργικά τα προσωπικά τους E-mail να γνωρίσουν τα καλλιγραφήματα να γνωρίσουν τα ‘conversation poems’
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ
ΧΡΟΝΟΣ	120’
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD ΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΟ E-MAIL

Στην Εκκλησία, Κ.Π. Καβάφης

Την εκκλησίαν αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της,
τ’ ασήμια των σκευών, τα κηροπήγιά της,
τα φώτα, τες εικόνες της, τον άμβωνα της.

Εκεί σαν μπω, μες σ’ εκκλησία των Γραικών·
με των θυμιαμάτων της τες ευωδίες,
μες τες λειτουργικές φωνές και συμφωνίες,
τες μεγαλοπρεπείς των ιερέων παρουσίες
και κάθε των κινήσεως τον σοβαρό ρυθμό —
λαμπρότατοι μες στων αμφίων τον στολισμό —
ο νους μου πηαίνει σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,
στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Δραστηριότητα Πρώτη

Ο ελεύθερος στίχος χρησιμοποιείται στη λογοτεχνία ως αντίθετος του δεσμευμένου. Με τον όρο αυτό υποδηλώνεται ο στίχος που δεν υποτάσσεται σε συγκεκριμένη ποιητική φόρμα, στροφή, στίχο, μέτρο ή ρυθμό και ο δημιουργός του δεν υπακούει σε μια προγραμματική δομή. Ο αριθμός και η έκταση των στίχων, αλλά και η εικονική του προβολή στο χαρτί υπακούει μόνο στις επιλογές και τις διαθέσεις του ποιητή του. Κάποια από τα χαρακτηριστικά της εν λόγω τεχνικής είναι η ελευθερία που παρατηρείται στην παρουσία, απουσία ή ελεύθερη διαχείριση της στίξης, η ονειρική καταγραφή και η εσωτερική παρόρμηση (Μαρκαντωνάτος, 2013).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω δεδομένα εντοπίστε εκείνους τους στίχους του ποιήματος, όπου γίνεται αναφορά της λέξης «εκκλησία» και σπάστε τις στροφές προσθαφαιρώντας λέξεις. Στη συνέχεια χρησιμοποιήστε την εφαρμογή του μαγνητόφωνου του ηλεκτρονικού σας υπολογιστή και καταγράψτε την ποιητική σας δημιουργία, την οποία και θα αποθηκεύσετε σε έναν φάκελο στην επιφάνεια εργασίας που θα ονομάζεται «Η εκκλησία».

Δραστηριότητα Δεύτερη

Σας δίνονται τρεις διαφορετικές όψεις του ίδιου ποιήματος. Αφού πραγματοποιήσετε δυνατές αναγνώσεις, σε ένα κείμενο συνταγμένο στο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου ‘Microsoft Word’, συντάξτε τη δική σας παράγραφο στην οποία θα καταγράφετε τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ τους, χρωματισμένες τις μεν με κόκκινο και τις δε με πράσινο χρώμα αντίστοιχα.

Δραστηριότητα Τρίτη

Ανατρέχοντας στα προσωπικά σας ‘E-mail’ θα εντοπίσετε ένα μήνυμα με θέμα «Η Εκκλησία του Καβάφη». Αφού το ανοίξετε καλείστε να διαβάσετε το ποίημα προσαρμοσμένο ήδη σε πεζό λόγο και να το χωρίσετε κατά βούληση σε εκείνα τα σημεία που κατά τη γνώμη σας θα έχει και πάλι ποιητική μορφή. Έπειτα οφείλετε να εντοπίσετε τους στίχους που αναφέρονται στην περιγραφή της εκκλησίας και να κάνετε τις δικές σας προσθήκες σε αυτό με στόχο τη δημιουργία της ομοιοκαταληξίας στο ποίημα.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Ο Γάλλος ποιητής Guillaume Apollinaire (1880-1918) είναι ο εμπνευστής των λεγόμενων σχηματικών ποιημάτων, μιας τεχνικής την οποία αξιοποίησε στη χώρα μας ο Γιώργος Σεφέρης. Τα καλλιγραφήματα χρησιμοποιούνται στη λογοτεχνία για να μορφοποιήσουν το ποίημα (Παρίσης και Παρίσης, 2007). Ο Καβάφης στο ποίημά του κάνει χρησιμοποιεί τις λέξεις «Γραικός» και «Βυζαντινισμός», αφού ανατρέξετε στο διαδικτυακό Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας και εντοπίσετε τους ορισμούς, αλλά και τις ιδέες που αντιπροσωπεύουν οι δύο έννοιες για τον ελληνισμό, σχεδιάστε με τη βοήθεια του “Microsoft Paint” ένα σχήμα της επιλογής σας (αστέρι, κύκλο κλπ.) και γράψτε στο περίγραμμά του τα συναισθήματα που

σας γεννά η λέξη «Γραικός», ενώ στο εσωτερικό του αυτά που σας προκαλεί η λέξη «Βυζαντινισμός» αντίστοιχα.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Τα ‘conversation poems’, δηλαδή ο ποιητικός διάλογος είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία στην οποία ο διδάσκων ζητά από τους μαθητές να συνομιλήσουν με το λογοτέχνη μέσα από την δική τους ποιητική δημιουργία. (Σουλιώτης, 2012). Με τη βοήθεια του προσωπικού σας ‘E-mail’, στείλτε ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στον Καβάφη και εκθέστε του τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σας προκαλεί η παρουσία σας σε μια Εκκλησία. Μπορείτε να συμφωνήσετε ή/και να διαφωνήσετε με τον ποιητή, χρησιμοποιώντας είτε πεζό είτε ποιητικό λόγο.

2^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

ΤΙΤΛΟΣ	Ο ΡΗΓΑΣ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Οι μαθητές: να αντιληφθούν τα θρησκευτικά που αποπνέει το ποίημα να κατανοήσουν τη σημασία του όρκου στο ποίημα να εξετάσουν συγκριτικά το περιεχόμενο δύο κειμένων να χρησιμοποιήσουν δημιουργικά και εκπαιδευτικά την εφαρμογή του YouTube να δημιουργήσουν καμβάδες από φωτογραφίες που θα έχουν συλλέξει οι ίδιοι από το διαδίκτυο να αντιληφθούν την εκπαιδευτική αξία του κινητού τους τηλεφώνου.
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD LINO SMS

Ρήγας Βελεστινλής, Θούριος

Ως πότε, παλληκάρια, να ζούμε στα στενά,
μονάχοι, σαν λιοντάρια, στες ράχες, στα βουνά;
Σπηλιές να κατοικούμεν, να βλέπωμεν κλαδιά,
να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά;
Να χάνωμεν αδέρφια, Πατρίδα και γονείς,
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς;
Καλλιό 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή!
Τι σ' ωφελεί αν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά;
Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά.
Βεζίρης, Δραγουμάνος, Αφέντης κι αν σταθής,
ο Τύραννος αδίκως σε κάμει να χαθής·
δουλεύεις όλ' ημέρα σε ό,τι κι αν σοι πη,

κι αυτός πασχίζει πάλιν το αίμα σου να πιη.
Ο Σούτζος* κι ο Μουρούζης*, Πετράκης*, Σκαναβής*,
Γκίκας* και Μαυρογένης*, καθρέπτης είν' να ιδής.
Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν, κι αγάδες, με άδικον σπαθί·
κι αμέτρητ' άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμιοί,
ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμιά 'φορμή.
Ελάτε μ' έναν ζήλον σε τούτον τον καιρόν,
να κάμωμεν τον όρκον επάνω στον Σταυρόν·
συμβούλους προκομμένους, με πατριωτισμόν,
να βάλωμεν, εις όλα να δίδουν ορισμόν·
οι Νόμοι να 'ν' ο πρώτος και μόνος οδηγός,
και της Πατρίδος ένας να γένη αρχηγός·
γιατί κι η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά·
να ζούμε σαν θηρία είν' πλιο σκληρή φωτιά.
Και τότε, με τα χέρια ψηλά στον ουρανόν,
ας πούμ' απ' την καρδιά μας ετούτα στον Θεόν.
Εδώ σηκώνονται οι Πατριώται ορθοί και, υψώνοντες
τας χείρας προς τον ουρανόν, κάμνουν τον Όρκον:
«Ω Βασιλεύ του Κόσμου, ορκίζομαι σε Σε,
στην γνώμην των Τυράννων να μην ελθώ ποτέ!
Μήτε να τους δουλεύσω, μήτε να πλανηθώ
εις τα ταξίματά τους, για να παραδοθώ.
Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός,
για να τους αφανίσω, θε να 'ναι σταθερός.
Πιστός εις την Πατρίδα, συντριβω τον ζυγόν,
αχώριστος για να 'μαι υπό τον στρατηγόν.
Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Δραστηριότητα Πρώτη

Το Youtube είναι ένας διαδικτυακός τόπος που επιτρέπει την αποθήκευση, την αναζήτηση και την παραγωγή ψηφιακών έργων. Αφού αναγνώσετε το ποίημα, σας ζητείται να μεταβείτε στην εν λόγω εφαρμογή και να επισκεφτείτε την εξής διεύθυνση: <https://www.youtube.com/watch?v=M6vF1-H8444>. Ακούστε τον Μάνο Κατράκη να μιλά για τον όρκο στη ζωή του στρατηγού Γιάννη

Μακρυγιάννη από το 9^ο έως το 12^ο λεπτό και καταγράψτε σε ένα κείμενο της εφαρμογής Microsoft Word την άποψή σας για τη σημασία του όρκου στη ζωή του μεγάλου αγωνιστή του έθνους. Έπειτα αναφερθείτε στη σημασία του όρκου, όπως αυτός ενσωματώνεται στους τελευταίους στίχους του ποιήματος «Θούριος» και συγκρίνετε τις απαντήσεις σας.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Μεταβείτε και πάλι στην εφαρμογή του Youtube και ακούστε τον Νίκο Ξυλούρη να τραγουδά τον *Θούριο* του Ρήγα Φεραίου <https://www.youtube.com/watch?v=78OcEBJPmgM>. Έπειτα μεταβείτε στην υπηρεσία online stickies 'lino' (<https://itunes.apple.com/us/app/lino-sticky-photo-sharing/id416718906?mt=8>) και καρφίτσώστε στον καμβά που θα δημιουργήσετε φωτογραφίες που σχετίζονται με το θρησκευτικό στοιχείο που αποπνέει το ποίημα.

Δραστηριότητα Τρίτη

Καλείστε να στείλετε ένα μήνυμα (SMS) στον Ρήγα Φεραίο και να του θέσετε ένα ερώτημα σχετικά με τη σημασία του Θεού στη ζωή του. Αυτό που οφείλετε να προσέξετε είναι το ύφος του λόγου σας και τη μορφή του ερωτήματός σας.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Η παρωδία ενός ποιήματος βοηθά τους μαθητές να εξοικειωθούν με το ποίημα, να βιώσουν το σαρκασμό του ποιητή και να διατυπώσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με χιούμορ. Οι τελευταίοι μπορούν να αντλήσουν τη θεματολογία τους από οποιονδήποτε τομέα της κοινωνικής ζωής, όπως οι ποδοσφαιρικές ομάδες, η πολιτική κατάσταση και η σχολική ζωή (Γαλανός, 2013). Λαμβάνοντας υπόψη τη θεωρία που σας παρατέθηκε, σας ζητείται να παρωδήσετε τους τελευταίους στίχους του ποιήματος που αφορούν στον όρκο των Ελλήνων πολεμιστών σε ένα κείμενο Word.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Κατά τον H. M. Abrams (2007) κάθε κείμενο είναι ουσιαστικά 'διακείμενο', δηλαδή ο τόπος που συγκεντρώνονται άλλα κείμενα και υφίσταται εξαιτίας του σχέσης του με αυτά. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης θέσης καλείστε να εντοπίσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στο

«Θούριο» του Ρήγα Φεραίου και στο «Έργα και Ημέραι» του Ησίοδου αναφορικά με την έννοια του Θεού και το πώς αυτή προβάλλεται και στα δύο κείμενα. Γράψτε τις απαντήσεις σας σε ένα κείμενο 'word'.

Έργα και Ημέραι (στ. 1-5 και 11-13), Ησίοδος

«Μούσες της Πιερίας, δόξα σας το τραγούδι, ελάτε πάλι,
ανιστορήσετε τον Δία, υμνώντας τον πατέρα σας.
Για κείνον γίνονται οι θνητοί άλλοτε άδοξοι,
άλλοτε δοξασμένοι· ονομαστοί κι ανώνυμοι,
όπως το θέλει ο μέγας Δίας.

[...]

Άκουσε τώρα, επάκουσε επιβλέποντας,
το δίκαιο κράτησε στον ίσιο δρόμο, Δία εσύ·
αλλά κι εγώ έχω να πω στον Πέρση* την αλήθεια».

3^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

ΤΙΤΛΟΣ	Ο ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΓΝΑΝΤΕΥΕΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Οι μαθητές: να κατανοήσουν το περιεχόμενο του διηγήματος να γνωρίσουν την ιδιοματική γλώσσα του Παπαδιαμάντη να αντιληφθούν τη σημασία του Θείου, να γνωρίσουν τις εφαρμογές “Evernote” και “Garageband” να αναζητήσουν λαογραφικά στοιχεία του τόπου τους δημιουργώντας το δικό τους Power Point.
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD EVERNOTE GARAGEBAND POWER POINT

A. Παπαδιαμάντης, Τ' Αγνάτεμα

«Επάνω στον βράχον της ερήμου ακτής, από παλαιούς λησμονημένους χρόνους, ευρίσκετο κτισμένον το εξωκκλήσι της Παναγίας της Κατευοδώτρας*. Όλον τον χειμώνα παπάς δεν ήρχετο να το λειτουργήση. Ο βορράς μαινεται* και βρυχάται ανά το πέλαγος το απλωμένον μαυρογάλανον και βαθύ, το κύμα λυσσά και αφρίζει εναντίον του βράχου. Κι ο βράχος υψώνει την πλάτην του γίγας ακλόνητος, στοιχειό ριζωμένο βαθιά στην γην, και το ερημοκκλήσι λευκόν και γλαρόν, ως φωλιά θαλασσαετού, στεφανώνει την κορυφήν του. Όλον τον χρόνον παπάς δεν εφαινετο και καλόγηρος δεν ήρχετο να δοξολογήση. Μόνον την ημέραν των Φώτων κατέβαινε από το ύψος του βραχώδους βουνού, από το λευκόν μοναστηράκι του Αγίου Χαραλάμπους, σεβάσμιος, με φτερουγίζοντα κατάσπρα μαλλιά και κυματίζοντα βαθιά γένια, ένας γέρον ιερεύς, «ως νεοττός* της άνω καλιάς* των Αγγέλων», διά να λειτουργήση το παλαιόν λησμονημένον ερημοκκλήσι. Εκεί ήρχοντο τρεις-τέσσαρες βοσκοί, βουνίσιοι, αλειτούργητοι, αλιβάνιστοι*, ήρχοντο με τις φαμίλιες των, τις ανέβγαλτες και άπραχτες, με τα βοσκόπουλά των τ' αχτένιστα και άνιφτα*, που δεν ήξευραν να κάνουν το σταυρό τους, διά να αγιασθούν και να λειτουργηθούν εκεί· και εις την απόλυσιν της λειτουργίας ο γηραιός παπάς με τους πτερυγίζοντας βοστρύχους* εις το φύσημα του βορρά

και την βαθείαν κυμαινομένην γενειάδα, κατέβαινε κάτω εις τον μέγαν απλωτόν αιγιαλόν, ανάμεσα εις αγρίους θαλασσοπλήκτους βράχους, διά να φωτίση κι αγιάση τα αφώτιστα* κύματα...

Άμα είχαν φωτισθή τα νερά, ή οψιμότερα, αφού είχαν περάσει κι αι Απόκρεω, συνήθως περί την β' εβδομάδα των Νηστειών, αφού είχαν γευθή πλέον αχινούς και στρείδια αρκετά, οι ναυτικοί μας επέβαιναν εις τα βρίκια*, εις τις σκούνες* των, κι εμίσειαν· επήγαιναν να ταξιδέψουν. Τον καιρόν εκείνον, καράβια και γολέτες «έδεναν» μεσούντος του φθινοπώρου. Οι θαλασσινοί μας αγαπούσαν πολύ της εστίας την θαλπωρήν*, τον καπνόν του μελάθρου*, και το θάλπος της αγκάλης. Και όταν επανήρχετο η άνοιξις εις την γην, τότε αυτοί επέστρεφαν εις την θάλασσαν... Τότε έλαμπον με μεγάλες φωτιές τα κανδήλια της Παναγίας της Κατευοδώτρας. Η γραία Μαλαμίτσα, η κλησάρισσα του αγίου Νικολάου, έβαλλε τις φωνές· έκανε το κακό... εμάλωνε με όλες τις γυναίκες. Αυτή επήρε το καλαθάκι της, την ρόκα* της, τ' αδράχτι* της, και ήλθεν από τον άγιον Νικόλαον επίτηδες, κατά παραγγελίαν του κυρ Αγγελή, του επιτρόπου,... διά να μαλώση τις γυναίκες τις ευλαβητικές (αλίμονον! η ευλάβειά μας είναι για το συφέρο, έλεγε σείουσα την κεφαλήν), να μην το παρακάνουν και χύνουν λάδια πολλά και καταλαδώνουν το έδαφος του ναού, και τα στασιδία, και τ' αναλόγι, και τα δύο-τρία παμπάλαια βιβλία που ήσαν εκεί, και τα μανάλια*, και τον τοίχον, και το τέμπλο, και τις ποδιές, και αυτάς τας αγίας εικόνας. Αλλ' οι γυναίκες δεν την άκουαν. Τι χρειάζονται τόσες φωτιές, σαν πυροφάνια, εφώναζεν η γριά Μαλαμίτσα. Αυτή είχε μάθει από τον γέροντά της, τον παπα-Γεράσιμον, ότι οι φωτιές των κανδηλιών πρέπει να είναι μικρές, τόσες δα, σαν λαμπυρίδες. Του κάκου. Κανείς δεν την ήκουε. Ύστερα με χρόνια πολλά, σαν ήρθε ο Χριστός ν' αγιάση τα νερά, για να βαφτιστή η πλάση, μια χριστιανή αρχόντισσα, η Χατζηγιάνναινα, που είχαν σκαρώσει τα παιδιά της δυο καράβια, έταξε στην Παναγία, κι έχτισε αυτό το παρακλήσι, για το καλό κατευόδιο των παιδιών της... Ας δώσ' η Παναγία και σήμερα να 'ναι καλό κατευόδιο στους άνδρες σας, στ' αδέρφια σας, και στους γονιούς σας».

Δραστηριότητα Πρώτη

Αναγνώσετε το κείμενο *Τ' Αγνάντεμα* του Α. Παπαδιαμάντη και εντοπίστε εκείνα τα σημεία που γίνεται αναφορά στη θρησκεία. Δημιουργήστε με τη βοήθεια της φαντασίας σας τις εικόνες των γυναικών στο εκκλησάκι της Παναγίας και μεταβείτε στην εφαρμογή “evernote” <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.evernote&rdid=com.evernote>, όπου θα δημιουργήσετε μια σημείωση η οποία θα περιλαμβάνει φωτογραφία και κείμενο ή σχέδιο.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Ο λυρισμός είναι ένα από τα σημαντικότερα και έκδηλα στοιχεία της γλώσσας του Παπαδιαμάντη. Μεταβείτε στην εφαρμογή “GarageBand” (<https://itunes.apple.com/us/app/garageband/id408709785?mt=8>) και δημιουργείστε μέσα από μια πλήρη βιβλιοθήκη ήχου τη δική σας σύνθεση, αναδεικνύοντας τα συναισθήματα που σας προκάλεσε το κείμενο.

Δραστηριότητα Τρίτη

Περιηγηθείτε στο διαδίκτυο αναζητώντας λαογραφικά στοιχεία της Σκιάθου που σχετίζονται άμεσα με τη Χριστιανική θρησκεία. Έπειτα μπορείτε να καταγράψετε ανάλογα έθιμα του δικού σας τόπου. Παρουσιάστε τις απαντήσεις σας σε ένα ‘Power Point’.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Επισκεφτείτε το ψηφιακό περιβάλλον της Πύλης της Ελληνικής Γλώσσας <http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/search.html?lq> και με τη βοήθεια των συμφραστικών πινάκων, αναζητήστε αναφορές της Παναγίας σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές. Καταγράψτε τα συγκεκριμένα χωρία σε ένα κείμενο ‘word’.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Πλοηγηθείτε ελεύθερα στο διαδίκτυο και αναζητήστε και καταγράψτε διάφορες επωνυμίες και εικόνες της Παναγίας και στη συνέχεια επικολλείστε τις σε ένα κείμενο ‘word’.

4^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

ΤΙΤΛΟΣ	Ο ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ ΘΕΟΤΟΚΗΣ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Οι μαθητές να αναγνωρίσουν τα θρησκευτικά στοιχεία του κειμένου να φτιάξουν το δικό τους πρόγραμμα μέσω του προγράμματος “camtasia” να αποδώσουν τους ήρωες με τη μορφή των κόμικς να δημιουργήσουν τη δική τους ταινία να φτιάξουν τη δική τους αφίσα
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD CAMTASIA PIXTON PHOTO TEXT EDITOR POSTER MAKER COLAGE MAKER E-MAIL

Κ. Θεοτόκης, Η τέχνη του Αγιογράφου

«Ο πατέρας εδούλευε ένα ιστόρισμα*, ένα κόνισμα τ' Αϊ-Νικολάου μικροστό, για προσκέφαλο κρεβατιού, κι ο γιος του εκαθότουν στο πλευρό του προσεχτικά κοιτάζοντας τη δούλεψη. Τούτος ήταν ένας νέος ψηλός ως είκοσι χρονών, ενώ ο πατέρας είχε περάσει τα πενήντα. Γύρω στο δωμάτιο που νταβάνι δεν είχε ήταν ακουμπημένες ή κρεμασμένες αγιογραφίες, παλιές άλλες για διόρθωμα, άλλες ατέλειωτες, κι άλλες έτοιμες. Ο ζωγράφος εφορούσε τα χωριάτικα ρούχα, ξυπόλυτος με μαύρα σκαλτσούνια.* εκρατούσε στο χέρι ένα μακρύ καλάμι και μια τάβλα με χρώματα γύρω και μια χουφτιά πινέλα που ο ίδιος τα κατασκεύαζε από φτερά ορνιθιών.

...«Σιγά σιγά», του 'πε χαμογελώντας ο πατέρας, «έτσι και 'γώ όταν μ' εδίδαχνε ο πατέρας μου ο συχωρεμένος· μα κείνος ήξερε περσσότερο την τέχνη, λες και τα ζωγραφίσματά του εμιλούσαν· δεν επρόφτακε να μου παραδώσει όλα τα μυστικά κι έμεινα στο μισό δρόμο: όμως μάθε κι εσύ ό,τι ξέρω». Και σα να 'χε θυμηθεί κάτι που να τον έβιαζε. «Α», έσμιξε, «πρέπει να σωθεί και τούτο κι η θύρα με τον “ίδε άνθρωπος”*, θα 'ρθουν την άλλη βδομάδα να την πάρουν για το Στρινήλα*· κάθισε εσύ κάμε τον κάμπο κίτρινο, όπως μπορέσεις, μα

πρόσεξε μη λερώσεις τα σουσούμια* του Χριστού. Θα γένει κίτρινος καθώς πάντα»... «Φτάνει τώρα», του 'πε ο αγιογράφος ενώ έβαζε τ' Αϊ-Νικολάου του τα μάτια, και χωρίς να γυρίσει το πρόσωπο· «α παιδί μου, ακόμα δεν εκατάφερες ούτε τούτην την απλή δουλειά. Λιώσε τώρα το χρώμα στο πινάκι* και κάθισε να χρωματίσεις προσεχτικά το ιστορίσμα». ...Έτσι ορμήνευε ο αγιογράφος τον υγιό του, όλο δουλεύοντας τον Αϊ-Νικόλα του. Είχε τώρα αποτελειώσει την ψαριά γενειάδα του αγιού, είχε βάλει τα κόκκινα χείλια, και το εικόνισμα ήτουν τώρα ζωερό με τα μαύρα μάτια του, με το γελάμενο στόμα, όλος [] χοντρά εργασμένος, αλλά με απλότη και με αγάπη. «Κοίτα», επρόστεσε, «τον άγιο –την ευκή του να 'χομε– δεν εβγήκε καλύτερος από τ' άλλα». «Όλο γελάει», αποκρίθηκε ο νέος, ξυώντας με το χοντρό πινέλο τη ζωγραφιά τού «ίδε ο άνθρωπος».

Δραστηριότητα Πρώτη

Αναγνώστε το κείμενο του Κ. Θεοτόκη *‘Η τέχνη του Αγιογράφου’* και σχεδιάστε ένα κόμικ με τη βοήθεια του ‘pixton comic’ <https://www.pixton.com/gr/create/comic-strip/f82m9mc0>, όπου θα απεικονίζεται ο ένας ή και οι δύο ήρωες της ιστορίας, γράφοντας διαλόγους με θρησκευτικό περιεχόμενο. Μην παραλείψετε να τιλοφορήσετε το κόμικ που θα δημιουργήσετε.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Χρησιμοποιώντας τη φαντασία σας, πλοηγηθείτε στο διαδίκτυο και επιλέξτε εκείνες τις εικόνες που κατά τη γνώμη σας προσιδιάζουν στο περιεχόμενο του έργου και δημιουργείστε με τη βοήθεια του ‘photo text editor’ το δικό σας μήνυμα.

Δραστηριότητα Τρίτη

Χρησιμοποιώντας τις φωτογραφίες της δεύτερης δραστηριότητας δημιουργείστε μια αφίσα με τη βοήθεια του προγράμματος ‘Poster Maker’, δίνοντας το δικό σας σύγχρονο μήνυμα.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Χρησιμοποιείστε τις εικόνες που θα λάβετε στο ηλεκτρονικό σας ταχυδρομείο, οι οποίες σχετίζονται με το κείμενο «Η τέχνη του Αγιογράφου» και φτιάξτε ένα βίντεο τουλάχιστον πέντε διαφανειών με τη βοήθεια του προγράμματος ‘camtasia’ (<https://www.techsmith.com/download/camtasia/>).

Δραστηριότητα Πέμπτη

Εγκαταστήστε στο κινητό σας τηλέφωνο ή στον ηλεκτρονικό σας υπολογιστή την εφαρμογή του ‘Colage Maker’ και, χρησιμοποιώντας τις φωτογραφίες που λάβατε στο προσωπικό σας

‘E-mail’ κατά την δραστηριότητα τρία, δημιουργείστε το δικό σας κολάζ φωτογραφιών, συσχετίζοντας την αιογραφία με οποιαδήποτε άλλη τέχνη επιθυμείτε.

5^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

ΤΙΤΛΟΣ	Η ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ ΘΥΜΑΤΑΙ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Οι μαθητές: να κατανοήσουν το περιεχόμενο του κειμένου να αντλήσουν τα θρησκευτικά στοιχεία που περιλαμβάνει να το συγκρίνουν με την αρχαία τραγωδία να γνωρίσουν τον τρόπο χρήσης του διαδικτυακού ελληνικού λεξικού να δημιουργήσουν τα δικά τους λίμερικ.
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD E-MAIL

Π. Δέλτα, Πρώτες Ενθυμήσεις

«Τον πατέρα, εμείς τα παιδιά τον φοβούμασταν πάρα πολύ για να μπορούμε και να τον αγαπούμε. Τον τρέμαμε. Σαν έμπαινε ο πατέρας στο σπίτι, τσιμουδιά δεν ακούονταν στο σπουδαστήριο, όσο μικρά ή μεγάλα και αν ήμασταν. Αν τύχαινε και βρισκόμαστε στην είσοδο για να δούμε την ώρα ή για καμιά δουλειά, την ώρα που άνοιγε ο πατέρας με το κλειδί του και έμπαινε, πηγαίναμε φρόνιμα και τον χαιρετούσαμε (δε μας φιλούσε, απλώς μας χαιρετούσε μ' ένα: «Ε, κάτι εδώ; Πες να σερβίρουν γρήγορα, βιάζομαι»). Και φεύγαμε βιαστικά, μη μας βρει κανένα ψεγάδι... Αργότερα τον γνώρισα και τον εξετίμησα. Ως το τέλος της ζωής του μου έμεινε θεότης απλησίαστος. Μα μου έμεινε και η τελευταία μεγάλη αγάπη της ζωής μου, κάτι σαν λατρεία, σαν θρησκεία. Έκλαψα χάριν του φοβερά. Έκλαψα όλη μου τη ζωή. Μου επιβλήθηκε πάντα και με τυράννησε, ξέροντας και μην ξέροντας. Και ως το τέλος βάρυνε η θέληση και η τυραννία του στη ζωή μου. Και όμως έμεινε η τελευταία μεγάλη αγάπη της ζωής μου... Και λάτρεψα τον πατέρα μου σαν κάτι ανώτερο. Δεν τον πλησίαζα όμως. Δεν τον αγαπούσα με τρυφερότητα. Έστεκε πολύ μακριά μας, θεότης απρόσιτος, μα θεότης».

Δραστηριότητα Πρώτη

Η ηρωίδα παρουσιάζει την μορφή του αυστηρού πατέρα της ως μια απλησίαστη θεότητα. Στο απόσπασμα που παρατίθεται ως παράλληλο κείμενο η Αντιγόνη παραδέχεται στον Κρέοντα ότι η ίδια έθαψε το πτώμα του αδερφού της, Πολυνείκη. Αφού το διαβάσετε να εκθέσετε τις απόψεις σας αναφορικά με τη συμπεριφορά των δύο ηρωίδων απέναντι στις δύο ηγετικές μορφές της ζωής τους (πατέρας-θείος) και παράλληλα να αναφερθείτε στη σημασία του ενταφιασμού των νεκρών στην αρχαιότητα και σήμερα.

«Ο Δίας όμως δε μου τ' απαγόρευσε, ούτε η Δικαιοσύνη του Κάτω Κόσμου όρισε τέτοιους νόμους για τους ανθρώπους. Κι ούτε πιστεύω ότι οι διαταγές ενός θνητού να είναι πιο πάνω από τους άγραφους και αλάθευτους αιώνιους νόμους του ουρανού. Γιατί όχι μονάχα σήμερα ή χτες αλλά από πάντα υπάρχουν, δεν ξέρουμ' από πότε. Απ' τους θεούς εγώ δε θα τιμωρηθώ γιατί φοβήθηκα έναν θνητό.

Το ότι θα πεθάνω το ήξερα πολύ καλά, (πως μπορούσε να γίνει άλλωστε αλλιώς) πριν απ' τις προσταγές σου. Κι αφού είναι να πεθάνω, θα 'χω κέρδος να πάω μια ώρα γρηγορότερα. Για όποιον ζει με τα δικά μου βάσανα όπως εγώ, καλύτερος είναι ο θάνατος. Μια τέτοια τύχη δε μου κατοφαινεται. Αλλ' άμα το νεκρό, αυτόν που μας γέννησε η ίδια μάνα, τον παράταγα άθαφτο, θα πονούσα. Για τ' άλλα δε λυπάμαι πια. Κι αν μ' ό,τι κάνω, εσύ με παίρνεις για τρελή κατά κάποιον τρόπο την τρέλα τη χρωστάω σ' έναν τρελό».

Δραστηριότητα Δεύτερη

Ανατρέξτε στο Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html και εντοπίστε τις λέξεις του κειμένου: Θεός, λατρεύω, κοτζάμπασης. Έπειτα παρουσιάστε τους ορισμούς σε ένα κείμενο Word, χρησιμοποιώντας την τεχνική της αντιγραφής – επικόλλησης και δίνοντας χρώμα στο κείμενό σας.

Δραστηριότητα Τρίτη

Τα λίμερικ είναι στιχουργήματα με σταθερή δομή, που διεγείρουν τη λογοπλαστική ικανότητα δίνοντας περισσότερη αξία στον παραγόμενο ήχο παρά στο νόημα. Η στιχουργική του φόρμα είναι πεντάστιχη ή τετράστιχη (σπανιότερα), ο πρώτος στίχος παρουσιάζει τον ήρωα και πιθανόν κάποιο τοπωνύμιο, ο δεύτερος μια ιδιότητα του ήρωα, κάποιο χαρακτηριστικό, ο τρίτος εμφανίζει μια δραστηριότητα και μιαν αίσθηση πλοκής, ο τέταρτος συχνά παρουσιάζει τις αντιδράσεις των άλλων ή κάποια ενέργεια του ήρωα, και κλείνει με κάποιο εκκεντρικό επίθετο για τον ήρωα ή με μια ελαφριά παραλλαγή του πρώτου στίχου, προσδίδοντας μιαν εντύπωση ανακύκλωσης (Τσιλιμένη, 2005). Λαμβάνοντας υπόψη σας την θεωρία που παρατέθηκε, επιλέξτε ένα χωρίο του πεζού κειμένου, όπου η ηρωίδα αναφέρεται

στο στοιχείο του Θείου και αποδώστε το ως λίμερικ. Γράψτε την απάντησή σας στο προσωπικό σας 'e-mail' και αποστείλετέ την στην ηρωίδα του διηγήματος.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Η ηρωίδα εξομολογούμενη τα συναισθήματά της για τον πατέρα της αναφέρει ότι *«μου έμεινε και η τελευταία μεγάλη αγάπη της ζωής μου, κάτι σαν λατρεία, σαν θρησκεία»*. Μεταβείτε στο εγχειρίδιο των Θρησκευτικών της Α' Λυκείου, στο κεφάλαιο όπου γίνεται λόγος για τη λατρεία πατώντας στον παρακάτω σύνδεσμο

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A106/116/896,3327/> και αναλύστε την εν λόγω έννοια όπως αυτή παρουσιάζεται στα δύο κείμενα. Οι απαντήσεις σας πρέπει να δοθούν σε κείμενο 'word'.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Η ηρωίδα της ιστορίας χαρακτηρίζει τον πατέρα της 'απρόσιτο'. Πατώντας στον σύνδεσμο που παρατίθεται στην συνέχεια, θα μεταβείτε αυτόματα στο εγχειρίδιο των θρησκευτικών της Β' Λυκείου <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-B126/498/3244,13169/>.

Αφού διαβάσετε τη συγκεκριμένη ενότητα για το 'απρόσιτο' του Θεού, χρησιμοποιείστε δύο από τα γραφικά 'Smart Art' του 'Microsoft Word' και αναγράψτε τις σκέψεις-λέξεις που σας γεννά αφενός η φράση της ηρωίδας και αφετέρου η έννοια με τη χριστιανική της μορφή-αναφορά.

Post- test

ΤΙΤΛΟΣ	Ο ΡΗΓΑΣ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Εντοπισμός Γνωστικού Επιπέδου Μαθητή
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD POSTER MAKER E-MAIL PIXTON

Ρήγας Βελεστινλής, Θούριος

Ως τότε, παλληκάρια, να ζούμεν στα στενά,
μονάχοι, σαν λιοντάρια, στες ράχες, στα βουνά;
Σπηλιές να κατοικούμεν, να βλέπωμεν κλαδιά,
να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά;
Να χάνωμεν αδέρφια, Πατρίδα και γονείς,
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς;
Καλλιό 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή!
Τι σ' ωφελεί αν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά;
Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά.
Βεζίρης, Δραγουμάνος, Αφέντης κι αν σταθής,
ο Τύραννος αδίκως σε κάμει να χαθής·
δουλεύεις όλ' ημέρα σε ό,τι κι αν σοι πη,
κι αυτός πασχίζει πάλιν το αίμα σου να πιη.
Ο Σούτζος* κι ο Μουρούζης*, Πετράκης*, Σκαναβής*,
Γκίκας* και Μαυρογένης*, καθρέπτης είν' να ιδής.
Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν, κι αγάδες, με άδικον σπαθί·
κι αμέτρητ' άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμιοί,
ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμιά 'φορμή.
Ελάτε μ' έναν ζήλον σε τούτον τον καιρόν,
να κάμωμεν τον όρκον επάνω στον Σταυρόν·
συμβούλους προκομμένους, με πατριωτισμόν,

να βάλωμεν, εις όλα να δίδουν ορισμόν·
οι Νόμοι να 'ν' ο πρώτος και μόνος οδηγός,
και της Πατρίδος ένας να γένη αρχηγός·
γιατί κι η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά·
να ζούμε σαν θηρία είν' πλιο σκληρή φωτιά.
Και τότε, με τα χέρια ψηλά στον ουρανόν,
ας πούμ' απ' την καρδιά μας ετούτα στον Θεόν.
Εδώ σηκώνονται οι Πατριώται ορθοί και, υψώνοντες
τας χείρας προς τον ουρανόν, κάμνουν τον Όρκον:
«Ω Βασιλεύ του Κόσμου, ορκίζομαι σε Σε,
στην γνώμην των Τυράννων να μην ελθώ ποτέ!
Μήτε να τους δουλεύσω, μήτε να πλανηθώ
εις τα ταξίματά τους, για να παραδοθώ.
Εν όσω ζω στον κόσμον, ο μόνος μου σκοπός,
για να τους αφανίσω, θε να 'ναι σταθερός.
Πιστός εις την Πατρίδα, συντρίβω τον ζυγόν,
αχώριστος για να 'μαι υπό τον στρατηγόν.
Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Δραστηριότητα Πρώτη

Αφού αναγνώσετε το ποίημα 'Θούριος', εντοπίστε και αναγράψετε σε ένα κείμενο word τρία θρησκευτικά στοιχεία που αυτό αποπνέει.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Όπως φαίνεται στο κείμενο 'Θούριος', ο όρκος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή του ποιητή. Αφού διαβάσετε τον όρκο των 'Πατριωτών', να συντάξετε ένα E-mail στο οποίο θα απαντάτε στους αγωνιστές, δημιουργώντας ένα τετράστιχο ποίημα με ομοιοκαταληξία.

Δραστηριότητα Τρίτη

Χρησιμοποιώντας την εφαρμογή "poster maker", δημιουργείστε μια αφίσα με εικόνες που σας γεννά το ποίημα και έχετε ανιχνεύσει μέσα από ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Αναζητήστε στο διαδίκτυο αναφορές του Θεού σε άλλους σπουδαίους Έλληνες ποιητές ή/ και πεζογράφους.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Χρησιμοποιείστε τις εικόνες που σας δημιουργεί το ποίημα και δημιουργείστε τα δικά σας κόμικς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Pre-Test

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

Το κείμενο του Θούριου αποπνέει το θρησκευτικά στοιχεία του Θεού, της προσευχής και του Σταυρού

Μαθητής Δ.

Το όνομα του Θεού.

Μαθητής Γ.

Τον Θεό και τον Σταυρό

Μαθήτρια Μ.

1^ο στοιχείο Ο Θεός

2^ο στοιχείο Ο όρκος

3^ο στοιχείο Ο Σταυρός

Μαθήτρια Σ.

Τον όρκο στον Θεό

Μαθήτρια Η.

Το κείμενο έχει ως θρησκευτικά στοιχεία τον Θεό και τον Σταυρό

Δραστηριότητα Δεύτερη

Μαθητής Χ.

Προς

Θέμα

Ψηλά στην κορυφή του λόφου
Ορκίζομαι στο όνομα του Χριστού
Οτι κανένας Τουρκος
Δεν θα πατήσει την χωρα αυτή|

Μαθητής Δ.

Θέμα

Ορκιζομαιστο Θεο
Οτι θα πολεμώ για τον τόπο αυτό
Μαζί με τους συντρόφους μου
Θα κάνω το καλύτερο για την πατρίδα
μου|

Μαθητής Γ.

Δεν έχω EMAIL

Μαθήτρια Μ.

Θέμα

Ως ποτε θα ζούμε στα βουνα
Τρομαγμενοι ταπεινα
Πάμε για πόλεμο ξανά
Οπλισμένοι σαν θεριά|

Μαθήτρια Σ.

Προς

Θέμα

Όρκο βαρυ δινω εδω
Σαν περήφανος αετός
Με εσας θα πολεμώ
Τον Τούρκο αυτόν

Μαθήτρια Η.

ΔΕΝ ΕΧΩ Ε ΜΑΙΛ

Δραστηριότητα Τρίτη

Δεν απαντήθηκε από κανέναν/καμία μαθητή/τρια

Δραστηριότητα Τέταρτη

Δεν απαντήθηκε από κανέναν/ καμία μαθητή/τρια

Δραστηριότητα Πέμπτη

Δεν απαντήθηκε από κανέναν/καμία μαθητή/τρια

1ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

Την εκκλησίαν αγαπώ και τιμώ — τα εξαπτέρυγά της τα κρατώ,
τ' ασήμια των σκευών τα φιλώ, τα κηροπήγιά της και
τα φώτα της τα ανάβω, τες εικόνες της τις προσκυνώ, τον άμβωνά της τον πατώ.

Μαθητής Δ.

Την εκκλησίαν αγαπώ και τα εξαπτέρυγά της τα φιλάω. Επίσης τ' ασήμια των σκευών, τα κηροπήγιά της, τα φώτα, τες εικόνες της και τον άμβωνά της τα έχω σαν τον ίδιο τον Θεό.

Μαθητής Γ.

Την εκκλησίαν πολύ την αγαπώ — και τα εξαπτέρυγά της και
τ' ασήμια των σκευών και τα κηροπήγιά της και
τα φώτα και τες εικόνες της και τον άμβωνά της.

Μαθήτρια Μ.

Την εκκλησίαν την λατρεύω και την αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της τα θαυμάζω σαν τα
κρατούν τα παπαδοπαίδια,
τ' ασήμια των σκευών της τα σέβομαι, αντικρίζοντας τα κηροπήγιά της και
τα φώτα της με καταλαμβάνει δέος, τες εικόνες της τις προσκυνώ, τον άμβωνά της μ τις
ωραίες εικόνες τον φιλάω.

Μαθήτρια Σ.

Την εκκλησίαν αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της,
τ' ασήμια των σκευών, τα κηροπήγιά της,
τα φώτα, τες εικόνες της, τον άμβωνά της τον πλησιάζω, αλλά δεν μπορώ να μπω μέσα.

Μαθήτρια Η.

Την εκκλησίαν πολύ αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της,
τ' ασήμια των σκευών, τα κηροπήγιά της και
τα φώτα, -, και επίσης τον άμβωνά της.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Μαθητής Χ.

Ομοιότητες: Ίδιο περιεχόμενο, ανάδειξη θρησκείας, καλύτερη κατανόηση από τον πεζό λόγο

Διαφορές: Δεν υπάρχει μέτρο, οι κολλημένες λέξεις δεν βοηθάνε στην ανάγνωση

Μαθητής Δ.

Ομοιότητες: Ίδιες λέξεις, θρησκευτικό περιεχόμενο

Διαφορές: Ο τρόπος που γράφεται το κάθε κείμενο

Μαθητής Γ.

Ομοιότητες: Ίδιο κείμενο, αναφορά στην εκκλησία

Διαφορές: καμία

Μαθήτρια Μ.

Ομοιότητες: Ανάδειξη θρησκευτικών στοιχείων, επανάληψη λέξεων, ίδιο περιεχόμενο

Διαφορές: Ο τρόπος που διαβάζονται, η μορφή τους

Σ.

Ομοιότητες: Ίδιο κείμενο

Διαφορές: Καμία

Η.

Ομοιότητες: Μιλάνε για την εκκλησία, ακριβώς ίδιες λέξεις

Διαφορές: Στον τρόπο που το διαβάζω

Δραστηριότητα Τρίτη

Μαθητής Χ.

Την εκκλησίαν αγαπώ

— τα εξαπτέρυγά της τα μεγάλα

τα πολλά ασήμια των σκευών,

που χωρίς αυτήν δεν μπορώ

το πλήθος από κηροπήγιά της,

τα λαμπερά της φώτα και τα πνευματικά παιδιά της

τες εικόνες της,

τον άμβωνα της.

Εκεί σαν μπω, μες σ' εκκλησία των Γραικών·

με των θυμιαμάτων της τες ευωδίες,

μες τες λειτουργικές φωνές και συμφωνίες,

τες μεγαλοπρεπείς των ιερέων παρουσίες

και κάθε των κινήσεως τον σοβαρό ρυθμό —
λαμπρότατοι μες στον αμφίων τον στολισμό —
ο νους μου πηαίνει σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,
στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Μαθητής Δ.

Την εκκλησίαν αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της,
τ' ασήμια των σκευών,
τα κηροπήγιά της,
τα φώτα,
τες εικόνες της, τον άμβωνά της.

Εκεί σαν μπω,
μες σ' εκκλησία των Γραικών·
με των θυμιαμάτων της **το γλυκό**
τες ευωδίες,
μες τες λειτουργικές φωνές **τις ωραίες**
και συμφωνίες,
τες μεγαλοπρεπείς των ιερέων παρουσίες
και κάθε των κινήσεως
τον σοβαρό ρυθμό —
λαμπρότατοι μες στον **μεγαλόπρεπον** αμφίων
τον στολισμό —
ο νους μου πηαίνει **κι έρχεται** σε τιμές μεγάλες
της φυλής μας,
στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Μαθητής Γ.

Την εκκλησίαν **του χωριού μου** αγαπώ — τα εξαπτέρυγά της,
τ' ασήμια των σκευών,
τα κηροπήγιά της,
τα φώτα, τες εικόνες της, τον άμβωνά της.

Εκεί σαν μπω **να προσκυνήσω** ,

μες σ' εκκλησία των Γραικών·
με των θυμιαμάτων της τες ευωδίες **τις δυνατές,**
μες τες λειτουργικές φωνές και συμφωνίες,
τες μεγαλοπρεπείς των ιερέων παρουσίες **τις καλές**
και κάθε των κινήσεως τον σοβαρό ρυθμό —
λαμπρότατοι μες στων αμφίων τον στολισμό **σκύβω να εξομολογηθώ** —
ο νους μου πηαίνει σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,
στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Μαθήτρια Μ.

Την **εκκλησίαν** αγαπώ
Και την πονώ
— τα εξαπτέρυγά της,
την καρδιά της
τ' ασήμια των σκευών, τα κηροπήγιά της,
τα χίλια καλά της
τα φώτα, τες εικόνες της, τον άμβωνά της.

Εκεί σαν μπω, μες σ' εκκλησία των Γραικών·
των σκυθρωπών
με των θυμιαμάτων της
τες ευωδίες,

μες τες λειτουργικές φωνές
τις ψαλμωδίες τις γλυκιές
και συμφωνίες,
τες μεγαλοπρεπείς
των ιερέων παρουσίες
και κάθε των κινήσεως τον σοβαρό ρυθμό
που αποτελεί για όλους μας σταθμό
λαμπρότατοι μες στων αμφίων τον στολισμό —
ο νους μου πηαίνει σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,
αγάπης της ζωής μας
στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Μαθήτρια Σ.

Την εκκλησίαν αγαπώ **πολύ**
— τα εξαπτέρυγά της,
τ' ασήμια των σκευών,
τα κηροπήγιά της **τα πολλά,**
τα φώτα, τες εικόνες της, τον άμβωνά της.

Εκεί σαν μπω, μες σ' εκκλησία των Γραικών·
με των θυμιαμάτων της
τες ευωδίες,
μες τες λειτουργικές φωνές
και συμφωνίες,
τες μεγαλοπρεπείς των ιερέων
παρουσίες
και κάθε των κινήσεως
τον σοβαρό ρυθμό —
λαμπρότατοι μες στων αμφίων τον **ωραίο** στολισμό —
ο νους μου πηαίνει σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,
στον ένδοξό μας **και μεγάλο** μας Βυζαντινισμό.

Μαθήτρια Η.

Την εκκλησίαν αγαπώ
— τα εξαπτέρυγά της,
τ' ασήμια των σκευών,
τα κηροπήγιά της,
τα φώτα, τες εικόνες της,
τον άμβωνά της.

Εκεί σαν μπω, μες σ' εκκλησία των Γραικών·
τες μεγαλοπρεπείς των ιερέων παρουσίες
που αποτελούν ζωής ουσίες
και κάθε των κινήσεως
τον σοβαρό ρυθμό —

και τρανταγμό

λαμπρότατοι μες στον αμφίον τον στολισμό —

ο νους μου πηαίνει

σε τιμές μεγάλες της φυλής μας,

της αξέχαστης ιστορίας μας:

στον ένδοξό μας Βυζαντινισμό.

Δραστηριότητα Τέταρτη

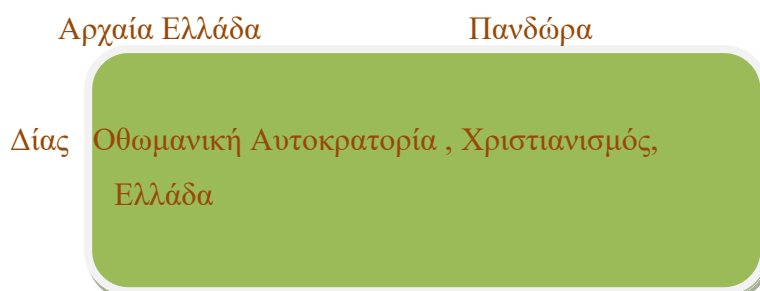
Μαθητής Χ.

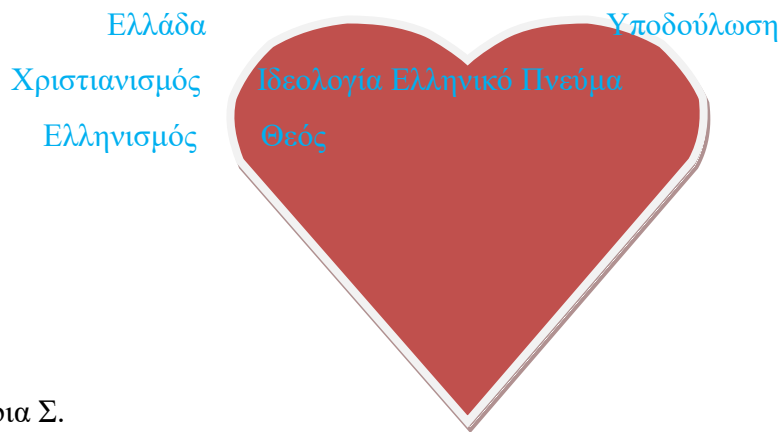
Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

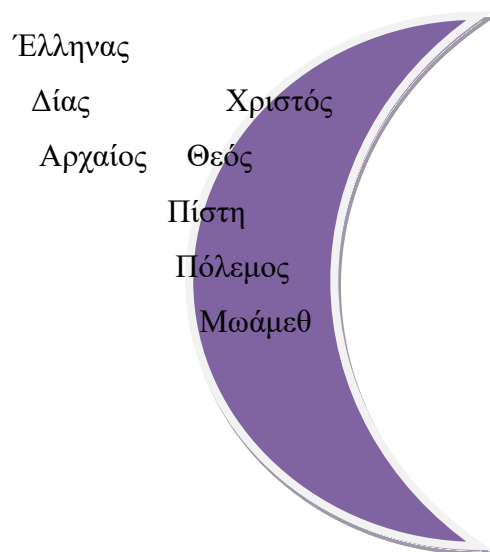
Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

Μαθήτρια Η.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Μαθητής Χ.

Στην Εκκλησία μπορείς να νιώσεις μονο
δέος για τον Θεάνθρωπο που σε
παρακολουθεί. Ο κάθε ένας πρέπει να
τηρεί τους κανόνες της και να σέβεται
το χώρο.

Μαθητής Δ.

Η Εκκλησία του χωριού μου

Όταν ερχόταν το Πάσχα μας έπαιρνε η
μαμά μου και μας πήγαινε στο χωριό.
Την Μεγάλη Παρασκευή πηγαίναμε
στην Εκκλησία που ήταν μαζεμένα όλα
τα παιδιά του χωριού. Προσκυνούσαμε
τις εικόνες και παίρναμε το κεράκι
μας από το παγκάρι. Μετά γυρίζαμε όλο
το χωριό και κάποιες φορές κρατούσα
και ένα από τα εξαπτέρυγα.

Μαθητής Γ.

Οι πατέρες της Εκκλησίας

Σέβομαι την Εκκλησία, μα πάνω από
όλα σέβομαι τη Θρησκεία μου. Οι
πατέρες της Εκκλησίας πολλές φορές
λειτουργούν λάθος απέναντι μας, γιατί
δείχνουν τον πλούτο τους, ενώ πολλοί
από εμάς δεν έχουμε ούτε τα
απαραίτητα.

Μαθήτρια Μ.

Στην Εκκλησία

Μπαίνοντας στην εκκλησιά, ολόγυρα βλέπω κεριά, εικόνες Αγίων που με κοιτούν, το Σ αγαπώ θέλουν να μου πουν.

Μαθήτρια Σ.

Προς

k.p.kavafis@gmail.com

Εγώ στην Εκκλησία

Σαν μπω στην εκκλησιά
Μαζί με τα άλλα τα παιδιά, τρέχω,
παίζω και γελώ, μα στο προαύλιο αυτό.
Πατώντας το κόκκινο χαλί πετάει η
ψυχή μου σαν πουλί που επιτέλους θα
ρθω σε επαφή με το Χριστό.

Μαθήτρια Η.

Προς

k.p.kavafis@gmail.com

Αγαπώ την Εκκλησία

Κάθε Κυριακή η μαμά μου μας έβαζε τα
καλά μας και πηγαίναμε στην
Εκκλησιά. Άκουγα τον Παπά να ψέλνει,
αλλά ποτέ δεν καταλάβαινα τι ακριβώς
λέει. Σίγουρα όμως στην Εκκλησία
νιώθω ωραία.

2ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

Ο Ρήγας Φεραίος πίστευε πολύ στο Θεό. Ο όρκος είναι μέρος της θρησκείας, γι' αυτό και ζήτησε από τους αγωνιστές να δώσουν όρκο στο Θεό. Ο Μακρυγιάννης όπως λέει ο Κατράκης, ορκίστηκε στις εικόνες των Αγίων και αποφάσισε ακόμη και να πεθάνει για την πατρίδα και τη θρησκεία του. Άρα και για τους δύο αγωνιστές ο όρκος παίζει πολύ μεγάλο ρόλο για τη ζωή τους.

Μαθητής Δ.

Ο Μακρυγιάννης ορκίστηκε σε ικόνα για να μπει στην Φιλική Εταιρεία σε έναν ιερέα. Φαίνεται ότι ο πιστεύει τόσο πολύ στον όρκο που δεν φοβάτε να δώσει τη ζωή του για αυτόν. Ο Φεραίος ζήτησε από τους Έλληνες να ορκιστούν στο Θεό για να πολεμήσουν για την πατρίδα και μέσα στον όρκο είπε ότι όποιος δεν τον ακούσει θα κάψει ο ουρανός. Και οι δύο αγωνιστές πιστεύουν πολύ στον όρκο.

Μαθητής Γ.

Ο Κατράκης λέει ότι ο Μακρυγιάννης ζήτησε να ορκιστεί σε μια εικόνα για να μπει στη φιλική εταιρεία. Ο Φεραίος ζήτησε από τους Έλληνες να ορκιστούν για να μπου στον αγώνα του 1821. Και οι δύο πιστεύουν πολύ στον όρκο γιατί μέσα από αυτόν βλέπουν την Ελλάδα και τον Θεό.

Μαθήτρια Μ.

Ο Γιάννης Μακρυγιάννης είναι αποφασισμένος να πεθάνει για την Ελλάδα και για να το αποδείξει αυτό δίνει όρκο σε έναν ιερέα. Ο Ρήγας Φεραίος επίσης ξέρει ότι μπορεί να πεθάνει μπαίνοντας στον πόλεμο εναντίον των Τούρκων, όμως ορκίζεται ότι δεν θα προδώσει ποτέ τη χώρα και δεν θα εγκαταλείψει τον αγώνα. Και οι δύο ορκίζονται για να μπου στην Φιλική Εταιρεία, πιστεύοντας πολύ στο Θεό, αφού οι όρκοι ανήκουν στο Θεό.

Μαθήτρια Σ.

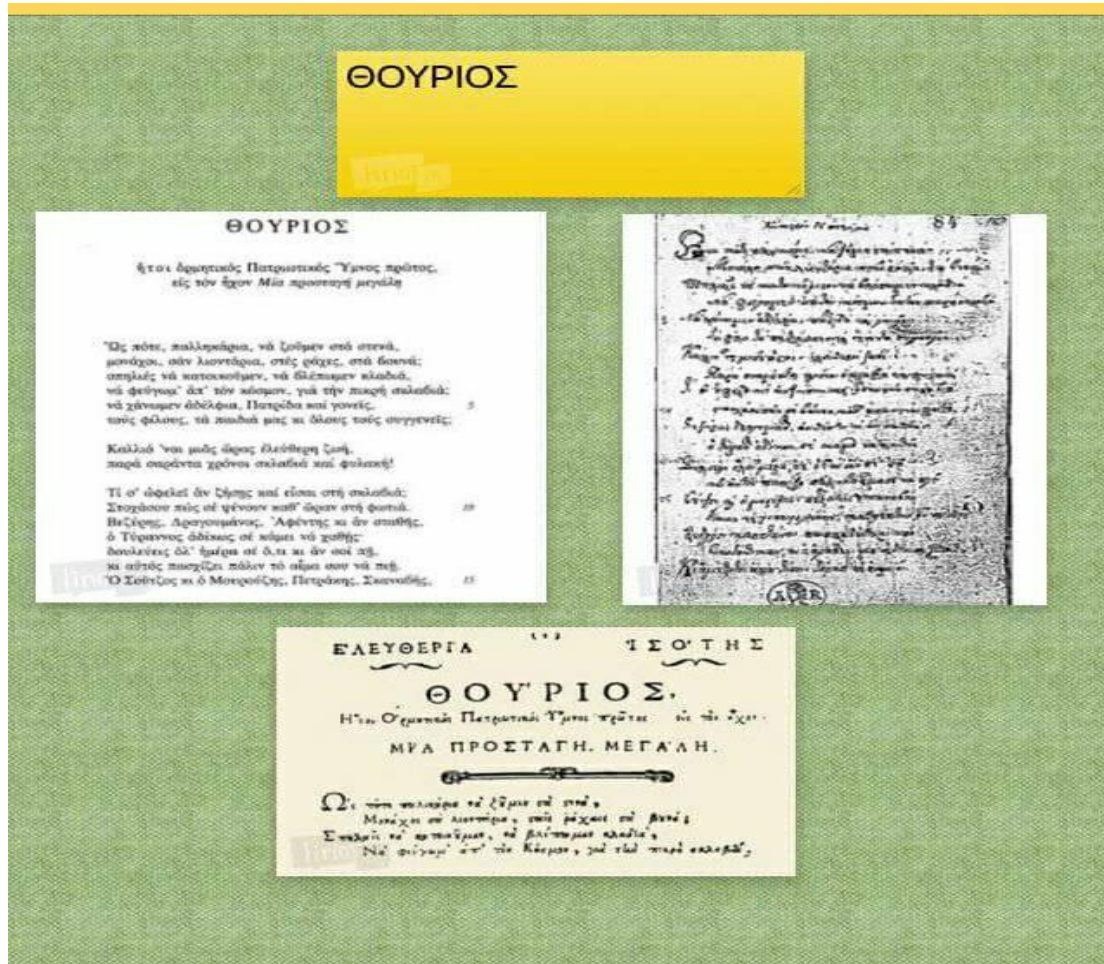
Ο Μακρυγιάννης φιλάει το χέρι του παπά γιατί πιστεύει πολύ στο Θεό και ορκίζεται σε μια εικόνα της εκκλησίας ότι δεν θα προδώσει ποτέ την πατρίδα του και τον Θεό του. Ο Φεραίος ζητάει από τους Έλληνες να δώσουν όρκο για να αγωνιστούν για να βεβαιωθεί ότι δεν θα προδώσουν την Ελλάδα. Άρα, και οι δυο μορφές του ελληνικού αγώνα πίστευαν πολύ στον όρκο και στον Θεό, γιατί όπως φαίνεται ο όρκος ήταν η ζωή τους.

Μαθήτρια Η.

Ο Μακρυγιάννης βάζει το χέρι του πάνω στην εικόνα του παπά για να ορκιστεί στον Θεό, αρά πιστεύει πολύ σε αυτόν. Ο Φεραίος ορκίζεται στη ζωή του μαζί με τους άλλους Έλληνες για τον αγώνα του για την πατρίδα. Επομένως και οι δύο πιστεύουν πολύ στον όρκο.

Δραστηριότητα Δεύτερη

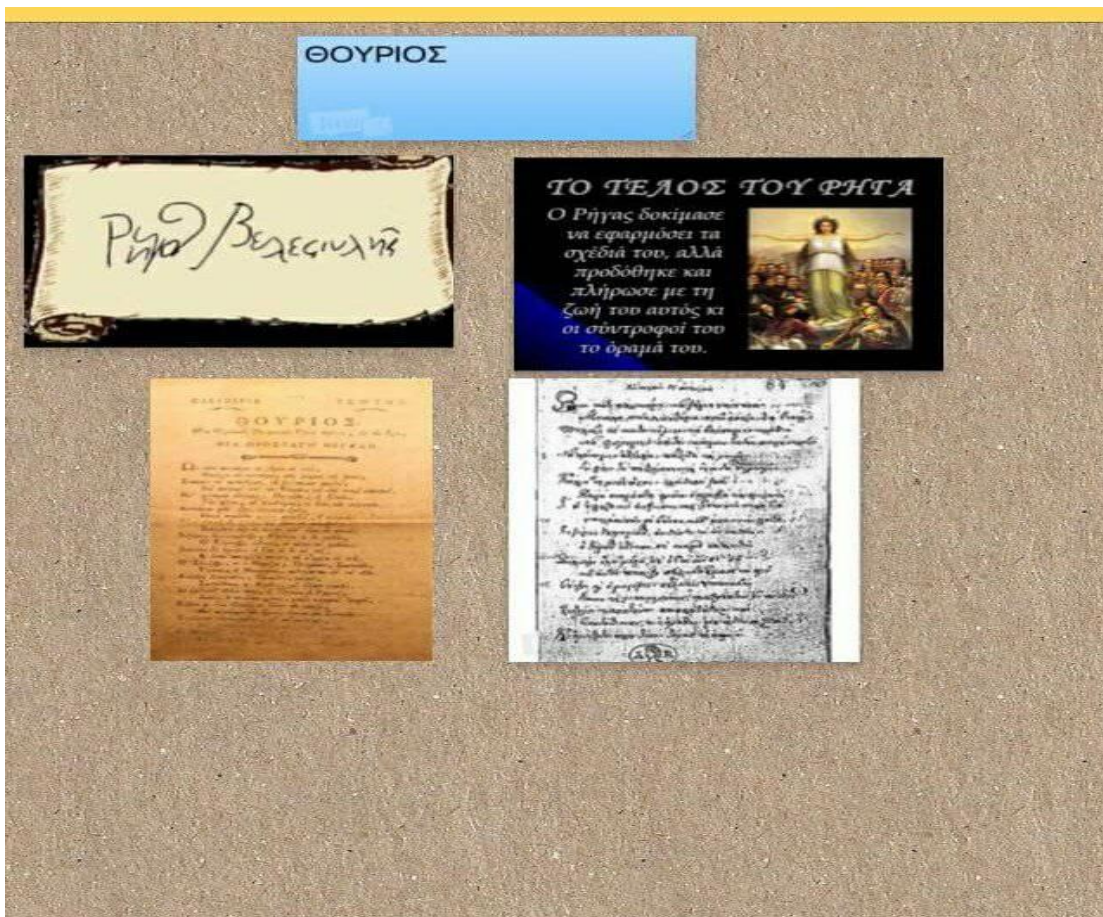
Μαθητής Χ.

Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

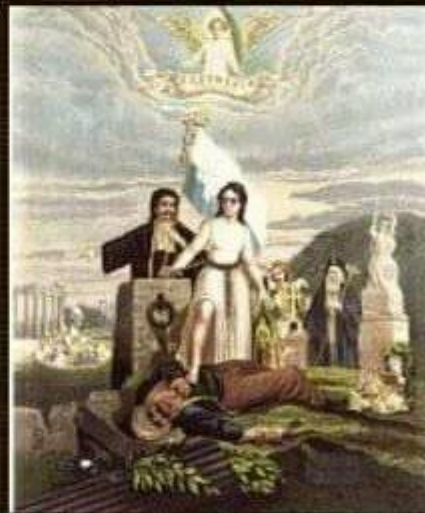

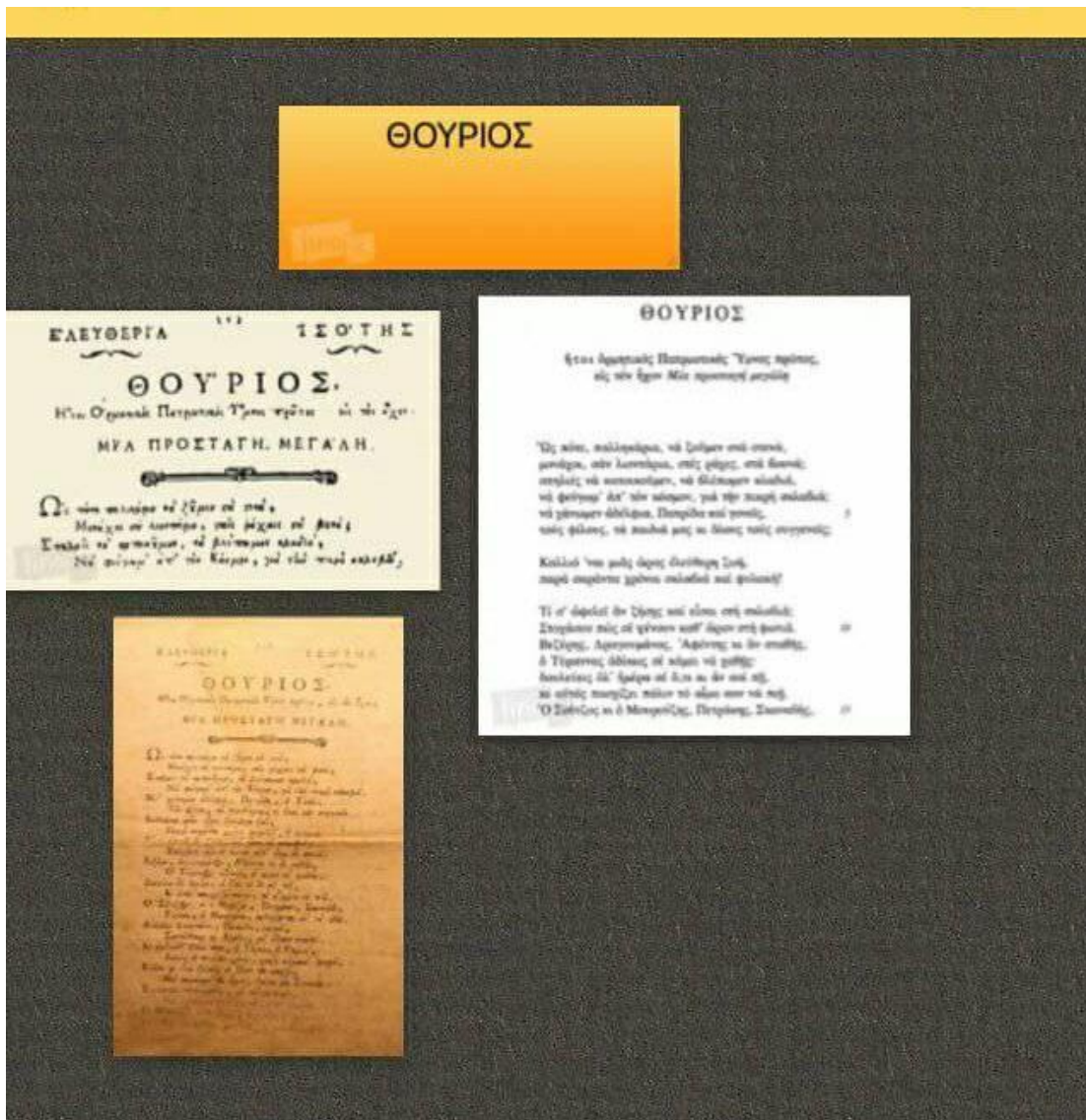
ΘΟΥΡΙΟΣ

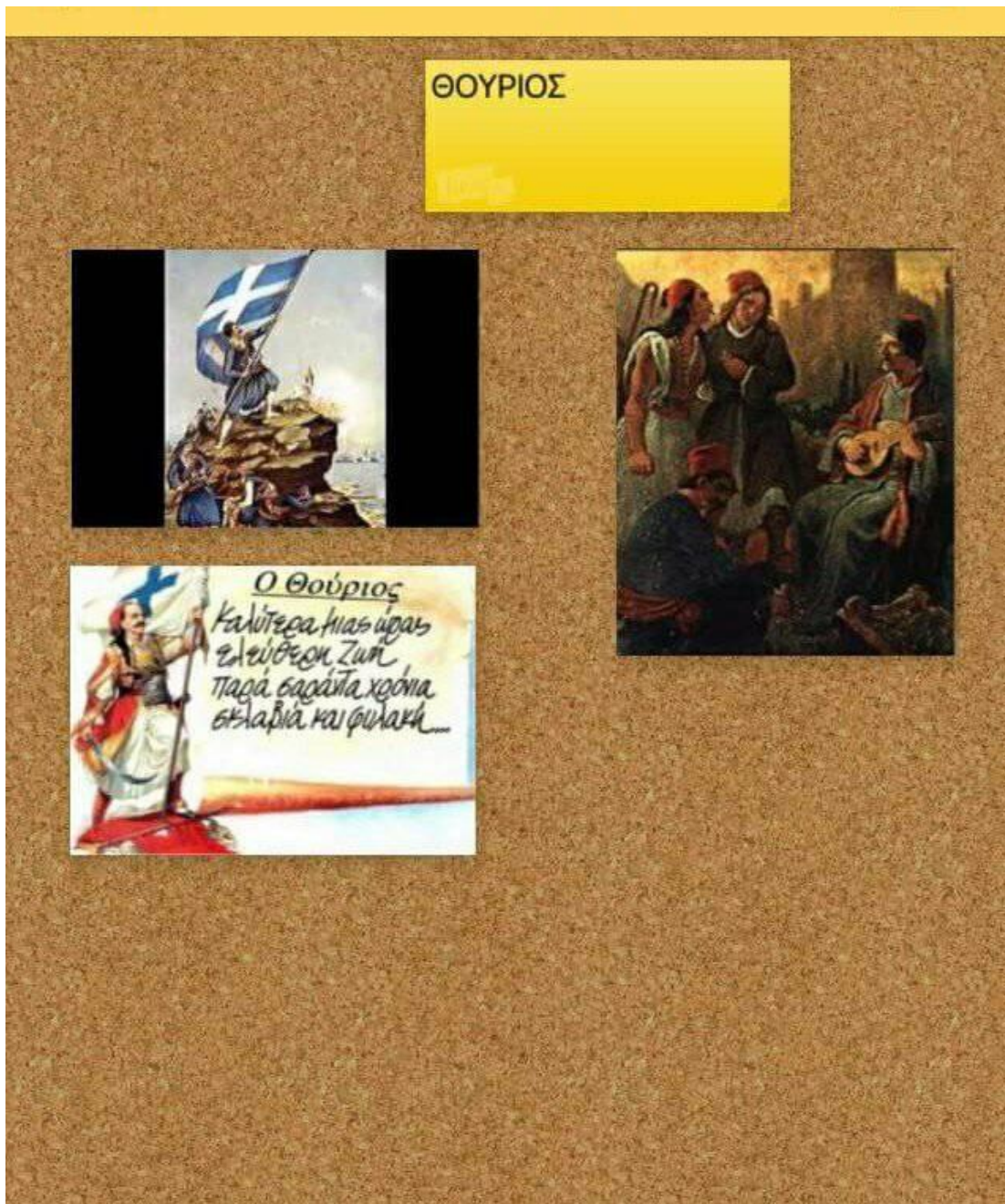
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΦΗΤΑ

Ο Ρήγας δοκίμασε να εφαρμόσει τα σχέδιά του, αλλά προδόθηκε και πλήρωσε με τη ζωή του αυτός κι οι σύντροφοί του το όραμά του.

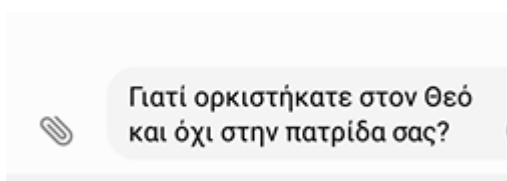

Μαθήτρια Η.

Δραστηριότητα Τρίτη

Μαθητής Χ.

Μαθητής Δ.

Ποιά συναισθήματα έχετε για τον Θεό?

Μαθητής Γ.

Τί αντιπροσωπεύει για σας ο Θεός?

Μαθήτρια Μ.

Πόσο συχνά προσευχεστε στον Θεό?

Μαθήτρια Σ.

+ Από ποια ηλικία πιστεύεις στο Θεό?? ↑

Μαθήτρια Η

↕ Πως πιστεύετε αγωνιστή της πατρίδας μας οτι ήταν ο Θεός? |

Δραστηριότητα Τέταρτη

Μαθητής Χ.

«Ω Βασιλεύ του Κόσμου ΠΑΟΚ, ορκίζομαι σε Σενα δικέφαλε,

στην γνώμην των Τυράννων Ολυμπιακών να μην ελθώ ποτέ!

Φυσικά να τους δουλεύσω μέσα στα γήπεδα, μήτε να πλανηθώ από τα κύπελα τους ούτε από τα ταξίματά τους, για να παραδοθώ στους ύμνους τους.

Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός,

για να τους αφανίσω, θε να 'ναι σταθερός.

Πιστός εις την ομάδα, συντρίβω τον αντίπαλο,
αχώριστος για να 'μαι υπό τον αετό.

Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Μαθητής Δ.

«Ω Βασίλισσα του Κόσμου Θεσσαλονίκη, ορκίζομαι σε Σε,
στην γνώμην των Αθηναίων να μην ελθώ ποτέ!

Μήτε να τους δουλεύσω, μήτε να πλανηθώ

εις τα ταξίματά τους, για να παραδοθώ. Ποτέ εις τη ζωή μου το σουβλάκι καλαμάκι να μην το πω.

Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός,

για να τους κοροιδεύω, θε να 'ναι σταθερός.

Πιστός εις την Ελλάδα, τους δείχνω το κουλούρι το θεσσαλονικιό κι αχώριστος θε να 'μαι από το
ψωμί το ζυμωτό.

Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Μαθητής Γ.

«Ω Βασιλεύ του Κόσμου Δικέφαλε Αετέ, ορκίζομαι σε Σε, στην 4 θα πηγαίνω και δεν θα λείψω ποτέ.

Στα μπάχαλα θα βγαίνω πρώτος στη γραμμή γιατί είσαι για μένα η μόνη μου φυγή. Τους Αριανούς
θα τρέξω και θα τους κοροιδέψω και

εις τα ταξίματά τους, δεν θα παραδοθώ.

Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός, θα ναι να ρχομαι στην Τούμπα για να σου δείχνω το
πόσο Σ ΑΓΑΠΩ.

Πιστός εις τον δικέφαλο, το τεράστιο αετό συντρίβω μέσα στην Τούμπα τον κάθε εχθρό. Κι αν

παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός

και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Μαθήτρια Μ.

«Ω Βασιλεύ του Κόσμου Τζόνυ Ντέπ, ορκίζομαι σε Σε,

στην γνώμην των Αμερικάνων να μην ελθώ ποτέ! Πρωταγωνιστής σαν κι εσένα δεν γεννήθηκε ποτέ,
ένας είσαι μόνος και γω εδώ για σε.

Μήτε να τους παρακολουθήσω τους άλλους, μήτε να πλανηθώ από τα ωραία τους φωτά

εις τα ταξίματά τους, εγώ να παραδοθώ.

Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός, είναι να μεγαλώσω για να σε παντρευτώ

και για να αφανίσω τις κότες που σε πολιορκούν.

Πιστός εις το πρόσωπό σου, συντρίβω όλους τους άλλους ηθολποιούς,

αχώριστη για να 'μαι υπό τον πειρατή το βλέμμα.

Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να με κατακάψη, να γένω σαν καπνός!»

Μαθήτρια Σ.

«Ω Βασίλισσα του Κόσμου Γιάννα, ορκίζομαι σε Σε, ότι κολλητή σαν εσένα δεν θα βρω ποτέ

Μήτε πλανηθώ από τις άλλες κοπέλες επειδή στο σχολείο έχουν μεγαλύτερο βαθμό
εις τα ταξίματά τους, για να παραδοθώ.

Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός, είναι να σε κάνω ευτυχισμένη με τις σέλφι μας
δεμένη.

Πιστός εις την φιλία, συντρίβω την μοναξιά,
αχώριστη θα 'μια στην κάθε σου ματιά.

Κι αν παραβώ τον όρκον, ν' αστράψ' ο Ουρανός
και να χάσω το κινητό μου, να γένω σαν καπνός!»

Μαθήτρια Η.

«Ω αγαπημένη μου μπουγάτσα, ορκίζομαι σε Σε,

στην γνώμην των διαιτολόγων να μην ελθώ ποτέ κι η γεύση σου για μένα να μην αλλάξει ποτέ!

Μήτε να τους πληρώσω, μήτε να πλανηθώ

εις τα ταξίματά τους για κοιλιακούς, να μην παραδοθώ.

Εν όσω ζω στον κόσμο, ο μόνος μου σκοπός,

θα ναι να σε τρώω σαν κάτι ιερό.

Πιστός εις την κρεμούλα, την τόσο ζαχαρωτή συντρίβω τις τύψεις σε κάθε εκδοχή.

Κι αν παραβώ τον όρκον, και δεν σε τρώω πια ν' αστράψ' ο Ουρανός

και να με κατακάψη, να γένω εγώ τρελή!»

Δραστηριότητα Πέμπτη

Μαθητής Χ.

Τα δύο κείμενα αναφέρονται στο Θεό, αλλά έχουν τη διαφορά ότι μιλάνε για διαφορετικούς Θεούς.

Ο Φεραίος μιλάει για τον Θεό μας και ο Ησίοδος μιλάει για τον Δία.

Μαθητής Δ.

Τα δύο κείμενα έχουν τη διαφορά ότι του Φεραίου μιλάει για το Θεό της εκκλησίας μας, αλλά ο
Ησίοδος μιλάει για τον Δία.

Μαθητής Γ.

Ο Φεραίος ορκίζεται στον δικό μας Θεό ενώ ο Ησίοδος στον Δία που ήταν ένα ψέμα και τον
θεωρούσαν όλοι αρχηγό του Ολύμπου.

Μαθήτρια Μ.

Και τα δύο κείμενα αναφέρονται στην πίστη των συγγραφέων, όμως στο Έργα και Ημέραι ο Ησίοδος μιλάει για τον Δία, ενώ ο Φεραίος στον Θεό της Χριστιανοσύνης. Επίσης ο Ησίοδος μιλάει για δίκαιο όπως και ο Ρήγας Φεραίος που πιστεύει ότι είναι δίκαιο οι αγωνιστές να τιμούν την πατρίδα.

Μαθήτρια Σ.

Τα κείμενα δεν έχουν σχέση μεταξύ τους.

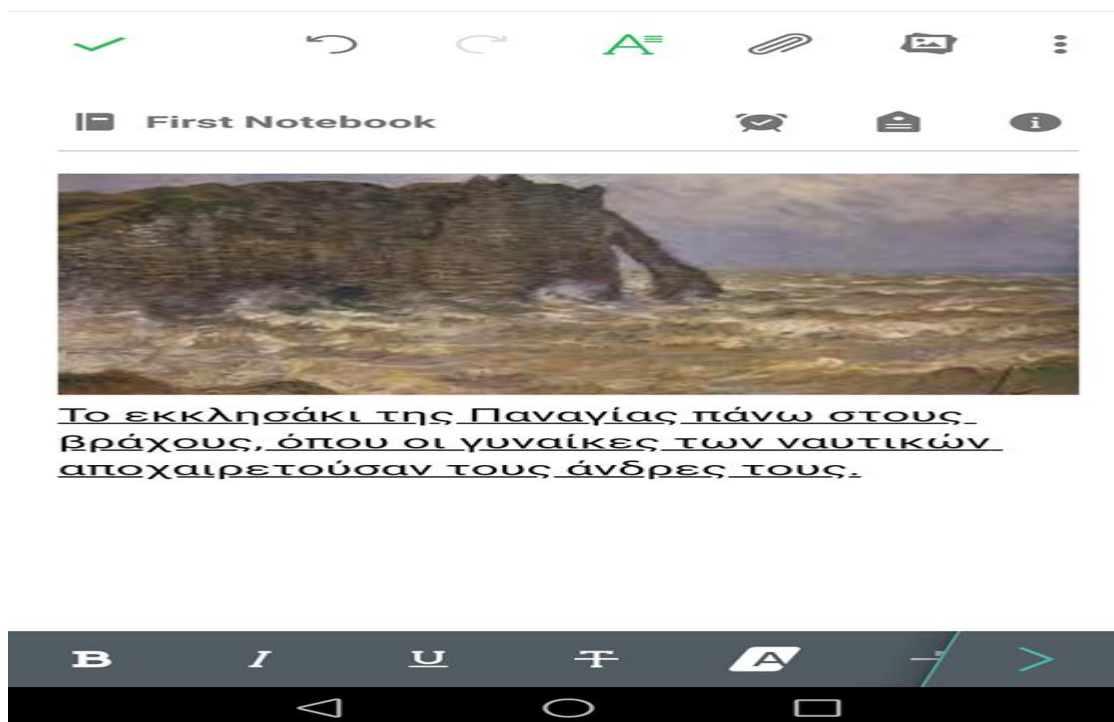
Μαθήτρια Η.

Τα κείμενα αναφέρονται σε Θεούς.

3^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

The screenshot shows a mobile note-taking application interface. At the top, there is a toolbar with icons for checkmark, undo, redo, text color, attach, share, and menu. Below the toolbar, the note title is "First Notebook". The main content area displays a landscape photograph of a rocky cliffside overlooking the sea. Below the image, the text reads: Το εκκλησάκι της Παναγίας πάνω στους βράχους, όπου οι γυναίκες των ναυτικών αποχαιρετούσαν τους άνδρες τους. At the bottom, there is a text formatting toolbar with icons for bold (B), italic (I), underline (U), strikethrough (ABC), text background color (A), and text color (A). The Android navigation bar is visible at the very bottom.

Μαθητής Δ.

Οι σύζυγοι των ναυτικών στο εκκλησάκι του νησιού τους αποχαιρετούν με την ελπίδα να τους δουν σύντομα. Η μια από αυτές κρατάει στην αγκαλιά της το παιδί της.

Μαθητής Γ.

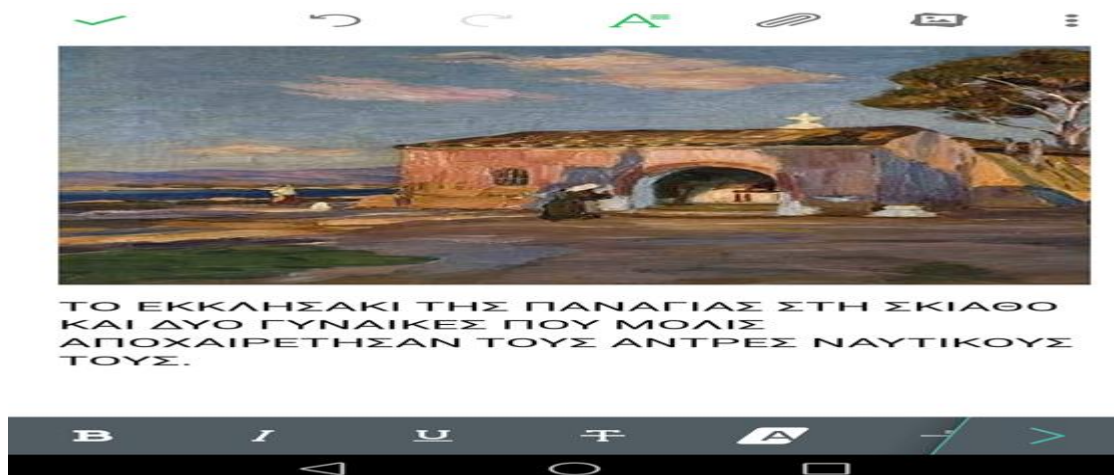
Οι γυναίκες της Σκιάθου στο εκκλησάκι, περιμένουν με αγωνία το καράβι των συζύγων τους να δέσει στο νησί. Είναι γυναίκες διαφορετικών ηλικιών που στηρίζουν η μία την άλλη, αφού ζουν την ίδια δραματική κατάσταση

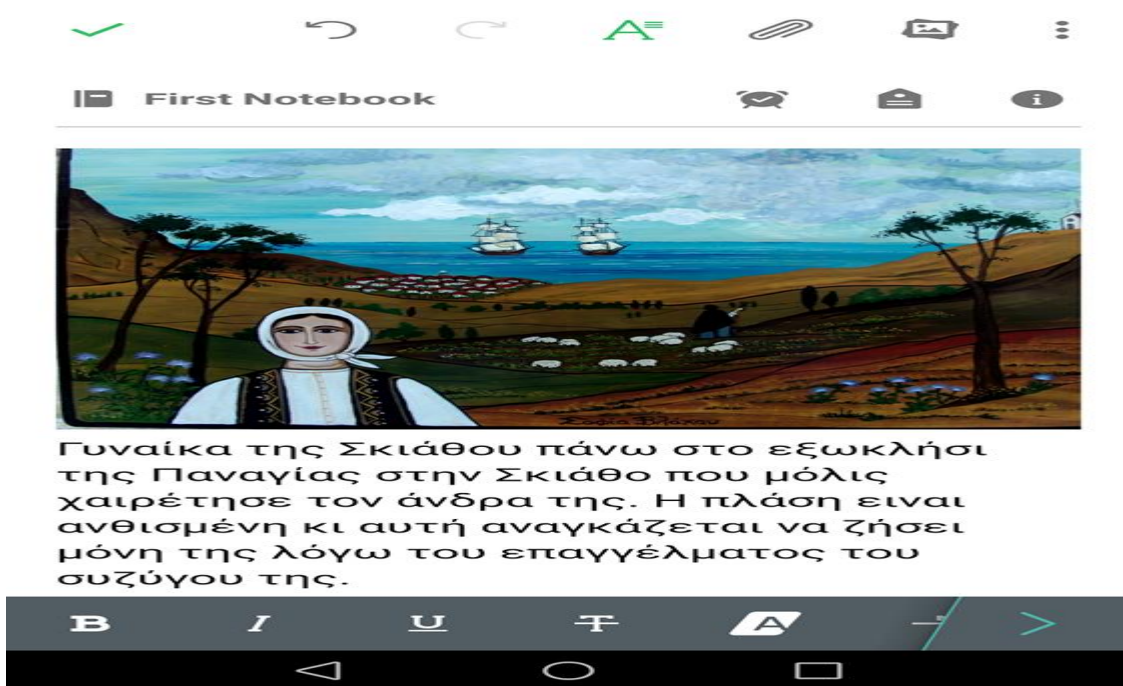
Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

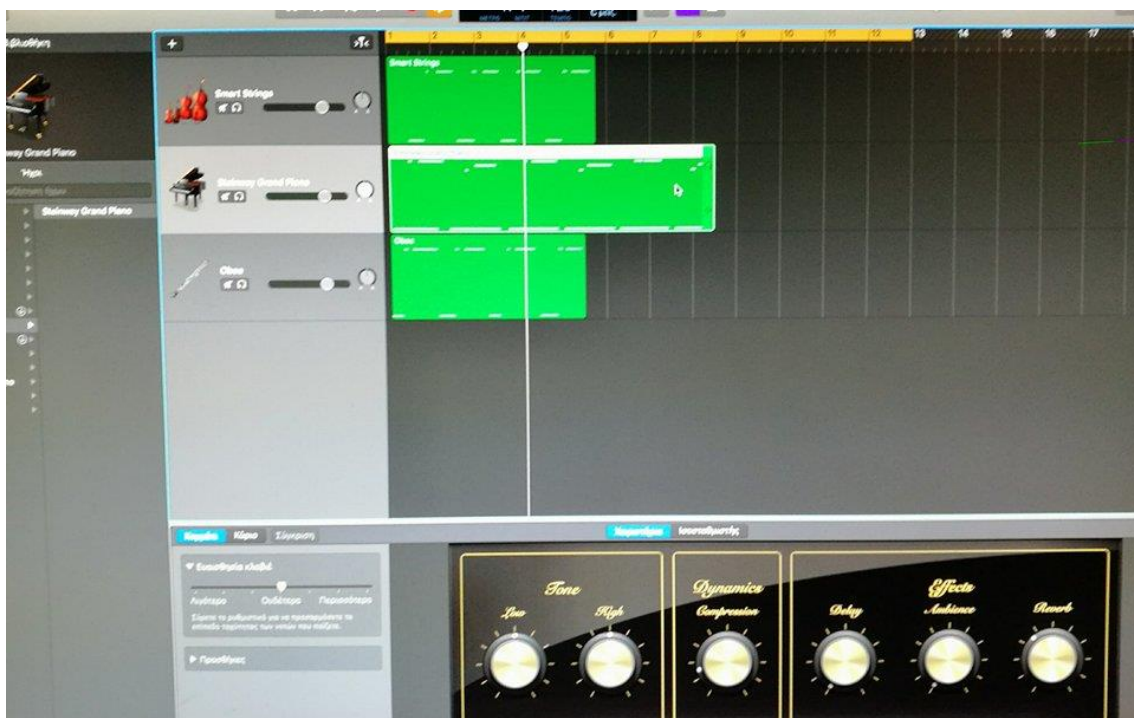
Μαθήτρια Η.

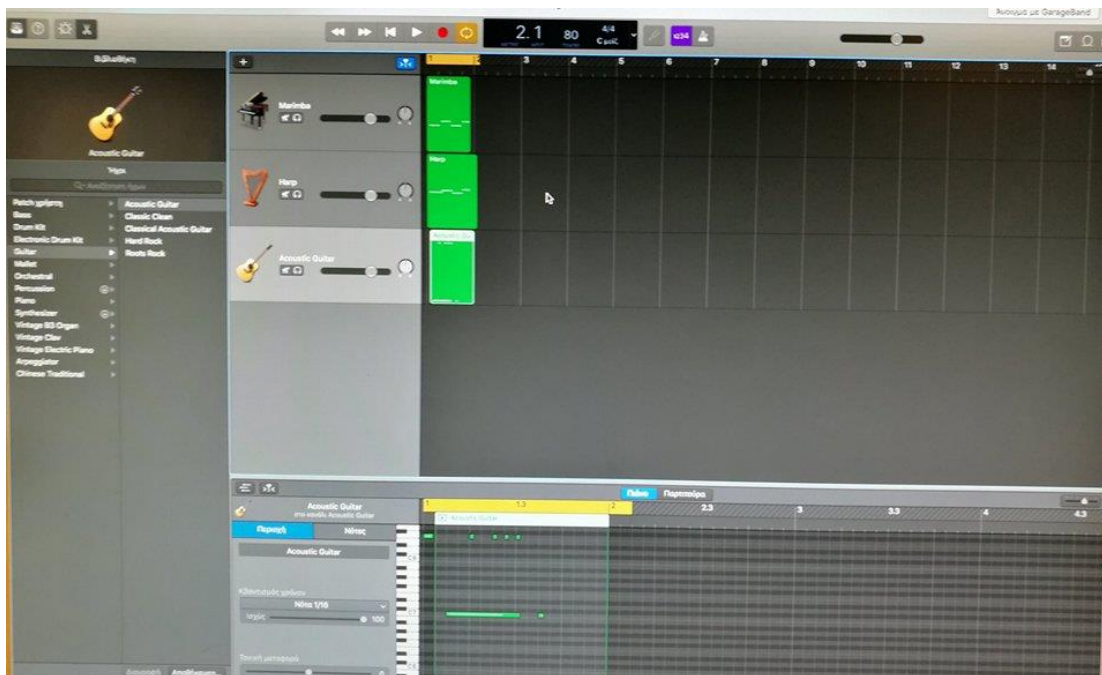
Δραστηριότητα Δεύτερη

Μαθητής Χ.

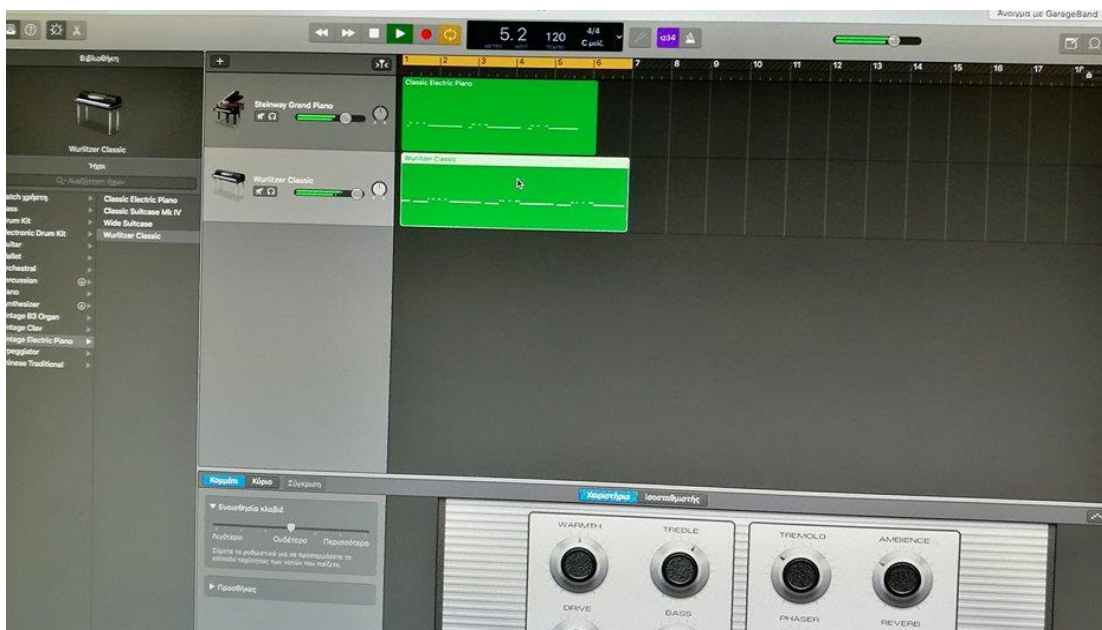
Η γλώσσα του Παπαδιαμάντη είναι συνδυασμός αρχαίας, βυζαντινής, καθαρεύουσας και δημοτικής. Πρόκειται για μια ιδιόρρυθμη προσωπική γλώσσα, ένα μικτό γλωσσικό ιδίωμα καθαρεύουσας με στοιχεία δημοτικής και με τοπικούς ιδιωματισμούς.

Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

Μαθήτρια Μ.

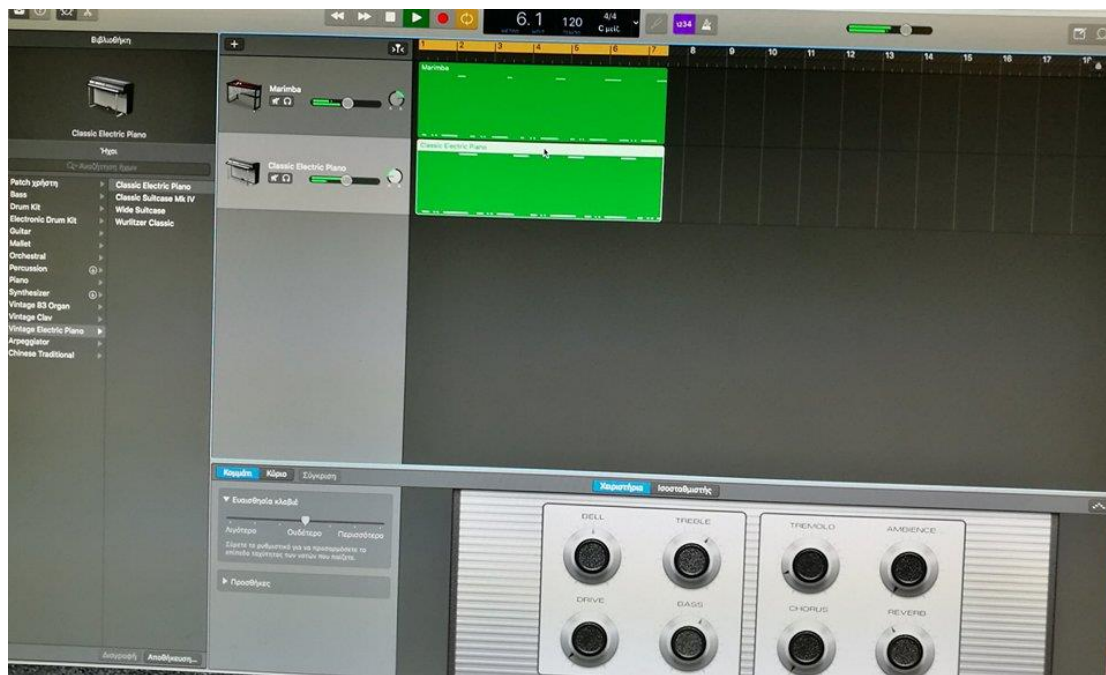
Η γλώσσα του Παπαδιαμάντη είναι ένας συνδυασμός βυζαντινής, καθαρεύουσας και δημοτικής. Πρόκειται για μια ιδιόρρυθμη προσωπική γλώσσα, ένα μικτό γλωσσικό ιδίωμα καθαρεύουσας με στοιχεία δημοτικής και με τοπικούς ιδιοματισμούς. Στους διαλόγους χρησιμοποιείται η ομιλούμενη λαϊκή γλώσσα με ιδιοματισμούς της Σκιάθου, ενώ στην αφήγηση βάση αποτελεί η καθαρεύουσα, στην οποία, όμως, υπάρχουν πολλά στοιχεία της δημοτικής. Τέλος, στις περιγραφές χρησιμοποιείται η καθαρεύουσα, το κατά παράδοση γλωσσικό όργανο της πεζογραφίας. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί και λέξεις της αρχαίας ελληνικής, όπως και λέξεις της εκκλησιαστικής παράδοσης.

Μαθήτρια Σ.

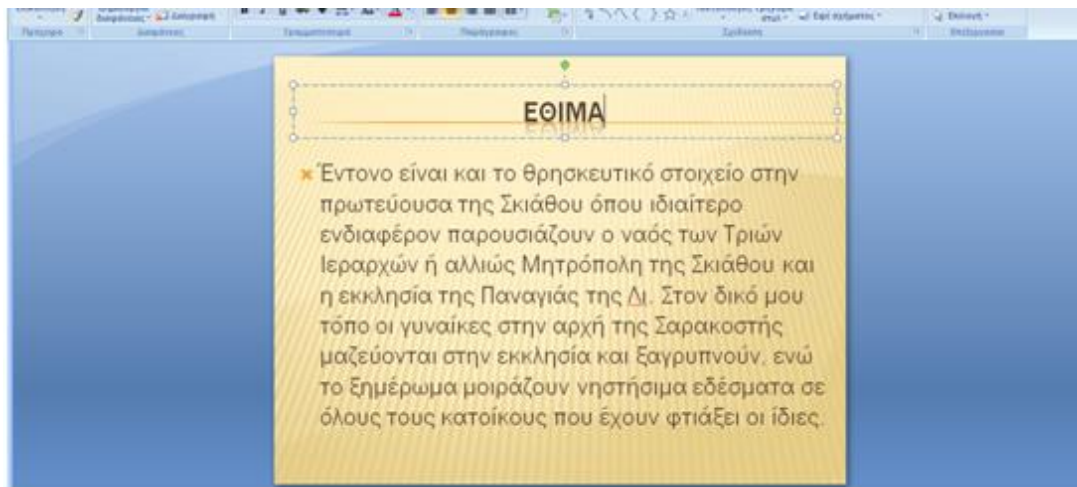

Μαθήτρια Η.

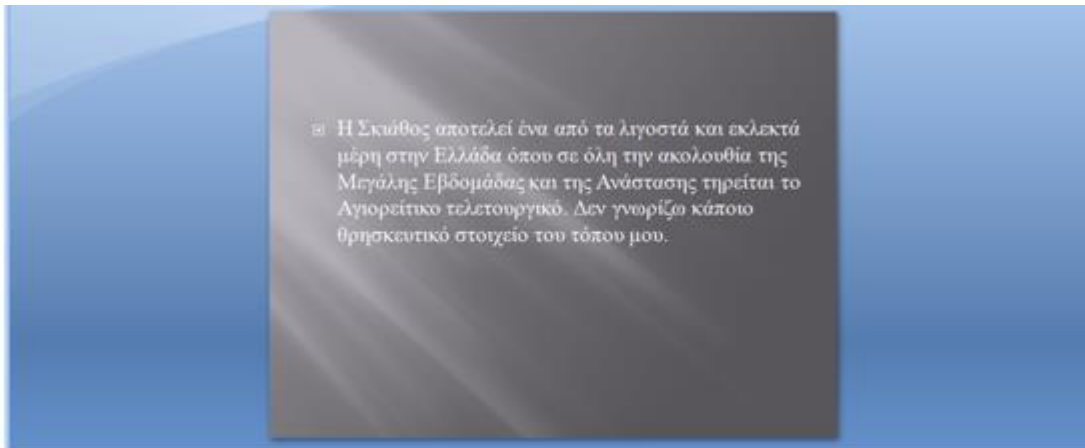

Δραστηριότητα Τρίτη

Μαθητής Χ.

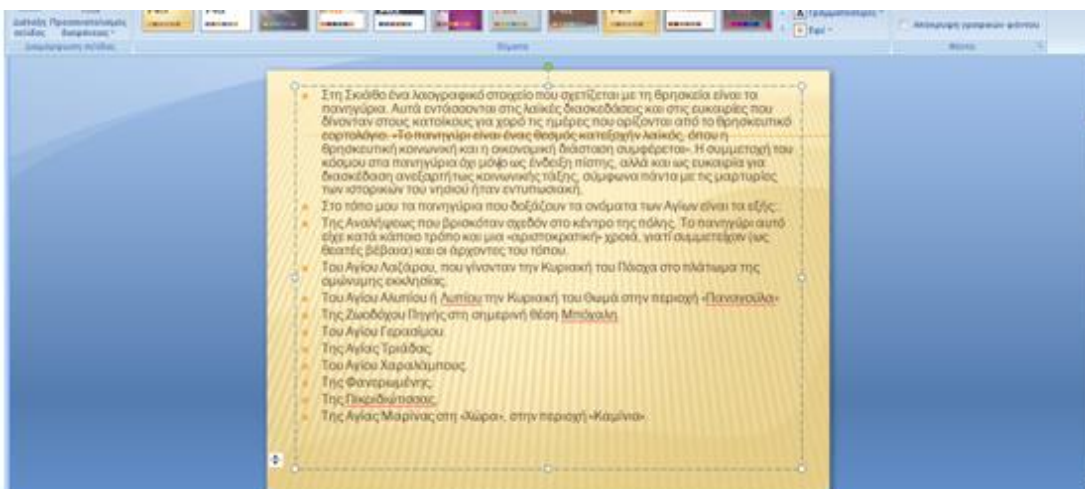
Μαθητής Δ.

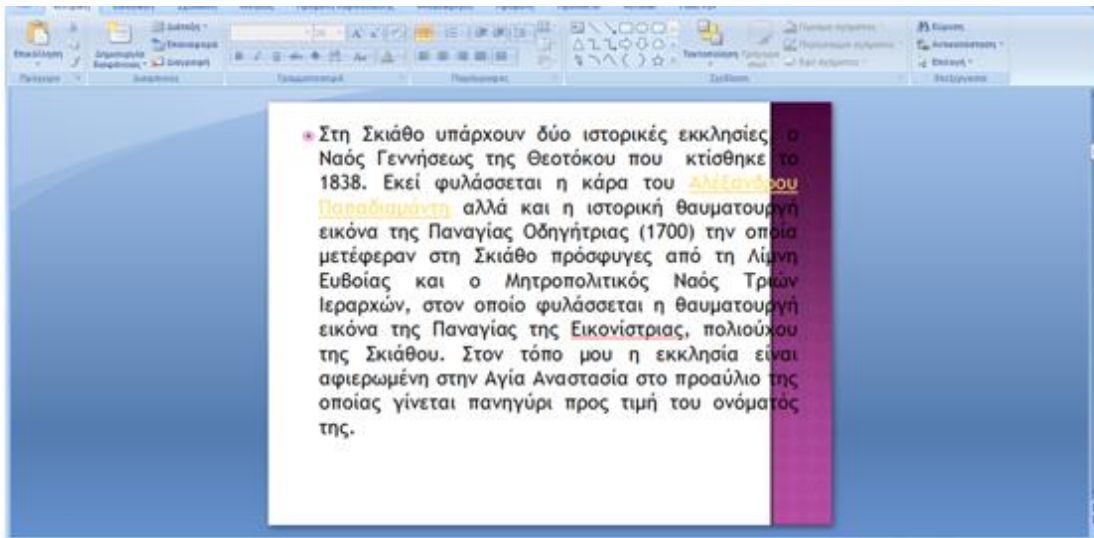
Μαθητής Γ.

Μαθητριά Μ.

Μαθήτριά Σ.

Μαθήτρια Η.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Μαθητής Χ.

[Η δέηση της Μαρίας και το όραμα του Λάμπρου]

Διονύσιος Σολωμός

«Αχ! ποίος είδε τα χέρια να σηκώνει **Παναγία**, τα μάτια της να κλείσει; Αχ! ποίος είδε το Πάσχα αίμα να ιδρώνει Χριστός, και παντού να κοκκινίζει; Τί σουφορά την εκκλησιά πλακώνει, οπού την ίδια μέρα είχε βροντήσσει από τόσες χαρές και ψαλμωδίες, 80 που 'χε αντιλάμψει από φωτοχυσίες!»

Προσευχή

Κωστής Παλαμάς

«Αγάπη, Εσύ, χαρά της γης και τ' ουρανού ευλογία, που είσαι γλυκιά σαν τ' άστρο της αυγής, που είσαι μεγάλη σαν την **Παναγία!**»

Μαθητής Δ.

Δέησις

Κωνσταντίνος Καβάφης

«Η θάλασσα στα βάθη της πήρ' έναν ναύτη.—Η μάνα του, ανήξερη, πηαίνει κι ανάφτει στην Παναγία μπροστά ένα υψηλό κερύγια να επιστρέψει γρήγορα και να 'ν' καλοί καιροί— και όλο προς τον άνεμο στήνει τ' αυτί. Αλλά ενώ προσεύχεται και δέεται αυτή»

Μαθητής Γ.

Περασμένα νιάτα

Κωστής Παλαμάς

Όμως εγώ στη μέση τότε' επρόβαλλα. Του Γαβριήλ το κρίνο, σα βαγγέλιζετο Λυτρωτή του κόσμου μπρος στην **Παναγιά** δεν είχε τόση χάρη σαν εμένανε·ας πει πως γλώσσα εγώ και προσευχούλα σου, χάρη γι' αυτούς ζητούσα από τον Πασά, πως μ' έβλεπεν εκείνος, άπλωνε σ' εμέ, μ' εγγίζανε με φλόγα τα δυο χείλη του, στα χείλη του επάνω εξεψύχαγα, μα γλίτωνεν ο μαύρος, ο φτωχός ραγιάς. Ας πει: άγιο το χώμα, οπού σ' έλιωσε!

Μαθήτρια Μ.

Η Πρωτοχρονιά

Διονύσιος Σολωμός

«Το Β ζ ι τ τα 'χει γεναμένα²⁶⁵ όσα έχω καμωμένα·ούλα μου είν' του Β ζ ι τ παιδιά,ούλα, μά την **Παναγία**! Μη le cause – γιατί χάνεσαι·σου τα λέω, γιατί τα αισθάνεσαι·²⁷⁰τέτοια ας λένε, αν ορίζουνε·γιατί αλλιώς, μου φλυαρίζουνε.Μα σε σκότισα· σηκώνουκάπου κάπου. Και του χρόνου.»

Μαθήτρια Σ.

Η νύχτα των Χριστουγέννων

Κωστής Παλαμάς

«Του κάκου δε με κοίμιζε η μητέρα¹⁰ με τ' όνομα της **Παναγιάς**, της Πίστης όλα τ' άνθη πέρα ώς πέραδε μου τα μάρανε ο βοριάς, της απιστίας ο βοριάς. Α! του κάκου παιδί δεν ήμουν μια φορά,¹⁵ γλίτωνα κάποιο λείψανο απ' του Δράκουτα δόντια τα φαρμακερά.»

Μαθήτρια Η.

Τελευταίος Σταθμός

Γιώργος Σεφέρη

Τώρα που κάθομαι άνεργος * και λογαριάζω λίγα φεγγάρια απόμειναν στη μνήμη·νησιά, χρώμα θλιμμένης **Παναγιάς**, αργά στη χάσήη φεγγαρόφωτα σε πολιτείες του βοριά ρίχνοντας κάποτε¹⁰ σε ταραγμένους δρόμους ποταμούς και μέλη ανθρώπων βαριά μια νάρκη.

Μίλτος Σαχτούρης

Έρημοι

Έρημοι άνθρωποι μέσα στο κρύομιλούν στην **Παναγία**

ανέκφραστο το δέντροδίχως φύλλα5τους κοιτάζει

κοράκια ντύθηκαν κόκκινασαν πόρνες

η εκκλησία έσπασεαπ' την πολλή βροχή οι άγιοι βρεθήκανενα τρέχουνε στους δρόμους

Δραστηριότητα Πέμπτη

Μαθητής Χ.

Παναγία η Αίματουσα (Κύπρος)

Παναγία η Βατοπαιδινή

Παναγία η Βελλα

Μαθητής Δ.

Μεγάλη Παναγία Σαμαρίνας (Γρεβενά)

Μεγαλόχαρη

Παναγία η Βηματάρισσα

Παναγία η Βλαχαρνέα

Μαθητής Γ.

Η Κυρία των Αγγέλων

Νέα Παναγία (Θεσσαλονίκη)

Η Αγία Σκέπη

Μαθήτρια Μ.

Η Αγία Ζώνη

Η Αγία Σκέπη

Η Θεοτόκισσα (Τηλος)

Η Κυρία των Αγγέλων

Η Μεγάλη Παναγία (Πάτμος)

Ζωοδόχος Πηγή

Θεομήτωρ

Μεγάλη Παναγία Σαμαρίνας (Γρεβενά)

Μεγαλόχαρη

Νέα Παναγία (Θεσσαλονίκη)

Παναγία η Αίματουσα (Κύπρος)

Παναγία η Βατοπαιδινή

Παναγία η Βελλα

Παναγία η Βηματάρισσα

Παναγία η Βηματάρισσα (Ιερα Μονη Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος)

Παναγία η Βλαχαρνέα

Παναγία η Βλεφαριώτισσα (Άστυπάλεια)

Μαθήτρια Σ.

Η Αγία Ζώνη

Η Αγία Σκέπη

Η Θεοτόκισσα (Τηλος)

Η Κυρία των Αγγέλων

Η Μεγάλη Παναγία (Πάτμος)

Ζωοδόχος Πηγή

Θεομήτωρ

Μεγάλη Παναγία Σαμαρίνας (Γρεβενά)

Μεγαλόχαρη

Νέα Παναγία (Θεσσαλονίκη)

Παναγία η Αίματουσα (Κύπρος)

Παναγία η Βατοπαιδινή

Παναγία η Βέλλα

Μαθήτρια Η.

Η Αγία Ζώνη

Η Αγία Σκέπη

Η Θεοτόκισσα (Τηλος)

4^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΙ Ο ΓΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Δουλεύω το ιστορίσμα του Αι Νικόλα.

Θέλω κι γώ να μάθω να ζωγραφίζω σαν εσένα πατέρα!

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

ΛΗΨΗ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Μαθητής Δ.

Ατιπλοφόρητο

αρχίτριος λειτουργία

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΟΥ ΜΟΥ ΕΜΑΘΕ ΟΛΑ ΟΣΑ ΞΕΡΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΙΑΣ. ΤΩΡΑ ΚΙ ΕΓΩ ΘΑ ΤΑ ΔΙΔΑΞΩ ΣΤΟ ΓΙΟ ΜΟΥ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

ΛΗΨΗ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

ΒΟΗΘΕΙΑ

Μαθητής Γ.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Μαθήτρια Μ.

ΘΕΛΩ ΝΑ ΖΩΓΡΑΦΙΣΩ

Μαθήτρια Σ.

Ασφαλείς | <https://www.pixton.com/gr/create/comic-strip/kxfo0t9g>

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ

Ο μικρός αγιογράφος

αρχίσιος λειτουργία

«Όλο γελάει»

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΛΗΨΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

ΒΟΗΘΕΙΑ

Μαθήτρια Η.

Ασφαλείς | <https://www.pixton.com/gr/create/comic-strip/kxfo0t9g>

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ

Ο μικρός αγιογράφος

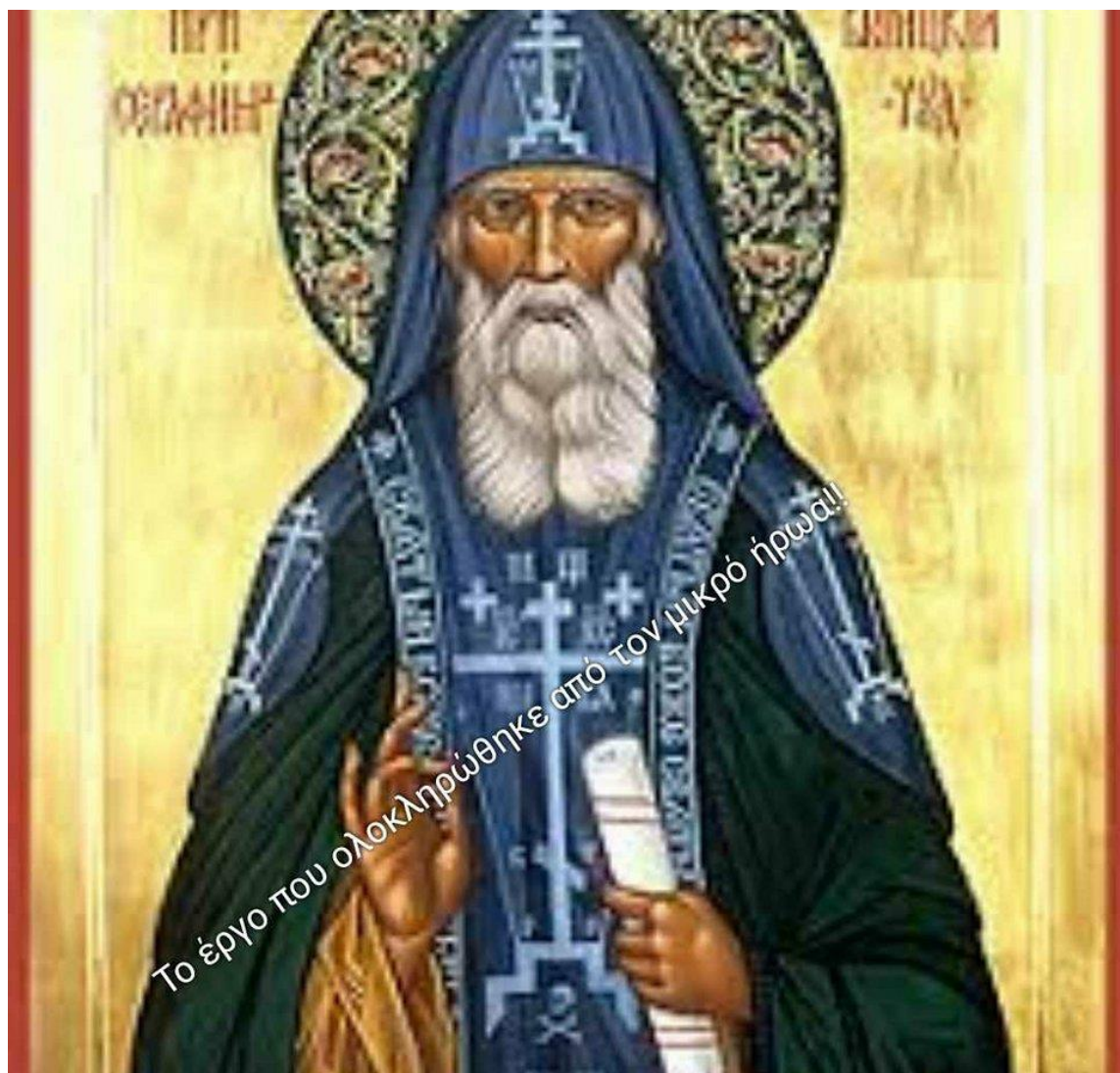
Α παιδί μου, ακόμα δεν εκατάφερες ούτε τούτην την απλή δουλειά.

Πατέρα, δεν έβρι να ζωγραφίζω όπως εσύ... Θέλω να πάω να παίξω.

παιξε κλακ ή σόφρ

Δραστηριότητα Δεύτερη

Μαθητής Χ.

Το έργο που ολοκληρώθηκε από τον μικρό ήρωα!!

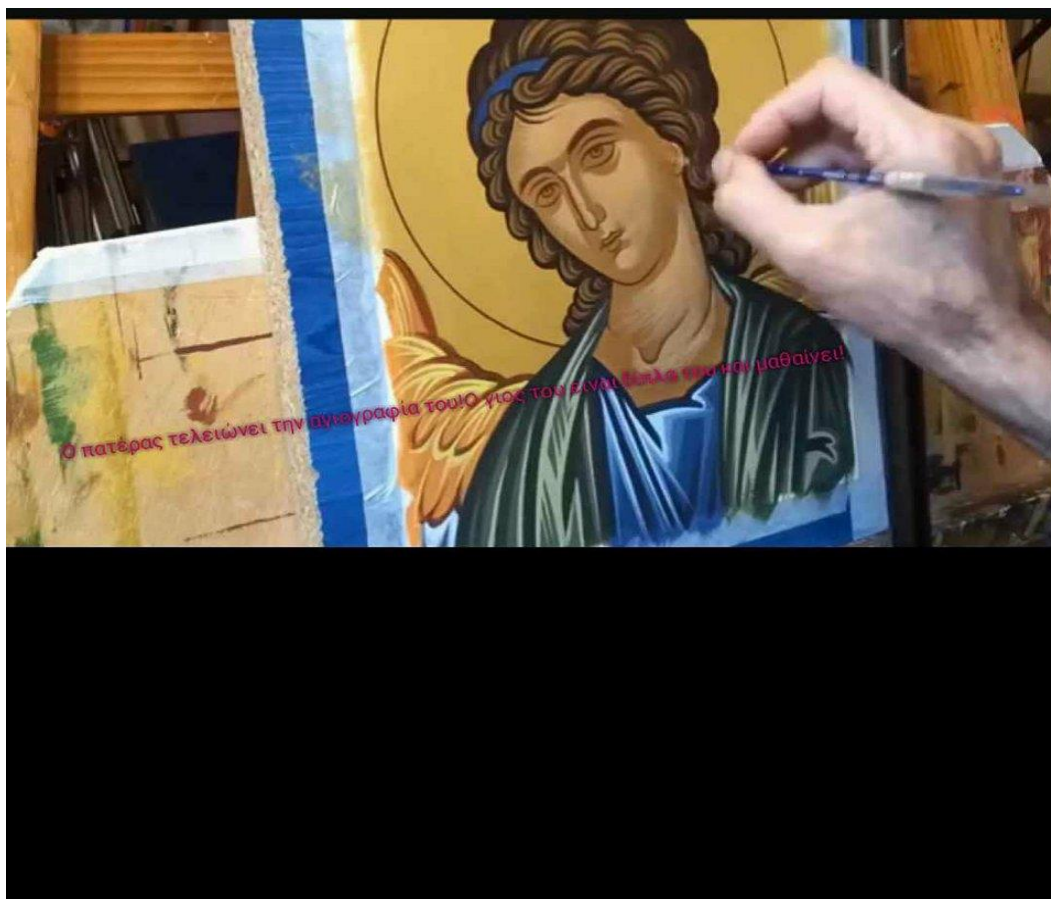
Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

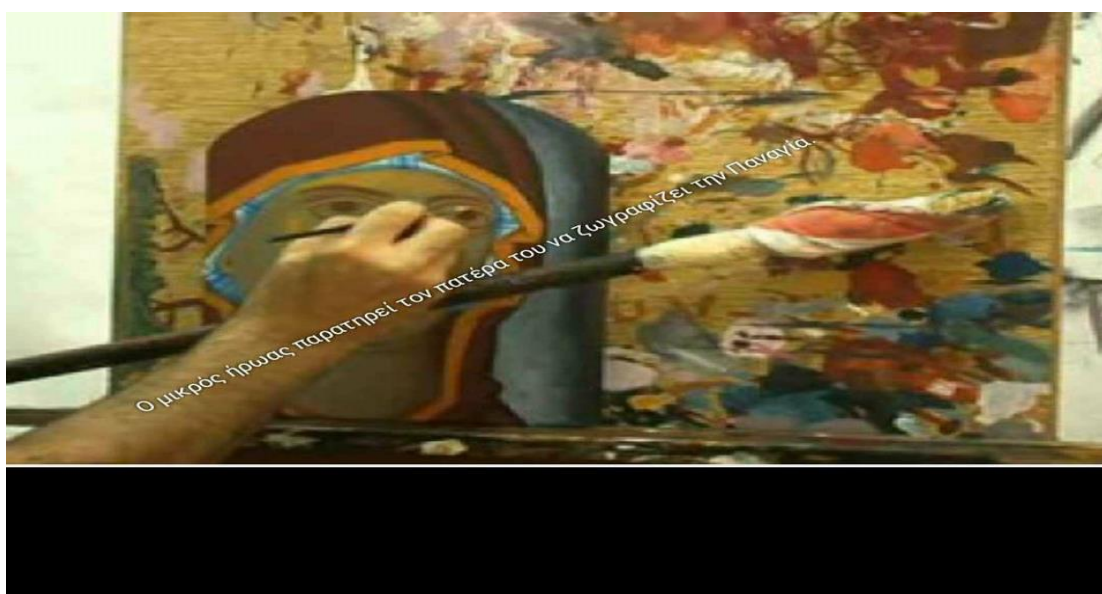
Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

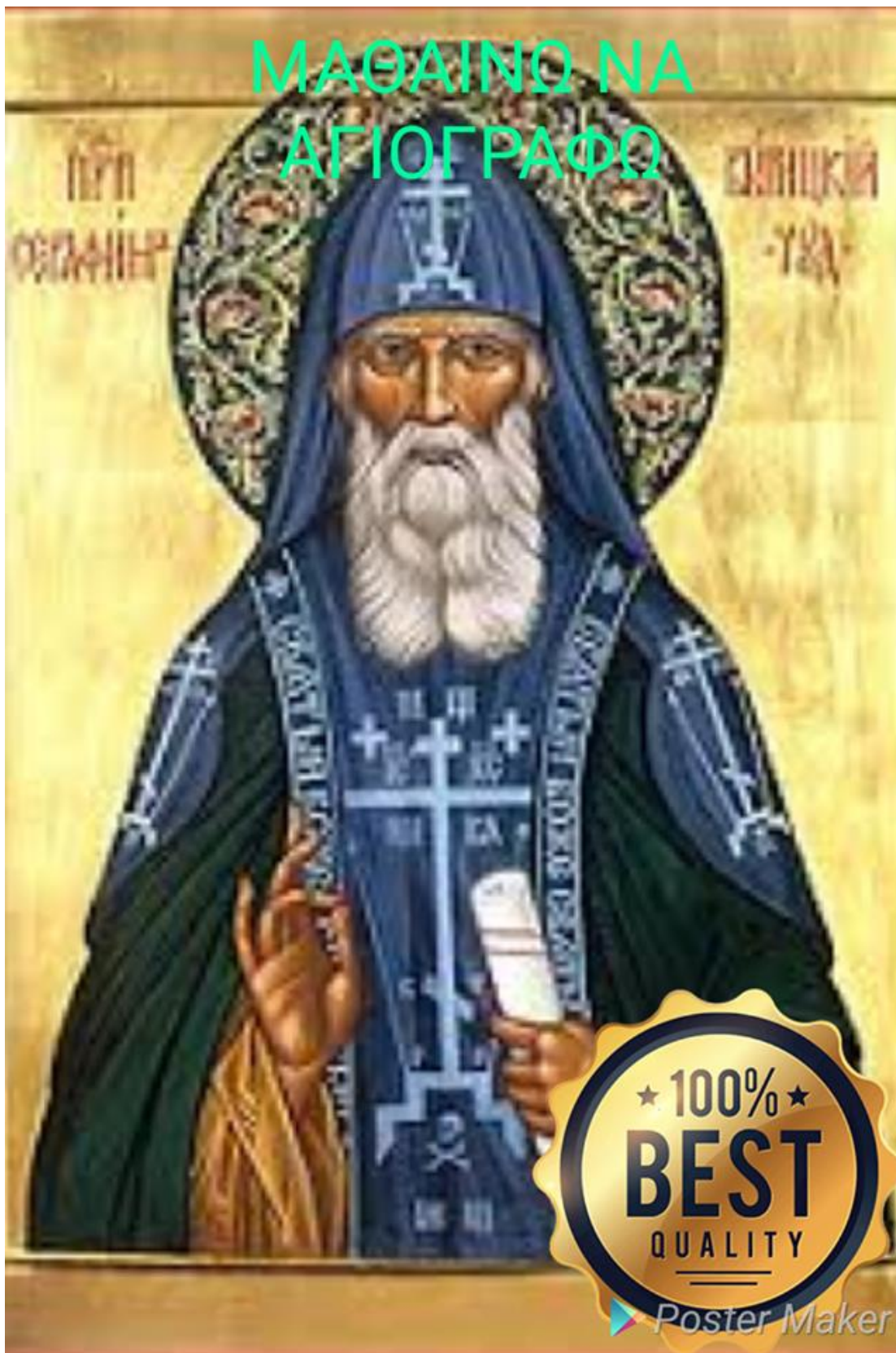

Μαθήτρια Η.

Δραστηριότητα Τρίτη

Μαθητής Χ.

Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

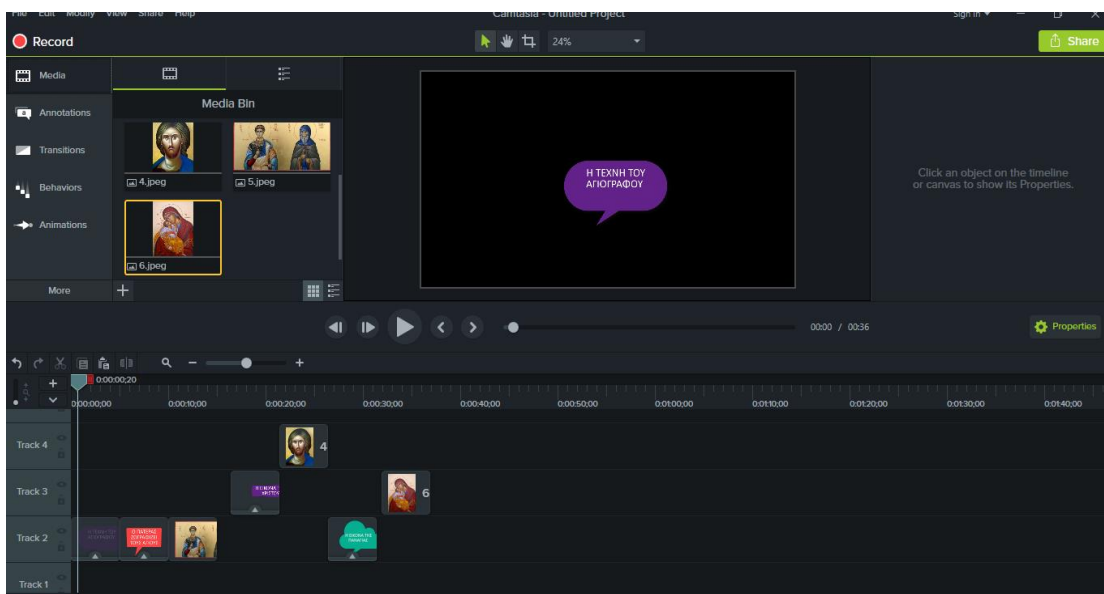

Μαθήτρια Η.

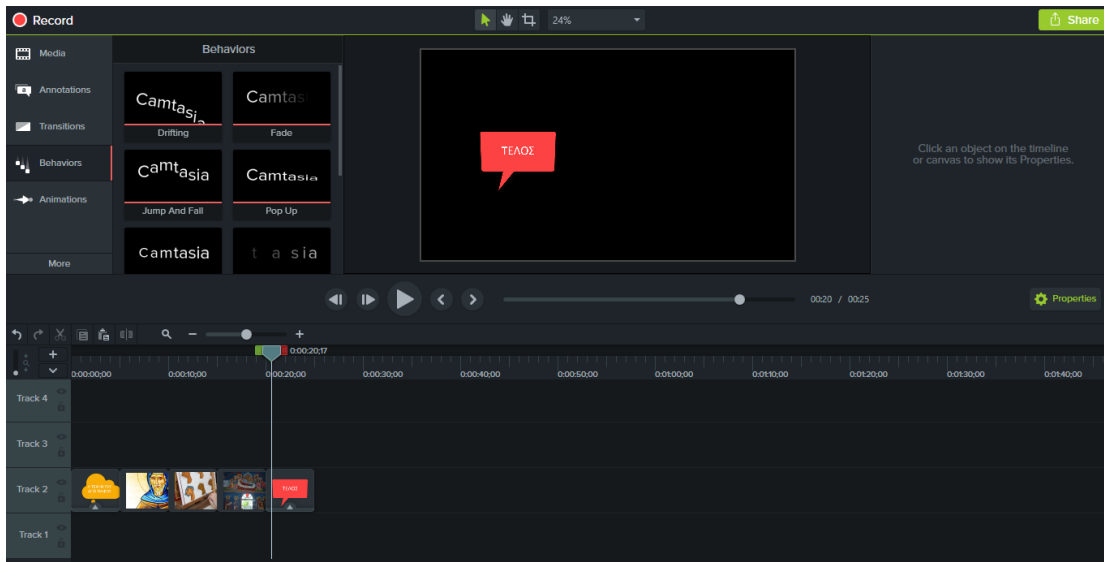

Δραστηριότητα Τέταρτη

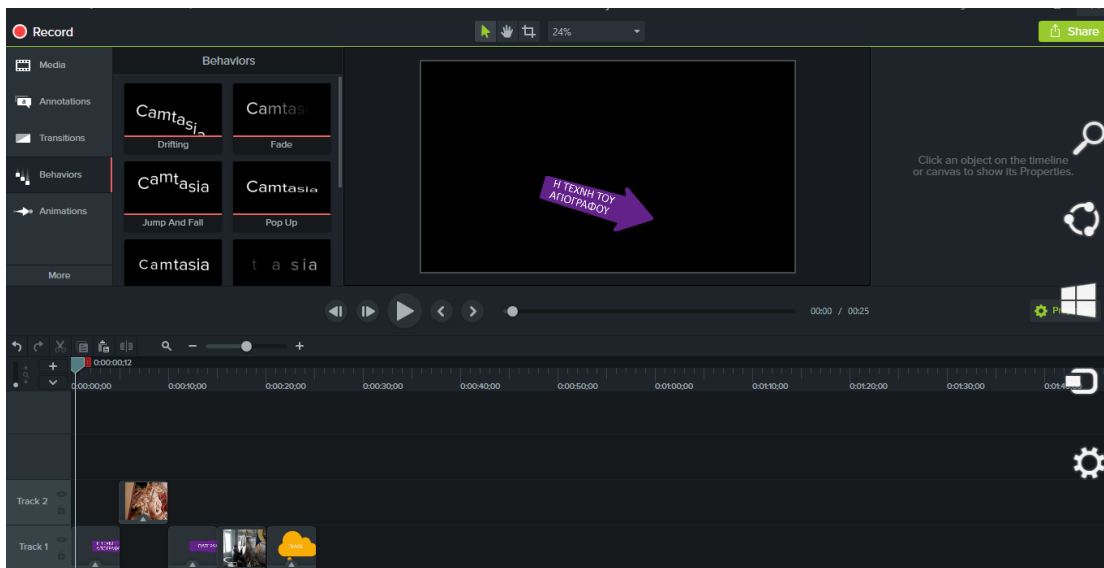
Μαθητής Χ.

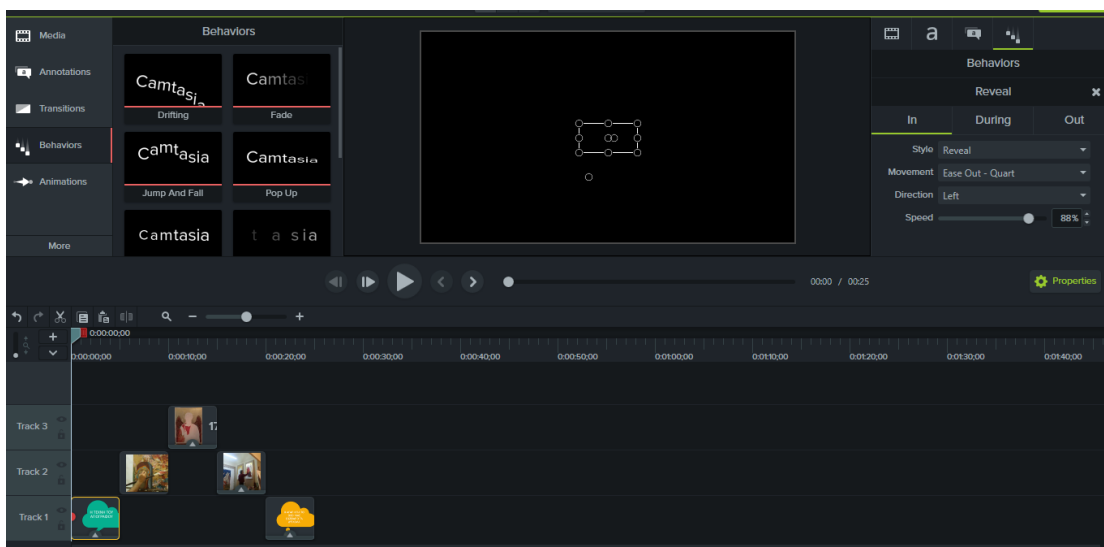
Μαθητής Δ.

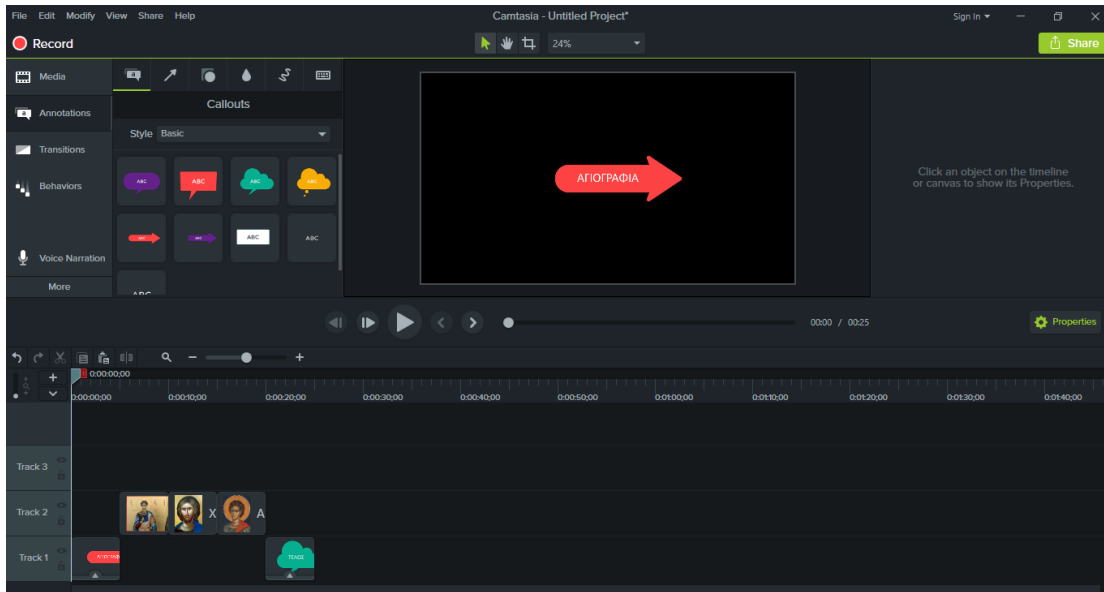
Μαθητής Γ.

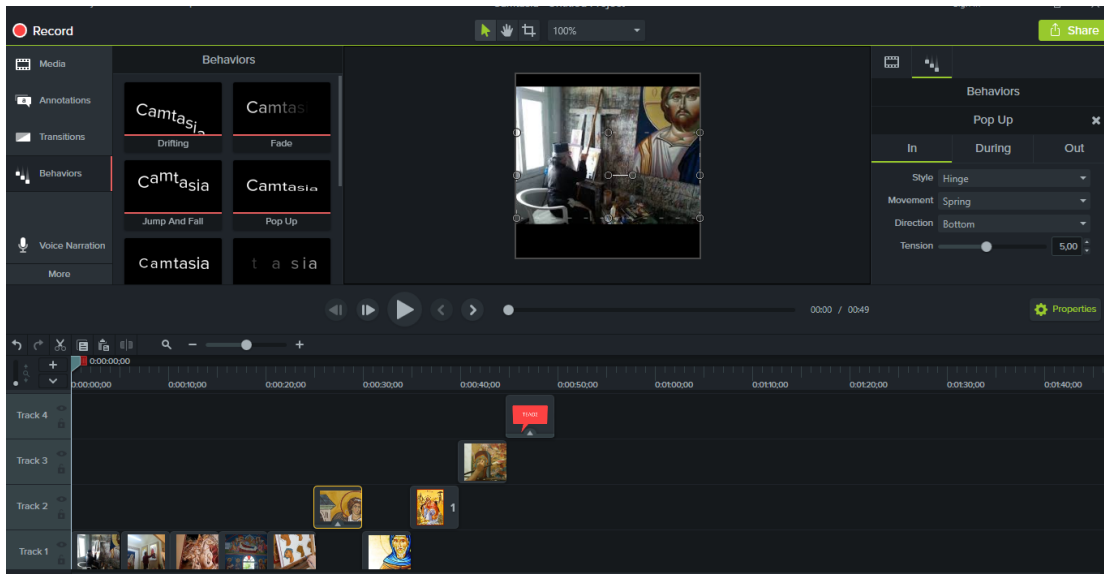
Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

Μαθήτρια Η.

Δραστηριότητα Πέμπτη
Μαθητής Χ.

Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

Μαθήτρια Η.

5^ο Σχέδιο Διδασκαλίας

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

Η ηρωίδα του κειμένου «Πρώτες Ενθυμίσεις» φαίνεται πως έχει απεριόριστο σεβασμό προς τον πατέρα της. Δειλιάζει ακόμη και να παραμείνει μπροστά του, από φόβο μήπως την τιμωρήσει. Η Αντιγόνη από την άλλη δεν έχει κανέναν φόβο απέναντι στον Κρέοντα. Είναι αποφασισμένη να παρακούσει τις εντολές του, θάβοντας τον αδερφό της. Όσο αφορά την σημασία της ταφής στην αρχαιότητα ήταν σημαντική, όπως ακριβώς είναι και σήμερα. Στην αρχαιότητα οι ψυχές πήγαιναν στον κάτω κόσμο, ενώ σήμερα στον ουρανό.

Μαθητής Δ.

Το κορίτσι στο έργο της Πηνελόπης Δέλτα φοβάται τον μπαμπά του, δεν το πλησιάζει παρά μόνο για να τον χαιρετήσει. Η Αντιγόνη δεν υπολογίζει τον θείο της, δεν τον φοβάται και τον αποκαλεί τρελό. Στην αρχαιότητα οι άνθρωποι πίστευαν ότι αν το σώμα δεν θαβόταν θα έμενε φυλακισμένο στον κόσμο των ζωντανών, σήμερα θάβουμε τους νεκρούς για να ηρεμήσει η ψυχή τους.

Μαθητής Γ.

Η ηρωίδα του πρώτου κειμένου σέβεται και φοβάται τον μπαμπά της, ενώ του δεύτερου δεν έχει κανένα θετικό συναίσθημα για τον θείο της. Στην αρχαιότητα ήταν απαραίτητο να θάβονται οι νεκροί για να μην τιμωρούνται οι ζωντανοί από τους Θεούς. Σήμερα δεν υπάρχει αυτή η τιμωρία, όμως τους θάβουμε για να πάνε κοντά στο Θεό.

Μαθήτρια Μ.

Η μικρή ηρωίδα του πρώτου κειμένου θαυμάζει τον πατέρα της, όμως δεν τολμά να τον πλησιάσει λόγω φόβου απέναντί του. Τον σέβεται και τον αγαπά, αλλά ο ίδιος δεν της δίνει το θάρρος να τον πλησιάσει. Η Αντιγόνη μισεί τον θείο της, δεν τον σέβεται μετά από την απόφαση που πήρε να αφήσει άθαφτο τον αδερφό της και τον αποκαλεί τρελό. Και στα δύο κείμενα οι φιγούρες του πατέρα και του θείου είναι αυταρχικές και απόμακρες. Στην αρχαιότητα η σημασία της ταφής ήταν πολύ μεγάλη, αφού πίστευαν ότι ο άταφος νεκρός γυρνά στον κόσμο των ζωντανών και δεν ησυχάζει. Σήμερα πιστεύουμε κάτι ανάλογο, γι' αυτό και η ταφή των νεκρών είναι υποχρεωτική από την εκκλησία μας.

Μαθήτρια Σ.

Το μικρό κορίτσι της Πηνελόπης Δέλτα έχει ανάγκη την αγκαλιά του πατέρα της, όμως αυτός δεν της τη δίνει. Η Αντιγόνη έχει ανάγκη να θάψει τον αδερφό της, όμως ο Κρέοντας δεν την το επιτρέπει. Στην αρχαιότητα όπως και σήμερα ήταν αναγκαίο να θάβουν τους νεκρούς, γιατί μετά τον θάνατο το σώμα σαπίζει.

Μαθήτρια Η.

Η ηρώιδα της Πηνελόπης Δέλτα σέβεται τον μπαμπά της αλλά αυτός αρνείται να της δείξει την αγάπη του. Είναι απρόσιτος και αυστηρός. Η Αντιγόνη δεν σέβεται τον θείο της. Στην αρχαιότητα όπως και στις μέρες μας θάβουμε τους νεκρούς γιατί μας το επιβάλλει η θρησκεία μας.

Δραστηριότητα Δεύτερη

Μαθητής Χ.

«**Θεός** ο [θεός] O17 λαϊκότρ. κλητ. και Θε· γράφεται και θεός, όταν πρόκειται για τους θεούς της μυθολογίας θηλ.**θεά** [θεά] O24 : 1. υπερφυσικό ον που πιστεύεται πως δημιούργησε και κυβερνά τον κόσμο και που αποτελεί αντικείμενο λατρείας»

λατρεύω [latréno] -ομαι P5.2 : 1. αγαπώ, σέβομαι, τιμώ το Θεό

κοτζάμπασης ο [kodzábasis] O12 : αιρετός τοπικός άρχοντας στις αυτοδιοικούμενες χριστιανικές κοινότητες κατά την Τουρκοκρατία· δημογέροντας.

Μαθητής Δ.

Θεός ο [θεός] O17 λαϊκότρ. κλητ. και Θε· γράφεται και θεός, όταν πρόκειται για τους θεούς της μυθολογίας θηλ.**θεά** [θεά] O24 : 1. υπερφυσικό ον που πιστεύεται πως δημιούργησε και κυβερνά τον κόσμο.

λατρεύω [latréno] -ομαι P5.2 : 1. αγαπώ, σέβομαι, τιμώ το Θεό

κοτζάμπασης ο [kodzábasis] O12 : αιρετός τοπικός άρχοντας στις αυτοδιοικούμενες χριστιανικές κοινότητες κατά την Τουρκοκρατία· δημογέροντας.

Μαθητής Γ.

Θεός ο [θεός] O17 λαϊκότρ. κλητ. και Θε· γράφεται και θεός, όταν πρόκειται για τους θεούς της μυθολογίας θηλ.**θεά** [θεά] Είναι ένα υπερφυσικό ον που πιστεύεται πως δημιούργησε και κυβερνά τον κόσμο και που αποτελεί αντικείμενο λατρείας.

λατρεύω [latréno] -ομαι P5.2 : 1. αγαπώ, σέβομαι, τιμώ το Θεό

κοτζάμπασης ο [kodzábasis] O12 : αιρετός τοπικός άρχοντας στις αυτοδιοικούμενες χριστιανικές κοινότητες κατά την Τουρκοκρατία· δημογέροντας.

Μαθήτρια Μ.

Θεός ο [θεός] O17 λαϊκότρ. κλητ. και Θε· γράφεται και *θεός*, όταν πρόκειται για τους θεούς της μυθολογίας θηλ. **θεά** [θεά] O24 : 1. υπερφυσικό ον που πιστεύεται πως δημιούργησε και κυβερνά τον κόσμο και που αποτελεί αντικείμενο λατρείας
λατρεύω [latréno] -ομαι P5.2 : 1. αγαπώ, σέβομαι, τιμώ το Θεό
κοτζάμπασης ο [kodzábasis] O12 : αιρετός τοπικός άρχοντας στις αυτοδιοικούμενες χριστιανικές κοινότητες κατά την Τουρκοκρατία· δημογέροντας

Μαθήτρια Σ.

Θεός ο [θεός] O17 λαϊκότρ. κλητ. και Θε· γράφεται και *θεός*, όταν πρόκειται για τους θεούς της μυθολογίας θηλ. **θεά** [θεά] O24 : 1. υπερφυσικό ον που πιστεύεται πως δημιούργησε και κυβερνά τον κόσμο και που αποτελεί αντικείμενο λατρείας
λατρεύω [latréno] -ομαι P5.2 : 1. αγαπώ, σέβομαι, τιμώ το Θεό
κοτζάμπασης ο [kodzábasis] O12 : αιρετός τοπικός άρχοντας στις αυτοδιοικούμενες χριστιανικές κοινότητες κατά την Τουρκοκρατία· δημογέροντας

Μαθήτρια Η.

Θεός ο [θεός] O17 λαϊκότρ. κλητ. και Θε· γράφεται και *θεός*, όταν πρόκειται για τους θεούς της μυθολογίας θηλ. **θεά** [θεά] O24 : 1. υπερφυσικό ον που πιστεύεται πως δημιούργησε και κυβερνά τον κόσμο και που αποτελεί αντικείμενο λατρείας
λατρεύω [latréno] -ομαι: 1. αγαπώ, σέβομαι, τιμώ το Θεό
κοτζάμπασης ο [kodzábasis] : αιρετός τοπικός άρχοντας στις αυτοδιοικούμενες χριστιανικές κοινότητες κατά την Τουρκοκρατία· δημογέροντας.

Δραστηριότητα Τρίτη

Μαθητής Χ

Πηνελόπη Δελτα

Λιμερικ

Η Πηνελόπη αγαπά τον πατέρα της πολύ
Είναι σε ηλικία πολύ μικρή
Ψάχνει την αγκαλιά του να βρει
Αυτός την κοιτά στοργικά
Η Πηνελόπη αν και την αναζητά μένει μόνη χωρίς αγκαλιά

Sans Serif - | π | B | U | A | | | | | | | | |

Μαθητής Δ.

pinelopi delta

limerik

Η ηρώδα με το ωραίο όνομα
έχει μεγάλα φωτεινά μάτια
θέλει αγάπη και ζεστασιά
ο πατέρας της πηγαίνει κοντά της
και φωνάζει το ραμά της

Μαθητής Γ.

pinelopidelta@fmail.com

LIMERIK

Η ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗΣ
ΦΟΡΑΕΙ ΟΜΟΡΦΑ ΡΟΥΧΑ ΧΡΩΜΑΤΙΣΤΑ
ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΤΟΥ ΜΙΛΗΣΕΙ ΓΙΑ ΤΑ ΆΛΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΑΥΤΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΤΑΖΕΙ ΦΘΟΝΕΡΑ
Η ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΦΕΥΓΕΙ ΑΠΟ ΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΦΟΒΙΣΜΕΝΗ ΦΑΝΕΡΑ

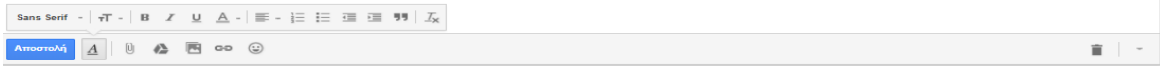
Μαθήτρια Μ.

LIMERIK

Ένα όμορφο κορίτσι γελαστό
έχει όμορφες πλεξούδες και πιστεύει στο Θεό.
Παίζει ξέγναστο στην αυλή μέχρι που έρχεται ο μπαμπάς του
και της δίνει μια συμβουλή.
Τότε φεύγει για κλαμένα το όμορφο κορίτσι

Μαθήτρια Σ.

Η Πηνελόπη κλαίει δυνατά
Δάκρυσαν τα όμορφα μάτια της τα μελιά
Κοντεύει ο μπαμπάς της και με το χέρι τη χτυπά
Πονάει τόσο εσθνικά
Η Πηνελόπη κλαίει ακόμη πιο δυνατά

Μαθήτρια Η.

pinelophdelta@hotmail.com

ΦΤΙΑΧΝΩ ΛΙΜΕΡΙΚ

Το μικρό κορίτσι προσεύχεται στο Θεό
σταυρώνει τα χέρια του και κλείνει τα μάτια του
νώθωνάς τον, δίπλα της εδώ!
Ξαφνικά βλέπει τον πατέρα του
πιστεύει ότι μπροστά της έχει το Θεό!

Δραστηριότητα Τέταρτη

Μαθητής Χ.

Η ηρώιδα του κειμένου λατρεύει τον πατέρα της, παρότι τον φοβάται. Στο εγχειρίδιο των θρησκευτικών η λατρεία αναφέρεται ως η αγάπη, η εμπιστοσύνη και η δοξολογία μας στο Θεό. Επομένως, γίνεται φανερή η τάση της μικρής κοπέλας να θεωρεί τον πατέρα της έναν επίγειο Θεό.

Μαθητής Δ.

Η Πηνελόπη Δέλτα θεωρεί τον πατέρα της Θεό που δεν μπορεί να πλησιάσει. Αυτή ακριβώς η εικόνα υπάρχει και για τον δικό μας Θεό, αφού όπως λέει και το βιβλίο των θρησκευτικών εκφράζουμε την λατρεία μας στο Θεό με την ελπίδα ότι κάποια στιγμή τα πράγματα θα αποκατασταθούν και θα είμαστε ξανά κοντά του.

Μαθητής Δ.

Σύμφωνα με το βιβλίο των θρησκευτικών με τον όρο λατρεία εννοείται η πίστη προς το Θεό και η αγάπη στο πρόσωπό του. Αυτά είναι τα συναισθήματα που ένιωθε το μικρό κορίτσι και για τον πατέρα της, τον οποίο αντιμετώπιζε σαν έναν Θεό.

Μαθήτρια Μ.

Η ηρωίδα φοβόταν τον πατέρα της, αν και τον λάτρευε. Εμείς σήμερα νιώθουμε αγάπη, δέος και πίστη απέναντί του και πολλές φορές φοβόμαστε την τιμωρία του για αμαρτίες τις οποίες κάνουμε.

Μαθήτρια Σ.

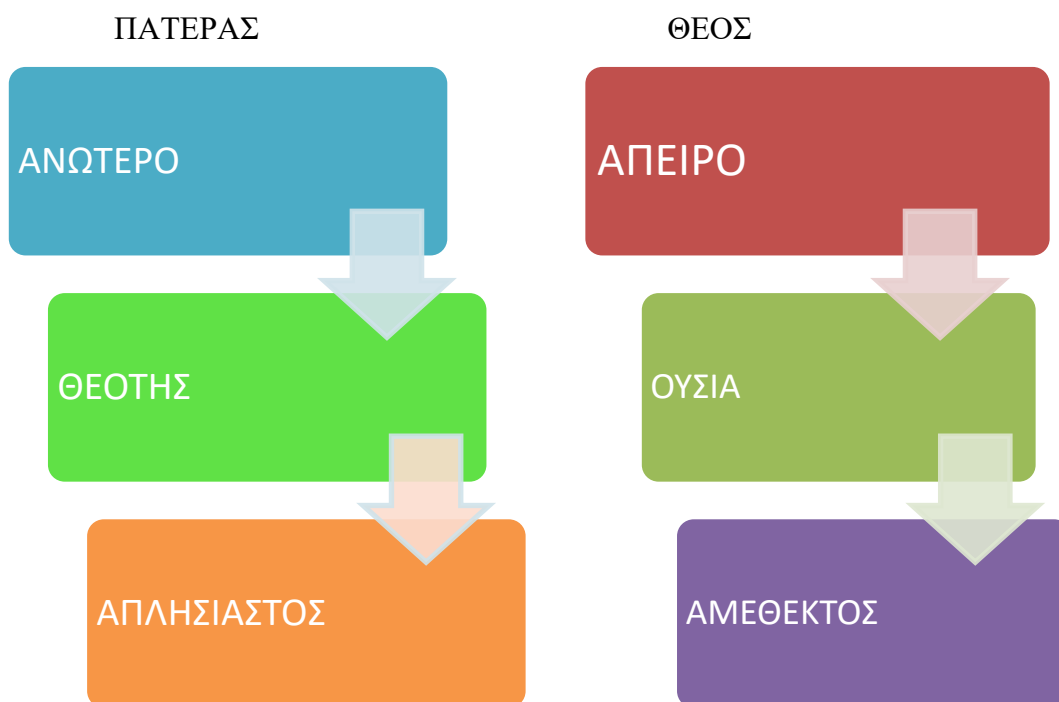
Στο βιβλίο των θρησκευτικών αναφέρεται πως ο άνθρωπος προσπαθεί να έρθει κοντά στο Θεό με τη λατρεία του. Η μικρή κοπέλα προσπαθούσε να έρθει κοντά στον πατέρα της αλλά αυτός δεν της τα επέτρεπε με τη στάση του απέναντί της. Η διαφορά ανάμεσα στις δύο λατρείες είναι ότι η ο πατέρας δεν έδινε τη δυνατότητα στην κόρη του να τον πλησιάσει, ενώ ο Θεός μας έδωσε την δυνατότητα αλλά εμείς φύγαμε από κοντά του όταν τον προδώσαμε.

Μαθήτρια Η.

Ο Θεός είναι κάτι άφταστο, αλλά το λατρεύουμε. Έτσι και ο πατέρας της ηρωίδας ήταν κάτι που δεν μπορούσε να προσεγγίσει όμως το λάτρευε όπως τον Θεό.

Δραστηριότητα Πέμπτη

Μαθητής Χ.

Μαθητής Δ.

ΠΑΤΕΡΑΣ

ΛΑΤΡΕΙΑ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΗΡΩΙΔΑΣ

ΘΕΟΣ

ΑΧΡΟΝΟΣ

ΑΝΑΙΤΙΟΣ

ΑΝΑΛΛΟΙΩΤΟΣ

Μαθητής Γ.

ΠΑΤΕΡΑΣ

ΤΥΡΑΝΝΟΣ

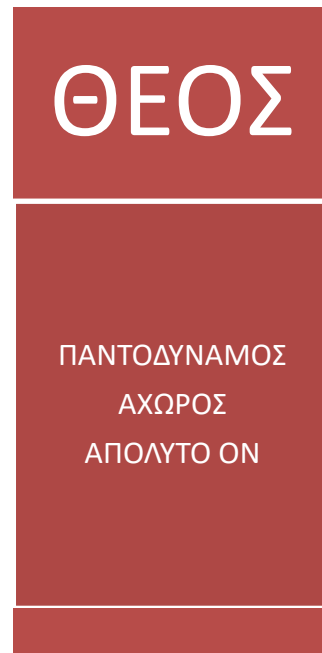
ΑΥΣΤΗΡΟΣ

ΘΕΟΣ

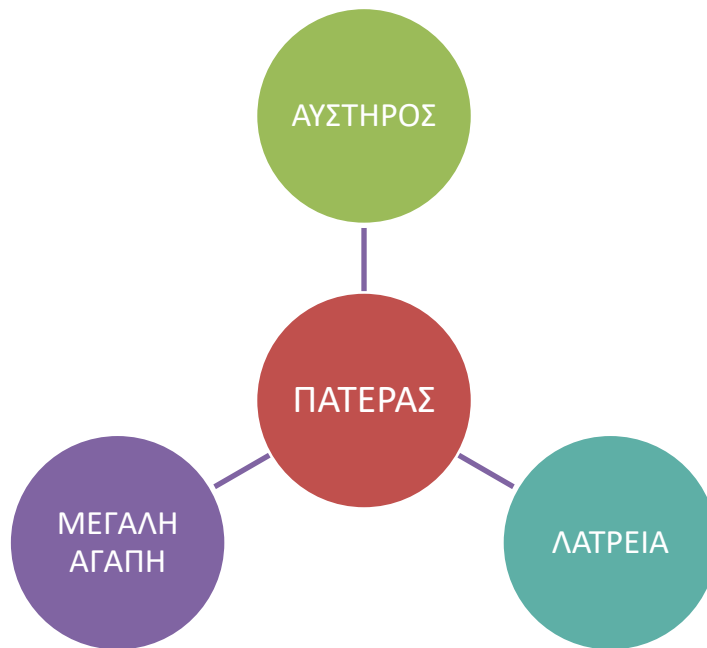
ΠΑΝΣΟΦΟΣ

ΤΕΛΕΙΟ ΟΝ

Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

Μαθήτρια Η.
ΠΑΤΕΡΑΣ

ΘΕΟΣ

ΤΕΛΕΙΟ

ΑΠΕΙΡΟ

Post- test

ΤΙΤΛΟΣ	Ο ΡΗΓΑΣ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ
ΜΑΘΗΜΑ	Νεοελληνική Λογοτεχνία
ΧΡΟΝΟΣ	120'
ΣΤΟΧΟΙ	Εντοπισμός Γνωστικού Επιπέδου Μαθητή
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Θρησκεία Νέες Τεχνολογίες
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ	WORD POSTER MAKER E-MAIL PIXTON

Δραστηριότητα Πρώτη

Μαθητής Χ.

Το ποίημα ο Θούριος αποπνέει τη πίστη του Ρήγα Φεραίου στο Θεό. Το πρώτο στοιχείο είναι ο όρκος στον Θεό, το δεύτερο η τιμωρία του Θεού στους αγωνιστές που δεν κρατούν τον όρκο τους και το τρίτο ο Σταυρός.

Μαθητής Δ.

1^ο στοιχείο: Όρκος στον Θεό

2^ο στοιχείο: Το σήκωμα των χεριών στον ουρανό

3^ο στοιχείο: Αναφορά στο όνομα του Θεού

Μαθητής Γ.

Το πρώτο στοιχείο του ποιήματος είναι το όνομα του Θεού. Το δεύτερο στοιχείο είναι ο όρκος και το τρίτο στοιχείο είναι ο Σταυρός

Μαθήτρια Μ.

Οι αγωνιστές ορκίζονται πάνω στον Σταυρό, επικαλούνται το όνομα του Θεού και περιμένουν την τιμωρία από τον ίδιο τον Θεό.

Μαθήτρια Σ.

Πρώτο στοιχείο: Ο όρκος

Δεύτερο στοιχείο: Ο Σταυρός

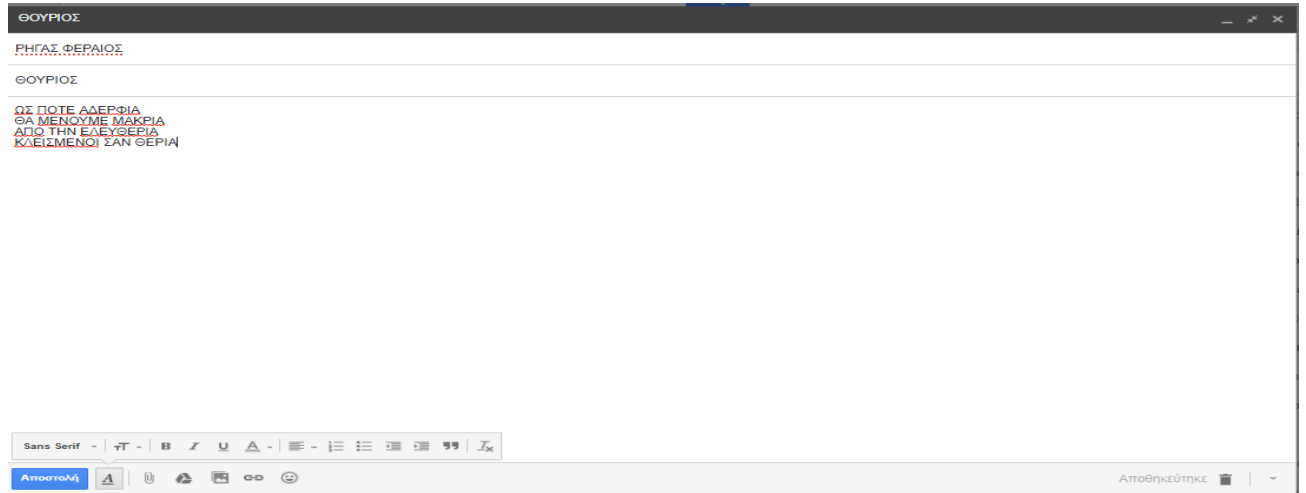
Τρίτο στοιχείο: Ο Θεός

Μαθήτρια Η.

Ο Ρήγας Φεραίος λέει στους αγωνιστές να ορκιστούνε πάνω στο Σταυρό, στο όνομα του Θεού σηκώνοντας τα χέρια προς τον ουρανό.

Δραστηριότητα Δεύτερη

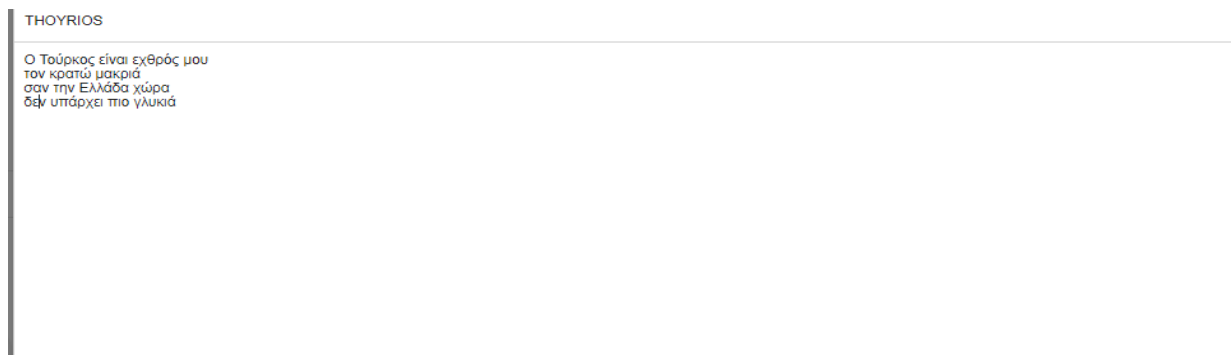
Μαθητής Χ.

Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

Μαθήτρια Μ.

Ρήγας Φεραίος

Θούριος

Αν παραβώ τον όρκο
που έδωσα στο Θεό
φωτιά να πέσει πάνω μου
να μην ελευθερωθώ
από τον τουρκικό ζυγό!

Sans Serif - | π - | B | I | U | A - | | | | | | | |

Μαθήτρια Σ.

Θούριος

Θεέ μου παντοδύναμε
μα χάρη σου ζητώ
στα χέρια των εχθρών μου
να μην παραβώ
ελεύθερη να μείνω
στη χώρα που αγαπώ
Ελλάδα να φωνάζω
Ελλάδα Σ αγαπώ!

Μαθήτρια Η.

thoyrios

feraios rhas

thoyrios

Ελλάδα μου μεγάλη
για σένα πολεμώ
λεύτερα τα βουνά σου
σύντομα να τα δω.

Δραστηριότητα Τρίτη

Μαθητής Χ.

TT
TEXT

STYLE

ADJUST

CAMERA

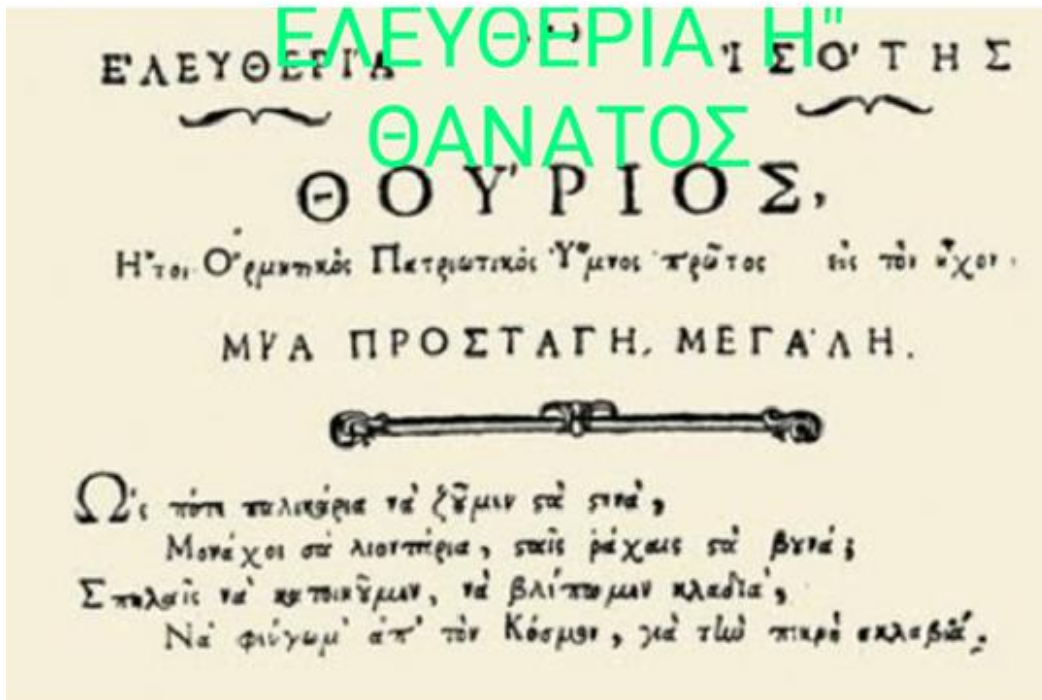
BACKGROUND

Μαθήτρια Δ.

POSTER MAKER

Μαθητής Γ.

Μαθήτρια Μ.

Μαθήτρια Σ.

Μαθήτρια Η.

Δραστηριότητα Τέταρτη

Μαθητής Χ.

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Θανάσης Βάγιας

Η φτώχη

—Ελεημοσύνη, Χριστιανοί, κάμετ' ελεημοσύνη·έτσι ο **Θεός** παρηγοριά κι αγάπη να σας

δίνει.Ελεημοσύνη κάμετε στην έρημη τη χήρα!

Φτωχή γυναίκα εφώναζε σ' άλλης φτωχής τη θύρα.

Μαθητής Δ.

Βάρναλης Κώστας

Ο Τρελός

Έχω νοήματα σοφά! Σ' αγιονορίτικο σοφάστα λάδια και στα πάχηκολύμπησα, μα πάντα μένει⁵⁵άδεια η κοιλιά και τουρλωμένη— ανεμογκάστρι θα 'χει!

Τί λαμπρός που 'ν' ο καιρός,πόσο εγώ 'μαι ωραίος!Έφαγα έναν πόντικα,⁶⁰δόξα να 'χει ο **Θέος!**

Μαθητής Γ.

Κωνσταντίνος Καβάφης

Είγε έτελεύτα

Έτσι ερέμβαζε στην πενιχρή του κατοικία —μετά μια ανάγνωσι του Φίλοστράτου«Τὰ ἐς τὸν Τυανέα Ἀπολλώνιον» —ένας από τους λίγους εθνικούς,τους πολύ λίγους που είχαν μείνει. Άλλωστε —ασημαντος³⁰άνθρωπος και δειλός— στο φανερόνέκανε τον Χριστιανό κι αυτός κι εκκλησιάζονταν.Ήταν η εποχή καθ' ήν βασίλευεν,εν άκρα ευλαβεία, ο γέρων Ιουστίνος,κι η Αλεξάνδρεια, πόλις **θεοσεβής**,³⁵αθλίους ειδωλολάτρας αποστρέφονταν.

Μαθήτρια Μ.

Κωστής Παλαμάς

33.

Είν' η ζωή αχαμνόδεντροσ' ένα γκρεμόν επάνω.Γλιστρώ, θα πέσω, πρόφτασα,κάποιο κλαρί του πιάνω.

⁵Κρατώ, καρφώνω επάνω τουκαι ματώνω τα χέρια,νιώθω σαν ένα φρένιασμα,και φωνάζω ώς τ' αστέρια:

«Ω ευλογητή, **θεόσταλη**¹⁰ζωή, γλυκιά περίσσα,όσο πνοήν αισθάνομαιθα σε σφίγγω με λύσσα!»

Μαθήτρια Σ.

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Το Μυστήριο

Ταχήρ, Ταχήρ, μου θύμισες τα περασμένα χρόνια,το δρόμο, που περάσαμε, τα μνήματα, το αίμα,και σαν και να ξανάνιωσα, εχάρηκε η καρδιά μου.Ταχήρ, εσύ μ' εγνώρισες. Δεν ήλθα εδώ στον κόσμο,για ν' αγαπήσω του Θεού το πλάσμα, την εικόνα.²⁰⁵Άλλος **Θεός** μ' εγέννησε, μ'όδωκε την ψυχή τουκαι μου 'πε και με δίδαξε πως η ζωή η δική μουθα να 'ναι μαύρος θάνατος και κόλαση εδώ κάτω.

Μαθήτρια Η.

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Η φτωχή

—Ελεημοσύνη, Χριστιανοί, κάμετ' ελεημοσύνη· έτσι ο **Θεός** παρηγοριά κι αγάπη να σας δίνει. Ελεημοσύνη κάμετε στην έρημη τη χήρα!

Φτωχή γυναίκα εφώναζε σ' άλλης φτωχής τη θύρα.

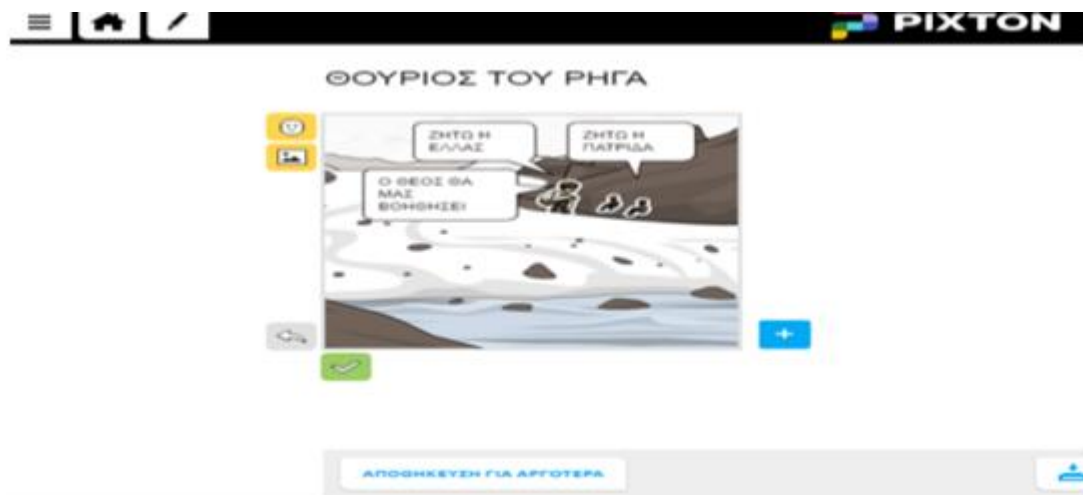
5—Η νύχτα, τ' αστραπόβροντα, το χιόνι δεν μ' αφήνει να πάγω εμπρός. Χριστιανοί, κάμετ' ελεημοσύνη!

Δραστηριότητα Πέμπτη

Μαθητής Χ.

The screenshot shows a presentation slide from Pixton. At the top, there is a navigation bar with icons for home, edit, and a logo for PIXTON. The slide title is "ΩΣ ΠΟΤΕ ΘΑ ΖΟΥΜΕ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ" (How long will we live in the mountains). Below the title is a cartoon illustration of a snow-capped mountain with a small cabin on top. To the right of the illustration is a blue plus sign. At the bottom of the slide, there are three buttons: "ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ" (Save for later), "ΛΗΨΗ" (Download), and "ΕΚΤΥΠΩΣΗ" (Print).

Μαθητής Δ.

Μαθητής Γ.

Μαθήτρια Μ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Η ΉΘΑΝΑΤΟΣ
ΑΝΑΒΑΝΙΣΕΝ

Ο ΘΕΟΣ ΝΑ ΜΑΣ ΒΟΗΘΗΣΕΙ

Μπορούμε να κερδίσουμε τον Αϊώνα
 Ο Θεός να μας βοηθήσει

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΤΕ ΓΙΑ ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ
 ΛΗΨΗ
ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΑΝΑΜΟΙΕΥΣΗ

Μαθήτρια Σ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Η ΉΘΑΝΑΤΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Η ΉΘΑΝΑΤΟΣ

Τι ε'ναι καλύτερο από θάνατος και είναι στην αιχμαλωσία.
 Στάθου σου θυμάς ότι φέρνουν καθ' ύλην στην φυλακή.

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΤΕ ΓΙΑ ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ
 ΛΗΨΗ
ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Μαθήτρια Η.

ΠΟΛΕΜΟΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΗ ΓΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

ΛΗΨΗ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

